

ШТА БИ СВАКИ МУСЛИМАН ТРЕБАО ДА ЗНА

(Скраћена збирка исламских прописа и упута)

<Српски – Serbian – صربي >

Превод и рецензија:

Амра Дацић

Љубица Јовановић

الملخص المفيد في أحكام

المسلم الجديد

ترجمة و مراجعة:

عمرة داتسيتش

يوفانوفيتس ليوبيتسا

НАШИ ЦИЉЕВИ:

- Појашњење исламског става за свако питање и новонастали случај или проблем који се испречи пред муслиманом.
- Ширење постојане и стабилне културе исламског права међу појединцима у заједници.
- Ширење средњег умереног правца међу појединцима у заједници, који се имплементира третирањем различитих исламских питања у складу са духом Ислама и његовом толерантношћу.
- Оживљавање богатог наслеђа исламског права које се темељи на разноврсности и бројности мишљења и ставова у вези са различитим питањима.
- Подучавање учењака и имама стручном знању исламског права које ће да их оспособи да народу дају одговоре и појашњења на питања.
- Учествовање у друштвеним празницима и посебним приликама и догађајима из перспективе исламског права, тј. кроз издавање публикација и брошура које третирају те посебне прилике и догађаје у друштву са аспекта исламског права.
- Издавање брошура о питањима која су тренутно актуелна у друштву па као таква су важна и битна за друштво, неопходно је да их познају и да појасне став исламског права у њиховом погледу.
- Посвећивање бриге и пажње онима који су пригрлили Ислам, поклањајући им корисну литературу на њиховим језицима.

Одељење за правна питања

РЕЧ ОДЕЉЕЊА ЗА ПРАВНЕ ДЕЦИЗИЈЕ

Хвала Богу Господару свих светова, Ономе Који је објавио Мудру Опомену. Сведочим да нема другог бога осим Аллаха – Бога Јединог Који нема судруга. Рекао је Узвишени Бог у мудрој и часној Књизи Кур'ану:

"Зар је исти онај чије је срце Бог учинио склоним Исламу, па он следи светло Господара свога и онај чије је срце скамењено? Тешко онима чија су срца тврда на спомен Бога, они су у очигледној заблуди!" (Кур'ан, поглаве Скупови, одломак 22.)

Нека је мир и спас над поверљивим Послаником који је рекао: **"Заиста сам послат са исправном чистом вером."**¹

Дакле, Узвишени Бог га је послао са вером која се темељи на веровању у Божију Једноћу, на самилости и олакшању. Муслим бележи хадис да је Божији Посланик, нека је над њим Божији спас и мир, рекао: **"Ислам поништава све што је било пре"**, тј. Бог ће да поништи све грехе који су почињени пре Ислама.

Одељење Већа за правна питања у Кувајту радује се да упути најискреније честитке вама који сте пригрлили лепоту исламске баште, која ће засигурно на вас позитивно да утиче у смислу да ће да задовољи јасан разум и да ће да отклони многе недоумице и супротности исламског веровања у вашим погледима на веру. Ви ћете такође да осетите стварно благостање и смирај у својим животима. То благостање и смирај не подразумевају непостојање ниједне препреке нити узнемиравајућег проблема у животу. Тим препрекама и

¹ Хадис бележи Ахмед.

проблемима Узвишени Бог искушава Своје робове, што је чак потврда искрености Његових речи:

"Зар мисле људи да ће да буду остављени на миру ако кажу: 'Ми верујемо!' И да у искушење неће бити доведени? А Ми смо у искушење довели и оне пре њих, да би Бог, заиста, знајући указао на оне који говоре истину и на оне који лажу." (Кур'ан, поглавље Паук, одломци, 2-3.)

Ми смо заиста уверени да си ти, Божијом вољом, заиста на добитку при овако успешном верском одабиру. Због тога ти поклањамо ову књигу под насловом "Шта би сваки муслиман требао да зна — Скраћена збирка исламских прописа и упута", коју је приредио Одсек за истраживачки рад при Одељењу за правна питања:

Ова књига обухвата неопходна питања која би сваки муслиман требао да зна о својој вери.

Молимо Узвишеног и Свемоћнога Бога да осветли овом књигом ваш пут до вечног Раја, ако Бог да.

Одељење за правна питања

ПРЕДГОВОР

Хвала Богу, Господару свих светова. Сведочим да нема другог бога осим Бога Јединог, Који нема судруга и Који је Заштитник добрих. Сведочим да је Мухаммед Његов роб и посланик, нека је мир и спас над њим, над његовом породицом и над свим његовим друговима.

Заиста су Божије благодати према човеку бројне и величанствене и не могу да се наброје.

Каже Узвишени Бог: **"Ако ви будете бројили Божије благодати, нећете их набројати."** (Кур'ан, поглавље Пчеле, одломак 18.)

Највеличанственија и најузвишенија благодат Узвишеног Бога је засигурно то што је упутио роба на прави пут, на пут истине и Његове вере којом је Он задовољан, па је наредио људима да Му робују путем те вере.

Каже Узвишени: **"Данас сам вам веру вашу усавршио и благодат Своју сам према вама употпунио и задовољан сам да вам Ислам буде вера."** (Кур'ан, поглавље Трпеза, одломак 3.)

Дакле, то је најузвишенија благодат и највећи поклон којим је обдарио човека. Са овим поклоном и благодати он ће да постигне срећу и благостање на овом свету, а успех и велику победу на Будућем.

Каже Узвишени: **"Онима који буду веровали и добра дела чинили - баште Фирдевса (рајске баште) ће гостопримство бити, вечно ће у њима боравити и неће пожелети да их нечим другим замене."** (Кур'ан, поглавље Пећина, одломци 107-108.)

Са обзиром на то да је Ислам Божија вера мимо које нема друге вере и да ништа друго није истина мимо Ислама и да је Ислам урођена чиста вера према којој је људе створио,

као и да је вера свих веровесника и посланика, нека је над њима Божији спас и мир, заједно, Узвишени Бог на будућем свету неће од људи да прими друге вере осим Ислама.

Каже Узвишени: **"А онај ко жели неку другу веру осим Ислама, неће да му буде примљена, и он ће на другом свету да буде међу губитницима."** (Кур'ан, поглавље Имранова породица, одломак 85.)

Ислам је једини пут за остварење среће, успеха и победе на оба света. Веровесник, нека је над њим Божији спас и мир, је обраћао велику пажњу на то да позове све људе у Ислам и да им укаже да обожавају само Једнога Бога, Господара небеса и земље. Веровесник, нека је над њим Божији спас и мир, није оставио ниједан начин нити метод на који му је Бог указао и који му је објавио за позивање и упућивање људи у Ислам, а да га није следио и применио при позивању у Ислам. Веровесник, нека је над њим Божији спас и мир, је такође срдечно настојао да људи буду срећни и желео им је успех.

Каже Узвишени: **"Зар ћеш ти себе да уништиш зато што они неће да постану верници?"** (Кур'ан, поглавље Песници, одломак 3.) Тј. зар ћеш да се убијеш из жалости што они не верују и што нису упућени? Како је Веровесник, нека је над њим Божији спас и мир, јако желео да упути људе у Ислам, он се пуно веселио и радовао када неко прими Ислам.

Божији Посланик, нека је над њим Божији спас и мир, најбоље је од свих људи схватио узвишеност и вредност ове благодати и колику срећу и трајно задовољство са собом она доноси. Истину је рекао Узвишени Бог када је описао Веровесника, нека је над њим Божији спас и мир:

"Дошао вам је посланик, један од вас, тешко му је што ћете на муке ударити, једва чека да правим путем

пођете, а према верницима је благ и милостив." (Кур'ан, поглавље Покајање, одломак 128.)

Са обзиром на то да те је Узвишени Бог обдарио узвишеном благодати, о ти, који си пригрлио веру Ислам, па теби највише треба да спознаш прописе, начела и принципе твоје вере, како би се потврдила чистоћа твога уверења и како би исправно обављао богослужење и обавезе и како би се поставили темељи за сарадњу са заједницом око нас, а посебно са онима који су још увек следбеници других религија мимо Ислама.

Сакупили смо у једну књигу најважније прописе и питања која је неопходно да спознаш и назвали смо је **"Шта би сваки муслиман требао да зна - Скраћена збирка исламских прописа и упута"**.

Надамо се код Узвишеног Бога да смо одабрали исправне теме и да смо исправно решили одређена питања. Желимо да истакнемо да је вера Ислам јасни Божански пут и небески верозакон сачуван од грешке и искривљивања. А што се тиче људи, они се непрестано труде да достигну што веће степене у науци и разумевању, па неко од њих погоди, а неко од њих погреши. Тако ће да буде све док Узвишени Бог не наследи Земљу и све на њој. Коначно, ово је наш напор и труд. Оно што је у књизи исправно и тачно, то је од Узвишеног Бога, а оно што је погрешно, то је од нас и од ђавола. Бог и Његов посланик од тога су чисти.

Методологија којом смо се водили у овој књизи:

1. Настојали смо да представимо књигу једноставним изразом и лаганим језиком да бисмо олакшали њено разумевање и схватање муслиману почетнику, а затим да бисмо се придржавали прописа које она садржи и да бисмо их практично применили.

2. Ограничили смо се само на спомињање најважнијих питања помоћу којих ће муслиман да спозна исламско веровање које му није допуштено да непознаје, као што ће да спозна и прописе о обавезним практичним богослужењима које није допуштено да изоставља.

3. При третирању исламско-правних тема придржавали смо се става већине признатих правних школа и уважавали оно што су Комитет за правна питања при Министарству за вакуф и исламска питања, као и друге комисије које су у његовом саставу, издали од правних децизија (фетви). Тежили смо да наведемо неке од доказа из Кур'ана и веродостојног суннета (пракса) без темељних излагања и објашњења, а све са циљем да то буде што једноставније и краће за онога ко је пригрлио веру Ислам.

4. Књигу смо поделили на четири поглавља: Прво поглавље обрађује уопштено упознавање са вером Исламом; Друго поглавље обрађује најважнија питања о веровању (иману) и тевхиду (Божијој једноћи); Треће поглавље обрађује бројне обредне прописе и обавезне ибадете (богослужења) које муслиману није допуштено да не познаје и Четврто, последње, поглавље обрађује прописе о односу онога који је примио Ислам према друштву и имовини.

На крају скрушено и понизно молимо Узвишеног Бога да прими ово дело од нас, да га учини једним од добрих дела које је учињено искључиво у Његово име и да га учини корисним и подари благостање у њему. Заиста је Он, Слављен нека је, за свако лепо дело Јамац, а Он нам је довољан и Он је најбољи Заступник. Нека је Божији мир и благослов над нашим прваком Веровесником, Мухаммедом, нека је над њим Божији спас и мир, над његовом породицом, Бог био задовољан њима, и над свим његовим друговим, Бог био задовољан њима.

Одсек за истраживачки рад при одељењу за правна
питања

ЈЕДИНА ПРИЗНАТА ВЕРА КОД УЗВИШЕНОГ БОГА ЈЕ ИСЛАМ

Узвишени Бог послао је Свога Веровесника, Мухаммеда, нека је над њим Божији спас и мир, са вером којом је запечатио све друге вере, дао коначни суд о њима и докинуо њихове прописе. Узвишени Бог је загарантовао очување Ислама од искривљења и измена. Описао је Ислам

као пут устрајности и наговестио је да ће, и на овом свету и на Будућем, да успе онај ко се тим путем запути, а да ће да залута и страда онај ко одбије да следи тај пут или ко одабере неки други пут. Јер, неприхватање слеђења тог пута у супротности је са природом у којој је Бог створио човека и у којој је све за њега приредио. У том контексту каже Узвишени:

"Ти управи лице своје вери искреној, вери Божијој чистој и урођеној према којој је људе створио. Нема измене Божије вере." (Кур'ан, поглавље Византинци, одломак 30.)

Ислам је урођена природна вера човека²

Узвишени Бог створио је људску душу тако да она тежи свему у чему је добробит и корист за њу, а да се удаљава и бежи од сваког зла, нереди и онога што штети. Очигледно је

² Фитра је названа вером јер је у њој Бог људе створио. Постоји више схватања овог термина. Неки тврде да је то природна вера у којој се свако дете рађа; ако оно умре пре пунолетности, било муслиман или не, улази у Рај. Други тврде да се фитра односи само на муслимане; када би се она односила и на друге, онда нико од њих не би био неверник. Неки, пак, сматрају да термин фитра значи стварање. Свако дете бива створено, а опредељује се својим пунолетством и зрелашћу. Куртуби каже да се упоређивањем људи са животињама у овом хадису желело истакнути како се људи рађају потпуни, без недостатака, па онда прихватају веру, или обрнуто, као што младунче животиње дође на овај свет потпуно, а после му одсеку ухо или део уха, откину рог и сл. Ибн Абдул-Берр сматра да је ово најисправније мишљење. Немогуће је да фитра означава Ислам, како каже Ибн Шихаб, јер се Ислам и иман (веровање) потврдују језиком, верује се срцем, а у праксу се спроводи помоћу органа, а то је, ипак, илузорно да тражи од деце. Појашњење је у ономе што преноси имам Ахмед од Џабира ибн Абдуллаха, да је Божији Посланик, нека је над њим Божији спас и мир, рекао: «Свака особа се роди у правој вери, док се о себи не изјасни својим језиком, па када се о њему изјасни његов језик, буде или захвалан (шакир) или незахвалан (кефур), па га родитељи учине јеврејем или хришћанином.» (Ахмед б. Ханбел, Ел-Муснед, Дарул-хадис, Каиро, 11/547, хадиси бр.: 14741, 7181, 7781, 7698, 9077, 9288.) (Оп. прев.)

да је човеку урођена тежња ка добром и корисном пићу и храни, као и то да избегава оно што је лоше и што може да му штети. Човек тежи да буде пријатељ са особама племените и добре нарави, а избегава оног ко је неваљао, чији је морал искварен и лош. Он воли, поштује и цени особе чији је морал потпун и према њима изражава пуно поштовање и уважавање, али када су у питању особе са манама, без чврстог карактера и одлучности, не контактира и не сарађује са њима са истом дражи, поштовањем и респектом као са онима узорног морала.

Ово је урођеност коју је Бог створио у људској души и срцу. Учинио је срца спремним да прихвате Истину, као што је створио очи способним да виде, а створио је и уши да чују. Наиме, срца су припремљена да прихвате Истину, да је спознају и да се упуте за њом. Међутим, ако се, пак, ситуација промени због људских жеља и страсти па људска срца западну у заблуду, уместо Истине следиће неистину. У Муслимовом Сахиху преноси се од Ијада, Бог био задовољан њиме, да је Божији Посланик, нека је над њим Божији спас и мир, рекао:

"Узвишени Бог каже: 'Ја сам створио Своје робове у правој вери, па им затим долазе ђаволи, одвраћају их од њихове вере и забрањују им оно што сам им Ја дозволио и наређују им да Мени припишу судруга о чему Ја никакав доказ нисам објавио'."

Божији Посланик, нека је над њим Божији спас и мир, нас је известио да се сваки човек рађа у урођеној и чистој вери у којој је све људе створио, све док се не појаве спољни фактори који ту урођеност и чистоћу не промене. У том контексту Бухарија и Муслим бележе хадис од Ебу Хурејреа, Бог био задовољан њиме, да је Божији Посланик, нека је над њим Божији спас и мир, рекао:

"Свако се дете рађа чисте вере (у урођеној чистој вери Исламу) па његови родитељи учине да оно постане јевреј, хришћанин или ватропоклоник. Тако и младунче животиње дође на свет потпуног тела. Примећујете ли ви код њега неки недостатак? Потом је проучио: '... урођеној чистој вери Божијој према којој је Он људе створио — не треба да се мења Божија вера, јер то је права вера...!'"

Веровесник нас обавештава да се та урођеност и чистоћа огледају у слеђењу Ислама, а не неких других искривљених вера и праваца које Узвишени Бог није објавио, нити је наредио њихово слеђење. Посланик, нека је над њим Божији спас и мир, није рекао у хадису, « **или га учини муслиманом** », како би нам указао на то да је Ислам урођена и чиста вера. Предају којом се јасно потврђује да је Ислам урођена и чиста вера бележи Муслим. У тој предаји Божији Посланик, нека је над њим Божији спас и мир, каже: **"Свака особа се роди у правој вери, док се о себи не изјасни својим језиком."**

Свако ко спозна исламска начела јасно ће да схвати да је то истина коју је обавезан да следи, јер та начела воде рачуна о здравој и исправној урођености човека и неће да је угрозе.

Та начела су:

- Наређивање да се богослужење чини једино Богу и да се не приписује друг Ономе Који је Створитељ целог космоса, у Чијој је руци сва власт и Који је Свемоћан. Здрава природа тражи да се ода пуно поштовање и респект ономе ко се одликује потпуним особинама, а какво тек поштовање и респект треба да се искаже према Ономе Ко се одликује апсолутним својствима савршенства која не пресушују и изван су свих степени и граница?

- Та начела дозвољавају све што је добро и лепо, а забрањују све што је лоше, јер здрава и исправна урођеност тежи ка свему што је добро, а избегава и удаљава се од свега што је лоше.

- Та начела подстичу човека да се окити племенитим моралом и добротом, а забрањују неваљалштину и огавност, јер постојане и устрајне душе воле све што је лепо и добро, а одбацују све што је огавно и неваљало.

Бухарија и Муслим бележе од Ебу Хурејреа, Бог био задовољан њиме, да је Божији Посланик, нека је над њим Божији спас и мир, рекао:

"И донесене су ми — каже Божији Посланик — две посуде. У једној од њих било је млеко, а у другој вино. Узми и пиј из које хоћеш од њих две - речено ми је, и ја сам узео млеко и попио сам га, а потом ми је речено: Одабрао си прави пут (фитрет), а да си узео вино, залутали би твоји следбеници."

Шта је Ислам?

Нема ниједне вере или религије на земаљској кугли а да њено порекло није везано за неког човека или неки народ. Тако, на пример, јудаизам се веже за Јуду, насраније³ се вежу за несара - помагаче Исуса, нека је над њим Божији спас и мир, следбеници будизма вежу се за Буду итд.

Што се Ислама тиче, назив се односи на посебно својство које тај термин обухвата и значи: преданост, повиновање и понизност Ономе Ко је ову веру озаконио и

³ „Насраније“ је термин којим Узвишени Бог назива хришћане у Кур'ану. (Оп. Пре)

наредио да је следимо. Узвишени Бог назвао је Своју веру Исламом — преданошћу, јер је обавеза муслиману да се преда Узвишеном Богу тако што ће да верује у Бога и у Његову једноћу, да Му се преда, да буде покоран и да се повинује Његовој одредби или забрани, без имало супротстављања и одупирања. Свим споменутим појашњава се да се речју Ислам указује на то да та вера није људски производ, нити је посебно одређена за неки народ или нацију, већ је њен главни циљ да се сви људи оките особином којом се та вера истиче и оним што је чини посебном.

Термин Ислам — преданост не излази изван граница свог посебног значења — да је то вера са којом је дошао Мухаммед, нека је над њим Божији спас и мир. Посебно значење термина Ислам — да је то вера са којом је дошао Мухаммед, нека је над њим Божији спас и мир — не одступа од његове наведене посебности и значења које он обухвата.

Првенствени циљ мисије Ислама је да одврати људе од робовања створењима, жудњама и страстима и усмери их ка робовању и покорности искључиво и једино Узвишеном Богу, Слављен нека је Он, повиновању и покорности свему ономе што је наредио и чувању од свега што је забранио. Наиме, Ислам значи преданост и повиновање Узвишеном Богу, покорношћу и веровањем у Његову једноћу, све док се у срцу муслимана не настани и усталили љубав према Њему. То је, уствари, прочишћење срца од свих врста вишебоштва и неверовања, све док се из срца не одстрани и најмања сумња муслимана, као што бележе Бухарија и Муслим од Енеса б. Малика да је Божији Посланик, нека је над њим Божији спас и мир, рекао:

"... и да мрзи повратак у неверство као што мрзи да буде бачен у ватру."

Ислам је вера свих посланика, нека је над њима Божији спас и мир.

Свака особа на земаљској кугли обавезна је да се преда и повинује Узвишеном Богу, да Му буде покорна и потчињена и да се клони Његових забрана, без обзира на време и простор. Пошто су временом људи заменили своје веровање, следили су своје пориве и страсти, застранили су са пута истине и следили су пут неистине, Узвишени Бог слао је посланике, нека је над њима Божији спас и мир, да узму људе за руке и изведу их на Пут упуте, да следе Истину, да их врати обожавању само Јединог Бога и да робују само Њему.

Каже Узвишени: **"Пре тебе ни једног посланика нисмо послали а да му нисмо објавили: Нема бога осим Мене, зато Мени богослужење чините."** (Кур'ан, поглавље Веровесници, одломак 25.)

Онај ко се одазове њиховом позиву заслужује да буде описан као муслиман, како је Узвишени Бог назвао Своје робове монотеисте (који потврђују Његову једноћу). У том контексту каже Узвишени:

"Бог вас је одавно муслиманима назвао..." (Кур'ан, поглавље Ходочашће, одломак 78.)

Часни Кур'ан нас извештава да је мисија свих посланика била да позивају у Ислам, као и то да су они који их буду следили — муслимани.

Каже Узвишени о Ноји, нека је над њим Божији спас и мир, да је рекао:

"...мени је наређено да будем муслиман." (Кур'ан, поглавље Јона, одломак 72.)

За Аврама и Јишмаела, нека је над њима Божији спас и мир, рекао је Узвишени да су рекли:

"Господару наш, учини нас двојицу Теби оданим муслиманима и пород наш, нека буду муслимани -Теби одани..." (Кур'ан, поглавље Ел-Бекаре, одломак 128.)

Каже Узвишени о Јаковљевој опоруци синовима:

"Да ли сте присутни били када је Јакову смртни час дошао и кад је синове своје упитао: 'Коме ћете после мене богослужити?' 'Богослужићемо', одговорили су они, 'Богу твоме, Богу твојих предака, Аврама, Јишмаела и Исака, Богу Јединоме! И ми смо муслимани (само се Њему предајемо)!'" (Кур'ан, поглавље Ел-Бекаре, одломак 133.)

Узвишени Бог каже, за Мојсија, нека је над њим Божији спас и мир, да је рекао:

"...ако у Бога верујете, у Њега се поуздајте ако сте муслимани!" (Кур'ан, поглавље Јона, одломак 84.)

За Јосипа, нека је над њим Божији спас и мир, Узвишени Бог каже да је рекао:

"... дај да умрем као муслиман и придружи ме онима који су добри!" (Кур'ан, поглавље Јосип, одломак 101.)

Узвишени Бог каже да је Соломон, нека је над њим Божији спас и мир, рекао:

"Не правите се већим од мене и дођите ми као муслимани." (Кур'ан, поглавље Мрави, одломак 31.)

За Лота, нека је над њим Божији спас и мир, Узвишени Бог каже да је рекао:

"... а у њему само једну кућу муслиманску нађосмо." (Кур'ан, поглавље Ез-Заријат, одломак 36.)

Узвишени Бог, у вези са помагачима Исуса, нека је над њим Божији спас и мир, каже:

"И када је Исус осетио да они не верују, рекао је: 'Ко су помагачи моји на путу ка Богу?' 'Ми смо помагачи Божије вере', рекоше ученици, 'ми у Бога верујемо', а ти буди сведок да смо муслимани!" (Кур'ан, поглавље Имранова породица, одломак 52.)

Наиме, мисија свих посланика била је једна: сви су позивали у Ислам, јер им је Један Господар и вера једна, иако су им се верозакони (шеријати) разликовали.

Бухарија и Муслим бележе хадис од Ебу Хурејре, Бог био задовољан њиме, да је Божији Посланик, нека је над њим Божији спас и мир, рекао: **"Веровесници су браћа од иноче: мајке су им различите, а вера им је једна."** Термин иноче употребљен је да укаже на то да су они браћа по оцу, не по мајци.

Ислам је Божија вера, вера са којом је дошао сваки посланик, како Узвишени и потврђује у Кур'ану, када каже:

"Једина призната вера код Бога је Ислам." (Кур'ан, поглавље Имранова породица, одломак 19.)

Узвишени Бог потврђује да признаје само веровање оних чија вера је била Ислам. Тако Узвишени Бог каже:

"А онај ко жели неку другу веру осим Ислама, неће да му буде примљена, и он ће на другом свету да буде међу губитницима." (Кур'ан, поглавље Имранова породица, одломак 85.)

Стубови Ислама

Ислам је велика грађевина која обухвата различите аспекте људског живота. Та грађевина засигурно има своје темеље на којима се налазе стубови. Бухарија и Муслим бележе хадис у којем је Божији Посланик, нека је над њим Божији спас и мир, појашњавајући о каквим стубовима се ради, казао:

"Ислам је саздан на пет ствари: сведочењу да нема другог бога осим Бога Јединога и да је Мухаммед Његов посланик, клањању намаза (молитве), давању зеката (милостиње), ходочашћу Ка'бе и посту месеца рамазана."

Први стуб: сведочење да нема другог бога осим Бога Јединога и да је Мухаммед Његов посланик, нека је над њим Божији спас и мир.

Сведочење и потврда да нема другог бога осим Бога Јединога адреса је за улазак у Ислам. Ко жели да уђе у Ислам, обавезан је да језиком искаже то сведочење, а оно се опет састоји од два стуба.

Први стуб је сведочење да нема другог бога осим Бога Јединога. Првим од ова два стуба подразумева се да у овом, постојећем свету нема нико ко је достојан да буде обожаван осим Слављеног и Узвишеног Бога. Овим сведочењем негира се обожавање свега другог мимо Бога. Наиме, овим се негира обожавање анђела, веровесника, добрих људи, дрвећа, сунца, месеца, камења и гробова, јер су све то створења Господара свих светова. Поставља се питање: како је могуће да човек, који је створен, обожава друга створења, која су попут њега, а да одбаци обожавање Створитеља?!

Према томе, обожавање може да се припише само и искључиво Богу, Господару свих светова, Коме је потчињен цели космос и све што је у њему.

Каже Узвишени Бог:

"Бог сведочи да нема другог бога осим Њега, а и анђели и учени, поступајући праведно. Нема бога осим Њега, Силног и Мудрог." (Кур'ан, поглавље Импанова породица, одломак 18.)

Наиме, синтагма нема другог бога осим Бога Јединога адреса је, обележје и кључ за улазак у Ислам, јер подразумева одлуку човека да буде покоран, да се повинује обожавању Бога и да се одрекне и ослободи обожавања неког другог мимо Њега или поред Њега.

Други од ова два стуба је сведочење да је Мухаммед, нека је над њим Божији спас и мир, Његов посланик. То сведочење обухвата:

1. Потврду да је Бог послао Мухаммеда, нека је над њим Божији спас и мир, са Истином, да обвесели и опомиње све људе, и Арапе и неарапе, и белце и црнце, да их позове да обожавају једино Бога, а да одбаце вишебоштво и неверство. У том контексту каже Узвишени:

"Ми смо те послали свим људима да радосне вести доносиш и да опомињеш..." (Кур'ан, поглавље Себе, одломак 28.)

2. Обавезу веровања у истинитост свега о чему нас је известио веровесник Мухаммед, нека је над њим Божији спас и мир, јер је то објава од Бога, што потврђује Узвишени Бог, када каже:

"Он не говори по хиру своме. То је само објава која му се обзнањује." (Кур'ан, поглавље Звезда, одломаци 3-4.)

3. Обавезу покорности свему што нам је наредио веровесник Мухаммед, нека је над њим Божији спас и мир, а клоњење од свега што нам је забранио, јер је он извештач од Бога, а Бог нам наређује да му се покорavamo. У том смислу каже Узвишени Бог:

"Оно што вам Посланик да, тога се држите, а оно што вам забрани, оставите..." (Кур'ан, поглавље Прогонство, одломак 7.)

Други стуб: клањање намаза (молитве)

Молитва је богослужење које чине специфичне речи и покрети; отпочиње почетним текбиром (величањем Бога), а завршава селамом (поздравом). Намаз је основа и темељ вере и прво за шта ће човек да полаже рачун на Судњем дану. Зато га је Узвишени Бог прописао као строгу обавезу — фарз. Каже Узвишени Бог:

"...Заиста је молитва прописана верницима у одређеним временским размацима." (Кур'ан, поглавље Ен-Ниса, одломак 103.)

Због њене почасте, величанствености и вредности Узвишени Бог је прописао на највишем небу. Обављање молитве треба да се обавља искључиво Бога ради, са потпуном скрушеношћу: будног, присебног и присутног срца. Посебно треба да водимо рачуна о намаским условима (шартовима), ваџибима (обавезама) и суннетима (праксама). Ко молитву обави скрушено, биће то за њега светлост, као што то каже Божији Посланик, нека је над њим Божији спас и мир, у Муслимовом Сахиху: **« Намаз (молитва) је светло »**, тј. он је упута за клањача на оно што је исправно и осветљава му Пут Упуте, испречи се између њега и

греха и спречава га да чини лоша и одвратна дела, као што то каже Узвишени:

"... молитва, заиста, одвраћа од разврата и од свега што је ружно...." (Кур'ан, поглавље Паук, одломак 45.)

Трећи стуб: давање зеката (милостиње)

Зекат је обавезно издвајање одређеног дела имовине који је достигао висину нисаба,⁴ сходно посебним условима, и даје се онима који имају право на њега. Он је строга обавеза богатих муслимана према својој браћи која полажу право на то, а то су сиромаси и невољници, као и остале категорије. У вези са тим појашњење је дато и у Кур'ану.

Каже Узвишени:

"Зекат припада само сиромасима и невољницима, и онима који га сакупљају, и онима чија срца треба придобити, и за откуп из ропства и презадуженима, и у сврхе на Божијем путу, и путнику — намернику. Бог је одредио тако! А Бог све зна и мудар је." (Кур'ан, поглавље Покајање, одломак 60.)

Наиме, зекат је повиновање наредби Узвишеног Бога и добротинство Његовим створењима. Муслиман њиме чисти своју душу од греха. Такође, чисти душу од шкртости и похлепе. У том контексту Узвишени Бог каже:

⁴ Нисаб је одређена количина имовине утврђена на основу шеријатских извора. Нисаб је основа за обавезу давања зеката. (Оп. прев.)

"Узми од добара њихових зекат и милостињу, да их њиме очистиш и благословљеним их учиниш..." (Кур'ан, поглавље Покајање, одломак 103.)

Зекат није добротворство једног човека његовом брату по човечности, него је право које је Бог дао том човеку у његовој имовини. Бог неће да га прими осим од особе која од себе одстрани лош ахлак - морал, као што је охолост, уздизање и приговарање сиромашнима.

Каже Узвишени:

"Онима који троше иметке своје на Божијем путу, а онда оно што потроше не поправе приговорима и увредама, припада награда Господара њихова! Њима нема страха нити ће они туговати! Лепа реч и опрост вреднији су од милости коју прати вређање! А Бог је независан од свакога и благ! О верници не кварите милостиње ваше приговорима и увредама..." (Кур'ан, поглавље, Ел-Бекаре, одломци 262-264.)

Овом узвишеном обавезом показује се један од видова међусобне самилости и јединства муслиманске заједнице. Зекатом се чува муслиманско јединство, присност међу муслиманима и њихова компактност.

Четврти стуб: пост месеца рамазана

Пост је суздржавање, у месецу рамазану, од јела, пића и интимног односа — од појаве прве зоре до заласка сунца - са намером чињења богослужења искључиво Узвишеном Богу. Пост је богослужење које уздиже муслимана са циљем побољшања његовог морала. Он у постачу јача богобојазност и удаљава га од свега што му је забрањено. Пост навикава постача да контролише своју вољу, а спречава га да се

покурава и повинује жељама и страстима свога тела. На тај смисао поста указују и речи Узвишеног:

"О верници! Прописује вам се пост, као што је прописан онима пре вас, да бисте богобојазни били."
(Кур'ан, поглавље Ел-Бекаре, одломак 183.)

Што се тиче постача који своје телу забрањује храну и пиће, а дозвољава своје језику и органима да греше, Узвишени Бог нема потребе за његовим постом, тј. неће да га прими. Бухари бележи хадис од Ебу Хурејреа, Бог био задовољан њиме, да је Божији Посланик, нека је над њим Божији спас и мир, рекао: **"Ономе ко не остави лажни говор и поступање по њему (за време поста), Бог нема потребу (не жели да му га прими) само зато што он оставља своје јело и своје пиће."**

Пост учи муслимана да се саосећа са патњом своје браће сиромаша и оних којима је помоћ потребна, који немају ништа што би утолило њихову глад и угасило њихову жеђ. Постач осети тежину глади и жеђи, иако је у могућности да једе и пије. Постач, док пости, схвата да има неко међу његовом браћом у вери ко је изложен бројним тешкоћама и коме је помоћ потребна јер нема чиме да задовољи своје потребе за храном и течностима, па зато жури да им помогне и да их материјално ситуира.

Пети стуб: ходочашће

Ходочашће је путовање у Мекку у одређеним месецима са намером обављања тачно одређених радњи. Ходочашће је телесно богослужење које је Бог прописао као строгу обавезу - да се учини једном у животу. То је одзив на наредбу коју је

Бог ставио у обавезу Своме веровеснику Авраму, нека је над њим Божији спас и мир:

"И огласи људима ходочашће — и долазиће ти пешке и на свакој камили изнуреној које долазе са далеког пута." (Кур'ан, поглавље Ходочашће, одломак 27.)

Ходочашћем се показује робовање искључиво Узвишеном Богу. Тако, када тавафимо око Божије куће, показујемо апсолутно веровање у Божију једноћу. Ходочашћем исказујемо наше одрицање од свих овоземаљских благодати са намером да се потчинимо и покоримо Узвишеном Богу. Сви ходочасници понављају позив на веровање у једноћу Узвишеног Бога када изговарају леббејкеллахумме леббејке (одазивам Ти се, Господару, Ти Који немаш судруга, одазивам Ти се). Када ходочасници понављају **једну** телбију, на **једном** језику и на **истом** тлу, то показује **једнакост и јединственост свих муслимана**, без обзира на различитост њихове боје, нације и стања. То је Ислам и то су његови узвишени стубови. Ко их у потпуности исправно изврши и обави, осетиће сласт вере и заслужиће опрост Милостивог.

Муслим у Сахиху бележи хадис да је Божији Посланик, нека је над њим Божији спас и мир, рекао: **"Ко буде задовољан да му Бог буде Господар, Ислам вера, а Мухаммед посланик, осетиће сласт вере!"**

Муслим бележи и хадис да је Божији Посланик, нека је над њим Божији спас и мир, рекао: **"Ко буде задовољан да му Бог буде Господар, Ислам вера, а Мухаммед, нека је над њим Божији спас и мир, посланик, загарантован му је Рај."**

Веза Ислама са претходно објављеним верама

С обзиром на то да су све небеске вере стигле објавом од Узвишеног Бога, уочљиво је да се, у основи и суштини, све подударају и слажу. У вези са тим Узвишени Бог у Кур'ану каже:

"Он вам прописује у вери исто оно што је наредио Нои и оно што објављујемо теби и оно што смо наредили Авраму и Мојсији и Исусу. Праву веру исповедајте и у томе се не подвајајте!" (Кур'ан, поглавље Договарање, одломак 13.)

Подударности између Ислама и претходно објављених вера:

1. Све небеске књиге упућују позив ка небеској основи, а то је позив на веровање у Узвишеног Бога и Његову једноћу и одбацивање сваке врсте богослужења било коме другом осим Њему.

2. Све се слажу с тим да се човек држи онога што ће да му донесе добро у животу и што ће да га удаљи од зла.

3. Све те књиге позивају да се придржавамо племенитих начела и узвишених моралних принципа.

Што се тиче законодавстава и практичних прописа, постоје разлике међу њима, сходно модусу и начину обављања, као што нас о томе Узвишени обавештава:

"...свима вама смо закон и правац прописали!" (Кур'ан, поглавље Трпеза, одломак 48.)

Узрок тим различитостима је, свакако, у различитости људских природа, потреба, стања, времена и места. Тако је, на пример, молитва наређена у свим верозаконима. Међутим, од

верозакона до верозакона молитва се разликује по форми, што је случај и са постом.

Битно је да нагласимо то да је Узвишени Бог поверио претходним народима да се брину о објављеним књигама и да их чувају. У том контексту Узвишени Бог каже:

"Ми смо објавили Тору, у којој је упутство и светло, по њој су јеврејима судили веровесници, који су били Богу послушни и побожни људи и учени, од којих је тражено да чувају Божију књигу, и они су над њом бдели." (Кур'ан, поглавље Трпеза, одломак 44.)

Надвлададе су их страсти и жудња за овим светом, па су, према жудњама и жељама, искривили и изменили свете текстове у тим књигама. Након њихових интервенција ти текстови више нису одражавали намеру Узвишеног Створитеља, па су постали несигурни и непоуздани. Узвишени Бог известио нас је о овој дрскости према небеским књигама. Каже Узвишени Бог:

"О следбеници Књиге, дошао вам је Посланик Наш да вам укаже на много шта што ви из Књиге кријете..." (Кур'ан, поглавље Трпеза, одломак 15.)

И каже Узвишени:

"Они који су јудејство прихватили, изврћу смисао речи..." (Кур'ан, поглавље Ен-Ниса, одломак 46.)

И каже Узвишени: **"А тешко онима који својим рукама пишу књигу, а затим говоре: "Ово је од Бога', да би за то корист незнатну извукли. И тешко њима због онога што руке њихове пишу, и тешко њима што на тај начин зарађују."** (Кур'ан, поглавље Ел-Бекаре, одломак 79.)

Пошто је Ислам, вера са којом је дошао Мухаммед, нека је над њим Божији спас и мир, печат свим верама, Узвишени Бог учинио је Кур'ан чуварем свих претходно објављених небеских књига. Кур'ан сведочи за оно што је истина у тим књигама и што је њихов основ, а пориче и негира све оно што су кривотворци и фалсификатори њима приписали и придодали својим рукама. Кур'ан је њихов чувар, тј. он је њихов сведок, повереник и онај ко ће да потврди њихову истинитост и исправност. Због тога је Узвишени Бог Себе поставио за Јамца, да ће Он да сачува ову веру (Ислам) од сваког искривљења, измене или промене до Судњег дана. Узвишени Бог даје потврду, у вези са тим, у Кур'ану:

"Ми уистину, Кур'ан објављујемо и заиста ћемо Ми над њим бдети." (Кур'ан, поглавље Ел- Хиџр, одломак 9.)

После Кур'ана нема објављене књиге, а нема ни након Мухаммеда, нека је над њим Божији спас и мир, Божијих веровесника. Да Узвишени Бог није сачувао Последњу објаву — веру Ислам, Божија вера би се загубила због људских руку које су спремне на поигравање са текстовима и цитатима Објаве. Због тога је свако ко чује за Ислам обавезан да га спозна и поверује у њега, па макар био следбеник неких других религија. Онај ко не верује у Ислам, а поводи се њиме, не може се окарактерисати као муслиман.

Муслим бележи хадис у којем је Божији Посланик, нека је над њим Божији спас и мир, то појаснио, рекавши: **«Тако ми Онога у Чијој је руци душа Мухаммедова, ко буде чуо за мене: од припадника ове заједнице, јевреја или хришћана, и умре, а не поверује у оно са чим сам послан, биће становник Ватре.»**

ВЕЗИВАЊЕ СРЦА ЗА УЗВИШЕНОГ БОГА

Срце верника прижељкује срећу на овом свету и на Будућем, међутим та срећа и потпуна сласт може да се оствари само ако заволимо Узвишеног Бога, спознамо Га и приближимо Му се са оним што Он воли и чиме је Задовољан, а удаљимо се од свега што изазива Његову срџбу.

Срце верника је између страха, наде и љубави

Срца требају да се везују за њиховог Господара и Створитеља како би била сигурна да иду путем који им је Узвишени Бог зацртао. Најважнији фактор који подстиче човека да чини добро, који му олакшава кретање путем који води Богу и који га подстиче на покорност и придржавање верских принципа јесу дела срца, а најузвишеније дело срца је љубав према Узвишеном Богу, нада у Њега (Његову милост) и страх од Њега. У срцу верника не налази се ништа друго осим љубави према Богу и Његовом посланику, нека је над њим Божији спас и мир. Срце верника воли само оно што воли Бог и Његов посланик, воли све оно чиме исказујемо покорност Богу, воли сва богослужења и воли Божије робове који верују само у Једног Бога.

Бухарија и Муслим бележе хадис да је Божији Посланик, нека је над њим Божији спас и мир, рекао: **"Код кога се нађу три својства, осетиће сласт веровања: да воли Бога и Његовог посланика изнад свега осталог, да човека**

воли искључиво у име Бога и да мрзи повратак у неверство као што мрзи да буде бачен у Ватру."

Верничко срце испуњено је страхом од Бога, тако да му је срце немирно због ишчекивања Божије срџбе и жестоке казне уколико почини нешто што је Бог забранио или пропусти нешто чиме га је Бог обавезао. Тај страх спречава верника да следи своје страсти, а подстиче га да буде покоран тако што ће да извршава Божије наредбе и да се клони Његових забрана. Срце верника испуњено је надом да ће да постигне Божију милост, задовољство, љубав, награду и благодати на овом и на Будућем свету. Та нада бодри и подстиче верника на устрајност у покорности Богу и на такмичење у чињењу добра, јер срце верника чезне за Божијим благодатима и за оним што је припремљено за богобојазне и покорне робове.

Каже Узвишени: **"Они који верују и који се иселе и на Божијем путу боре, они желе милост Божију. А Бог опрашта и Милостив је."** (Кур'ан, поглавље Ел-Бекаре, одломак 218.)

Срце верника на путовању ка Узвишеном Богу требало би да буде уравнотежено између ова три степена, јер ако само једна страна превагне другу, искривиће своје богослужење и скренуће са правог пута. Рекао је Ибнул-Кајјим, Бог му се смиловао: "Срце је као птица у својој путањи ка Узвишеном Богу. Љубав је њена глава, а страх и нада су њена крила..."⁵

Замисли, брате муслиману, и промисли шта би се десило са овом птицом када би остала без једног крила или када би остала без главе. Без имало сумње била би изложена као плен за сваког грабљивца. Муслиман који обавља све покорности које му је Узвишени Бог наредио, требао би да их

⁵ Медарицус-саликин, 1/517.

извршава са љубављу и жељом да се приближи Узвишеном Господару, да моли Бога да му буду примљене и да жуди да задобије Његову награду, благодати и Рај. Он пази да обави све покорности онако како је Узвишени Бог наредио из страха да неће да му буду примљене и због страха да их не обавља у потпуности исправно па да ће на себе да изазове Божију срибу и казну. Знај, Бог те обасуо Својом милошћу, да је ова уравнотеженост између три степена пут Веровесника, нека је над њим Божији спас и мир.

Узвишени Бог обавештава нас о њиховом стању када каже: **"Они су се трудили да што више добро учине и молили су Нам се у нади и страху и били су према Нама понизни."** (Кур'ан, поглавље Веровесници, одломак 90.)

Срце верника свесно је величанствености Узвишеног Бога

Заиста је свест о величини Божијој, Његовој узвишености и слави нешто најузвишеније и највеличанственије што би требало да се учврсти у срцу верника, јер та свесност о Божијој величини чини срце пажљивим и будним. То срце мотри на Узвишеног Бога при сваком делу које учини и при свакој речи коју исказе. Оно не посеже да учини оно чиме ће Узвишеног Бога да расрди и пази да извршава Његове наредбе. Племенити Кур'ан нас обавештава да су се мушрици (многобошци) осмелили да припишу Богу друга или да не верују у Њега, јер нису били свесни Његове величине, Узвишен нека је Он. Њихова срца постала су груба и камена и изједначили су Створитеља и створења.

Каже Узвишени: **"Они нису величали Бога онако како Га треба величати, а читава ће Земља на Судњем**

дану у шаџи Његовој бити, а небеса ће у десници Његовој смотана остати. Чист је Он и Узвишен изнад оних које Њему сматрају равним!" (Кур'ан, поглавље Скупови, одломак 67.)

Узвишени Бог прекорио је оне у чијим је срцима ослабило страхопоштовање према Њему. Каже Узвишени: **"Шта вам је, зашто се Божије силе не бојите?"** (Кур'ан, поглавље Ноје, одломак 13.)

Кажу коментатори Кур'ана да овај одломак има следеће значење: "Шта вам је, зашто Бога не величате онако како Му уистину и доликује."

Брате муслиману, на теби је да питаш: Како да пробудим своје срце да буде свесно величине Узвишеног Бога? Да би верник постао свестан величине Узвишеног Бога у срцу и души, Кур'ан му указује на средства и начине, а најважнији и најузвишенији су:

1. Разматрање и размишљање о свемиру Узвишеног Бога и величанствености Његовог стварања

Када год муслиман погледа у овај огромни и величанствени свемир и размисли о њему, повећа се код њега свест о величини и узвишености његовог Креатора и Ствараоца па и ако је није ни било. Због тога Узвишени Бог позива све оне који су здравог разума да размисле и да се позивају на њега у аргументовању Божије величине, узвишености, моћи и Његовог господарења како би им то јасно указало на Његову божанственост и да је Он Једини Најприоритетнији да буде Обожаван.

У том контексту каже Узвишени Бог: **"У стварању небеса, Земље и у измени ноћи и дана, заиста су знамења за разумом обдарене, који Бога спомињу стојећи, седећи и на**

својим странама и о стварању небеса и Земље размишљају. Господару наш. Ти ово ниси узалуд створио! Узвишен си Ти и сачувај нас од казне у ватри!" (Кур'ан, поглавље Имранова породица, одломак 190-191.)

Ибн Хиббан бележи да је Божији Посланик, нека је над њим Божији спас и мир, када су објављени ови одломци, рекао: **"Тешко ономе ко га проучи, а не размисли о њему!"**

Такође је рекао Узвишени: **"Па зашто они не гледају камилу — како је створена и небо — како је уздигнуто и планине — како су постављене и Земљу како је прострта."** (Кур'ан, поглавље Тешка невоља, одломци 17-20.)

Погледај у небо изнад себе и размисли о његовој чистоћи и бистрини и сјају његових звезда како би досегао изванредност њихових стварања и величину њиховог Створитеља. Размисли о смени дана и ноћи, о ведрини и облачности, о помрачењу Сунца и Месеца како би се у твом срцу повећала спознаја величанствености и величине Онога Који је то створио и складним учинио. Бог је учинио свемир знамењем за оне који се боје дана када буду стајали пред Богом и који се боје Његовог обећања. Размисли о Његовом пространству, величанствености и прецизности стварања и креирања како би схватио величанственост и узвишеност његовог Ствараоца. Ибн Месуд, Бог био задовољан њиме, преноси да је Божији Посланик, нека је над њим Божији спас и мир, рекао: **"Између земаљског неба и онога које га следи је петсто година хода, између сваког неба од седам небеса је петсто година (хода), између седмог неба и Курсија (пиједестала) је петсто година, између Курсија и воде је петсто година, а Арш (Божије престоље) је изнад воде, а**

изнад Арша је Узвишени Бог. Њему ништа од онога што ви чините не може да остане скривено."⁶

А ако би ичему требало да се чудимо, то је чудо и питање небеса, њиховог огромног пространства и висине без ослонца и стубова на која би се наслонило.

Каже Узвишени Бог: **"Бог је небеса, видите их, без стубова подигао..."** (Кур'ан, поглавље Гром, одломак 2.)

Размисли о смени ноћи и дана како би схватио величину Божије благодати над Његовим створењима.

У том контексту каже Узвишени Бог: **"Зар не чујете?!"** **"Реци: 'Кажите ви мени, ако би Бог дао да вам ноћ потраје вечно, до Судњег дана, који бог би вама, осим Бога, светло дао? Зар не чујете?!'** Реци: **'Кажите ви мени, ако би Бог дао да вам дан потраје вечно, до Судњег дана, који бог би вама, осим Бога, ноћ дао да у њој отпочинете? Зар не видите?!'"** (Кур'ан, поглавље Казивања, одломци 71-72.)

Шта би створења радила када Сунце не би изашло?! Шта би створења радила када се Месец не би појављивао?! Како би радили?! Како би сејали?! Како и када би спавали?! Како би ...?! Како би ...?! Размисли о Месецу, којег је Узвишени Бог учинио једним од чудноватих знамења када нам се укаже као танка нит, па његова светлост почне да се појачава и његов облик употпуњава све док не постане пуни Месец. Затим поприми облик полумесеца све док се поново не поврати у првобитно стање. Бог га је створио у оваквом стању како би људи могли да се рачунају према њему у својим свакодневним животима и за обављање богослужења. Он је у

⁶ Ово предање преноси Ел-Даремиј у делу Ер-Редду алел-цехмије, Ибну Хузејме у делу Ет-Тевхид и Ибн Мендех у делу Ел-Иман.

исто време пример лепоте и светла којег опевују песници у својим стиховима. Све наведено је само доказ величине и узвишености његовог Створитеља. Ако погледаш у Земљу на којој живиш и чијим путевима ходиш, видећеш како ју је Узвишени Бог учинио пространом и спремном. Видећеш како је створио на њој благодати и храну за људе и како ју је усталио високим и чврстим брдима. Такође ћеш да видиш бројне чудновате усеве и плодове из којих изничу биљке различитих боја и усеви различитих плодова. Међутим, поред свега наведеног, земља је ипак само земља! Погледај, о верниче, у огромна брда испред чије висине и изгледа се људске очи укоче да би запазио део Божије величанствености коју је створио.

Каже Узвишени Бог: **"А питају те о планинама, па ти реци: 'Господар мој ће их у прах претворити и засути, а места на којима су биле равном ледином оставити, ни удубину ни узвисину на Земљи нећеш видети."** (Кур'ан, поглавље Та-Ха, одломци 105-107.)

И каже Узвишени: **"А планине као шарена вуна ишчупана."** (Кур'ан, поглавље Смак света, одломак 5.)

2. Размишљање о човеку и величанствености његовог стварања

Каже Узвишени Бог: **"Постоје брда белих и црвених стаза, различитих боја и сасвим црних..."** (Кур'ан, поглавље Створитељ, одломак 27.)

Ово су та брда која ће Силни да здружи и у прах претвори и разаспе.

Ако пожелиш, о муслиману, да спознаш нешто више о Божијој моћи и величанствености, а твоје срце је за Њега присно везано, приближи се самоме себи — да би размислио о

своме стварању и физичкој грађи и да би до у танчине размотрио величанственост Божијег стварања у људскоме телу почевши од првобитног обликовања па све до завршетка са смрћу. Узвишени Бог нам прецизно и детаљно описује све те етапе кроз које пролази људско стварање.

Каже Узвишени Бог: "О људи! Ако сте у сумњи према проживљењу — па Ми вас стварамо од земље, затим од капи семена, потом од угрушка, затим од груде меса, обликованог и необликованог, да бисмо вама објаснили! А у материцама задржавамо шта хоћемо, до рока одређеног, затим чинимо да се као дојенчад рађате и да после до мужевног доба узростете; једни од вас умиру, а други дубоку старост доживљавају, да не зна, након што је знао, ништа." (Кур'ан, поглавље Ходочашће, одломак 5.)

И каже Узвишени: "Ми смо, заиста, човека од узорка земље створили, затим га као кап семена на сигурно место ставили, па онда кап семена угрушком учинили, затим од угрушка груду меса створили, па од груде меса кости направили, а онда кости месом заоденули, и после га, као друго створење, оживљујемо, па нека је Узвишен Бог, Најлепши Створитељ!" (Кур'ан, поглавље Верници, одломак 12-14.)

Затим размисли о унутрашњој структури људског организма. Размисли о томе како је Узвишени Бог у њему сместио системе и апарате чије савршенство, стварање и прецизност функционисања човек није у стању да достигне својим разумом. Тако, на пример, срце ради ноћ и дан непрестано, чула региструју и опажају све што их окружује, односно све оно што видимо око себе, што чујемо и све оно што је опипљиво. Мозак управља свим људским радњама: радошћу и тугом и смехом и плачем и стајањем и седењем и сном и будношћу. Размисли, о ти који верујеш, да би твоје

срце осетило величанствену Божију славу и узвишеност као и љубав премудрости Њему.

Нека ти је увек у мислима тајна и мудрост речи Узвишеног Бога: **"А и у вама самима — зар не видите?"** (Кур'ан, поглавље Ез-Заријат, одломак 21.)

У наведеном одломку је Божански позив на размишљање посебно за тебе, о ти који верујеш, а и општи позив за све друге људе са циљем да им се у срцу усталили љубав према Узвишеном Богу, чврсто уверење да је Бог Најузвишенији и Највеличанственији и веровање у Његову једноћу. Када се наведено усталили у људским срцима, она се вежу за Свога Господара, Створитеља, Опскрбитеља и Онога Ко њима управља.

3. Устрајност у учењу Племенитог Кур'ана

Племенити Кур'ан је Узвишена Божија Књига која је послата целом човечанству. У њој су вести о ономе што је било пре нас и о ономе што ће да буде после нас. Његовим знамењима нема краја. Његове муџизе (наднаравности) су бесконачне. Учинио га је светлошћу и упутом за све људе.

Каже Узвишени: **"Ова Књига, у коју нема сумње, Упута је онима који се Бога боје."** (Кур'ан, поглавље Ел-Бекаре, одломак 2.)

Каже Узвишени: **"Овај Кур'ан води једином исправном путу."** (Кур'ан, поглавље Ноћно путовање, одломак 9.)

Каже Узвишени: **"Како они не размисле о Кур'ану, или су им на срцима катанци!"** (Кур'ан, поглавље Мухаммед, одломак 24.)

Заиста је размишљање о одломцима племенитог Кур'ана најузвишенији чин који оживљава срца и везује их за њиховог Господара.

Узвишени Бог објавио је Кур'ан и учинио га је леком за срца и тела. У том контексту каже Узвишени: **"Ми објављујемо у Кур'ану оно што је лек и милост верницима."** (Кур'ан, поглавље Ноћно путовање, одломак 82.)

Како да се не боје мекана и блага срца када слушају говор њиховог Господара, а боје Га се и покорне су Му неорганске круте и тврде ствари (камење)?

Каже Узвишени: **"Да овај Кур'ан каквом брду објавимо, ти би видео како је страхопоштовања пуно и како би се од страха пред Богом распало. Такве примере наводимо људима да би размислили."** (Кур'ан, поглавље Прогонство, одломак 21.)

Када неко неког заволи и његово се срце заљуби у њега, непрестано га спомиње и прича о њему. Ко учестало учи Кур'ан који је говор Узвишеног Бога, то је знак да је његово срце чисто и да је својим духом и љубављу везан за Узвишеног Бога тако да му никада не постаје досадно нити одступа од учења Кур'ана и размишљања о њему.

Осман, Бог био задовољан њиме, је рекао: "Да су ваша срца чиста, никада се не би заситила речи вашег Господара."⁷

4. Спознаја Узвишеног Бога посредством Његових имена и својстава

Муслиман који учи Кур'ан запажа да нема ниједан одломак у узвишеној Књизи а да се у њему не спомиње неко од Божијих лепих имена или неко од Његових узвишених и

⁷ Хадис бележи Абдуллах б. Ахмед у делу Ез-Зухд.

величанствених својстава. Напротив, Узвишени Бог више спомиње Своја лепа имена, својства и дела него што спомиње питања и ствари који су неопходни људима на овом свету и за њихове животе.

Каже Ибн Тејмије, Бог му се смиловао: "У Кур'ану се више спомињу Божија лепа имена, својства и дела него храна, пиће и брак у Рају."⁸

Ако ово и на шта указује, онда је то важност спознаје Божијих лепих имена и својстава за једног муслимана, јер њихова спознаја усађује у срце верничко величање Узвишеног Бога и љубав према Њему. Такође, спознаја Божијих лепих имена и својстава усађује у срце верника славу и величање Узвишеног Бога па богобојазност, страхопоштовање и страх од Њега, јер верује да су Њему Узвишеноме позната дела и речи робова. Њему није скривено ни оно што њихова срца скривају.

Ел-'Изу б. Абдусселама, Бог му се смиловао, каже: "Разумевање значења Божијих лепих имена је средство како да се опходимо према Богу путем резултата њихових значења, као што су страх, нада, страхопоштовање, љубав, поуздање и други од плодова спознаје својстава Узвишеног Бога."⁹

Спознаја Узвишеног Бога преко Његових имена и својстава усађује у срце верника повећано веровање (иман) и постојаност у уверењу.

Учењак Абдуррахман ес- Садиј, Бог му се смиловао, каже: "Иман (веровање) једног роба је сходно спознаји роба о Његовом Господару. Када год се та спознаја повећа, и његов иман (веровање) се повећа, а када год се умањи спознаја,

⁸ Деру' теаруду-л-'акли вен-накли, 3/61.

⁹ Шеџерету-л-меариф ве-л-ахвал, стр. 1.

умањи се и његов иман (веровање). Најкраћи начин који ће да га доведе до повећања имана јесте размишљање о својствима Узвишеног Бога и о Његовим именима споменутих у Кур'ану."¹⁰

Шта би требао један муслиман да зна о Божијим лепим именима и својствима да би убрао плодове и користи које са собом доноси њихово познавање и да би се његово срце везало за Јединога Кога нико раван није?

Спознаја Узвишеног Бога преко Његових имена и својстава остварује се преко следећих начела:

а) Имена Узвишеног Бога сва су лепа, а Његова својства сва су узвишена

Заиста је верниково величање његовог Господара уствари његово уверење да су имена Узвишеног Бога сва лепа и да су Његова својства којима је Себе описао сва узвишена. То је заправо потврда онога о чему нас је Узвишени Бог обавестио у Својој племенитој Књизи.

Каже Узвишени: **"Бог има најлепша имена и ви Га зовите њима."** (Кур'ан, поглавље Бедеми, одломак 180.)

И каже Узвишени: **"Реци: 'Зовите: Бог, или зовите: Свемилосни, а како Га год будете звали, Његова су имена најлепша."** (Кур'ан, поглавље Ноћно путовање, одломак 110.)

И каже: **"Бог, другог бога осим Њега нема, најлепша имена има."** (Кур'ан, поглавље Та-Ха, одломак 8.)

И каже: **"Он је Бог, Творац, Онај Који из ничега ствара, Онај Који свему даје облик, Он има најлепша имена."** (Кур'ан, поглавље Прогонство, одломак 24.)

¹⁰ Тејсиру-л-Кериму ер-Рахману, 1/35.

Значење суштине Божијих лепих имена јесте да су она на највишем степену потпуности и савршенства и да су без икаквог недостатка или мањкавости са било ког аспекта. Од Његових имена нема ни савршенијих, ни лепших нити узвишенијих имена. Свакако, разлог томе је величанственост и лепота њихових значења које у себи обухватају, као и због похвалних својстава која указују на величанственост и узвишеност Бога, којима је описан.

б) Начин спознаје Божијих имена и својстава

Муслиман не може да нађе бољи, савршенији и поузданији начин да спозна Божија имена и својства од посредства Књиге Узвишеног Бога и суннета Његовог Веровесника, нека је над њим Божији спас и мир, јер је Узвишени Бог Сам Себе назвао овим именима и описао овим својствима. Од свих створења Он, Слављен нека је, Себе најбоље познаје. Када знамо да је племенити Кур'ан књига Узвишеног Бога објављена Његовим створењима и да је у њој пута, светло и истина, онда свакако знамо и да је најузвишенији извор за спознају Божијих имена и својстава управо племенити Кур'ан коме неистина не може да науди ни на који начин, нити са било којег гледишта, јер је он објављен од Мудрога и Јединога хвале Достојног. Такође, ако знамо да је Веровесник, нека је над њим Божији спас и мир, послат од Узвишеног Господара, да он не говори по своме хиру, да га је Узвишени Бог задужио да упозна људе са Њиховим Господаром и да им достави Његову веру са којом је Он задовољан да им буде вера, онда свакако спознајемо да је веродостојни веровеснички суннет (пракса) други начин за спознају Божијих имена и својстава, јер нема нико да боље познаје Бога после Узвишеног Бога од Његовог поверљивог Посланика, нека је над њим Божији спас и мир.

Имам Ахмед, Бог му се смиловао, каже: "Бог се не описује осим онако како је Сам Себе описао или како Га је Његов Посланик описао. При описивању Бога не треба да превазилазимо опис којим је описан у Кур'ану и суннету." ¹¹

в) Став муслимана према Божијим именима и својствима

Муслиман треба према Божијим имена и својстава да се држи правог и истинског пута у веровању у Божија имена и својства. Манифестација тог веровања условљена је следећим принципима:

1. Потврђивање свих имена и својстава која је Бог за Себе потврдио или их је потврдио Његов Посланик, нека је над њим Божији спас и мир, па негирање свега што је Бог за Себе негирао или је то пак негирао Његов Посланик, нека је над њим Божији спас и мир. Разлог томе је што нема нико ко зна о Богу као што Он зна Сам о Себи када каже:

"Знате ли ви боље или Бог?" (Кур'ан, поглавље Ел-Бекаре, одломак 140.)

Као што нема нико осим Бога да зна о Њему боље од Његовог Посланика, нека је над њим Божији спас и мир.

У том контексту Узвишени каже:

"Он не говори по хиру своме. То је само Објава која му се обзнањује." (Кур'ан, поглавље Звезда, одломци 3-4.)

2. Веровање да Узвишени Бог не сличи створењима.

Каже Узвишени:

¹¹Меџму'-л-фетава, 5/26.

"Нико није као Он! Он све чује и све види." (Кур'ан, поглавље Договарање, одломак 11.)

Узвишеном Богу, нико није сличан, нити ико може са Њиме да се пореди. Он је описан својствима савршенства и узвишености којима не би требао нико да се описује осим Њега, Слављен нека је Он и Узвишен.

3. Прекидање сваке жеље за покушајем спознаје каквоће Божијих својстава јер она потпадају у знање о гајбу (скривени свет) о којем је знање једино код Узвишеног Бога. Разум је немоћан да достигне тајне скривеног света.

Каже Узвишени:

"Он зна шта су радили и шта их чека, а они знањем не могу Њега обухватити." (Кур'ан, поглавље Та-Ха, одломак 110.)

И каже:

"Он је Господар небеса и Земље и онога што је између њих, зато само Њему богослужење чини и у томе буди устрајан! Знаш ли да има неко Њему сличан?" (Кур'ан, поглавље Марија, одломак 65.)

г) Величање Узвишеног Бога Његовим именима и својствима

Заиста је један од најузвишенијих доказа робова величања Узвишеног Бога и везивање његовог срца за Узвишеног то да се у његовом животу манифестују трагови веровања у Божија имена и својства и у његовом моралу. Верник искреног срца обожава Узвишеног Бога преко Његових имена и својстава.

Неки од примера таквог начина обожавања (Узвишеног Бога) су:

Први: Упућивање молбе Богу Његовим именима и својствима

У величање Узвишеног Бога убраја се и верниково упућивање молбе својим срцем и органима Узвишеном Богу из покорности Његовој одредби.

Каже Узвишени:

"Бог има најлепша имена и ви Га зовите њима, а клоните се оних који искрећу Његова имена — како буду радили, онако ће бити кажњени!" (Кур'ан, поглавље Бедеми, одломак 180.)

Упућивање молбе Узвишеном Богу Његовим именима и својствима бива на два начина:

1. Молба са намером богослужења (ибадетска молба), а то значи да је човек закупањен богослужењем Узвишеном Богу било којом врстом од срчаних богослужења као што су страх, нада, љубав, поуздање или пак неким физичким богослужењима као што су: молитва, пост, ходочашће, учење Кур'ана, слављење Бога (тесбих), Његово спомињање (зикр), или пак неким имовинским богослужењем као што су милостиња и курбан. У молбе које су у својој суштини богослужење убраја се: спомињање Узвишеног Бога (зикр), доношење захвале на Њега, слављење Узвишеног Бога Његовим именима и својствима која Њему доликују а којима нас је Он поучио. Када верник изговори Субханаллах (Слављен нека је Узвишени Бог), Елхамдулиллахи (захвала Богу), Ла илахе иллаллах (нема другог бога осим Бога Јединога) и Аллаху екбер (Бог је највећи), то подразумева величање Бога и доношење захвале на Њега. То су видови упућивања молбе Узвишеном Богу Његовим именима и својствима са намером чињења богослужења Њему, Слављен нека је Он. Молба као богослужење у себи не садржи молбу,

него се чини искључиво са циљем богослужења Узвишеном Богу, хвалећи Га и уживајући у спомињању Његових имена и својстава.

2. Молба са намером тражења, тј. да роб тражи од свога Господара неку корист, или да тражи од Бога да од њега отклони штету у овосветским и оносветским питањима, као на пример, да тражи од Узвишеног Бога да му опрости грехе или да тражи и моли за милост и упуту, или пак да тражи да постигне Рај и да се спаси од Ватре.

Ово су две врсте молби, тј. молба којом испољавамо болгослужење и молба којом тражимо и молимо. Свакоме ко тражи или моли од Узвишеног Бога и то чини са искреношћу, са бојазни или страхом, са надом и љубави, све се то убраја у богослужење. Онај ко спомиње и велича Узвишеног Бога (закир), уствари тражи од Узвишеног Бога високи степен код Њега, да се увећају његова добра дела, а да се пређе преко његових лоших дела, а то је пак молба тражења и молбе.

Други: Упућивање молитве Узвишеном Аллаху Његовим најузвишенијим именом

Величанствена Божија доброта према Његовим робовима који му испољавају и признају Његову једноћу огледа се у томе да је учинио једно од Својих лепих имена посебним, тако да када Га њиме замоли или Му упуту молбу неки од Његових робова који Му признају једноћу, Он им удовољи на тражење и одазове им се на ту молбу. Нема сумње да је чежња муслимана да упућује молбу Узвишеном Богу са овим именом један од најузвишенијих фактора који вежу срце верника за његовог Господара.

Абдуллах б. Бурејде преноси од свога оца да је Посланик, нека је над њим Божији спас и мир, чуо неког човека како моли речима: **"Боже, ја од Тебе тражим на**

основу тога што сведочим да си само Ти Бог и да другог бога осим Тебе нема, Ти си Један, Ти си уточиште сваком, Ти си Онај Који није родио нити је рођен и Коме нема нико раван."

Потом је Посланик, нека је над њим Божији спас и мир, рекао: **"Тако ми Онога у Чијој је руци моја душа, овај се Богу обратио Његовим најузвишенијим именом, којим, ако Му се неко обрати, буде му услишано, а ако од Њега нешто затражи, буде му то дато."**¹²

Преноси се од Енеса, Бог био задовољан њиме, да је неки човек клањао у џамији док су он и Посланик, нека је над њим Божији спас и мир, седели, па када је завршио с молитвом, учио је следећу молбу: **"Боже, ја од Тебе тражим на основу тога што само Теби припада захвала, Ти си Доброчинитељ, Створитељ небеса и Земље, Узвишени и Племенити и вечно Живи."**

Пошто је завршио, Посланик, нека је над њим Божији спас и мир, је рекао: **"Дозивао је Бога Његовим најузвишенијим и највећим именом, којим, када Му се неко обрати, буде услишано, а када нешто тражи, буде му дато."**¹³

Размисли, о муслиману, када ти упућујеш молбу Богу, Слављен нека је Он и Узвишен, овим двома узвишеним и величанственим молбама, да ти тада доносиш захвалу на Узвишеног Бога, спомињеш Га, величаш Га и славиш, упућујеш Му молбу Његовим лепим именима и узвишеним својствима, односно најузвишенијим именом, надајући се одговору на твоју молбу и да ће да се испуни твоја молба, јер је теби обећан одговор на тражење и молбу. Зар има ишта

¹² Хадис бележе Ахмед, Ет-Тирмизи, Ен-Несаи у Ел-Кубра и Ибн Маџе.

¹³ Хадис бележе Ебу Давуд, Ет-Тирмизи, Ибн Маџе и Ен-Несаи.

узвишеније од тога да своје срце вежеш за свог Господара и да свој језик вежеш за Његово спомињање и величање, за доношење захвале на Њега и да Му доavimo именима и својствима која су Њему достојна.

Трећи: Одликовати се својствима која Узвишени Бог воли

Веровање у Божија имена и својства захтева од верника да се одликује својствима која воли Узвишени Бог, као да се, на пример, одликује знањем, праведношћу, милошћу — благошћу и праштањем, а да се клони својстава која изазивају срџбу Узвишеног Бога. Наиме, треба да се клони својстава и имена којима не треба да се одликује нико сем Узвишеног Бога, Слављен нека је Он, као што је охолост, узвишеност, гордост и потчињавање.

Ебу Хурејре, Бог био задовољан њиме, преноси да је Божији Посланик, нека је над њим Божији спас и мир, рекао: **"Рекао је Узвишени Бог: 'Узвишеност је Мој доњи огртач, а величанственост Мој горњи огртач. Ко Ми у томе буде парирао, баџићу га у ватру."**¹⁴

Одликовање муслимана својствима омиљеним Узвишеном Богу и клоњење оних која изазивају Божију срџбу истински је доказ да се веровање усталило у срцу. Такво срце је величањем и слављењем Узвишеног Бога окачено и везано за Њега.

¹⁴ Овај хадис спада у хадисе које прихватамо онако како су пренесени од Посланика, нека је над њим Божији спас и мир, чија значења не искривљујемо нити залазимо у њихову каквоћу. Ми само кажемо: Тако је Посланик, нека је над њим Божији спас и мир, пренео, да је Бог рекао то и то. Стога, онога ко се Богу успротиви у Његовој величанствености и хтедне власт као Божију или Му се супротстави у величини, уздижући се изнад робова, Бог ће да казни због тога јер су то Божије посебности. Ибн Усејмин, коментар Ријаду-с-Салихин 2/384. (Оп. прев.) Хадис бележе Ахмед, Ебу Давуд и Ибн Маџе.

Ко их научи напамет и појми знањем, ући ће у Рај

Један од најузвишенијих извора веровања је спознаја Божијих лепих имена, јер је робова спознаја Божијих имена узрок уласка у Рај. Ако у Рај не може да уђе нико осим верника, онда је робова спознаја Божијих имена узрок његовог веровања који је обавезан за улазак у Рај и извор његове снаге и постојаности.

Бухарија и Муслим бележе хадис од Ебу Хурејре, Бог био задовољан њиме, да је Божији Посланик, нека је над њим Божији спас и мир, рекао: **"Бог има 99 имена, стотину мање једно. Ко их научи и по њима поступи, ући ће у Рај."**

Речи ко их научи напамет и обухвати знањем (мен ахсаха) подразумевају учење напамет, схваћање њиховог значења, познавање на шта она указују и поступање према ономе што свако име од нас захтева. Спомињањем и величањем Узвишеног Бога, упућивањем молбе Богу Његовим именима, усклађивање свога одгоја и морала са одгојем и моралом лепих имена и својстава, чистимо своје душе, поправљамо своја дела, више смо у покорности нашем Господару, повећава се код нас схватање Божије Узвишености и величине, страхопоштовање према Њему и љубав према Њему. Муслиман увек осећа да је Бог са њим у свакој ситуацији тако да је у његово срце усађен осећај константног надзора и контроле Узвишеног Бога над њим, па га то штити од ђаволских дошаптавања.

Каже Узвишени:

"Они који се боје Бога, чим их додирне саблазан ђаволска, сете се, и одједном дођу ка себи." (Кур'ан, поглавље Бедеми, одломак 201.)

Последње што желим да ти кажем, брате муслиману, у контексту овог поглавља јесте да си обасут благодатима после којих благодати нема. Бог те је обасуо благодатима веровања и упуте, а удаљио те је од строваљивања у Ватру и западања у заблуду. Зато захваљуј Богу на благодатима којима те је обасуо и тражи да ти повећа из Своје добротe. Знај да твоја радост на тим благодатима неће да буде потпуна све док се твоје срце потпуно не ослободи само за Бога, Узвишена је Његова величина и слава. Ти си се кроз овај један брзи осврт подучио како да окачиш и вежеш своје срце за Бога, па због тога устрај у искрености и чињењу добрих дела како би осетио сласт веровања и покорности.

ТЕВХИД (МОНОТЕИЗАМ) И ЊЕГОВЕ ВРСТЕ

Прва обавеза коју је муслиман обавезан да спозна и примени јесте веровање и потврђивање Божије Једноће (тевхид), Узвишена је Његова величина и слава. Заправо нема спаса за роба код Бога, Слављен нека је Он, осим ако буде веровао и потврђивао Његову једноћу и практично поступао према захтевима тог веровања и потврђивања. Веровање и потврђивање Божије једноће прво је за шта ће роб да буде питан у гробу и на Судњем дану када се сусретне са својим Господаром. Узвишени Бог објављивао је Књиге и слао посланике, нека је над њим Божији спас и мир, све заједно само да би томе позивали.

У том контексту каже Узвишени:

"Пре тебе ни једног посланика нисмо послали ,а да му нисмо објавили: 'Нема бога осим Мене, зато Мени богослужење чините!'" (Кур'ан, поглавље Веровесници, одломак 25.)

У овом поглављу је појашњење дефиниције тевхида, о његовим врстама и вредностима, о значењу речи тевхид (Ла илахе иллаллах — нема другог бога осим једног Бога) затим условима његове исправности и о ономе што га нарушава, а то је вишебоштво у свим врстама. Затим на крају појаснићемо стварност великих греха, разлику између њих, разлику између њих и малих греха и пропис и статус починиоца великог греха и на овом и Будућем свету, уз Божију помоћ.

Ко је Узвишени Аллах?

Аллах је Бог Један Једини Који није родио и рођен није. Он је описан својствима савршенства и узвишености и Чист је од било какве мане и недостатка. Он не сличи никоме од Његових створења. Он је Створитељ овог свемира и Он га уређује. Њему ништа не може да умакне нити Му је нешто непознато на Његовим небесима и на Његовој Земљи и ништа не може на њима да се деси без Његове дозволе. Он је Благодаран и Добročинитељ према својим робовима и једино Он је Достојан да буде Обожаван. Све Своје робове ће да окупи за обрачун на Дан у који нема сумње.

Дефиниција тевхида:

Тевхид је веровање, признање и потврда Божије једноће у рубубијету (господарењу), улухијету (обожавању) и у есмаи вес-сифати (именима и својствима).

Врсте тевхида:

Тевхидур-рубубијје, господарства; Тевхиду-ул-улухијје, обожавања; Тевхиду-ул-есмаи вес-сифати, имена и својстава.

Прва врста тевхида

Тевхидур-рубубијје значи признање једноће Узвишеног Бога у Његовим делима као што су стварање, владање, одржавање и управљање, па чврсто и непоколебљиво уверење да је само Узвишени Бог Господар свега и Владар, да једино Он одржава и управља светом, да је Он Створитељ створења, да је Он њихов Опскрбитељ и да једино Он даје живот и смрт.

Каже Узвишени:

"Бог вас ствара и опскрбљује: Он ће вам живот одузети и на крају вас оживити. Постоји ли иједно божанство које било што од тога чини? Чист је Он и врло високо изнад оних које Њему сматрају равним." (Кур'ан, поглавље Византинци, одломак 40.)

Нема другог створитеља, владара, опскрбитеља ни управитеља осим Бога, Слављен и Узвишен нека је Он, као што то каже Узвишени:

"Само Он ствара и управља," а у другом одломку Узвишени каже: **"Зар ти не знаш да Богу припада власт и на небесима и на земљи."** (Кур'ан, поглавље Ел-Бекаре, одломак 107.)

Ову врсту тевхида речима су потврдили неверници из доба Веровесника, нека је над њим Божији спас и мир. У

погледу овог тевхида нису противречили нити су се разилазили ни следбеници других религија.

Каже Узвишени:

"Реци: 'Ко вас храни са неба и из земље, чије су дело слух и вид, ко ствара живо из неживог, а претвара живо у неживо и ко управља свим?' 'Бог' рећи ће они. А ти реци: 'Па зашто Га се онда не бојите?'" (Кур'ан, поглавље Јона, одломак 31.)

Није довољна само потврда и примена тевхидур-рубубијје да би се ушло у ислам, без потврде и примене и преосталих врста тевхида, јер обавеза је да Онога Кога сматрамо Господарем, Опскрбитељем, Владаром и Управитељем посматрамо и као Јединог Бога Који нема судруга па да се само Њему богослужења усмеравају. Због тога од Арапа многобожаца није била довољна само потврда тевхидур-рубубијје речима, већ им је Узвишени Бог наредио и тражио од њих да само Њему богослужење чине, а то је тевхидул-улухијје. Објаснио им је да је у контрадикторности њихово признање и потврда да је Бог Једини Створитељ, Владар и Одржаватељ и њихово приписивање Богу судруга у обожавању.

У том контексту каже Узвишени:

"А ако их упиташ ко је створио небеса и Земљу, они ће сигурно рећи: 'Бог!' Па куда се онда одмећу?!" (Кур'ан, поглавље Украс, одломак 87.)

Тј., зашто одвраћају од чињења богослужења само Богу?!

Друга врста тевхида

Тевхидул-улухијје назива се још и тевхид обожавања. Тевхидул-улухијје је потврда и признање обожавања само Узвишеном Богу, а подразумева чврсто уверење да је само Узвишени Бог Достојан да буде Обожаван. Све што се обожава мимо Њега је ништавно. Он је једино Достојан да се апсолутно искључиво издвоји са обожавањем и покорношћу и да Му се у томе нико не придружује без обзира ко то био. Ни Исус, нека је над њим Божији спас и мир, као ни било ко други од веровесника, нека је над њима Божији спас и мир, као ни племенити анђели нису достојни да се придружују Узвишеном Богу у богослужењу.

Каже Узвишени:

"И Богу богослужење чините и ништа Му не придружујте..." (Кур'ан, поглавље Ен-Ниса, одломак 36.)

Посвети сво своје богослужење само Јединоме Богу Који нема судруга без обзира били они срчани, као што су страх, нада и поуздање, или говорни, као што су молба и тражење уточишта, или пак радње, као што су молитва, ходочашће и пост. Тако се ми не бојимо, не молимо, не поуздавамо се, не упућујемо молбу, не тражимо уточиште, не клањамо и не постимо, не обављамо ходочашће ни у чије осим у име Бога, Узвишен и Слављен нека је Он. Каже Узвишени:

"Реци: 'Клањање моје, и обреди моји, и живот мој, и смрт моја, заиста посвећени су Богу Господару светова, Који нема саучесника; то ми је наређено и ја сам први муслиман.'" (Кур'ан, поглавље Ел-Ен'ам, одломак 162-163.)

Ову врсту тевхида неверници су порицали пре, а поричу и данас. Као што то каже Узвишени њиховим језицима:

"Зар он да богове сведе на Бога једног? То је заиста, нешто веома чудно!" (Кур'ан, поглавље Сад, одломак 5.)

Због овога је Узвишени Бог слао Своје посланике, нека је над њима Божији спас и мир, објавио је књиге због њиховог позивања, враћао их да потврђују и признају само Његову једноћу, Слављен нека је Он, и да само Њега обожавају. Каже Узвишени:

"Ми смо сваком народу посланика послали: Богу богослужење чините, а тагута се клоните!" (Кур'ан, поглавље Пчеле, одломак 36.)

Тагут је све што се обожава мимо Бога са тим да је задовољан тиме онај ко се обожава.

Трећа врста тевхида

Тевхидул-есмаи вес-сифат подразумева веровање у оно што је Узвишени Бог потврдио за Себе од имена и својстава у Кур'ану и што је потврдио Његов посланик, нека је над њим Божији спас и мир, у веродостојноме суннету (пракси). Тевхидул есмаи вес-сифат значи чврсто уверење да Узвишеном Богу припадају најлепша имена и најузвишенија својства, да је Он описан са свим савршеним својствима, а чист од свих недостатака и мањкавости и да се у томе издваја од свих других живих бића.

Каже Узвишени:

"Нико није као Он! Он све чује и све види." (Кур'ан, поглавље Договарање, одломак 11.)

И каже Узвишени:

"Реци: 'Он је Бог - Један! Бог је уточиште сваком! Није родио и рођен није, и нико Му раван није'" (Кур'ан, поглавље Искреност, одломци 1-4.)

Вредности тевхида

Тевхид — веровање у једноћу Узвишеног Бога доноси бројне вредности и користи, а неке од њих су:

1. Истински монотеист (онај који потврђује једноћу Узвишеног Бога) постиже потпуну упуту и сигурност на овом и Будућем свету, јер Узвишени Бог отклања од истинских монотеиста зло и несрећу и на овом и на Будућем свету.

2. Тевхид ће да буде узрок уласка у Рај, а спас од Ватре. Роб, све и ако буде кажњаван због неких греха и непокорности, неће вечно да остане у ватри, јер је он носилац тевхида.

3. Тевхид ће да буде узрок опроста греха и брисања лоших дела као и узрок успеха на Судњем дану посредством Веровесниковог заступништва.

4. Тевхид је највећи разлог ослобађања од овосветских и оносветских несрећа и одбрана од казне за њих.

5. Примање речи изговорених јавно и свих дела почињених јавно и тајно, њихова потпуност и редослед награђивања за њих зависи од тевхида. Наиме, колико год буде јачао тевхид и искреност у име Бога, Слављен нека је Он и Узвишен, толико ће да буду потпунија наведена дела и толико ће боље да се испуне.

6. Тевхид ослобађа роба од робовања створењима, везивања за њих, страха од њих, њиховог мољења и чињења дела због њих. Ово је истинска слава и узвишена почаст. Поред свега споменутог, он чини богослужење у име Бога, Слављен нека је Он, не моли никога осим Њега, не боји се

никог осим Њега и никоме се не враћа осим Њему па тако постиже спас и успех.

7. Узвишени Бог загарантовао је онима који потврђују Његову једноћу (монотеисти) победу и помоћ на ово свету, славу и част, лакоћу и олакшање, поправку стања и исправност у речима и делима.

Значење речи тевхида

Речи тевхида: Ла илахе иллаллах (нема другог бога осим Бога Јединога)

Речи Ла илахе иллаллах подразумевају да уистину нема никога другог да се обожава осим Јединог Бога. Те речи негирају божанственост осим Узвишеном и Благословљеном Богу и потврђују божанственост једино Богу, Који нема судруга. Бог је Онај Који се обожава и Ко је достојан обожавања, па ко буде обожавао нешто друго, он је узео за божанство нешто друго мимо Бога. Све то је ништавно осим Јединог Бога јер је једино Он Бог.

Каже Узвишени:

"То је зато што је Бог — Истина, а они које они, поред Бога, моле — лаж, и зато што је Бог Узвишен и Велики." (Кур'ан, поглавље Ходочашће, одломак 62.)

Богослужење је све оно што воли Бог и са чиме је задовољан, од речи и дела јавних и тајних, као што су молба, страх, поуздање, молитва, спомињање Бога и др. Све наведено обавеза је да се обавља у име Јединог Бога, Који нема судруга. Ко било шта од тога уради у име неког другог мимо Бога, написао је Богу друга. Каже Узвишени:

"А онај који се, поред Бога, моли другом богу, без икаквог доказа о њему, пред Господаром својим ће рачун полагати, и неверници се неће спасити." (Кур'ан, поглавље Верници, одломак 117.)

Услови тевхида

Признање и сведочење тевхида не користи његовome носиоцу (ономе ко потврђује Божију једноћу) осим уколико је испуњено следећих седам услова:

Први: Знање о намераваном значењу речи Нема другог бога осим Бога Јединога, односно знање о томе шта се тим речима негира а шта потврђује.

Каже Узвишени:

"Знај да нема бога осим (једног) Бога." (Кур'ан, поглавље Мухаммед, одломак 19.)

Други: Чврсто уверење које пориче сумњу, тако да онај који изговара речи Нема другог бога осим Бога Јединога треба да има постојано уверење у оно на што оне упућују, јер ако буде сумњичав и колебљив у њихово значење, неће да му користе.

То потврђују речи Узвишеног:

"Прави верници су само они који у Бога и посланика Његовог верују, и после више не сумњају, и боре се на Божијем путу имецима својим и животима својим. Они су искрени!" (Кур'ан, поглавље Собе, одломак 15.)

Трећи: Искреност која пориче и негира ширк (сматрање некога Богу равним), тј. да изговарањем речи Нема

другог бога осим Бога Јединога не намерава нешто од овоземаљских ствари.

Каже Узвишени: **"А наређено им је да се само Богу клањају, да Му искрено, као правоверни, веру исповедају!"** (Кур'ан, поглавље Доказ јасни, одломак 5.)

Реч правоверни у наведеном одломку подразумева не повођење за многобоштвом и тежња ка искреном потврђивању Божије једноће.

Четврти: Истинољубивост која пориче лаж, тј. да се речи Нема другог бога осим Бога Јединога изговарају истинољубиво из срца, као што се преноси од Божијег Посланика, нека је над њим Божији спас и мир, да је рекао: **"Нико неће да посведочи истинољубиво из срца да нема другог бога осим Бога Јединога, а да га Бог неће учинити забрањеним Ватри."**¹⁵

Пети: Љубав према речима Нема другог бога осим Бога Јединога и према ономе на што упућују, као и према онима који их потврђују и поступају по њима.

Каже Узвишени:

"Има људи који су место Бога кипове прихватили, воле их као што се Бог воли. Али, прави верници још више воле Бога." (Кур'ан, поглавље Ел-Бекара, одломак 165.)

У том контексту Бухарија и Муслим бележе хадис да је Божији Посланик, нека је над њим Божији спас и мир, рекао: "Ко буде у срцу имао троје — осетиће сласт веровања: да воли Узвишеног Бога и Његовог Посланика, нека је над њим Божији спас и мир, више него било кога и било шта друго; да воли друге само у име Бога, да презире повратак у

¹⁵ Хадис бележе Бухарија и Муслим.

неверство, након што га је Бог из њега избавио, као што не воли да буде бачен у ватру."

Шести: Радити у складу са оним на шта речи Нема другог бога осим Бога Јединога указују због речи Узвишеног Бога:

"И повратите се Господару своме и покорите Му се..." (Кур'ан, поглавље Скупови, одломак 54.)

Седми: Прихватање онога што речи Нема другог бога осим Бога Јединога, тј. да се једино Бог обожава, а одбацивање обожавања неког другог мимо Њега.

Онај ко изговара ове речи, а не прихвата да једино Бога обожава, он је као они о којима каже Узвишени Бог:

"Када им се говорило: 'Само је Аллах Бог!' — они су се охолили и говорили: 'Зар да напустимо божанства наша због једног лудог песника?'" (Кур'ан, поглавље Редови, одломци 35-36.)

Оно што је у контрадикторности са тевхидом

Потврђивање једноће Бога, Слављен нека је Он, супротно је ширку (сматрање некога Богу равним). Ако су потврда Божије једноће и чињење богослужења једино Узвишеном Богу најважније и најузвишеније обавезе, онда је ширк највећа непокорност (грех) код Узвишеног Бога. То је једини грех који Бог неће да опрости.

Каже Узвишени:

"Бог заиста неће опростити да Му се неко други сматра равним, а опростиће мање грехе од тога, коме Он хоће." (Кур'ан, поглавље Ен-Ниса, одломак 116.)

Када је Божији Посланик, нека је над њим Божији спас и мир, упитан о највећем греху код Узвишеног Бога, одговорио је: **"Да учиниш некога Богу равним, а Он те је створио."**¹⁶

Многобоштво упропаштава и уништава покорност, тако да покорност неће да буде примљена нити ће за њу роб да буде награђен уколико је у покорности присутано сматрање некога Богу равним (ширк-многобоштво).

Каже Узвишени Бог:

"А да су они друге Њему равним сматрали, сигурно би им пропало оно што су чинили." (Кур'ан, поглавље Ел-Ен'ам, одломак 88.)

Починитељ ширка засигурно ће вечно да остане у Ватри ако умре, а сматра неког Богу равним, сходно речима узвишеног Бога:

"Ко другог Богу сматра равним, Бог ће му улазак у Рај забранити и боравиште његово ће Пакао бити." (Кур'ан, поглавље Трпеза, одломак 72.)

Врсте ширка

Две су врсте ширка:

Прва врста је велики ширк који у основи негира Божију једноћу (тевхид) и изводи из вере починитеља. Друга врста је мали ширк који негира потпуност теvhида и не изводи из вере.

¹⁶ Хадис бележе Бухарија и Муслим.

Велики ширк

Велики ширк је чињење било којег од богослужења некеме другом поред Узвишеног Бога, као на пример упућивање молбе некеме другом мимо Бога за оно што је немоћан свако други мимо Узвишеног Бога, Слављен нека је Он, поуздавање¹⁷ у неког другог мимо Узвишеног Бога као и чињење седе (падање ничице) некеме другом у смислу чињења богослужења.

Каже Узвишени:

"И, поред Бога, не моли се ономе ко ти не може ни користити ни наудити, јер ако би то урадио, био би, уистину, неверник." (Кур'ан, поглавље Јона, одломак 106.)

Тј. био би од оних који неког сматрају Богу равним.

И каже Узвишени: **"... а у Бога се поуздајте ако сте верници!"** (Кур'ан, поглавље Трпеза, одломак 23.)

Такође каже Узвишени:

"Боље падајте лицем на тло пред Богом и Њему богослужење чините!" (Кур'ан, поглавље Звезда, одломак 62.)

Ако су молба, тевеккул (поуздање у Бога) и падање ничице богослужења које је Бог наредио, па онај ко их учини ради Бога, он потврђује Његову једноћу, а онај ко их учини неком другом поред Бога, он је потврдио да сматра некога другог Богу равним.

¹⁷ Отклањање узрока и тражење помоћи од неког од робова за шта су у стању да помогну, не сматра се поуздавањем и ослањањем на неког другог осим Бога.

У ову врсту ширка убраја се и дозвољавање оног што је Бог забранио и забрањивање оног што је Бог дозволио, као што то каже Узвишени:

"Они поред Бога боговима сматрају свештенике своје, и монахе своје и Месија сина Маријина. А наређено им је да само Једном Богу богослужење чине — нема бога осим Њега. Он је врло високо изнад оних које Њему равним сматрају." (Кур'ан, поглавље Покајање, одломак 31.)

Наведени одломци односе се на Јевреје и хришћане који су се покоравали својим свештеницима и монасима у ономе што су им они дозвољавали, а Бог им је забранио или у ономе што су им они забрањивали, а Бог им је дозволио.

Ет-Тирмизи од Адијја ибн Хатима, Бог био задовољан њиме, преноси да је рекао: **"Дошао сам код Веровесника, нека је над њим Божији спас и мир, а на моме врату био је златни крст, па ми је рекао: 'О, Адијј, одбаци од себе тај кумир!' Чуо сам га када из поглавља Покајање учи: 'Они, поред Бога, боговима сматрају свештенике своје и монахе своје! Они се, каже он, њима нису клањали, али јесу кад би им они нешто што је забрањено дозволили, сматрали су то дозвољеним, а кад би им нешто што је дозвољено забранили, сматрали су то забрањеним.'"**

Мали ширк

Мали ширк је средство које води ка великом ширку. Две су врсте малог ширка: јавни и тајни.

Први је јавни ширк и бива у речима и делима. Јавни ширк у речима је заклинање неким другим мимо Богом, као на пример Веровесником или Месијом. Такођер, мали ширк је у речима ако кажемо: "Шта је хтео Бог и ти".

Ет-Тирмизи бележи да је Божији Посланик, нека је над њим Божији спас и мир, рекао: **"Ко се заклиње неким мимо Богом починио је куфр (неверство) и ширк (приписао Богу судруга). Ахмед преноси да је Божији Посланик, нека је над њим Божији спас и мир, рекао ономе ко му је рекао: 'Шта је хтео Бог и ти': 'Учинио си ме равноправним Богу! Немој тако да говориш, него реци: Оно што је Бог хтео, Он Једини.'"**

Када је реч о јавном ширку у делима, под тим се подразумева нпр. ношење наруквице и конца ради отклањања невоље са уверењем да оне могу да буду фактором отклањања или спречавања невоље.

Други ширк је скривени и он се манифестује у намерама и жељама као што су претварање (рија') и слава. Наиме, скривени ширк је да човек не чини своје дело са намером да буде у име Бога, Слављен нека је Он, већ са намером да га народ хвали и да га похваљују. У скривени ширк спада клањање и пост са намером да народ каже како је тај устрајан у вери и како је он добар муслиман. У том контексту Ахмед бележи у своме Муснеду да је Веровесник, нека је над њим Божији спас и мир, рекао: **"Највише чега се за вас плашим је мали ширк." Упиташе присутни: 'О Божији Посланиче, шта је мали ширк?' Посланик им рече: 'Мали ширк је претварање (рија')'. Када Узвишени Бог буде на Судњем дану награђивао људе за њихова дела, рећи ће им: Идите онима пред којима сте се претварали на овом свету и видите хоћете ли код њих наћи награду за то.'"**

Дефиниција великих греха и разлика између њих и малих греха

Греси које муслиман почини деле се на велике и мале.

Каже Узвишени:

"Ако се будете клонили великих греха који су вам забрањени, Ми ћемо вам покрити ваша лоша дела и у дивно место вас увести!" (Кур'ан, поглавље Ен-Ниса, одломак 31.)

Велики греси

Велики грех је сваки грех који за собом повлачи верозаконску казну на овом свету или посебну претњу на Будућем. Под верозаконском казном на овом свету подразумева се тачно одређена казна, као што је убиство за убицу, одсецање руке за лопова и бичевање за прељубника. Што се тиче посебне претње на Будућем свету, под њом се подразумева претња Ватром, проклетством, срџбом, забраном уласка у Рај, или да неће да осети рајског мириса или порицање његовог веровања и да није од муслимана итд.

Мали греси

Мали грех је сваки грех који за собом не повлачи шеријатску казну на овом свету, а ни посебну претњу на Будућем.

Исламски став према починиоцима великог греха

Починилац великог греха не излази из вере уколико његов грех није ширк (приписивање Богу судруга) и куфр (неверовање). Он је верник на овом свету са непотпуним веровањем, односно верник сходно његовом веровању и грешник сходно његовом греху. На Будућем свету имаће статус сходно вољи Узвишеног Бога; ако буде хтео, опростиће му, а ако не буде хтео да му опрости, казниће га. Ако и буде кажњен, неће вечно да остане у ватри, него ће да буде изведен сходно његовом веровању па макар било колико атом.

Бухарија и Муслим бележе да је Божији Посланик, нека је над њим Божији спас и мир, рекао: **"Из ватре ће да изађе ко год је изговорио да 'нема другог бога осим Бога Јединога' и у чијем срцу има добра тежине пшеничног зрна. Из ватре ће да изађе и онај који је изговорио да 'нема другог бога осим Бога', а у чијем срцу има добра тежине једне трунке."**

ДРУГИ СТУБ: ВЕРОВАЊЕ У АНЂЕЛЕ

Веровање у племените анђеле један је од темеља веровања у кога је муслиман обавезан да верује с чврстим уверењем и није му исправно веровање ако не потврђује своје веровање у њих. Каже Узвишени:

"Није добротворство у томе да окрећете лица своја према истоку и западу, него су добротворитељи они који верују у Бога, у други свет, у анђеле, у књиге, у веровеснике." (Кур'ан, поглавље Ел-Бекаре, одломак 177.)

У овом поглављу обрадићемо следеће тематске целине: дефиниција анђела, обавезност веровања у њих, њихове физичке и моралне особине, њихов број, њихова имена, њихове задатке, њихов однос према човеку и резултати веровања у њих.

Дефиниција анђела

Анђели су једна врста Божијих створења. Створени су од светлости и имају могућност да узму облик или пак да се претворе у нечији лик. Узвишени Бог створио их је искључиво да би Му богослужење чине и да би Његове одредбе у свемиру извршавали. Не опиру се Божијој наредби и извршавају оно што им Он нареди. Анђели припадају невидљивом свету тако да их ми не видимо, али у њих верујемо са чврстим уверењем без имало сумње, јер нас је о њима обавестио Узвишени Бог, а и Његов Посланик, нека је над њим Божији спас и мир, категоричким доказом који нас чини чврсто увереним у њихово постојање.

Обавезност веровања у анђеле

Муслиман је обавезан да верује са чврстим уверењем да су и анђели створења која је Узвишени Бог створио. Никада не изостављају Божију наредбу и Њему богослужење чинећи никада не малаксавају. Анђели су многобројни и њихов број зна Бог, Слављен нека је Он. Неки од анђела познати су по својим именима и обавеза је да се верује у њих и у оно што се наводи да они раде све до у детаље. Има их који нису познати по својим именима, али је обавеза да се верује у њих уопштео.

Каже Узвишени:

"Посланик верује у оно што му се објављује од Господара Његовог, и верници - сваки верује у Бога, и анђеле Његове, и Књиге Његове, и Посланике Његове!"
(Кур'ан, поглавље Ел-Бекаре, одломак 285.)

Веровати у анђеле други је стуб од шест споменутих у хадису којег бележи Муслим у своме Сахиху, кад је анђео Гаврило питао Веровесника, нека је над њим Божији спас и мир, о веровању, а Посланик, нека је над њим Божији спас и мир, му је рекао: **"Да верујеш у Бога, Његове анђеле, Његове књиге, Његове посланике, Судњи дан и да верујеш да све што се дешава — од добра и зла — бива са Божијим одређењем."**

Веровање у анђеле обухвата четири принципа:

1. Искрено веровање у њихово постојање;
2. Веровање у све оно што се спомиње у Кур'ану и хадисима о њиховим особинама, броју, именима и дужностима;

3. Постављање анђела на њихово место. Они су Божији робови којима се наређује и који су одговорни. Нису у могућности ништа да ураде осим оно што им је Бог омогућио да могу да ураде и они могу да умру и

4. Они немају удела ни у обожавању, а ни у стварању.

За њих Узвишени каже:

"А анђели су само робови поштовани." (Кур'ан, поглавље Веровесници, одломак 26.)

Физичка својства анђела

1. Створени су од светлости

Муслим бележи у своме Сахиху да је Божији Посланик, нека је над њим Божији спас и мир, рекао: **"Анђели су створени од светлости."** Са обзиром на то да су анђели саздани од светлосних тела, људи не могу да их виде, јер то Бог није омогућио нашем виду.

2. Огромне су величине

Узвишени Бог учинио је да су анђели по својој величини и снази изнад цина и људи.

Каже Узвишени:

"О, ви који верујете, себе и породице своје чувајте од ватре чије ће гориво људи и камење бити, и о којој ће се анђели строги и снажни бринути, који се ономе што им Бог заповеди неће опирати, и који ће оно што им се нареди извршити." (Кур'ан, поглавље Забрана, одломак 6.)

Муслим бележи у свом Сахиху да је Веровесник, нека је над њим Божији спас и мир, за анђела Гаврила, када га је видео на Ноћном путовању, рекао: **"Видео сам га када се**

спуштао са неба да је заклонио својом величином простор између небеса и земље."

3. Лепота анђела

Бог је створио анђеле у лепом облику, као што то каже Узвишени о анђелу Гаврилу, нека је над њим Божији спас и мир:

"Снажни, који се појавио у лику своме." (Кур'ан, поглавље Звезда, одломак 6.)

Ибн Аббас каже да речи 'зу мирретин' у овом одломку значе 'лепог изгледа'.

4. Имају могућност да се претворе или појаве у неком облику

Узвишени Бог створио је анђеле са могућношћу попримања облика и појављивања у људском лику, као што се анђеоло Гаврило појавио Марији, нека је над њом Божији спас и мир, у људском лику.

Каже Узвишени:

"Ми смо к њој анђела Гаврила послали, и он јој се показао у лику савршено створена мушкарца." (Кур'ан, поглавље Марија, одломак 17.)

5. Они имају крила

Разликују се по броју и величини крила. Каже Узвишени:

"Хваљен нека је Бог, Створитељ небеса и земље, који анђеле са по два, три и четири крила чини изасланицима; Он ономе што ствара додаје што хоће, Он, уистину све може." (Кур'ан, поглавље Створитељ, одломак 1.)

Бухарија и Муслим бележе хадис од Абдуллаха б. Месуда, Бог био задовољан њиме, да је Веровесник, нека је над њим Божији спас и мир, видео Гаврила у ноћи Исра'а са 600 крила.

6. Нису описани ни као мушког ни као женског пола

По овом питању залутали су арапски многобошци који су тврдили да су анђели женског пола. Узвишени Бог им је узвратио на ово рекавши:

"Они анђели који су робови Свемилосног женскињем сматрају. Зар су они присуствовали стварању њиховом? - Њихова ће тврдња бити записана и они ће одговарати!" (Кур'ан, поглавље Украс, одломак19.)

7. Не једу, не пију, не удају се, не жене се и немају порода

Узвишени Бог нас обавештава да су анђели дошли Авраму, нека је над њим Божији спас и мир, у људском лику, па им је пружио јело, а они га нису ни дотакли. Он је осетио од њих зебњу, па су му они открили истину о себи и зебње је нестало. Каже Узвишени:

"А кад виде да га се руке њихове не дотичу, он осети да су необични и обузе га нека зебња од њих. Ти се не бој! Рекоше они, ми смо Лотовом народу послани." (Кур'ан, поглавље Ебер, одломак70.)

Такође учењаци заступају јединствен став да се анђели не жене и не удају, да немају порода.

8. Не умарају се и није им досадно

Узвишени Бог нас је обавестио да Му анђели богослужење чине и да извршавају Његове наредбе без досаде и умора. Не дешава се њима оно што се дешава људима када

је умор и досада у питању. Узвишени Бог, описујући анђеле, каже:

"Хвале Га ноћу и дању, не малаксавају." (Кур'ан, поглавље Веровесници, одломак 20.)

Што значи, не умарају се. И каже Узвишени:

"А ако се они узохале - па, они који су код Господара твога, славе и величају Га и ноћу и дању и не досађују се." (Кур'ан, поглавље Објашњење, одломак 38.)

Што значи није им досадно.

9. Они умиру¹⁸

У својству смртности огледа се мудрост Узвишеног Бога, Његовог савршенства, господарства, живота и вечности. Каже Узвишени:

"Све ће, осим Његовог лица пропасти!" (Кур'ан, поглавље Казивање, одломак 88.) Када буду усмрћена сва створења, Узвишени Бог ће да дозива:

"Кома власт припада данас?" Затим ће да одговори: "Богу, Једином, над свима Надмоћном." (Кур'ан, поглавље Верник, одломак 16.)

Моралне особине анђела

1. Безгрешност анђела

Каже Узвишени о анђелима:

¹⁸Тј. овде се мисли на њихово умирање при првом пухању анђела, Исафила у сур-рог, када све живо буде усмрћено осим Узвишеног Бога. (Оп. прев.)

"... који се ономе што им Бог заповеди неће опирати и који ће оно што им се нареди извршити." (Кур'ан, поглавље Забрана, одломак 6.)

2. Боје се Узвишеног Бога

Каже Узвишени:

"И грмљавина велича и хвали Њега, а и анђели из страхопоштовања према Њему..." (Кур'ан, поглавље Гром, одломак 13.)

И каже Узвишени:

"... а они и сами, из страха према Њему, стрепе." (Кур'ан, поглавље Веровесници, одломак 28.)

3. Не малаксавају величајући и славећи Узвишеног Бога

"Хвале Га и славе ноћу и дању, не малаксавају." (Кур'ан, поглавље Веровесници, одломак 20.)

4. Анђели су часни и честити робови

Каже Узвишени:

Највеличанственији њихов зикр (величање Бога) су речи — Субханаллах — Слављен и хваљен нека је Узвишени Бог. Каже Бог, Слављен нека је Он, о њима:

"У рукама изасланика часних, честитих." (Кур'ан, поглавље Намрштио се, одломци 15-16.)

У наведеном одломку реч 'сефере' подразумева 'Божије изасланике Његовим посланицима, нека је над њима Божији спас и мир', а речи 'кирами берере' значе 'племените нарави и беспрекорно чистих и добрих дела'.

5. Веома уредни у свим стварима

На то указује њихова пореданост у редове пред Узвишеним Богом.

Каже Узвишени Бог:

"... на Дан када (анђео) Гаврило и анђели буду у редове поредани, када ће само онај коме Свемилосни дозволи говорити, а истину ће рећи." (Кур'ан, поглавље Вест, одломак 38.)

Муслим бележи од Џабира б. Семуре, Бог био задовољан њиме, да је Божији посланик, нека је над њим Божији спас и мир, рекао: **"Зар се нећете поредати у редове, као што се анђели поредају код свог Господара?"** Другови су упитали: **"А како се анђели поредају код свог Господара?"** Он је одговорио: **"Употпуне прве редове и збију се у њима."**

6. Стид анђела

Муслим у своме Сахиху бележи да је Веровесник, нека је над њим Божији спас и мир, рекао за Османа б. Аффана, Бог био задовољан њиме: **"Зар да се не стидим човека кога се стиде анђели?"**

Број анђела

Анђели су многобројна створења и њихов број зна једино Онај Који их је створио.

Каже Узвишени:

"А војске Господара твога само Он зна." (Кур'ан, поглавље Покривени, одломак 31.)

На бројност анђела указују речи анђела Гаврила упућене Веровеснику, нека је над њим Божији спас и мир, у

ноћи Исра'а и Ми'раца (Ноћног путовања) када су се успињали на седмо небо и пролазили поред Бејтл-ма'мура (Небеске Ка'бе), па му је анђео Гаврило рекао: **"Ово је Бејтул-ма'мур. У њему сваког дана клања седамдесет хиљада анђела који се после ту више никада не враћају."**¹⁹

Имена анђела

Анђели имају имена, али ми знамо само мали број њих. Пред вама су имена анђела која су споменута у кур'анским одломцима и веродостојним хадисима:

Гаврило и Михаило

Каже Узвишени Бог:

"Реци: 'Ко буде непријатељ (анђелу) Гаврилу, па он Божијом вољом теби на срце ставља Кур'ан, потврђујући истинитост онога од пре, као путоказ и радосну вест верницима. Ко је непријатељ Богу, анђелима Његовим и посланицима Његовим и (анђелу) Гаврилу и (анђелу) Михаилу — па, Бог је, заиста, непријатељ онима који не верују!" (Кур'ан, поглавље Ел-Бекаре, одломци 97-98.)

Азраел

Азраел је анђео који ће да пухне у рог. Гаврило, Михаило и Азраел су анђели које је Божији Посланик, нека је над њим Божији спас и мир, спомињао у својој молби коју је учио када би клањао ноћу. Муслим бележи у своме Сахиху од Аише, Бог био задовољан њоме, да је рекла: **"Када би Божији посланик, нека је над њим Божији спас и мир, устао ноћу да клања, отпочињао би молитву овом молбом: 'Боже,**

¹⁹ Хадис је муттефекун алејхи.

Господару Гаврила, Михаила и Азраела, Створитељу небеса и Земље, Познаваче скривеног и видљивог, Ти судиш међу Својим робовима у ономе у чему се они разилазе. Упути ме на Истину у ономе у чему се они разилазе, са Твојом дозволом. Заиста, Ти упућујеш онога кога хоћеш на прави пут."

Малик

Малик је анђеол чувар Ватре. Каже Узвишени Бог о становницима Ватре:

"Они ће дозивати: 'О Малик! Нека Господар твој учини да умремо!'" (Кур'ан, поглавље Украс, одломак 77.)

Мункир и Некир

Потврђено је веродостојним хадисима да се два анђела која ће да испитују мртве у гробовима зову Мункир и Некир.

Харут и Марут

Харут и Марут су два анђела које Узвишени Бог спомиње у следећем одломку:

"А Соломон није био неверник, него су неверници и ђаволи који људе уче враџбини у Вавилону, Харута и Марута, а то није објављено двојици анђела. Њих двојица никога нису учили док му не би рекли: 'Ми само искушавамо, а ти немој бити неверник!'" (Кур'ан, поглавље Ел-Бекаре, одломак 102.)

Из одломака се примећује да их је Бог послао као искушење људима у једном периоду. О њима су нанизана многа казивања, али ништа од тога није потврђено Кур'аном и суннетом.

Дужности анђела

Текстови Кур'ана и суннета указују на то да анђели обављају велике и бројне послове на небесима и на Земљи. Бројност тих послова и дужности не може да досетигне нико мимо Узвишеног Бога. Анђели су квалификовани према пословима којима их је Узвишени Бог задужио:

1. Анђели задужени да носе Божије престоље (Арш)

Ел-Арш у језику значи владарев престо или строп од нечега. Та реч је изведена из речи која означава узвишење, а престо (арш) назван је по том имену због његовог узвишења и висине. У овом контексту под престољем (аршом) подразумева се престоље Милостивог, Слављен нека је Он. То је нешто највеће и најузвишеније од свих створења. То је попут стропа и куполе над светом који обухвата небеса и оно што је изнад њих, а нико није у стању да одреди величину тога осим Узвишени Бог. Милостиви се узвисио изнад њега кога носи осам анђела.

Каже Узвишени:

"... а арш Господара твога ће тог дана изнад њих осморица држати." (Кур'ан, одломак Час неизбежни, одломак17.)

2. Анђео задужен за објаву

То је анђео преко којег је Узвишени Бог Својим веровесницима и посланицима, нека је над њима Божији спас и мир, спуштао књиге и верозаконе. Анђео задужен за то је Гаврило, нека је над њим Божији спас и мир.

Каже Узвишени у часноме Кур'ану:

"Доноси га поверљиви (анђео) Гаврило на срце твоје, да опомињеш." (Кур'ан, поглавље Песници, одломци 193-194.)

Ебу Давуд бележи да је Божији Посланик, нека је над њим Божији спас и мир, рекао: **"Када Бог говори објавом, становници Неба чују одзвањање неба, слично повлачењу ланца по стенама, па нападају као да их је гром ударио и остану у том стању док им не дође (анђео) Гаврило. Када им (анђео) Гаврило дође, страх нестане из њихових срца, па га питају: О Гаврило, шта је твој Господар рекао?' Он одговори: 'Истину'. Па и они потврде: 'Истину, саму истину!'"**

3. Анђели задужени за Рајске капије

Каже Узвишени:

"А они који су се Господара свога бојали у поворкама ће у Рај бити поведени и кад до њега дођу — капије његове већ широм отворене — чувари ће им његови рећи: 'Селам вама, од греха сте чисти, зато уђите у њега, у њему ћете вечно боравити.'" (Кур'ан, поглавље Скупови, одломак 73.)

4. Анђели задужени за капије Пакла

Каже Узвишени:

"Они који нису веровали у гомилама ће у Пакао бити натерани и кад до њега дођу, капије његове ће се поотварати и чувари ће их упитати: 'Зар вам нису долазили ваши посланици који су вам одломке Господара вашег казивали, и опомињали вас да ћете овај свој дан доживети?' 'Јесу', рећи ће они, 'али су се обистиниле речи казне за невернике.'" (Кур'ан, поглавље Скупови, одломак 71.)

5. Анђео задужен за кишу, ветар и облаке

То је анђео Михаило са својим помагачима.

Каже Узвишени:

"И оних који усмеравају." (Кур'ан, поглавље Редови, одломак 2.)

А мисли се на анђеле који усмеравају облаке.

6. Анђео задужен за дување у сур (рог)

То је анђео Азраил. Каже Узвишени:

"И у рог ће се дувнути и умреће они на небесима и они на земљи, остаће само они које буде Бог одабрао и после ће се у рог други пут дувнути и они ће одједном устати и чекати." (Кур'ан, поглавље Скупови, одломак 68.)

Ет-Тирмизи бележи да је Божији Посланик, нека је над њим Божији спас и мир, рекао: **"Како да се радујем кад је већ онај што ће да дува у рог ставио рог на уста и само очекује дозволу кад ће да му буде наређено да у њега дуне?"**

7. Анђео брда

То је анђео брда. Бухарија и Муслим бележе хадис од мајке правоверних, Аише, Бог био задовољан њоме, у којем она казује о Посланиковом, нека је над њим Божији спас и мир, одласку у Таиф да позове његове становнике у Ислам, па када му се нису одазвали и кад су се грубо понели према њему, он је рекао: **"Тада сам подигао главу и угледао сам како ми облак прави хлад. Погледао сам га боље, а оно у њему (анђео) Гаврило. Позва ме и рече: 'Бог је чуо оно што ти је рекао твој народ и како су те одбили. Он ти је послао анђела који је задужен за брда да му наредиш шта год**

хоћеш у вези са њима.' Потом ме позва анђео брда, назва ми селама, а затим рече: 'О Мухаммеде, то је тако, па шта желиш? Ако хоћеш ја ћу над њима поклопити ова два брда.' Не - рекао сам - ја се надам да ће Бога дати да од њих постану они који ће само Богу богослужење чинити и неће Му никога приписивати као друга."

Веза између анђела и Адамових потомака

Веза између анђела и Адамовог потомства је чврста. Неки од њих бдију над нама док смо још у мајчином стомаку, неки су задужени да нас пазе и чувају, неки од њих записују наша дела и поступке, неки од њих подстичу нас на добро, а неки нам узимају душу када дође смртни час. На следећим страницама следи појашњење о томе.

Анђели задужени за ембрион у материци

Бухарија и Муслим бележе хадис да је Веровесник, нека је над њим Божији спас и мир, рекао: "Бог је за материцу задужио анђела који говори: 'Да, Господару! Сада је кап семена, сада је заквачак, сада је комад меса!' А када Бог хтедне да одреди његово стварање, он (анђео) каже: 'Да, Господару! Је ли мушко или женско, је ли срећан или несрећан, каква му је опсрба и докле ће да живи?' И то се све запише док је он још у утроби своје мајке."

Анђели задужени за чување и пажњу човека

Каже Узвишени:

"Уз сваког од вас су анђели, испред њега и иза њега, - по Божијем наређењу над њим бдију." (Кур'ан, поглавље Гром, одломак 11.)

Тумач Кур'ана, Ибн Аббас, Бог био задовољан њиме, објашњава да реч 'муаккибатун', која је употребљена у овом одломку, означава анђеле које је Бог створио да чувају човека од онога што је испред и иза њега па када дође Божија одредба, оно што је Бог одредио да ће да га задеси, они га оставе.

Анђели задужени за чување дела Адамових потомака

Анђели су задужени за бележење добрих и лоших дела Адамовог потомства. Каже Узвишени Бог:

"А над вама бдију чувари, код Нас цењени писари, који знају оно што радите." (Кур'ан, одломак Расцепљење, одломци 10-12.)

Бог је за сваког задужио два присутна анђела који се од њега не одвајају и који пишу његова дела и речи. Каже Узвишени:

"Кад се двојица састану и седну један са десне, а други са леве стране, он не изусту ниједну реч, а да поред њега није присутан онај који бдије." (Кур'ан, поглавље Каф, одломци 17-18.)

Реч 'ка'ид' означава 'мотрити', а речи 'рекибун 'атид' означава 'пратиоца оспособљеног за праћење' који не оставља ниједну реч да му умакне. Анђеоско записивање дела Адамових потомака је истина. То се чува и биће представљено на Судњем дану.

Каже Узвишени:

"И сваком човеку ћемо оно што уради о врат привезати, а на Судњем дану ћемо му књигу отворену показати: Читај књигу своју, доста ти је данас то што ћеш свој рачун полагаати." (Кур'ан, поглавље Ноћно путовање, одлоци 13-14.)

Анђели задужени да подстичу Божије робове на добро

Бог је за сваког човека задужио пратиоца (карина), анђела који га подстиче на добро и побуђује у њему жељу за њим, а задужио је пратиоца џинна који га подстиче на зло и улепшава му га. Муслим бележи да је Веровесник, нека је над њим Божији спас и мир, рекао: **"Нема никог од вас, а да му Бог не да по једног пратиоца анђела и једног од џинна! Другови рекоше: 'И теби, Божији Посланиче?' Он одговори: 'И мени, са тим што ми је Бог помогао, па је он примио Ислам и наређује ми само добро.'"**

Анђели задужени за узимање душа робова

То је анђеоски смрти који је задужен да одваја душе и предаје их другим анђелима који су са њим да је однесу до неба по Божијој наредби.

Каже Узвишени:

"Реци: Анђеоски смрти, који вам је за то одређен, душе ће вам узети, а после ћете се Господару своме вратити." (Кур'ан, поглавље Падање ничице, одломак 11.)

Анђели неверницима и злочинцима узимају душе грубо без икакве самилости и обазривости, а душе верника узимају благо и нежно.

Резултати веровања у анђеле

Бројни су плодови веровања у анђеле:

1. Знање о величини Њиховог Господара, Благословљен и Узвишен нека је Он, и о Његовој снази и владавини;
2. Захваљивање Узвишеном Богу на помоћи Његових робова, јер је задужио анђеле који их чувају и пазе, пишу њихова дела и чине још много тога у њиховом интересу;
3. Љубав и поштовање према анђелима сходно њиховом богослужењу који чине Узвишеном Богу на најсавршенији начин па због њиховог тражења опроста од Узвишеног Бога за вернике.

ТРЕЋИ СТУБ: ВЕРОВАЊЕ У ПОСЛАНИКЕ, НЕКА ЈЕ НАД СВИМА БОЖИЈИ МИР

Узвишени Бог, Својом мудрошћу и милошћу, одлучио је да пошаље сваком народу посланика који ће да им објасни

његов верозакон и програм и који ће да их ухвати за руке и изведе на прави пут. У исто време он обвеселава покорне благодатима и неизмерном наградом за њихову постојану марљивост, а упозорава грешне болном казном због њиховог одступања од те брижности и марљивости. Каже Узвишени:

"А није било народа коме није дошао онај који га је опомињао." (Кур'ан, поглавље Створитељ, одломак 24.)

Са обзиром на то да је Узвишени Бог Мудар и Праведан, та Његова праведност захтева да никога од Својих створења не казни све док им се не представи доказ, појасни пут и упута и све док не буду знали да разликују истину од неистине и упуту од заблуде.

Каже Узвишени: **"А Ми ниједан народ нисмо казнили док посланика нисмо послали!"** (Кур'ан, поглавље Ноћно путовање, одломак 15.)

Све наведено не би могло да се испуни без слања посланика који су изасланици између Бога и Његових створења и који достављају од Бога упуту и верозакон. Према томе, веровање у посланике узвишена је обавеза и један од стубова веровања у Узвишеног Бога па веровање роба није исправно без њега.

У овом поглављу покушаћемо детаљније да осветлимо овај узвишени стуб који је четврти од стубова веровања у Узвишеног Бога.

Значење веровања у посланике

Веровање у посланике подразумева чврсто веровање и потврду да су сви они послати од Узвишеног Бога и да је Узвишени Бог послао сваком народу посланике да их позивају

да обожавају једино Бога и да се клоне обожавања свега другог мимо Њега.

Каже Узвишени:

"Ми смо сваком народу посланика послали: Богу богослужење чините, а тагута се клоните." (Кур'ан, поглавље Пчеле, одломак 36.)

Сви веровесници и посланици су искрени, упућивачи часни, чисти и поверљиви. Сви они доставили су све са чиме их је Бог послао. Нису прикрили, нити променили, а ни додали од себе нити одузели ниједно слово. Они су сви на јасној истини.

Исламски став о веровању у посланике

Веровање у Божије веровеснике и посланике једна је од обавеза ове вере и узвишени стуб веровања, тако да веровање роба није исправно без веровања у посланике.

Каже Узвишени:

"Посланик верује у оно што му се објављује од Господара његовог и верници, сваки од њих, верује у Бога, и анђеле Његове, и Књиге Његове, и посланике Његове." (Кур'ан, поглавље Ел-Бекаре, одломак 285.)

Узвишени Бог учинио је веровање у посланике једним од стубова веровања. Веровање у посланике један је од сегмената веровања посланика, нека је над њима Божији спас и мир, и верника. Бог је појаснио да посланици не праве разлику између себе, тиме што би веровали у неке, а не би веровали у друге. Напротив, сви су они веровали у све посланике.

Узвишени Бог појаснио је у Својој Књизи да је узневеровао онај ко не верује у Његове веровеснике и посланике или ко прави разлику међу њима, па у неке верује, а у неке пак не верује.

Каже Узвишени:

"Они који у Бога и посланике Његове не верују и желе између Бога и посланика Његових у веровању направити разлику па говоре: 'У неке верујемо, а у неке не верујемо' и желе између тога двога изнаћи пут неки, они су збиља прави неверници." (Кур'ан, поглавље Ен-Ниса, одломци 150-151.)

Затим Узвишени после тога појашњава стање верника:

"А оне који у Бога и посланике Његове верују и ниједнога од њих не издвајају — Он ће, сигурно, наградити. Бог прашта и милостив је." (Кур'ан, поглавље Ен-Ниса, одломак 152.)

Број веровесника и посланика

Божији веровесници и посланици су многобројни. О некима од њих Бог нас је обавестио у Својој Књизи, а они су: Адам, Ноје, Хенок, Ебер, Салих, Аврам, Јишмеал, Исак, Јаков, Јосип, Лот, Јетро, Јона, Мојсије, Арон, Илија, Захарије, Јован, Елизеј, Езекијел, Давид, Соломон, Јоб, синови Јаковљеви, Исус и Мухаммед, а он је последњи, нека је мир и спас над свима њима заједно. Има и оних посланика о којима се не наводе никаква предања.

Каже Узвишени:

"И послали смо ти посланике о којима смо ти пре казивали и посланике о којима ти нисмо казивали." (Кур'ан, поглавље Ен-Ниса, одломак 164.)

Божији посланици и веровесници били су људи

Сви веровесници и посланици били су људи. Они се не одликују својствима стварања нити поседују својства божанства. Њима се не чине богослужења. Заправо, они не могу ни сами себи неку корист да прибаве, ни од себе какву штету да отклоне.

Каже Узвишени Бог о Ноји, нека је над њим Божији спас и мир:

"Ја вам не кажем: Код мене су Божије ризнице — нити: Мени је познато скривено — нити кажем: Ја сам анђео." (Кур'ан, поглавље Ебер, одломак 31.)

Узвишени Бог наредио је Своме веровеснику Мухаммеду, нека је над њим Божији спас и мир, да каже:

"Реци: 'Ја не могу ни самом себи неку корист прибавити, ни од себе какву штету отклонити, бива онако како Бог хоће.'" (Кур'ан, поглавље Бедеми, одломак 188.)

Посланици су часни робови које је Узвишени Бог одабрао и почастео посланицом.

Каже Узвишени:

"'Ми смо људи као и ви' — говорили су им посланици њихови — 'али, Бог даје благодат само оним робовима Својима којима Он хоће.'" (Кур'ан, поглавље Аврам, одломак 11.)

Зашто су посланици били људског рода?

Било је много непријатеља посланика који су се противили томе да посланици могу да буду из људског рода. То је био највећи разлог који је одвраћао људе од веровања у Бога.

Каже Узвишени:

"А људе је, кад им је објава долазила, одвраћало од веровања само то што су говорили: 'Зар је Бог као посланика човека послао?'" (Кур'ан, поглавље Ноћно путовање, одломак 94.)

Сматрали су да је слеђење посланика који су били људског рода ружна ствар и јасна пропаст.

Каже Узвишени:

"И ако се будете покоравали човеку као што сте ви, сигурно ћете бити изгубљени." (Кур'ан, поглавље Верници, одломак 34.)

Ако промислимо о Божијој мудрости да је учинио да посланици и веровесници буду од људског рода, увидећемо да је то из неколико разлога:

1. Људи су најспособнији да воде и упућују људе и могу да буду узор и углед људима. Ова мудрост се разоткрије када промислимо о било којем посланику.

2. Анђеле је тешко видети са обзиром на то да се њихова природа разликује од људске природе. Веза са анђелима захтева жесток напор и труд, што није у стању да поднесе цели људски род. Бројни хадиси указују на то да је Посланик, нека је над њим Божији спас и мир, у тренуцима примања Објаве подносио велики напор. Када би му се спуштала Објава, променила би му се боја, облио би га зној и

затресле би му се плећке тако да су то могли да виде сви који су били око њега. Због тога је било нужно да посланици буду од људског рода, како би могли да им се обраћају, схватају их, разумевају их и живе са њима. А да је Бог послао као посланика неког од анђела, ништа од тога не би могли.

3. Посланик не долази само да достави објаву. Посланик не долази да достави само одређено питање од Бога, и затим оде. Он борави са људима све док не одгоји једну заједницу на истини. Он им лично буде практичан узор, а они после буду узор осталом народу. Када посланик не би био од људског рода, не би се реализовала та узоритост. Тада би људи казали: Ово је анђеоло, а ми смо људи. Ми имамо тела, склоности и прохтеве па нећемо, према томе, да будемо у могућности да се придржавамо наредби нашег Господара. Као доказ би узели да људски род није у стању да се придржава тих наредби те да се у основи Објава и не односи на њих, него се тиче анђела који не станују на Земљи и немају жеља и прохтева као што имају становници Земље. И на крају би казали: Како да Бог пошаље нама анђела и тражи од нас да се поводимо за њим у његовим делима? Зашто нам не пошаље неког сличног нама од људског рода који осећа као што и ми осећамо, који размишља као што и ми размишљамо и који има осећај за нашим животним потребама и познаје границе наших могућности? У томе се огледа Божија мудрост што је учинио да посланици буду људи.

Вредновање посланика једних над другима²⁰

²⁰ Ако путем изрицања предности и вредности жели да се истакне пристрасност и душевна похота, онда је покуђено. Покуђено је да се човек бори ради национализма и пристрасности. Бог је забранио охолу поноситост. Покуђено је давање предности у смислу умањивања вредности онога ко је мање вредан. У том

Посланици се разликују по томе који је међу њима одабранији. Неки су код Бога одабранији од других. Каже Узвишени:

"То су посланици, Ми смо одликовали једне над другима." (Кур'ан, поглавље Ел-Бекаре, одломак 253.)

Најодабранијих посланика је пет, а то су: Ноје, Аврам, Мојсије, Исус и Мухаммед, нека је над њима Божији спас и мир. Они су споменути у речима Узвишеног:

"Кад смо од Веровесника завет њихов узели, и од тебе, и од Ноје, и од Аврама, и од Мојсија, и од Исуса, сина Маријиног, чврст смо завет узели." (Кур'ан, поглавље Савезници, одломак 7.)

Најодабранији од ових пет су Мухаммед и Аврам, нека је над њима Божији спас и мир, а међу њима двојицом одабранији је Мухаммед, нека је над њим Божији спас и мир.

Муслим бележи хадис да је Божији Посланик, нека је над њим Божији спас и мир, рекао: **"Ја сам предводник Адамовог потомства на Судњем дану."**

контексту могу да се разумеју речи Веровесника, нека је над њим Божији спас и мир: «Немојте да ми дајете предност над Мојсиом», или «Немојте да ми дајете предност веровесницима једним над другим.» Из овог се може извући закључак да је Посланик, нека је над њим Божији спас и мир, забранио посебно вредновање, тј. посланици се дотично и поименично не вреднују један над другим. За разлику од његових, нека је над њим Божији спас и мир, речи: «Ја сам предводник Адамовог потомства, без охолог поноса.» Ово је уопштено вредновање за које нема сметње, као да се каже: «Та и та особа је највреднија у своме крају.» Ово се не односи на појединце, тј. као када би се рекло некоме: «Ова особа је боља од тебе.» Садрудин Мухаммед б. Мухаммед б. Ебил-Изз ел-Ханефиј, 'Шерху ел-'Акиде ет-Тахавијје', ел-Мектебету ел-Исламиј, 8. издање Бејрут, 1984. стр 160-162. (Оп. прев.)

Вера веровесника је једна, а њихови верозакони су различити

Вера са којом су дошли сви веровесници била је једна. Та вера је Ислам који позива потврђивању једноће Узвишеног Бога и обожавању једино Њега, а клоњење од обожавања свега другог мимо Њега.

Каже Узвишени:

"Ми смо сваком народу посланика послали: Богу богослужење чините, а тагута се клоните. И било је међу њима оних које је Бог на прави пут упутио, а и оних који су заслужили да остану у заблуди." (Кур'ан, поглавље Пчеле, одломак 36.)

И каже Узвишени:

"Пре тебе ниједног посланика нисмо послали, а да му нисмо објавили: 'Нема бога осим Мене, зато Мени богослужење чините!'" (Кур'ан, поглавље Веровесници, одломак 25.)

Сви посланици дошли су са вером Исламом и ниједну другу веру осми Ислама Бог неће да прими ни од кога.

Каже Узвишени:

"Једина вера код Бога је Ислам!" (Кур'ан, поглавље Имранова породица, одломак 19.)

Погрешно је што неки кажу "небеске вере", јер је вера само једна, а то је Ислам који позива обожавању само и једино Бога. Са вером Исламом Бог је слао све веровеснике и посланике. Разлике међу посланицима биле су само у верозаконима, односно у питањима дозвољеног и забрањеног,

наредби и забрана. Тако на пример у једном верозакону нешто буде дозвољено, док код другог веровесника то не буде прописано итд. Узвишени Бог сваком народу шаље верозакон који одговара стању и времену тог народа. Тај верозакон био је гарант за њихову поправку и садржавао је само оно што ће да користи њима. Што се тиче веровања, оно је било једно код свих веровесника. Управо због тога, Веровесник, нека је над њим Божији спас и мир, је рекао: **"Веровесници су браћа од иноча, мајке су им различите, а вера им је једна."**

У овом хадису се подразумева да су веровесници попут браће од једног оца, тј. њихова вера, потврђивање једноће Узвишеног Бога је једна, док се под речима 'различите мајке' уствари подразумевају различити верозакони.

Задаци посланика и њихове мисије

Посланици су Божији изасланици Његовим робовима и они су доносиоци Објаве. Узвишени Бог одабрао их је за одређене задатке које су споменути у Кур'ану и суннету, а оне су:

1. Јасно достављање истине

Ово је веома важан темељни задатак посланика, јер Узвишени Бог их је послао само да би доставили оно што им је објављено од Њиховог Господара и да би то појаснили речима и практично, као што је то чинио Веровесник, нека је над њим Божији спас и мир, са својим друговима. У часном Кур'ану, у тринаест одломака, стриктно је указано на то да је 'достављање' задатак Посланика. Узвишени Бог у виду наредбе обраћа се Своме Посланику речима:

"О Посланиче, достави оно што ти се објављује од Господара твога - а ако не учиниш, онда ниси доставио посланицу Његову." (Кур'ан, поглавље Трпеза, одломак 67.)

2. Позив Богу

Посланичка мисија се не зауставља само на појашњавању и достављању истине, они такође позивају народ да прихвати њихов позив, да му се одазове, да га примени у своме веровању, делима и говору.

Каже Узвишени:

"Ми смо сваком народу посланика послали: Бога обожавајте, а тагута се клоните." (Кур'ан, поглавље Пчеле, одломак 36.)

И сваки посланик је говорио своме народу:

"Бога се бојте и мени покорни будите." (Кур'ан, поглавље Имранова породица, одломак 50.)

Ко размисли о ономе што се у Кур'ану наводи о стању веровесника са њиховим народима, схватиће огромни труд и напор који су посланици уложили у позивању народа Узвишеном Богу. Довољно је да се прочита поглавље Ноје како би се схватило колики труд је уложио овај Посланик у току деветсто и педесет година. Позивао их је ноћу и дању, јавно и тајно, употребљавао је методе обећања и претњи, покушавао је да допре до њиховог разума, како би их наговорио да размишљају о свемиру и о ономе што је у њему, али су одбили:

"Ноје рече: 'Господару мој, они ме не слушају и поводе се за онима чија богатства и деца само њихову пропаст увећавају.'" (Кур'ан, поглавље Ноје, одломак 21.)

3. Радосна вест и опомена

Овај задатак повезан је са позивом Узвишеном Богу. Посланици су позивали народ Узвишеном Богу и да Му се покуравају у делима и наредбама, а да се клоне Његових забрана па у исто време обвеселавају су покорне да ће да постигну велики успех и угодан живот и на ово свету и на Будућем. Опомињали су непокорне и грешнике да их чека тегобан живот на овом свету, а болна казна на Будућем.

Каже Узвишени:

"А Ми не шаљемо посланике осим да донесу радосну вест и да опомену." (Кур'ан, поглавље Ел-Ен'ам, одломак 48.)

Апсолутна Божија милост и Његова праведност огледа се и у томе што је појаснио врсте благодати и различите нијансе ужитака које је припремио Својим робовима верницима, као што је појаснио и врсте уништавајућих казни које је припремио за злочинце невернике.

4. Исправљање искривљених мишљења и измишљених веровања

Узвишени Бог створио је Своје робове са исправном урођеношћу, да обожавају само Бога и да Му никога другог равним не сматрају. Међутим, дошли су им ђаволи и улепшали су им неваљалштине, побудили код њих сумње и заблуде тако да су се удаљили од истине и скренули су са правога пута.

Након што би скренули са исправне урођене вере на којој су били, Бог би им из Своје милости и доброте, кад год би се то десило, слао Своје посланике да их врате на прави и исправни пут.

Каже Узвишени:

"Сви људи су сачињавали једну заједницу, па је Бог слао веровеснике да доносе радосне вести и опомену."
(Кур'ан, поглавље Ел-Бекаре, одломак 213.)

То значи да су људи били један уммет (заједница) у веровању и обожавању само Бога, затим су се разишли, па им је Бог послао веровеснике да их обрадују и опомену. Сваки посланик позивао је свој народ да потврђују Божију једноћу и да се клоне обожавања свега другог мимо Њега. Заједничка одлика свих посланика огледа се у томе да су исправљали грешке свог народа у времену и на месту у којем су живели. То је због тога што се скретање са правог пута разликује сходно различитости околности, времена и места — Ноје је оспоравао обожавање кипова као и Аврам, Ебер је оспоравао свом народу њихову охолост и суровост, Салих је осудио неред свог народа и слеђење оних који неред чине, Лот се борио против хомосексуализма који се проширио међу његовим народом, Јетро се борио против варања и закидања на мери и ваги ...

5. Доношење доказа како људи не би имали изговора

Узвишени Бог слао је посланике и објавио књиге како људи на Судњем дану не би имали изговор и оправдање.

Каже Узвишени:

"Послали смо посланике који су радосне вести и опомене доносили да људи после посланика не би

никаквог оправдања пред Богом имали." (Кур'ан, поглавље Ен-Ниса, одломак 165.)

А да Бог није послао посланике, људи би износили Богу оправдање, рекавши: Како ћеш да нас казниш и уведеш у Ватру, а ниси послао онога који ће да нам појасни шта си од нас хтео?

О томе Узвишени Бог каже:

"А да смо их каквом казном пре њега уништили, сигурно би рекли: 'Господару наш, зашто нам ниси посланика послао, па бисмо речи Твоје следили пре него што смо понижени и осрамоћени постали?'" (Кур'ан, поглавље Та-Ха, одломак 134.)

Тј. да их је Бог уништио због њиховог неверовања пре него што им је послао посланика, они би рекли: "Зашто нам ниси послао посланике да знамо шта хоће од нас и да следимо Твоје знакове и идемо путем који Ти желиш?!"

Узвишени Бог је из Своје милости желео да нико не остане без изговор и оправдања, па им је слао посланике и спуштао објаве.

Бухарија и Муслим бележе хадис да је Божији Посланик, нека је над њим Божији спас и мир, рекао: **"Нема никога да му је драже оправдање од Бога, зато је слао опомињаче и обвеселјиваче."**

6. Управљање општим и политичким питањима заједнице

Они који верују у посланике и одазову им се, сачињавају заједницу и уммет. Да би се заједница устabiliла на правом путу, нужно је да има вођу коме ће да се покорава, који ће да је заступа и да се брине о њеним животним

питањима и о ономе у чему је добробит за њу, и који ће да јој помогне у реализацији њених циљева и намера.

Посланик то најбоље може да обави. Он је обележје заједнице, њен упућивач у питањима вере и упућивач њеном Господару. Према томе, прикладно је да он буде и њихов вођа у овоземаљским питањима, да их чува и да се брине за њих да се не би разједињавали и међусобно разилазили, па се тако стровалили у паклену Ватру. Он их води и уређује њихова животна питања сходно упуту од Узвишеног Бога.

Каже Узвишени:

"Ми смо објавили Тору, у којој је упутство и светло. По њој су јеврејима судили веровесници, који су били Богу послушни." (Кур'ан, поглавље Трпеза, одломак 44.)

И каже Узвишени Бог Своме веровеснику Мухаммеду, нека је над њим Божији спас и мир:

"И суди им према ономе што Бог објављује и не поводи се за прохтевима њиховим, и чувај се да те не одврате од нечега што ти Бог објављује." (Кур'ан, поглавље Трпеза, одломак 49.)

Бухарија и Муслим бележе хадис да је Веровесник, нека је над њим Божији спас и мир, рекао: **"Веровесници су управљали Израелићанима, и кад год би умро један Веровесник, након њега би дошао други."**

Реч 'управљати' у хадису подразумева 'заступати их у њиховим питањима (овосветским и оносветским) као што то чине вође према својим поданицима'.

Особине посланика

С обзиром на то да су посланици, нека је над њима Божији спас и мир, изасланици Узвишеног Бога Његовим створењима који им достављају Његове наредбе и забране, па пошто се Он брине о њима и чува их, обавеза је да се они одликују свим најсавршенијим људским особинама како би се испунио циљ њихове узвишене улоге у усмеравању народа ка Узвишеном Богу и њиховог упућивања на прави Пут. Посланици представљају најсавршенији облик људског савршенства. Узвишени Бог их је изабрао и одабрао за Себе по Своме знању и мудрости. Они су били најчистијих срца, најпрефињенијег морала и најумнији људи.

Каже Узвишени:

"А Бог најбоље зна коме ће поверити посланство Своје." (Кур'ан, поглавље Ел-Ен'ам, одломак 124.)

Имајући у виду да је задатак посланика да се мешају са народом и да су у додиру са њима, не чуди што су били и најсавршенијег и најлепшег изгледа. Ниједан од њих није имао неки недостатак у погледу физиономије. Такође, имајући у виду да је њихов задатак да сарађују са различитим људским наравима, добрим и лошим, они су били на најсавршенијем степену морала. Били су најсавршенијег изгледа и морала да би могли да се суоче са непријатностима и потешкоћама у току обављања својих задатака и улога. Ко размисли о животопису Веровесника, нека је над њим Божији спас и мир, то може веома јасно да уочи. Када је Посланикова супруга Аиша, Бог био задовољан њоме, упитана о његовом моралу, рекла је: **"Његов морал био је Кур'ан."**²¹

Сви посланици, нека је над њима Божији спас и мир, били су најузвишенији пример савреног морала. Поред наведеног савреног физиолошког изгледа и високог морала

²¹ Хадис бележи Ахмед.

посланика, нека је над њима Божији спас и мир, они су се одликовали и веома важним особинама које су нужне за извршење њихових обавеза у људском посредовању између Узвишеног Бога и Његових створења. То су особине које се све укупно обавезно морају наћи код сваког посланика.

Те особине су:

1. Искреност

Обавеза је да посланик буде искрен, јер он доставља од Узвишеног Бога Његову веру и верозакон народу. Са обзиром на наведену чињеницу, немогуће је да Узвишени Бог пошаље лажова. Многобројни су одломци у Кур'ану који указују на искреност посланика, као на пример речи Узвишеног:

"И спомени у Књизи Јишмаела! Он је испуњавао дато обећање и био посланик, веровесник." (Кур'ан, поглавље Марија, одломак 54.)

"И спомени у Књизи Хенока! Он је био истинољубив и веровесник." (Кур'ан, поглавље Марија, одломак 56.)

Веровесник, нека је над њим Божији спас и мир, пре посланства био је познат међу Арапима по надимку Искрени и Поверљиви.

2. Поверење

Ова особина у уској је вези са искреношћу, јер лажов не може да буде поверљив, као што ни непоуздани не може да буде искрен. Зато је нужно да онај ко је искрен буде и

поверљив, а и да онај ко је поверљив буде искрен. Поверење је у супротности са непоуздањем. Немогуће је да Узвишени Бог повери неверној и непоузданој особи доставу Своје посланице људима јер, када би било дозвољено да посланик буде неповерљива особа, таква особа би изменила Божански верозакон и изопачила прописе које би примала од Узвишеног Бога. Тако би се занемарио циљ Његове посланице, а он је поправка стања народа и поступање по ономе што је само Узвишени Бог наредио. Зато су сви Божији посланици били поверљиви.

3. Оштроумност

Посланици и веровесници били су оштроумни и веома интелигентни и веома брзо су схватили и досезали оно што се око њих догађа, тако да су у дотичној ситуацији могли да поступе адекватно, на најрационалнији и најмудрији начин. Оштроумност је нужна особина за посланике да би били у могућности да увере и одстране смутњу или сумњу код оних које позивају, а међу којима има разборитих и умерених, а и оних који се опиру и поричу.

4. Непогрешивост

Непогрешивост је штит којим је Узвишени Бог обавио Своје веровеснике како би били сигурни од склизнућа у грешку и да зло и греси не би пронашли пута да допру до њихових прса и да би остали чисти од недостатака и мана од њиховог послања па до смрти. Узвишени Бог их је заштитио и сачувао од грешења и непокорности и очистио их од тога. Они никад нису починили велики грех, нити намерно нити у забораву, као што нису намерно починили ни мали грех. А ако би се тако шта и десило код њих, они би похитали да се што пре покају без одгађања, јер је народу наређено да следе посланике и да се поводе за њима.

Каже Узвишени:

"А Ми нисмо ниједног посланика послали, осим да би му се покоравало уз Божије одобрење." (Кур'ан, поглавље Ен-Ниса, одломак 64.)

И каже Узвишени:

"Ви у Божијем Посланику имате диван узор за онога који се нада Божијој милости и награди на оном свету." (Кур'ан, поглавље Савезници, одломак 21.)

Када би велики грех био допустив посланицима, њихова узоритост би ишчезла. Узвишени Бог их је такође заштитио и сачувао од заборава у погледу достављања Посланице. Они нису заборављали ништа од онога што им је Узвишени Бог објављивао.

У том контексту каже Узвишени Бог Своме посланику Мухаммеду, нека је над њим Божији спас и мир:

"Ми ћемо те научити да учиш па ништа нећеш заборавити." (Кур'ан, поглавље Свевишњи, одломак 6.)

И каже Узвишени:

"Он не говори по хиру своје. То је само Објава која му се обзнањује." (Кур'ан, поглавље Звезда, одломци 3-4.)

Пошто су посланици и веровесници безгрешни у погледу достављања онога што им је Узвишени Бог наредио да доставе, они то извршавају управо онако како им је Бог наредио без грешке и без додавања или одузимања.

Наднаравности (му'дизе) посланика

Наднаравности посланика су знамења (ајети) која је Бог доставио преко посланика, као потврду њихове искрености и као доказ да су они истинити. Због тога их је Бог у Својој Књизи назвао ајетима, тј. знамењима која доказују њихову искреност. У Божијем потпомагању Његових посланика му'џизама (наднаравностима) исказује се савршенство Његове праведности, милости и љубави према изговору и достављање доказа да људи не би имали оправдање на Судњем дану. Ниједан веровесник није послат а да није дошао са знамењима која указују на његову искреност у ономе о чему он обавештава.

Каже Узвишени:

"Ми смо изасланике Наше са јасним доказима слали и по њима књиге и мерило — правду слали."
(Кур'ан, поглавље Гвожђе, одломак 25.)

Бухарија и Муслим бележе хадис да је Божији Посланик, рекао: **"Ниједан Веровесник није дошао а да није имао му'џизе у које су људи поверовали. Међутим, само је мени објављен Кур'ан, па се надам да ћу да будем од оних који ће да имају највише следбеника на Судњем дану."**

Величанственост Божије мудрости исказује се у томе да је учинио му'џизе сваког посланика из оне области у којој се истакао тај народ коме је послан. Тако је Узвишени Бог скренуо пажњу на доказе које је поставио да не би народ имао оправдање, нити могућност изговора. Да је наднаравност посланика била непозната ствар за оне којима је послата, то би незнање за њих било изговор због њиховог недоброчинитељског односа према посланицима. Мојсије, нека је над њим Божији спас и мир, био је послан народу међу којим је враџбина била веома раширена, па му је Бог дао знамења са којима је надјачао моћ врачара да донесу неку

враџбину сличну његовом знамењу. Када су врачари видели његова знамења, знали су да та ствар није чин враџбине. То је Божански доказ (му'џиза) којим је Бог потпомогао Свог веровесника Мојсија, нека је над њим Божији спас и мир. Врачарима није преостало осим да поверују и да се покоре. Када је Узвишени Бог послао Исуса, нека је над њим Божији спас и мир, Израелићанима, било је међу њима веома раширено знање о медицини. Божијом мудрошћу већина његових доказа (му'џиза) били су поступци који су веома слични поступцима стручњака медицине. Бог је његовим рукама излечио губавца и слепца који је рођен слеп. Оживљавао је мртве. За све ове болести, и губавост и слепило, као и друге неизлечиве болести, лекари тог времена нису били у могућности да пронађу узрок на основу којег би онда отклонили болест. Бог је дао Исусу, нека је над њим Божији спас и мир, му'џизу да лечи од тих болести додиром и молбом као вид подршке и потврде његове искрености и да би им дао до знања да је та наднаравност од Узвишеног Бога.

Исто тако било је и са нашим Веровесником, нека је над њим Божији спас и мир. Послат је народу који су били велики реторичари и говорници, а Веровесник, нека је над њим Божији спас и мир, није знао ни да чита ни да пише. Међутим, када га је Узвишени Бог послао, учинио је да његова му'џиза буде од онога у чему су се Арапи истакли, а то је речит говор. Бог му је дао Кур'ан. Изазвао је Арапе да сачине нешто слично њему, па су били немоћни да то учине. Затим их је изазвао да сачине десет поглавља сличних његовим, па су били немоћни да то учине. Потом их је поново изазвао да сачине једно поглавље слично Кур'анском поглављу, па ни то нису могли. После тога их је обавестио да, кад би се сви људи удружили и кад би им и цини помогли да сачине један Кур'ан сличан овоме, они не би могли да сачине ништа ни слично њему.

Каже Узвишени:

"Реци: 'Кад би се сви људи и цини удружили да сачине један овакав Кур'ан, они не би сачинили, па макар једни другима помагали.'" (Кур'ан, поглавље Ноћно путовање, одломак 88.)

Објава

Објава је пут или начин којим Узвишени Бог обавештава Своје веровеснике и посланике о ономе што жели да нареди или пак да забрани.

Објава је долазила на неколико начина:

1. Сновиђење

Снови веровесника су истинити и они су објава од Узвишеног Бога њима. Бухарија и Муслим бележе хадис од Аише, Бог био задовољан њиме, да је рекла: **"Прво с чим је почела Објава Божијем Посланику, нека је над њим Божији спас и мир, било је у виду истинитог сна. Све што би видео у том сну, долазило би попут светла зоре."**

2. Божије обраћање Својим посланицима иза застора

Пример томе је обраћање Узвишеног Бога Мојсију, нека је над њим Божији спас и мир, као и обраћање нашем веровеснику Мухаммеду, нека је над њим Божији спас и мир, у ноћи Исра'а и Ми'раца.

3. Достављање објаве преко изасланика анђела

То је најчешће био анђеоло Гаврило, нека је над њим Божији спас и мир.

Наша обавеза према посланицима

Наша чиста вера ставља у обавезу сваком муслиману да према Божијим веровесницима и посланицима имамо одређене обавезе, да их поштујемо и уважавамо као вид признања томе што им је Бог дао предност над свим осталим створењима да они достављају Његову посланицу и да објашњавају Његову веру.

Неке од наших обавеза према њима:

1. Веровање у све посланике без прављења разлике међу њима, тј. да верујемо у неке од њих, а у друге да не верујемо, као што хришћани верују у Исуса, нека је над њим Божији спас и мир, а не верују у Мухаммеда, нека је над њим Божији спас и мир, или као Јевреји који верују у Мојсија, нека је над њим Божији спас и мир, не верују ни у Исуса ни у Мухаммеда, нека је над њим Божији спас и мир.

Каже Узвишени Бог:

"Реците: 'Ми верујемо у Бога и у оно што се објављује нама, и у оно што је објављено Авраму, и Ишмаелу, и Исаку, и Јакову, и унуцима, и у оно што је дато Мојсију и Исусу, и у оно што је дато веровесницима од Господара њиховог; ми не правимо никакве разлике међу њима и ми се Њему предајемо." (Кур'ан, поглавље Ел-Бекаре, одломак136.)

Обавеза је да се зна да није дозвољено ни цинима, а ни људима да следе верозакон једног од претходних посланика након што је целом човечанству послат Мухаммед, нека је над њим Божији спас и мир, јер је његов верозакон дерогирао

верозаконе свих претходних веровесника тако да нема друге вере осим оне коју је Бог послао са њим и не треба да се следи нико осим овај племенити Веровесник.

Каже Узвишени Бог:

"А онај ко жели неку другу веру осим Ислама, неће му бити примљена, и он ће на другом свету бити међу губитницима." (Кур'ан, поглавље Имранова породица, одломак 85.)

И каже Узвишени:

"Ми смо те послали свим људима да радосне вести доносиш и да опомињеш, али већина људи не зна." (Кур'ан, поглавље Себе, одломак 28.)

2. Пружање заштите и љубави свим посланицима и опрезност од мржње или непријатељства према њима. Ко замрзи неког од веровесника, тај је постао неверник.

Каже Узвишени Бог:

"Ко је непријатељ Богу, анђелима Његовим и посланицима Његовим и Гаврилу и Михаилу— па, Бог је, заиста, непријатељ онима који не верују." (Кур'ан, поглавље Ел-Бекаре, одломак 98.)

3. Гледање на њих као на савршена створења и са поштовањем. Није дозвољено муслиману да потцењује ниједног посланика, заправо он је обавезан да буде чврсто уверен да су они доставили посланице од Бога на најпотпунији и најсавршенији начин и да су достигли степен људског савршенства. Они су без недостатка који би их учинио непотпуним. Они су без мане која би их обешчастила.

Узвишени Бог, након што је споменуо велику скупину веровесника и посланика, рекао је: **"И свима смо предност**

над светом осталим дали." (Кур'ан, поглавље Ел-Ен'ам, одломак 86.)

4. Одбацивање сваког претеривања у погледу њих, као што је претеривање хришћана у погледу Исуса, сина Маријиног, нека је над њим Божији спас и мир, када су тврдили да је он Божије дете, а он је Божији роб и посланик.

Каже Узвишени Бог:

"Исус, син Маријин, само је Божији посланик, и створен је Речју Његовом, коју је Марији доставио и живот му дао." (Кур'ан, поглавље Ен-Ниса, одломак 171.)

5. Доношење благослова на њих. Узвишени Бог обавестио је да ће Он да учини трајном лепу захвалу Његовим посланицима и да ће да их поздрављају сви народи који буду долазили после њих.

Каже Узвишени о Ноји, нека је над њим Божији спас и мир:

"И у нараштајима каснијим му спомен сачували. Поздрав Ноји од светова свих!" (Кур'ан, поглавље Редови, одломци 78-79.)

Каже Узвишени о Авраму:

"И у нараштајима каснијим му спомен сачувасмо. Нека је у миру Аврам!" (Кур'ан, поглавље Редови, одломци 108-109.)

И каже Узвишени:

"И мир нека је на посланике." (Кур'ан, поглавље Редови, одломак 181.)

6. Невредновање једних над другима у смислу изрицања охولة поноситости или ради умањивања вредности.

Овакав став према посланицима одражава у потпуности њихову славу и поштовање и потпуност веровања у њих.

Муслим бележи хадис у коме је Веровесник, нека је над њим Божији спас и мир, забранио вредновање веровесника једних над другима: **"Немојте да дајете предност веровесницима једних над другима."**

ПОСЛЕДЊИ БОЖИЈИ ВЕРОВЕСНИК МУХАММЕД СИН АБДУЛЛАХА, НЕКА ЈЕ НАД ЊИМ БОЖИЈИ СПАС И МИР

Говор о нашем веровеснику, Мухаммеду, нека је над њим Божији спас и мир, није као говор о неком другом. То је говор о највеличанственијем човеку међу створењима које је Узвишени Бог створио. Он је најсавршеније биће људског рода које је ходило на овој земљи и највреднији посланик међу свим посланицима које је Узвишени Бог послао овом човечанству. Он је Првак свих светова, Предводник богобојазних, Печат свих веровесника и Вољени Господара свих светова. Покушаћемо на следећих неколико страница да упознамо часног читаоца са оним што је везано за Веровесникову личност и његов животопис.

Мухаммед је син Абдуллахов, а он син Абдулмутталибов, а он син Хашимов, а он син Абду Менафов па његов родослов завршава до Божијег веровесника Лишмаела сина Аврамова, нека је над њим Божији спас и мир. Његова мајка је Амина кћерка Вехба сина Абду Менафа, а он је син Зухре. Мајка га је родила потпуно физиолошки здравога, лепог изгледа и исправног тела. Рођен је у години слона, што одговара 571. години по Исусу, нека је над њим Божији спас и мир. Рођен је у часној Мекки и одрастао је у њој као сироче. Отац му је умро док је он још био у мајчиној утроби, затим му је и мајка умрла, а он је имао свега шест година. После мајчине смрти преузео је да се стара о њему и пази на њега његов деда Абдулмутталиб који убрзо умире. После дедове смрти бригу о њему преузима и пружа му заштиту његов стриц Ебу Талиб под чијом ће заштитом и да одрасте. Чувао је овце док је био дете, а Бог је учинио да то буде пракса свих његових веровесника.

Бухари бележи хадис да је Божији посланик, нека је над њим Божији спас и мир, рекао: **"Бог није послао ниједног веровесника, а да он није својевремено чувао стадо."** Потом су његови другови упитали: **"А ти?"** — **"Да, напасао сам га за ситан новац Мекелијама"**, одговорио је он.

Бавио се и трговином. Оженио се часном, вредном и паметном Хатицом, Бог био задовољан њоме, кћерком Хувејлида из племена Курејш. Она му је родила од мушке деце: Касима, по којему је добио и надимак, и Абдуллаха. Што се тиче женске деце, родила му је: Зејнебу, Рукајју, Умму Кулсум и Фатиму, Бог био задовољан њима. Ибрахима му је родила Марија, копткиња, коју му је поклоную Ел-Мукавкис, владар Египта у томе времену. Сва мушка деца су му умрла за његовог живота, док су још били мали. Његове кћерке такође су умрле за његовог живота, али након што су одрасле, примиле ислам и удале се, осим Фатиме, Бог био задовољан њоме, која је умрла шест месеци после Посланика.

Наш Веровесник, нека је над њим Божији спас и мир, одрастао је са веома племенитим моралом и лепим и похвалним особинама тако да је у своме народу постао познат као Искрени и Поверљиви, упркос лошим обичајима који су били присутни у његовом времену и окружењу, као што је пијење алкохола. Ништа од тога он није радио и никад није попио алкохол, иако је његов народ обожавао идоле и кипове које су правили сами својим рукама па је обожавање кумира и кипова било веома распрострањено код Арапа, тако да је свако племе имало свога кипа којег су обожавали мимо Узвишеног Бога. Узвишени Бог га је заштитио и сачувао. Никад није учинио сецду (пао лицем на тло) киповима. Никад није присуствовао ни једној прослави на којој су се славиле неверничке литургије. Никад није урадио никакав разврат ни лоше дело што је радио његов народ. Његов морал и држање

указивали су на то да га је Узвишени Бог одабрао и изабрао за Себе да упути народ Богу, да их врати на исправни пут и да их упути на здраву урођеност, а то је обожавање само Бога Који нема судруга.

У четрдесетој години његовог живота, послао му је Бог Свога повереника Објаве, анђела Гаврила, нека је над њим Божији спас и мир, да га обавести да је он Божији Посланик целом човечанству, да је задужен да позива народ обожавању само Бога и вери Исламу којом је Бог задовољан да му буде вера и којом је запечатио посланице. Објавио му је Кур'ан да га учи народу, да их њиме упозорава и да буде устав и програм у њиховом животу.

Од тог периода почео је да позива народ да обожавају једино Бога, а да се клоне обожавања идола. Учио им је Божије речи које су му се објављивале. Његов народ га је утеривао у лаж, опирали су му се, узнемиравали га, понекад би га прогласили лудим, а понекад врачаром и мађионичарем. Одвраћали су народ од њега и забрањивали су им да га следе и потврде његову искреност. Упркос свему наведеном, поверовали су у његово посланство неколицина људи. Први који су поверовали у његово посланство била је његова жена Хатица, затим његов пријатељ Ебу Бекр, па син његовог стрица Алија б. Еби Талиб, Бог био задовољан њима свима. Потом је народ, један за другим, улазио у Божију веру. Појачала су се и узнемиравања идолопоклоничка. Његови другови и следбеници су били изложени најжешћим врстама узнемиравања и злостављања, дотле да су чак неки од њих били и убијени. Зато је наредио својим друговима да се иселе у Медину, а после је и он дошао за њима. Бог му је тамо дао помагаче који су му помогли и који су помогли његовој вери док му Бог није учврстио положај и веру. Тако се раширио Ислам на Арапском полуострву. Ослобођена је Мекка, његов

град и град Божијег храма. Порушени су кипови и поравнати надгробни споменици који су били узвишени изнад земље, а све то из уверења као вид испољавања потврђивања Божије једноће и као обзнана да је крај идолопоклоничкој држави на Арапском полуострву.

Муслим бележи да је Алија, Бог био задовољан њиме, рекао Ебу ел-Хејџау ел-Еседију: **"Хоћеш ли да те задужим оним чиме је мене Божији Посланик, нека је над њим Божији спас и мир, задужио? Наредио ми је да сваки кип срушим и сваки уздигнути гроб поравнам."**

Обрадовао је Узвишени Бог његове очи тиме што је помогао Ислам и уздигао муслимане. Затим га је усмртио Узвишени Бог, а имао је 63 године. Чetrдесет година од тога провео је пре посланства, а двадесет три године као Веровесник и Посланик. Узвишени Бог њиме је запечатио слање веровесника и посланика и његовим верозаконем запечатио је све друге законе. Нема веровесника после њега и нема верозакона после његовог верозакона. Његов верозакон докинуо је све дотадашње верозаконе. Није верник ко не поверује у његово посланство и ко га не буде следио у његовој вери и верозакону.

Муслим бележи хадис да је Посланик, нека је над њим Божији спас и мир, рекао: **"Тако ми Онога у чијој је руци душа Мухаммедова, ко буде чуо за мене, од припадника овог уммета, јевреја или хришћана, и умре, а не поверује у оно са чим сам послат, биће становник ватре."**

Након што га је Узвишени Бог усмртио, његови другови су следили пут којим је он кренуо, па су достављали његов позив, освојили градове вером Исламом и раширили истинску веру, тако да је достигла и на исток и на запад. Његова вера остаће до Судњег дана.

Веровеснички морал

Веровесник, нека је над њим Божији спас и мир, био је најлепше нарави од свих људи, најузвишенијих врлина и одгоја. Тиме се одликовао и пре периода веровесништва, а какав је тек био његов морал после веровесништва? Његов му се Господар обратио речима:

"И, заиста, ти си најлепшег карактера." (Кур'ан, поглавље Ел-Калем, одломак 4.)

Његов га је Господар васпитавао и усавршио његов морал. Његов га је Господар одгајао и учинио најлепшим његов одгој. Његов морал био је племенити Кур'ан. Њиме се одгајао и васпитавао, а и народ са њиме.

Његов племенити морал огледа се у следећем: Био је најблажи од свих људи, најправеднији, највише је праштао, био је најплеменитији и најхрабрији. Био је најскромнији од свих људи. Поправљао је сам себи папуче, шио би себи одећу и помагао би својој жени у кући. Одазивао би се на свачији позив, примао је поклоне па макар они били и мали и узвраћао би на њих. Наљутио би се у име свога Господара, а не би се љутио због себе лично. Понекад би огладнео, па би притезао камен на стомак због глади. Јео би оно што би се изнело пред њим и не би одбијао оно што је дозвољено од јела. Никад се није жалио на храну. Ако би му се допала, јео би је, а ако му се не би допала, оставио би је. Облачио је оно што би нашао од дозвољене одеће. Јахао би оно што би се нашло при руци. Некада је јахао на коњу, некада на камили, некада на мазги, некада на магарцу, а некада би ишао пешке босоног. Седео је у друштву са сиромашнима, јео би са невољницима и спајао је родбинске везе, тако да не би одликовао неког међу њима да је бољи од другог. Није био немилосрдан и окрутан, а није ни

подизао глас нити повикивао у чаршији. На зло није узвраћао злим, али је праштао и прихватао је извињење. Када би се шалио, само би истину говорио. Смејао би се, али никада грохотом. Био је најстиднија особа. Обилазио је болесне. Присуствовао је погребима. Између својих непријатеља сам је пролазио без чувара. Никад није омаловажавао сиромаша због његовог сиромаштва, а нити је осећао страхопоштовање према неком од владара због његовог царства. Када би сусрео некога, почео би разговор селамом (Мир с тобом!), а ако би сусрео неког од својих другова, отпочео би руковањем. Нико му није дошао због неке потребе, а да му није изашао у сусрет. Своје другове звао је по надимцима, тј. обратио би се неком од својих другова рекавши: "О оче тог и тог", из поштовања према њима и да би њихова срца придобио. Био је најблажи, најбољи и најкориснији међу народом. Волео је олакшавање другима, а презирао је отежавање. Ни са ким не би разговарао на начин на који та особа није волела. Ко би га видео одмах би осетио страхопоштовање према њему, а ко би се дружио са њим, заволио би га. Не би му пролазило време а да не би био закупљен неким послом који није у име Узвишеног Бога, или му је било нужно потребно да би себе дотерао и уредио. Ово су неке од црта племенитог морала нашег Веровесника, нека је над њим Божији спас и мир, и његових лепих особина. Слављен нека је Онај Који га је васпитавао, подучавао и одгајао.

Радосни наговештаји претходних веровесника о доласку Мухаммеда, нека је над њим Божији спас и мир.

Племенити Кур'ан нас обавештава о радосним наговештајима претходних веровесника о слању Веровесника, нека је над њим Божији спас и мир, и да је споменут у претходним књигама.

У том контексту каже Узвишени Бог:

"И када је Бог од веровесника обавезу узео: 'Кад год вам подарим Књигу и мудрост, затим вам дође Посланик који потврђује да је истина оно што је код вас, да ћете га сигурно прихватити и подржати?'" Рече Бог: 'Да ли потврђујете и прихватате обавезу према Мени?' Одговорише: 'Потврђујемо.' 'Будите онда сведоци!', рече Он, 'а и Ја са вама сведочим!' (Кур'ан, поглавље Имранова породица, одломак 81.)

Кажу неки учењаци да овај одломак указује на то да је Бог узео обавезу од сваког веровесника да поверује у Мухаммеда, нека је над њим Божији спас и мир, ако буде послан за њихова живота и да се клоне њихових верозакона, а да се прихвате његовог верозакона. Из овога може да се разуме да је он споменут код свих претходних веровесника. Узвишени Бог га спомиње када говори о Мојсијевом народу:

"Казном Својом Ја кажњавам кога Ја хоћу" — рече Он — "а милост Моја обухвата све; даћу је онима који се буду греха клонили и зекат давали, и онима који у доказе Наше буду веровали. Онима који ће следити Посланика, веровесника, који неће знати ни да чита ни да пише, којег они код себе, у Теврату и Инцилу, записана налазе, који ће од њих тражити да чине добра дела, а од одвратних одвраћати их, који ће им лепа јела дозволити, а ружна им забранити, који ће их терета и тешкоћа које су они имали ослободити. Зато ће они који у њега буду веровали, који га буду подржавали и помагали и светло по њему послано следили — постићи оно што буду желели." (Кур'ан, поглавље Бедеми, одломак 156-157.)

Узвишени Бог нас обавештава о Исусовим радосним наговештајима о доласку нашег Посланика Мухаммеда, нека је над њим Божији спас и мир:

"А када Исус, син Маријин, рече: 'О синови Израелови, ја сам вам Божији посланик да вам потврдим пре мене објављену Тору и да вам донесем радосну вест о посланику чије је име Ахмед, који ће после мене доћи', и кад им је донио јасне доказе, они рекоше: 'Ово је јасна враџбина!'" (Кур'ан, поглавље Бојни ред, одломак 6.)

Бухарија и Муслим бележе хадис у којем стоји да је Ахмед једно од имена нашег веровесника Мухаммеда, нека је над њим Божији спас и мир, као што се то преноси од Џубејра ибн Мут'има, који каже: **"Чуо сам Божијег посланика како каже: 'Ја имам више имена: ја сам Мухаммед, Ахмед, ја сам Ел-Махи, којим Узвишени Бог брише неверства, ја сам и Ел-Хашир, иза кога ће људи бити проживљени, а ја сам и Ел-Акиб, а Ел-Акиб је онај после кога више неће бити посланика!**

Ахмед и Ибн Хиббан бележе да је Божији Посланик, нека је над њим Божији спас и мир, рекао: **"Ја сам код Бога био записан као печат веровесника, док је Адам био још земља (није му била удахнута душа). Обавестићу вас о тумачењу тога: молба мога оца Аврама, радосни наговештај Исуса да ћу се појавити, снови моје мајке која је у сну видела да је из ње изашло светло које је обасјало палате Шама."**

Наш Веровесник, нека је над њим Божији спас и мир, описан је у Тори. Бухарија бележи хадис од Атаа бин Јесара да је рекао: **"Сусрео сам Абдуллаха ибн Амра ибн ел-'Аса, Бог био задовољан њиме, и рекао сам му да ме обавести о својству Божијег Посланика, нека је над њим Божији спас**

и мир, споменутом у Тори, па ми је рекао: 'Бога ми, хоћу! Он је описан у Тори неким особинама као што је описан на следећи начин у Кур'ану:

О Веровесниче, Ми шаљемо тебе као сведока и као доносиоца радосних вести и као онога који треба да опомиње и као чувара оних који не знају да читају ни да пишу. Ти си Мој роб, Мој посланик, назвао сам те Мутевеккил (онај који се ослања на Бога). Ти ниси осоран ни груб, ниси бучан на пијацама (у чаршији), на зло не узвраћаш злим, већ опрашташ и трпиш! Нећу те усмртити све док помоћу тебе не упутим залутали народ да кажу: Нема бога осим (једног) Бога! Па да им се отворе заслепљене очи, отчепе оглувеле уши и оживе замрла срца!'"

Сви ови радосни наговештаји били су веома распрострањени и раширени пре посланства Веровесника, нека је над њим Божији спас и мир. Следбеници Књиге, хришћани и Јевреји, преузели су одговорност за ширење радосних вести о његовом доласку и изјављивали су да ће да га следе када буде послан. Нажалост, када је дошао Веровесник, нека је над њим Божији спас и мир, и када су га упознали и видели код њега особине попут оних које су дошле у њиховим књигама, они нису поверовали у њега, утеривали су га у лаж и ратовали су против њега.

Каже Узвишени Бог:

"Када им дође оно што им је познато, они то неће да верују!" (Кур'ан, поглавље Ел-Бекаре, одломак 89.)

Овако је било у периоду пре доласка Посланика, нека је над њим Божији спас и мир, када су се многи становници посланикове Медине окористили слушањем радосних наговештаја о његову доласку. Кад год би шта чули о слању

Веровесника, нека је над њим Божији спас и мир, журили би да поверују у њега и да га следе. Такође, нама су пренели бројне вести од јевреја пре његовог доласка о радосним наговештајима његовог доласка.

Веровесникове, нека је над њим Божији спас и мир, наднаравности

Узвишени Бог потпомогао је Своје посланике знамењима и наднаравним делима (му'џизама). Знамења и му'џизе су неуобичајене појаве које Узвишени Бог даје да се десе преко руку веровесника као потпора њима и као потврда њихове истинитости и као јасан доказ да су они истинити. Није било ниједног веровесника а да Бог са њим није послао знамења која указују на његову искреност.

Бухарија и Муслим бележе да је Божији Посланик, нека је над њим Божији спас и мир, рекао: **«Ниједан Веровесник није дошао а да није имао му'џизе (наднаравна дела) као код ранијих веровесника у које су људи поверовали. Међутим, само је мени објављен Кур'ан, па се надам да ћу да будем од оних који ће да имају највише следбеника на Судњем дану.»**

Нашем Веровеснику, нека је над њим Божији спас и мир, подарена су бројна знамења, а то су му'џизе. Узвишени Бог потпомогао га је многим му'џизама које указују на његову искреност и да је послат од Његовог Господара. Веровесникове му'џизе које су претходиле свим другим му'џизама су:

1. Племенити Кур'ан

То је Божија вечна Књига која није подложна променама и изменама.

Каже Узвишени Бог:

"А он је, заиста, књига заштићена, лаж јој не може прићи ни испред ни иза, она је Објава од Мудрога и хвале достојнога." (Кур'ан, поглавље Објашњење, одломци 41-42.)

Овом Књигом изазвани су најречитији Арапи. Реторика, говорништво и изврстан говор били су нешто највеће у чему су се Арапи истакли. Изазвала их је да саставе једну сличну њој или са неколико сличних одломака, па су били немоћни да то учине. Затим их је подучила да, када би се удружили и људи и цини заједно да саставе нешто слично Кур'ану, да то не би могли да учине.

Каже Узвишени Бог:

"Реци: 'Кад би се сви људи и цинови удружили да сачине један овакав Кур'ан, они као што је он, не би сачинили, па макар једни другима помагали." (Кур'ан, поглавље, Ноћно путовање, одломак 88.)

2. Натприродни величанствени и узвишени доказ Веровесника, нека је над њим Божији спас и мир, је и исра' и ми'рац (ноћно путовање).

Каже Узвишени Бог:

"Узвишен нека је Онај Који је у једном часу ноћи превео Свога роба из Месциди-Харама у Месциди-Акса." (Кур'ан, поглавље Ноћно путовање, одломак 1.)

Анђео Гаврило га је узео са собом па су ноћу јашући на животињи званој бурак прешли од свете џамије у Меки до свете џамије Акса у Јерусалему. Тамо је Бог сакупио све веровеснике и наш Веровесник, нека је над њим Божији спас и мир, их је предводио у молитви као имам (предводник). Одатле се, са Гаврилом, уздигао до највиших небеса, а потом

је прошао и највише небеске сфере и стигао је до места званог Сидрету-л-Мунтеха где је видео велика знамења. Видео је анђела Гаврила у његовом изворном, стварном изгледу у којем га је Узвишени Бог створио. Са њим је разговарао Његов Господар и приближио га себи, па му је прописао у обавезу пет молитви.

Каже Узвишени:

"Па зашто се препирете са њим о оном што је видео? Он га је и други пут видео, код Сидрету-л-Мунтехаа, код којег је рајско пребивалиште. Кад је Сидра покривало оно што је покривало, поглед му није скренуо, није прекорачио. Видео је највеличанственија знамења свога Господара." (Кур'ан, поглавље Звезда, одломци 12-18.)

Потом се вратио у Мекку. Све наведено Посланик, нека је над њим Божији спас и мир, прешао је само у једном делу ноћи. Заиста Узвишени Бог све може!

3. У му'џизе Посланика, нека је над њим Божији спас и мир, убраја се и лечење болесних.

Посланик, нека је над њим Божији спас и мир, излечио је бројне часне другове. Алију б. Еби Талиба излечио је у бици на Хајберу. То се десило када је Посланик, нека је над њим Божији спас и мир, тражио да му да бајрак, па су му другови саопштили да се жали на бол у очима. Веровесник, нека је над њим Божији спас и мир, им је рекао да га позову, па када је дошао пред њим, пљуцнуо му је у очи и он је оздравио Божијом дозволом. Потом Алија, Бог био задовољан њиме, је устао као да га ништа није болело. Много је других му'џиза којима је Узвишени Бог помогао Своме посланику и потврдио његову истинитост.

Посебности Мухаммеда, нека је над њим Божији спас и мир.

Узвишени Бог издвојио је нашег веровесника Мухаммеда, нека је над њим Божији спас и мир, многим посебностима и врлинама којима га је одликовао у односу на друге посланике. Тиме га је издвојио од свих осталих светова.

Бухарија и Муслим бележе хадис у коме је Веровесник, нека је над њим Божији спас и мир, указао на овај божански дар рекавши: **"Дато ми је петоро што није било дато ником пре мене..."**

У Муслимовом Сахиху преноси се предаја у којој је Посланик, нека је над њим Божији спас и мир, рекао: **"Дата ми је предност над веровесницима у шест ствари..."**

Ахмед такође преноси да је Посланик, нека је над њим Божији спас и мир, рекао: **"Дато ми је што није дато ниједном веровеснику..."**

На следећим страницама изложићемо најважније посебности нашег веровесника Мухаммеда, нека је над њим Божији спас и мир.

1. Његова посланица упућена је и џиннима и људима, због тога су обавезни да га следе и да верују у његово посланство и посланицу.

Каже Узвишени:

"Ми смо те послали свим људима да радосне вести доносиш и да опомињеш." (Кур'ан, поглавље Себе, одломак 28.)

И каже Узвишени:

"Неизмерно је Благословљен Онај Који робу Своме објављује Кур'ан да би световима био опомињач." (Кур'ан, поглавље Ел-Фуркан, одломак 1.)

Бухарија и Муслим бележе хадис да је Посланик, нека је над њим Божији спас и мир, рекао: **"Мени је дато пет одлика које нису дате ником пре мене. Сваки веровесник био је упућен само своме народу, а ја целокупном човечанству."**

Муслим бележи, такође, хадис да је Посланик, нека је над њим Божији спас и мир, рекао: **"Тако ми онога у чијој је руци душа Мухаммедова, ко буде чуо за мене, од припадника овог уммета, јевреја или хришћана, и умре, а не поверује у оно са чим сам послат, биће становник ватре."**

2. Он је печат свих веровесника и посланика тако да након њега нема веровесника.

Каже Узвишени Бог:

"Мухаммед није отац ниједном од ваших људи, него је Божији посланик и последњи веровесник." (Кур'ан, поглавље Савезници, одломак 40.)

Бухарија и Муслим бележе да је Божији Посланик, нека је над њим Божији спас и мир, рекао: **"Мој пример и пример веровесника пре мене је као пример човека који је саградио кућу, дотерао је и улепшао, осим места једне цигле на углу. Људи су обилазили око ње, дивили се и говорили: 'Да је само још цигла постављена.' Па, ја сам та цигла, а ја сам Печат веровесника."**

3. Његов уммет (народ) је најбољи уммет и највише ће их бити у Рају.

Каже Узвишени Бог:

"Ви сте најбољи народ који се икада појавио: тражите да се чини добро, а одвраћате од зла, и верујете у Бога!" (Кур'ан, поглавље Имранова породица, одломак 110.)

Бухарија и Муслим бележе хадис од Абдуллаха ибн Месуда, Бог био задовољан њиме, да је казао: **"Били смо са Веровесником, нека је над њим Божији спас и мир, под шатором, па нас је он упитао: 'Да ли бисте волели да будете четвртина становника Раја?' 'Да', одговорили смо. 'А да ли бисте волели да будете половина становника Раја?' Упитао је он. 'Да', одговорили смо. 'Тако ми Онога у Чијој је руци Мухаммедова душа', рече он, 'ја заиста очекујем да ћете да будете половина становника Раја и то зато што у Рај неће ући никаква друга, него само муслиманска душа. Ви сте у односу на многобошце тек као бела длака на кожи црног вола, или као црна длака на кожи црвеног вола.'"**

4. Веровесник ће да буде првак Адамовог потомства на Судњем дану. Муслим бележи хадис од Ебу Хурејреа, Бог био задовољан њиме, да је Божији Посланик, нека је над њим Божији спас и мир, рекао: **"Ја ћу на Судњем дану бити првак Адамовог потомства. Бићу први чији ће гроб да се отвори, први који ће да има право заговорништва и први чије ће заговорништво да буде услышано."**

5. Он има право на велико заговорништво на Судњем дану. То јест, када на Судњем дану буде Господар пресуђивао народу, он ће да се заузима за њих и тражиће опрост за њих најодабранији међу посланицима. Ово заговорништво је похвални степен споменут у речима Узвишеног:

"Господар твој ће ти на оном свету хвале достојно место даровати." (Кур'ан, поглавље Ноћно путовање, одломак 79.)

6. Он је власник весилета, а весилет је високи степен у Рају који ће да буде само за једног роба. Весилет је највиши степен у Рају. Муслим бележи хадис од Абдуллаха бин Амра бин ел-'Аса, Бог био задовољан њиме, да је чуо Веровесника, нека је над њим Божији спас и мир, да је рекао: **"Када чујете мујезина, понављајте исто што он учи, а затим донесите благослов на мене. Уистину, ко донесе благослов на мене, Бог ће да донесе на њега десет благослова. Затим замолите за мене весиле. То је положај у Рају који је одређен само једном од Његових робова. Ја се надам да сам ја тај роб. Ко буде молио Бога за мене да ми да весиле, биће му дозвољено моје заузимање."**

Ово су бројне Веровесникове, нека је над њим Божији спас и мир, посебности и врлине као и многе друге које указују на његов степен код његовог Господара и на његов почасни положај на овом свету и на Будућем.

Посланикова, нека је над њим Божији спас и мир, права код његовог уммета

Уммет је према веровеснику обавезан бројне ствари, тј. да испоштује његова права, а она су:

1. Обавеза веровања да је Веровесник, нека је над њим Божији спас и мир, доставио посланицу, испунио поверење и саветовао тако да нема добра, а да није уммету указао на њега и понудио му жељу за њиме, и да нема зла, а да га није уммету забранио и упозорио на њега.

Каже Узвишени:

"Данас сам вам веру вашу усавршио и благодат Своју према вама употпунио и задовољан сам да вам Ислам буде вера." (Кур'ан, поглавље Трпеза, одломак 3.)

Муслим бележи хадис у коме је Посланик, нека је над њим Божији спас и мир, на опросном ходочашћу одржао веома значајан и изразит говор у којем је присутнима појаснио оно чиме их је Бог обавезао и оно што им је забранио, па им је опоручио Божију Књигу, рекавши:

"Ви ћете бити питани о мени па шта ћете рећи? Рекли су: 'Сведочимо да си доставио, извршио и саветовао.' Испружио је свој кажипрст, подижући га ка небесима и упирући према људима и рекао: 'Боже, буди сведок, Боже, буди сведок!' — Понављајући то три пута."

Ахмед ибн Ханбел бележи да је Ебу Зерр, Бог био задовољан њиме, рекао: **"Мухаммед, нас је напустио, али ни птица на небу није померила крилима да нам није указао на знање о томе"**.

2. Љубав према Веровеснику, нека је над њим Божији спас и мир, тј. давање предности тој љубави над љубави према себи, над љубави према своме детету, и над љубави према целога свету.

Бухарија и Муслим бележе хадис да је Посланик, нека је над њим Божији спас и мир, рекао: **"Нико од вас неће да верује све док му ја не будем дражи од његових родитеља, детета и свих људи."**

Бухарија бележи хадис у коме је Омер, Бог био задовољан њиме, рекао Веровеснику, нека је над њим Божији спас и мир: **"Божији Посланиче, дражи си ми од свакога, изузев мене самог!"** Веровесник, нека је над њим Божији спас и мир, му одговори: **"Не, тако ми Онога у Чијој је**

руци моја душа, није добро све док ти не будем дражи од тебе самог!" 'Сада си ми заиста', рече Омер, 'тако ми Бога, дражи од мене самога!' 'Сада је добро Омере', рече Веровесник, нека је над њим Божији спас и мир.'

3. Уздизање, поштовање, истицање Веровесниковог величанства, јер је то право Веровесника, нека је над њим Божији спас и мир, којим нас је обавезао Бог у Својој Књизи.

Каже Узвишени:

"Да у Бога и Посланика Његовог верујете, и да га узносите и штујете." (Кур'ан, поглавље Победа, одломак 9.)

Ибн Аббас каже да реч 'туазируху' (да га узносите) значи да истичете његову величанственост, а реч 'тувеккируху' (да га штујете) значи да га узносите и почаст одајете. Одавање почести Веровеснику, нека је над њим Божији спас и мир, обавеза је после његове смрти као и када је био жив. Обавезни смо да му одајемо почаст када се спомене благословом на њега, када спомињемо његове хадисе и његову праксу (суннет), када чујемо његово име и о његовом животопису.

4. Доношење благослова и поздрава на Веровесника. Узвишени Бог нам је наредио да доносимо пуно благослова на Посланика, нека је над њим Божији спас и мир.

Каже Узвишени:

"Бог и анђели Његови благосиљају Веровесника. О верници, благосиљајте га и ви и шаљите му поздрав." (Кур'ан, поглавље Савезници, одломак 56)

5. Клонити се од сваког претеривања у погледу Веровесника, нека је над њим Божији спас и мир, и бити константно на опрезу од тога. Тиме се највише узнемирава Веровесник, нека је над њим Божији спас и мир. Узвишени

Бог наређује Своме Веровеснику, нека је над њим Божији спас и мир, да се обрати своме уммету речима:

"Реци: 'Ја сам човек као и ви, мени се објављује да је Ваш Бог - један Бог. Па ко се нада сусрету са Господаром својим, нека чини добра дела и нека у богослужењу Господару своме, не сматра Њему равним никога.'" (Кур'ан, поглавље Пећина, одломак 110.)

Бухари бележи од Омера, Бог био задовољан њиме, да је Божији Посланик, нека је над њим Божији спас и мир, рекао: **"Немојте да ме уздигете као што су хришћани уздигли сина Маријинога. Ја сам само Његов роб, па реците: Божији роб и Његов посланик."**

Реч 'ел-итра'у' (уздицање) према арапском речнику Лисанул-ареби, значи прелажење граница у хваљењу. Овим хадисом Веровесник, нека је над њим Божији спас и мир, је упозорио на претеривање у погледу њега и да се он не поставља на степен који припада искључиво Узвишеном Господару.

6. Љубав према његовим друговима, његовој породици, његовим супругама и пажња према њима, а опрез од њиховог прекоравања, вређања или њиховог клеветања на било који начин. Узвишени Бог обавезао је овај уммет на пажњу и љубав другова Његовог Веровесника и подстицао је све оне који су дошли после њих да траже опрост за њих па моле Бога да не створи никакву злобу према њима у њиховим срцима. Узвишени Бог, након што је споменуо мухацире и енсарије, рекао је:

"Они који после њих долазе — говоре: 'Господару наш, опрости нама и браћи нашој која су нас у вери претекла и не допусти да у срцима нашим буде имало злобе према верницима: Господару наш, Ти Си, заиста,

добар и милостив!'" (Кур'ан, поглавље Прогонство, одломак 10.)

Бухарија и Муслим бележе хадис од Ебу Хурејреа, Бог био задовољан њиме, да је Божији Посланик, нека је над њим Божији спас и мир, рекао: „**Не вређајте моје другове, не вређајте моје другове! Тако ми Онога у Чијој је руци моја душа, када би неко од вас уделио колико Ухуд злата, не би достигао вредност њихове прегршти, нити пола тога.**“

Ово су само неке од обавеза уммета према Веровеснику, нека је над њим Божији спас и мир. Молим Бога да нас учини једним од оних који ће да их извршава и бди над њима и да нас учврсти у Његовој вери, у слеђењу суннета Његовог Веровесника и да нас проживи испод његове заставе. Заиста Он, Слављен нека је, управља тиме и Он је Заштитник.

ЧЕТВРТИ СТУБ: ВЕРОВАЊЕ У БОЖИЈЕ КЊИГЕ

Узвишени Бог је слао Своје посланике робовима из Своје величанствене милости према њима да би их вратио на исправни пут и на пут истине и упуте, након што би запали у канџе многобоштва и идолопоклонства и након што би скренули са урођене вере са којом их је Узвишени Бог створио. Савршенство Његовог доброчинства, Слављен нека је Он, огледа се у томе што је објавио посланицима Књиге које садрже Његове прописе, научавања и упуте да би биле правилник и закон у њиховом животу, да би се упутили њиховом упуту и да би их обасјала њихова светлост. Те би им Књиге, сходно ономе што од мудрости и упуте носе у себи, биле водиле сваком добру и благостању и срећи и на овом свету и на Будућем. Све путеве у животу би им обасјале. Те Књиге су им послате да би биле светлост која ће да оживи њихове душе и очисти их. То је разлог да је веровање у Књиге Узвишеног Бога које је објавио Својим посланицима један од стубова веровања (имана) који је обавеза да се испуни и реализује у животу. У овом поглављу покушаћемо да осветлимо овај узвишени стуб и о свему ономе што је у вези са њим, уз помоћ Узвишеног Бога.

Шта се мисли под појмом Књиге

Књиге подразумевају подучавања која је Узвишени Бог објавио својим посланицима као милост и упућу створењима да би постигли срећу на овом свету и на Будућем.

Књиге о којима нас је у Кур'ану Узвишени Бог обавестио да их је објавио Својим посланицима:

Тора

То је Божија Књига коју је објавио Мојсију, нека је над њим Божији спас и мир.

Каже Узвишени Бог:

"И Ми смо Мојсију Књигу дали, након што смо древне народе уништили, да буде светло људима." (Кур'ан, поглавље Казивање, одломак 43.)

Бухарија и Муслим бележе хадис о заговорништву да је Веровесник, нека је над њим Божији спас и мир, рекао: **"Отидите ви Мојсију, робу са којим је Бог разговарао и Тору му дао."**

Јеванђље

То је Божија Књига коју је објавио Исусу, нека је над њим Божији спас и мир.

Каже Узвишени Бог:

"После њих смо Исуса, сина Маријиног, послали, који је признавао Тору, пре њега објављену, а њему смо дали Јеванђље, у коме је било упутство и светло, и да потврди Тору, пре њега објављену, у коме је такође било упутство и поука онима који су се Бога бојали." (Кур'ан, поглавље Трпеза, одломак 46.)

3. Псалме

То је Божија Књига коју је објавио Давиду, нека је над њим Божији спас и мир.

Каже Узвишени Бог:

"А Давиду смо дали Псалме." (Кур'ан, поглавље Ен-Ниса, одломак 163.)

4. Сухуфи (листови) Аврамови и Мојсијеви

Листови Аврамови и Мојсијеви споменути су на два места у Божијој Књизи. Први пут су споменути у поглављу Звезда, у речима Узвишеног Бога:

"Зар он није обавештен о ономе што се налази у листовима Мојсијевим и Аврамовим — који је обавезе потпуно испуњавао да ни један грешник туђе грехе неће носити." (Кур'ан, поглавље Звезда, одломци 36-38.)

Други пут су споменути у поглављу Свевишњи, у речима Узвишеног Бога:

"Постићи ће шта жели онај који се очисти и спомене име Господара свога па клања! Али, ви више живот на овом свету волите, а онај свет је бољи и вечан је. Ово, заиста, има у листовима првим, листовима Аврамовим и Мојсијевим." (Кур'ан, поглавље, Свевишњи, одломци 14-19.)

Узвишени Бог обавештава о ономе што је спуштано у овим листовима од објаве коју је објавио двојици својих посланика, Авраму и Мојсију, нека је над њима Божији спас и мир.

5. Куран Узвишени:

То је Божија Књига коју је објавио нашем Веровеснику Мухаммеду, нека је над њим Божији спас и мир, и то је последња објављена Божија Књига која је најпотпунија и најчаснија. Кур'ан је дерогирао све Књиге које су објављене пре њега и његов позив упућен је свим људима и циннима.

Каже Узвишени Бог:

"А теби објављујемо Књигу, са Истином, да потврди Књиге, пре објављене и да над њима бди." (Кур'ан, поглавље Трпеца, одломак 48.)

Речи у одломку 'и да над њима бди' подразумевају 'да буде сведок за Књиге које су му претходиле и да донесе суд'.

Каже Узвишени:

"Реци: 'Ко је по сведочењу највећи?' - И одговори: 'Бог, Он ће између мене и вас сведок бити. А мени се овај Кур'ан објављује да њиме вас и оне до којих он допре опомињем!'" (Кур'ан, поглавље Ел-Ен'ам, одломак19)

Кур'ан има бројна имена, а најпознатија су: Кур'ан, Фуркан, Китаб, Тензил и Зикр.

Статус веровања у Књиге

Веровање у Божије Књиге које је објавио Својим посланицима, узвишени је стуб, један од стубова веровања. То је један од великих темеља вере тако да без њега вера није употпуњена.

Каже Узвишени Бог:

"О верници, верујте у Бога и посланика Његовог и у Књигу коју Он Своме посланику објављује и у Књиге које је објавио пре. А онај који не буде веровао у Бога, и у анђеле Његове, и у Књиге Његове и у посланике Његове, и у онај свет — далеко је залутао." (Кур'ан, поглавље Ен-Ниса', одломак 136.)

Узвишени Бог наредио је Својим робовима верницима да верују у Бога, Његовог посланика, а он је Мухаммед, нека је над њим Божији спас и мир, и да верују у Китаб који је објавио Своме Посланику, а он је Кур'ан, и да верује у све претходно објављене Књиге: Тору, Јеванђеље, Псалме и Сухуфи. На крају одломка Узвишени Бог појаснио је да, ако неко не буде веровао у један од стубова веровања, па између осталог и у стуб веровања у Божије Књиге, да је заиста далеко залутао.

Какво треба да буде веровање у Књиге

Веровање у Књиге Узвишеног Бога обухвата у себи неколико питања у која смо обавезни чврсто да верујемо и потврђујемо их. То је услов да бисмо употпунили овај узвишени стуб.

Начела у која смо обавезни да верујемо и потврђујемо их:

1. Чврсто веровање да су све Књиге објављене од Узвишеног Бога, да су оне говор Узвишеног Бога, а не говор неког другог и да је Бог преко њих уистину говорио по Својој вољи и на начин на који је Он желео.

2. Веровање да су све оне позивале обожавању само Бога и да су оне дошле са добром, упутом и светлошћу.

3. Веровање у имена којима је Узвишени Бог посебно назвао ове Књиге па веровање у њих и у оно што су нас Бог и Његов посланик обавестили о њима. Те књиге су: Кур'ан, Тора, Јеванђеље, Псалме и Аврамови и Мојсијеви сухуфи. Што се тиче објављених Књига које Бог није именовано, ми такође у све њих верујемо. Бог је то исто наредио Свом Веровеснику, нека је над њим Божији спас и мир, рекавши:

"И реци: 'Ја верујем у Књиге које је Бог објавио.'"
(Кур'ан, поглавље Договарње, одломак 15.)

4. Веровање у веродостојна предања о њима као што су Кур'анска предања и предања која нису измењена или искривљена из претходних књига.

5. Чврсто уверење у дерогацију, односно замену свих прописа који су обухваћени у књигама и листовима које је Бог објавио Његовим посланицима прописима племенитог Кур'ана. Узвишени Бог Кур'аном је докинуо све прописе који су били у претходним Књигама осим оних које је Кур'ан потврдио. Зато није дозвољено никоме, ни од људи, а ни од цина, нити неке од следбеника претходних књига, а нити неке друге мимо њих, да после објаве Кур'ана обожава Бога на неки други начин који се не наводи у њему или да међусобно пресуђују по некој од претходних Књига.

Каже Узвишени Бог:

"Неизмерно је Благословљен Онај Који робу Своме објављује Кур'ан да би световима био опомињач." (Кур'ан, поглавље Ел-Фуркан, одломак 1.)

И каже Узвишени:

"О следбеници Књиге, дошао вам је Посланик Наш да вам укаже на много шта што ви из Књиге кријете, а

преко много чега ће и прећи. А од Бога вам долази светлост и Књига јасна." (Кур'ан, поглавље Трпеза, одломак 15.)

Узвишени Бог наређује Своме Веровеснику, нека је над њим Божији спас и мир, да пресуђује између следбеника Књиге по Кур'ану.

Каже Узвишени:

"И ти им суди према ономе што Бог објављује и не поводи се за прохтевима њиховим, и не одступај од Истине која ти долази." (Кур'ан, поглавље Трпеза, одломак 48.)

Искривљавање Божијег говора од стране следбеника Књиге

Узвишени Бог нас је у часном Кур'ану обавестио да су следбеници Књиге, јевреји и хришћани, искривили, заменили и променили Божије књиге које су њима објављене.

Каже Узвишени Бог о јеврејима:

"Зар се ви надате да ће вам они поверовати, иако су неки од њих Божији говор слушали, да би га, након што су га схватили, свесно искривили?" (Кур'ан, поглавље, Ел-Бекаре, одломак 75.)

Каже Узвишени Бог о хришћанима:

"О следбеници Књиге, дошао вам је Посланик Наш да вам укаже на много шта што ви из Књиге кријете, а преко много чега ће и прећи." (Кур'ан, поглавље Трпеза, одломак 15.)

Бројни су кур'ански одломци и хадиси који указују на њихово искривљавање Божијег говора. Што се тиче Кур'ана,

он је сачуван од онога што је задесило претходне књиге од искривљења и измена. Њега је Бог сачувао од свега тога и Он је Његова заштита. Узвишени Бог нас обавештава о томе Својим речима:

"Ми, уистину, Кур'ан објављујемо и заиста ћемо Ми над њим бдети." (Кур'ан, поглавље Ел-Хиџр, одломак 9.)

Посебности веровања у Кур'ан

Са обзиром на то да је узвишени Кур'ан Књига којом су дерогиране претходне Књиге и да она над њима бдије, посредством ње богослужење чине и људи и цини после слања нашег веровесника Мухаммеда, нека је над њим Божији спас и мир, и објављивања ове Књиге њему. Веровање у Кур'ан истакнуто је посебностима и одликама које је обавеза да испунимо и имплементирамо да би се потврдило веровање у њега.

Те посебности су:

1. Веровање да је његов позив упућен свима и да његов верозакон обухвата и цине и људе, тако да ником од њих не преостаје ништа друго осим да верује у њега.

"А онај који жели неку другу веру осим Ислама, неће му бити примљено." (Кур'ан, поглавље Имранова породица, одломак85.)

Каже Узвишени:

"Неизмерно је Благословљен Онај Који робу Своме објављује Кур'ан да би световима био опомињач." (Кур'ан, поглавље Ел-Фуркан, одломак 1.)

2. Веравање да је он дерогирао све претходне Књиге. Није дозвољено следбеницима Књиге, а нити некима другима, да чине богослужење Богу после објављивања Кур'ана посредством неке друге Књиге мимо њега, јер нема друге вере осим оне са којом је он дошао, нити има богослужења осим онога којег је у њему Бог прописао, нити је дозвољено осим оно што је он дозволио и нити је забрањено осим оно што је он забранио.

Каже Узвишени: **"А онај који жели неку другу веру поред Ислама, неће му бити примљена."** (Кур'ан, поглавље Али-Имран, 85.)

3. Добростивост и лакоћа верозакона са којим је дошао Кур'ан. У том се знатно разликује у односу на верозаконе претходних Књига. Ти верозакони обухватили су у себи бројна ограничења и терете којима су били обавезани њихови следбеници.

Каже Узвишени:

"Онима који ће следити посланика, веровесника, који неће знати ни да чита ни да пише, којег они код себе у Тори и Јеванђељу, записана налазе, који ће од њих тражити да чине добра дела, а од одвратних одвраћати их, који ће их терета и тешкоћа које су они имали ослободити." (Кур'ан, поглавље Бедеми, одломак 157.)

4. Племенити Кур'ан је једина Божанска Књига за коју се заузео Бог да ће да чува њену реч и значење од искривљења у речи и значењу.

Каже Узвишени:

"Ми, уистину, Кур'ан објављујемо и заиста ћемо Ми над њим бдити." (Кур'ан, поглавље Ел-Хиџр, одломак 9.)

И каже Узвишени:

"Лаж јој не може прићи ни испред ни иза, она је Објава од Мудрога и хвале достојнога." (Кур'ан, поглавље Објашњење, одломак 42.)

5. Узвишени Бог појаснио је у Кур'ану све што је потребно народу у погледу њихове вере и овог света и у погледу њиховог живота на овом свету и на Будућем.

Каже Узвишени Бог:

"Ми теби објављујемо Књигу као објашњење за све и као упуту и милост и радосну вест за муслимане." (Кур'ан, поглавље Пчеле, одломак 89.)

И каже Узвишени:

"У Књизи Ми нисмо ништа изоставили." (Кур'ан, поглавље Ел-Ен'ам, одломак 38.)

6. Узвишени Бог учинио је Кур'ан лаким за поуку и разумевање и то је једна од најузвишенијих његових посебности.

Каже Узвишени:

"А Ми смо Кур'ан олакшали за поуку, па има ли икога ко би поуку примио." (Кур'ан, поглавље Месец, одломак 17.)

То јест, олакшали смо његово учење језицима.

7. Кур'ан обухвата сажета учења претходних Књига и основе верозакона претходних посланика.

Каже Узвишени Бог:

"А теби објављујемо Књигу, са Истином, да потврди Књиге пре објављене и да над њима бди." (Кур'ан, поглавље Трпеза, одломак 48.)

И каже Узвишени:

"Он вам прописује у вери исто оно што је наредио Ноји и оно што објављујемо теби, и оно што смо наредили Авраму и Мојсију и Исусу: Праву веру исповедајте и у томе се не подвајајте!" (Кур'ан, поглавље Договарање, одломак 13.)

Ово су неке од посебности Кур'ана по којима се одликује над другим књигама. Без веровања у њих и без њихове примене у знању и пракси наше веровање неће да буде потпуно.

ПЕТИ СТУБ: ВЕРОВАЊЕ У СУДЊИ ДАН

Веровање у судњи дан један је од стубова веровања у који је муслиман обавезан да верује јер веровање му није

исправно без потврде овога стуба, односно веровања у Судњи дан.

Каже Узвишени Бог:

"Није добротинство у томе да окрећете лица своја према истоку и западу, него су добротинитељи они који верују у Бога, у други свет, у анђеле, у књиге, у веровеснике." (Кур'ан, поглавље Ел-Бекаре, одломак177.)

У овом поглављу обрадићемо следеће тематске целине: Дефиниција Судњег дана, његовог имена, обавезност веровања у њега, предзнаци Судњег дана, загробне патње и благодати, дување у рог-сур, проживљење и окупљање, страхоте Судњег дана, обрачун и награда, вага — мизан терезија, врело Хавд, Сират ђуприја, Рај и његови описи, Пакао и његови описи и о резултатима веровања у Судњи дан.

Шта се подразумева под Судњим даном?

Судњи дан је дан устајања у коме ће Бог да проживи људе из њихових гробова за обрачуне и награде. Назван је Последњим даном, јер после њега нема дана. Тада ће да се населе становници Раја у њиховим пребивалиштима а становници Пакла у њиховим пребивалиштима. Веровање у Судњи дан обухвата веровање у све оно што се наводи у предањима о том дану и оно што је везано за њега. У то се убраја: веровање у предзнаке Судњег дана и његовог обележја која су знак његове близине, веровање у смрт и све што долази после смрти од загробних искушења, казне и благостања, веровање у дување у рог-сур који је наговештај почетка Судњег дана, веровање у излазак створења из њихових гробова, веровање у обрачун и награду и страхоте Судњег дана, веровање у поделу листова на којима су записана дела

робова, веровање у постављање вага за мерење добрих и лоших дела, веровање у Сират ђуприју, а то је мост изнад Пакла преко којег ће људи да прелазе, тако да ће верници да се спасе, а неверници ће да нападају, веровање у Веровесниково врело — Хавд са којег ће верник да се напије тако да ће жеђ да му се угаси тог дана, веровање у Рај и његове благодати од којих је највећа гледање у лице Узвишеног Бога, веровање у Пакао и његове казне од којих је најжешћа постављање застора између неверника и њиховог Узвишеног Господара.

Имена Судњег дана

Назвао је Узвишени Бог у часном Кур'ану Судњи дан, у којем ће да буде крај света, бројним именима:

- Јевму-л-кијаме (Дан устајања).

Назван је тако јер ће сви људи да стоје пред Узвишеним Богом.

- Јевму-л-Ба'с (Дан проживљења).

Назван је тако јер ће сви људи да буду проживљени из својих гробова.

- Јевму-л-Фасл (Дан пресуђивања).

Назван је тако јер ће тог дана да се пресуђује људима.

- Јевму-л-Хисаб (Дан обрачуна) и
- Јевму-л-Хуруц (Дан изласка).

Бројна су још имена и описи који указују на важност и величину овог дана.

Обавезност веровања у Судњи дан

Обавеза је муслиману да чврсто верује да има Дан о коме је Узвишени Бог оставио знање само за Себе. У том Дану завршиће живот на овом свету и преселиће робови на Будући свет. То је Дан у коме ће Бог да сакупи прве и касније генерације и награђиваће свакога према његовим делима, тако да ће да буду две скупине: скупина за Рај и скупина за Пакао.

Каже Узвишени Бог:

"Није добротинство у томе да окрећете лица своја према истоку и западу, него су добротинитељи они који верују у Бога, у други свет, у анђеле, у књиге, у веровеснике." (Кур'ан, поглавље Ел-Бекаре, одломак 177.)

Веровање у Судњи дан пети је стуб од шест стубова веровања споменутих у хадису анђела Гаврила када је упитао Веровесника, нека је над њим Божији спас и мир, о веровању, па му је Посланик, нека је над њим Божији спас и мир, одговорио: **"Да верујеш у Бога, у Његове анђеле, Његове Књиге, у Његове посланике, у Судњи дан и да верујеш да све што се догађа да бива са Божијом вољом и са Божијим одређењем."**²²

Неисправно је веровање човека без веровања у Судњи дан, сходно речима Узвишеног:

"А онај ко не буде веровао у Бога и у анђеле Његове, и у Књиге Његове, и у посланике Његове, и у онај свет — далеко је залутао." (Кур'ан, поглавље Ен-Ниса, одломак 136.)

Предзнаци Судњег дана

²² Хадис бележи Муслим.

Обавеза је да се верује у претходнице Судњег дана о којима нас је обавестио Божији Посланик, нека је над њим Божији спас и мир, а то су предзнаци и обележја Судњег дана. Учењаци су их поделили на две врсте:

Прва врста: мали предзнаци Судњег дана

Мали предзнаци указују на приближавање Судњег дана и крај овог света. Они су многобројни, а неки од њих су се већ и десили, као на пример: ишчезавање поверења, краткоћа времена, мноштво невоља у свету, бројна убиства, мноштво блуда и грешења итд.

Каже Узвишени:

"Ближи се час и месец се располутио!" (Кур'ан, поглавље Месец, одломак 1.)

Друга врста: велики предзнаци Судњег дана

Велики предзнаци Судњег дана биће пред сами час његовог наступања и упозориће на његов почетак. Великих предзнака је десет, али се још ниједан није појавио.

Муслим бележи хадис од Хузејфеа б. Есида ел-Гифарија, Бог био задовољан њиме, да је рекао: "Посланик, нека је над њим Божији спас и мир, нас је гледао док смо разговарали, па је упитао: 'О чему то причате?' Рекли смо: 'Присећамо се Судњег дана.' Рекао је он: 'Он неће да наступи пре десет знакова', а затим је споменуо: дим, Антихрист, животињу, излазак сунца са запада, силазак Исуса сина Маријиног, појава Је'џуца и Ме'џуца, три пропадања у земљу: једно на истоку, једно на западу и једно на Арапском полуострву, а задњи предзнак је ватра која ће изаћи из Јемена терајући људе према њиховом састајалишту."

Загробна искушења

Када мртви буде спуштан у гроб, доћи ће му два анђела која се зову Мункир и Некир. Они ће да га питају за његовог Господара, за његову веру и за његовог веровесника. Тада ће Узвишени Бог да учини постојаним верника, па ће рећи: **"Мој Господар је Бог, моја вера је Ислам и мој веровесник је Мухаммед, нека је над њим Божији спас и мир!"**²³ **Неверник и лицемер ће да кажу: "Ах, ах, не знам!"**²⁴

У другој предаји стоји да ће да кажу: **"Чуо сам људе како нешто изговарају па сам и ја изговарао, не знам!"**²⁵

Обавеза је да се верује у оно на што указују хадиси о испитивању двојице анђела, у начин тог испитивања, у оно што је одговорио верник и у оно што је одговорио неверник и лицемер. Ово загробно искушење обухвата све пунолетне особе, осим веровесника и посланика, бораца на Божијем путу, онога ко умре на петак и онога ко умре од неке стомачне болести, као што све то потврђују веродостојни хадиси.

Загробна патња и уживање

Обавеза је да се верује у загробну патњу и уживање и да ће гроб своје власнику да буде или башта од рајских башти или ће за њега бити јама од паклених јама. Благодати и кажњавање задесиће и душу и тело заједно у гробу, а понекад ће само душе да задеси. Његове благодати биће за искрене вернике, а његове казне за невернике и за неке грешне муслимане.

На веровање у загробно кажњавање и благодати указују кур'анско-хадиски и рационални докази:

²³ Хадис бележи Муслим.

²⁴ Хадис бележи Ебу Давуд.

²⁵ Хадис бележи Тирмизи.

Кур'ански доказ су речи Узвишеног Бога:

"А Фараонове присталице зла патња задеси. Ватра којој ће изложени јутром и вечером бити, а када наступи Час: Уведите Фараонове људе у патњу најтежу!" (Кур'ан, поглавље Верници, одломци 45-46.)

Узвишени Бог појаснио је да ће Фараон и његове присталице два пута бити кажњавани. Први пут биће кажњавани пре Судњег дана, тј. у гробу, јутром и вечером, а други пут, након што наступи Судњи дан, биће жестоко кажњавани у Паклу.

Ахмед и Ебу Давуд бележе хадис од Ел-Бера бин Азиба, Бог био задовољан њиме, да је Веровесник, нека је над њим Божији спас и мир, о испитивању верника у гробу од стране двојице анђела, рекао: **"Глас повика са неба: 'Истину је рекао Мој роб, припремите му место у Рају и отворите му рајска врата.' До њега ће да допре леп и угодан рајски мирис, а гроб ће да се прошири колико његове очи могу да виде."** А што се тиче неверника, о њему је рекао: **"Глас повика са неба: 'Он лаже, припремите му место у Паклу, отворите му врата ватре.' Тада ће да осети врућину пакла и његов смрад. Гроб ће да се стисне тако да ће кости мимо кости да пролазе."**

Рационални доказ за веровање у Судњи дан је када човек види на сну нешто што га радује, па у томе ужива и то пријатно делује на његову душу или пак кад види нешто што презире, осећа се непријатно и то га растужи. Овај ужитак или кажњавање дешава се у стварности на сну души и то на њу остави трага, а сан је неопипљив и ми га не видимо и не пориче га нико. Како, онда, може неко да пориче загробно кажњавање и благодати, а сан је потпуно сличан овоме?

Дување у рог-сур

Сур је рог у који ће да дувне анђео Азраил. Први пут ће да пувне и сва створења ће да умру, осим онога кога Бог не буде желео да усмрти, затим ће други пут да дувне и биће проживљена сва створења откако је Бог створио овај свет па до Судњег дана.

Каже Узвишени:

"И у рог ће се дувнути, и умреће они на небесима и они на Земљи, остаће они које буде Бог одабрао; после ће се у рог по други пут дувнути и они ће, одједном, устати и чекати." (Кур'ан, поглавље Скупови, одломак 68.)

Проживљење и сакупљање

Под проживљењем се подразумева да ће Бог да оживи мртве када се дувне у рог други пут и људи устану због Господара светова. Кад Узвишени Бог дозволи да се дувне у рог и душама дозволи да се врате у своја тела, тада ће људи да изађу из својих гробова. Ићи ће журно и биће сакупљани и вођени до места њиховог обрачуна, награђивања и суђења.

"И дувнуће се у рог, па ће они из гробова према Господару своме похрлити." (Кур'ан, поглавље Ја-Син, одломак 51.)

Каже Узвишени:

"А њих смо већ сакупили, ниједног нисмо заборавили!" (Кур'ан, поглавље Пећина, одломак 47.)

Обавеза је муслиману да верује у проживљење, јер на проживљење указују и вера и чула. Доказ у вери су речи Узвишеног:

"О људи! Ако сте у сумњи према проживљењу — па Ми вас стварамо од земље, затим од капи семена, потом од угрушка, затим од грудве меса, обликованог и необликованог, да бисмо вама објаснили! А у материцама задржавамо шта хоћемо, до рока одређеног, затим чинимо да се као дојенчад рађате и да после до мужевног доба узрастете; једни од вас умиру, а други дубоку старост доживљавају, да не зна, након што је знао, ништа. И ти видиш земљу како је замрла, али кад на њу кишу спустимо, она устрепће и узбуја, и из ње изникне сваковрсно биље прекрасно. То је зато што је Он, Бог, заиста, Истина и што је Он Кадар да мртве оживи, и што Он све може, и што ће Час оживљења, у то нема сумње, доћи и што ће Бог оне у гробовима оживити." (Кур'ан, поглавље Ходочашће, одломци 5-7.)

Муслим бележи хадис да је Посланик, нека је над њим Божији спас и мир, рекао: "Затим ће се дувнути у рог тако да нема никог ко га чује, а да неће погледом тражити одакле долази тај звук. Па ће попадати и умрети људи. Затим ће Бог послати, или је речено, затим ће Бог спустити кишу у виду росе помоћу које ће никнути људска тела, 'а потом ће се дувнути у рог по други пут и људи ће одједном устати и чекати.'"

Чулни доказ огледа се у томе да је Узвишени Бог показао Својим робовима како оживљава мртве на овоме свету. У поглављу Ел-Бекаре пет је примера за то, а они су: народ Мојсијев којег је Бог оживео након што их је усмртио, убијени међу синовима Израеловим, народ који је изашао из својих кућа бежећи од смрти, онај који је пролазећи поред једног до темеља порушеног града, казао: "Како ће Бог да оживи ове што су помрли?" И птице Аврамове, нека је над њим Божији спас и мир.

Страхоте Судњег дана

На Судњем дану биће велике страхоте и огромне невоље, тако да ће дојиља да заборава на своје дојенче и деца ће да оседе. Узвишени Бог описао је страхоте тог дана бројним одломцима. У том контексту говоре и следеће речи Узвишеног:

"О људи, Господара свога се бојте! Заиста ће потрес, кад Смак света наступи, велики догадај бити! На дан кад га видите ви, свака дојиља ће оно што доји заборавити, а свака трудница ће свој плод побацити и ти ћеш видети људе пијане, а они неће пијани бити, него ће казна Божија жестока бити!" (Кур'ан, поглавље Ходочашће, одломци 1-2.)

Једна од највећих страхаота је уништење овог свемира које ће да обухвати Земљу и њена брда, небо и звезде, Сунце и Месец. Наш Господар нас обавештава да ће Земља да се уздрма и затресе и да ће брда да полете и са земљом се сравне, мора ватром напуне, излију, небо расцепи и узавре, сунце сјај изгуби и нестане, Месец остане без светла, звезде ће да нападају, сјај изгубе и из својих орбита ће да изађу.

Због страхоте тог дана пожелете неверник да заложити све само да се спаси од казне.

Каже Узвишени:

"Кад би неверник имао све оно што на Земљи постоји, све би он то дао само да се искупи." (Кур'ан, поглавље Јона, одломак 54.)

Неверник ће да дође у такво стање да ће да пожели да и оно што му је најдраже гурне у Ватру да би се спасио.

Каже Узвишени:

"Зликовац би једва дочекао да се од патње Тога дана искупи синовима својим, и женом својом, и братом својим, и породицом својом која га штити, и свима осталима на Земљи, само да се избави. Никада! Она ће буктиња сама бити." (Кур'ан, поглавље Степени, одломак 11-15.)

Забележени су веродостојни хадиси да ће људи на Судњем дану да буду сакупљени боси, голи, необрезани и без ичега. Стајање тог дана ће да се одужи. Сунце ће да се приближи на једну миљу изнад створења, тако да ће зној да их запљускује. Некоме ће зној да досеже до ножних чланака, неком до колена, неком до појаса, неком до прса, неком до рамена, а неком ће зној да допире до уста, попут поводца у устима коња. Све то ће да буде сходно њиховим делима.

Полагање рачуна, награђивање и кажњавање

Под полагањем рачуна и награђивања се подразумева то да ће Узвишени Бог да сакупи све људе пред Собом и представи им дела која су учинили. Полагање рачуна обухвата све што ће Узвишени Бог да каже Својим робовима и оно што ће они Њему, као и доказе које ће Узвишени Бог да изложи пред њима, сведочење сведока, одмазде међу људима и вагање дела.

Каже Узвишени:

"Нама ће се они, заиста, вратити и пред Нама ће, доиста, рачун полагати." (Кур'ан, поглавље Тешка невоља, одломци 25-26.)

И каже Узвишени:

"На дан кад их Бог све оживи, па их обавести о оном што су радили, Бог је о томе рачун свео, а они су то

заборавили — Бог је свему сведок." (Кур'ан, поглавље Расправа, одломак 6.)

Полагање рачуна биће различито. Некоме ће полагање рачуна да буде тешко, некоме лако, некоме ће то да буде указивање почести, а некоме корење и понижење. Некоме ће то да буде одликовање и опрост, а Господар свега тога ће бити Најплеменитији и Најузвишенији. Богобојазни верници полагаће рачун тако што ће да им буду изложена дела да би спознали Божију милост јер им је прекрио њихова дела на овом свету, а опростио им је и на Будућем. Што се тиче оних који су порицали веру и оних који су били њени противници, они ће да полагају тежак и прецизан рачун за сваки учињени и мали и велики грех. У време полагања рачуна анђели ће да донесу књиге у којима су сабрана и записана сва дела и поступци људи. То је књига која није ништа изоставила, ни мало ни велико, а да га није побројала и записала.

Каже Узвишени:

"И сваком човеку ћемо оно што уради о врат привезати, а на судњем дану ћемо му књигу отворену показати: Читај књигу своју, доста ти је данас то што ћеш свој рачун полагаати!" (Кур'ан, поглавље Ноћно путовање, одломци 13-14.)

Међу људима има оних којима ће књига њихова да буде дата у десну руку њихову, има и оних којима ће књига њихова да буде дата у леву руку њихову и иза леђа њихових, као што је о томе Узвишени Бог појаснио у бројним одломцима у Својој Књизи.

Каже Узвишени:

"Онај коме буде књига његова у десну руку његову дата, лак рачун ће полагати и својим ће се радостан

вратити; а онај коме буде књига његова иза леђа његових дата, пропаст ће призивати, и у огњу ће горети." (Кур'ан, поглавље Ел-Иншикак, одломци 7-12.)

Потврђено је у веродостојним хадисима да ће умет Мухаммеда, нека је над њим Божији спас и мир, први да полаже рачун међу свим осталим уметима (народима). Молитва је прво за што ће роб да полаже рачун тог дана по питању Божијег права код нас. Прво што ће да буде пресуђено међу људима тог дана је проливена крв. Тог дана извршиће се одмазда (поравнање) међу људима тако што ће да се измири право онога коме је учињена неправда од онога ко му је учинио неправду.

Мизан-терезија

Под мизан-терезијом се поразумева оно што ће да се постави на Судњем дану да се вагају дела робова. Мизан је вага која је опипљива и има два таса и језичак.

Помоћу ње ће да се вагају дела тако што ће се на један тас поставити добра, а на други лоша дела.

Каже Узвишени:

"Ми ћемо на Судњем дану исправне терезије поставити, па се никоме неће криво учинити: ако нешто буде тешко колико зрно горушице, Ми ћемо за то казнити или наградити. А доста је то што ћемо Ми рачуне испитивати." (Кур'ан, поглавље Веровесници, одломак 47.)

И каже Узвишени:

"Мерење тога дана биће праведно: они чија добра дела превагну, они ће шта желе постићи; а они чија добра дела буду лака, они ће, зато што доказе Наше нису

признавали, страдати." (Кур'ан, поглавље Бедеми, одломци,8-9.)

Муслим бележи хадис да је Веровесник, нека је над њим Божији спас и мир, рекао: **"Чистоћа је пола веровања, а речи 'Елхамдулиллахи' — хвала Аллаху пуне мизан (вагу)."**

Хавд — врело Божијег Посланика, нека је над њим Божији спас и мир.

Хавд је врело које ће да дотиче из реке Кевсер Веровесника, нека је над њим Божији спас и мир, при полагању рачуна на Судњем дану, пре преласка преко Сират-ћуприје.

Каже Узвишени Бог:

"Ми смо ти, уистину, Кевсер дали." (Кур'ан, Поглавље Много добро, 1.)

Бухарија и Муслим бележе хадис да је Веровесник, нека је над њим Божији спас и мир, рекао: **"Моје врело је величине колико месец путовања. Његова вода је беља од млека, а мирис угоднији од миска, посуде на њему су попут звезда на небу. Ко се са њега напије, никад више неће да ожедни."**

Овим врелом Бог ће да почастује Свога роба и посланика Мухаммеда, нека је над њим Божији спас и мир, у том великом дану. Из њега ће да се напију верници из његова уммета, а биће отерани и враћени они који су се одметнули од Божије вере или су у веру увели новотарије којима Узвишени Бог није задовољан.

Бухарија и Муслим бележе хадис да је Веровесник, нека је над њим Божији спас и мир, рекао: **"Ја ћу стићи први до Хавда - врела. Показаће ми се једна скупина од вас и кад кренем према њима да их преузнем и поведем са собом, биће отргнути од мене, Ја ћу рећи: 'Господару, то су моји другови!' Одговориће Узвишени Бог: 'Ти не знаш шта су они радили после тебе.'"**

Сират-ћуприја

Сират-ћуприја је мост постављен изнад Пакла преко којег ће народ да прелази до Раја.

Каже Узвишени Бог:

"И сваки од вас ће до њега стићи! Господар твој се сигурно тако обавезао! Затим ћемо оне који су се греха клонили спасити, а неправеднике ћемо да у њему на коленима клече оставити." (Кур'ан, поглавље Марија, одломци 71-72.)

Скупина учењака прокоментарисала је ове одломке тако што ће верници да пређу преко Сират ћуприје, док ће неверници одмах да уђу у Пакао.

Бухарија и Муслим бележе хадис да је Веровесник, нека је над њим Божији спас и мир, рекао: **«Тада ће да се постави Сират-ћуприја изнад Пакла. Ја и мој умет бићемо први који ће да је пређу. Тада нико ништа да говори неће, осим посланика. Њихова молба тог дана ће бити: Боже, спаси, спаси! У Паклу су гвоздене куке као велико трње дрвета званог са'дан. Њихову величину не зна нико осим Бога. Повлачиће људе у Пакао према њиховим делима. Међу њима биће оних који ће да**

пропадну у Пакао због својих дела, а биће и оних које ће те куке да поцепају, али ће ипак да се спасе.»

Опис Сират-ћуприје

Сират-ћуприја је оштрија од сабље, тања од длаке и клизава је тако да се на њој неће моћи устabilitи ничија нога осим оних које Узвишени Бог учини стабилним. Верници ће прећи преко ње сходно њиховим делима. Неки од њих ће је прећи брзином трептаја ока, неки као муња, неки брзином ветра, неки као птице, неки као тркачи коњи, неки ће журно (брзим ходом) прећи, а последњи ће да прелазе вукући се.

Кантаратун (мост) између Раја и Пакла

Кантарун је место између Раја и Пакла где ће да буду заустављени верници који су прешли Сират-ћуприју и спасили се од паклене ватре, па ће међу њима да буде извршена одмазда (поравнање) пре уласка у Рај. А када се очисте, дозволиће им се да уђу у Рај.

Бухарија бележи хадис да је Веровесник, нека је над њим Божији спас и мир, рекао: **"Спасиће се верници од (паклене) ватре и биће задржани на мосту између Раја и Паклене ватре, па ће међу њима да буде извршена одмазда (поравнање) због неправди које су се меду њима збиле на овом свету. А када се очисте, дозволиће им се да уђу у Рај. Тако ми Онога у чијој Руци је Мухаммедова душа, они ће боље да препознају своја боравишта у Рају него што су познавали своје куће на овом свету."**

Рај и његови описи (својства)

Рај је боравиште са баштама наслада које је Узвишени Бог припремио на Будућем свету за вернике.

Каже Узвишени Бог:

"А они који су веровали и добра дела чинили, биће уведени, вољом Господара њихова, у рајске баште кроз које ће реке тећи и у њима ће вечно боравити, у њима ће се речју 'Селам' поздрављати." (Кур'ан, поглавље Аврам, одломак 23.)

Описи Раја споменути у Кур'ану и суннету

У Рају су реке које теку, простране одаје, лепе супруге, све оно за чим душе жуде и чиме се очи наслађују. У њему се налази оно што очи нису виделе, што ухо није чуло и оно што никоме од људи није на ум пало. У њему ће да буде мирис који ће да се осети на четрдесет година хода. Највећа почаст за вернике у Рају биће гледање у лице њиховог Господара. У Рају има сто степена, а између сваког степена је колико између небеса и земље. Највиши ниво Раја је Фирдевс, чији је строп Арш (Божије престоље). Рајских врата има осам, удаљеност између штокова је колико између Мекке и Хаџера.²⁶ Они који буду на најнижем степену у Рају, њихово боравиште биће попут овог света и још толико десет пута. Рај је створен и постоји сада. Припремио га је Узвишени Бог за Његове добре и богобојазне робове.

Каже Узвишени:

²⁶ Удаљеност од Мекке до Хаџера је 1160 километара. (оп.прев.)

"И пожурите опросту од Господара вашег, и Рају широком као небеса и Земља, припремљеним за богобојазне!" (Кур'ан, поглавље Имранова породица, одломак 133.)

Рајске баште наслада не пресушују и неће да исчезну. Оне су вечне без престанка. Њени становници вечно ће да остану у њима.

Каже Узвишени:

"Њихова награда код Њихова Господара је: вртови Адна кроз које ће реке тећи, у којима ће вечно и заувек боравити: Бог ће бити њима задовољан, а и они ће бити Њиме задовољни. То ће бит за онога који се буде бојао Господара свога." (Кур'ан, поглавље Доказ јасни, одломак 8.)

Пакао и његови описи

Пакао је боравиште кажњавања које је Узвишени Бог припремио за невернике, силнике и злочинце на Будућем свету.

Каже Узвишени Бог:

"И тако ће се реч Господара твога испунити и да ће они који нису хтели веровати - становници у Ватри бити." (Кур'ан, поглавље Верник, одломак 6.)

Описи Пакла споменути у Кур'ану и суннету

У Паклу су најжешће врсте и начини кажњавања, људи и камење биће његово гориво. Храна његових становника биће дрво Зекум, а њихово пиће биће смрдљиве капљевине гноја и кључала вода. Овосветска ватра је само седамдесети део

пакелне ватре. Паклена ватра је шездесет девет пута јача од овосветске, а сваки њен део је жесток као ова ватра. Пакао има своје степене који су један изнад другог по жестини кажњавања. У Паклу има седам врата и за свака врата биће део од њих подељен. Чувари Пакла биће груби и силни анђели. Пакленој ватри неће додијати они који буду стављени у њу и бачени на њено дно. Штавише, Пакао ће да говори: "Има ли још?" Пакао је створен и постоји сад. Узвишени Бог га је припремио за невернике. Његово кажњавање је вечно и неће да се прекине. Његови становници вечно ће да остану у њему.

Каже Узвишени:

"Бог је невернике проклео и за њих огањ разбуктали припремио, у њему ће вечно и заувек боравити, ни заштитника ни помагача неће наћи." (Кур'ан, поглавље Савезници, одломци 64-65.)

Што се тиче силника и грешника међу верницима, они ће да буду кажњавани, затим ће изаћи из Пакла милошћу Најмилостивијег или заговорништвом (шефаатом) заговорника.

Бухарија и Муслим бележе хадис да је Веровесник, нека је над њим Божији спас и мир, рекао: "Увешће Бог кога хоће Својом милошћу од становника Раја у Рај и увешће становника Пакла у Пакао, затим ће рећи:

'Извадите онога у чијем срцу има колико трун веровања.' Они ће тада изићи, а биће већ спаљени до костију, па ће да буду бачени у реку живота, а потом ће из ње да изникну као што изникне семенка из муља бујице."

Резултати веровања у Судњи дан

Веровање у Судњи дан доноси узвишене резултате:

1. Веровање у Судњи дан подстиче у души верника сигурност, јер је он чврсто уверен да је овај свет краткотрајан и да је пролазно боравиште, а да је Онај свет вечно боравиште и у њему је срећа или несрећа вечна.

2. Веровање у Судњи дан подстиче роба да се такмичи и жури ка чињењу добра, а да се чува и суздржава од чињења забрањених ствари, јер је он уверен да ће за све то полагати рачун пред Узвишеним Богом.

3. Веровање у Судњи дан пружа утеху вернику за оно што га је прошло на овом свету од његових ужитака тиме што он прижељкује оносветске ужитке и награду.

4. Веровање у Судњи дан је основа за поправку појединца и заједнице, јер човек, ако верује да ће Узвишени Бог да проживи створења после смрти, да ће да полагају рачун, да ће да их награди за њихова дела, да ће да буде извршена одмазда (поравнање) између онога коме је учињена неправда и онога ко је починио неправду, он ће да устраје у покорности Богу и прекинуће се зло у корену, тако да ће заједницом да завлада сигурност и добро.

5. Веровањем у Судњи дан спознајемо праведност Узвишеног Бога, Његову доброту и мудрост, јер Он награђује оне који заслужују награду из Његове доброте, а кажњава Својом праведношћу оне који заслужују казну.

ШЕСТИ СТУБ: ВЕРОВАЊЕ У БОЖИЈЕ ОДРЕЂЕЊЕ (КАДЕР)

Веровање у Божије одређење (кадер) шести је стуб од стубова веровања у који је муслиман обавезан да чврсто верује и веровање му није исправно без веровања у Божије одређење.

Муслим бележи хадис у коме је анђео Гаврило, нека је над њим Божији спас и мир, упитао Божијег Посланика, нека је над њим Божији спас и мир, о темељима исламског веровања, па је одговорио: **"Да верујеш у Бога, Његове анђеле, Његове Књиге, посланике, Судњи дан и да верујеш у одређење било оно добро или лоше."**

Веровање у одређење подразумева чврсто уверење да је Узвишени Бог Створитељ, Господар и Владар свега. Узвишени Бог је одредио судбине створења пре него што их је створио, одредио је њихов смртни час, њихову опскрбу, њихова дела и хоће ли да буду срећни или несрећни. Све то је Узвишени Бог записао у Левхи-л-Махфузу (плоча Помно чуваној). И добро и зло бива по Божијој одредби. Ништа не може да се деси у овоме свемиру без Његовог знања и воље и ништа не може да изађе изван граница Његове воље и одређења.

Каже Узвишени:

"Ми све са мером стварамо." (Кур'ан, поглавље Месец, одломак 49.)

И каже Узвишени:

"Зар не знаш да је Богу познато све што је на небу и на Земљи, то је све у Књизи, то је уистину лако." (Кур'ан, поглавље Ходочашће, одломак 70.)

Узвишени Бог зна оно што је било и оно што ће да буде. Он зна и што није било како би било да је било. Оно што Бог хоће, то и буде, а оно што неће, то и не буде. Узвишени Бог је Створитељ робова и њихових дела.

У том контексту каже Узвишени:

"Бог ствара вас и оно што направите." (Кур'ан, поглавље Редови, одломак 96.)

Робови су стварни чинитељи својих дела, јер је Узвишени Бог створио у њима вољу и моћ да могу да их чине, али та њихова воља и моћ одвија се сходно вољи и моћи Узвишеног Бога.

Каже Узвишени:

"Ономе од вас који хоће да је на правом путу, а ви не можете ништа штети, ако то Бог, Господар светова неће!" (Кур'ан, поглавље Престанак сјаја, одломци 28-29.)

Муслиману је обавеза да верује у све оно што је одређено, и да је и добро и зло и слатко и горко од Узвишеног Бога. Ако га снађе добро, обавеза му је да се захваљује Узвишеном Богу на лепој одредби према њему и на Његовом добру и добротинству којим га је обасуо.

Каже Узвишени:

"Од Бога је свака благодат коју уживате." (Кур'ан, поглавље Пчеле, одломак 53.)

Божије је право да Му се на благодатима и доброти роб захваљује својим језиком и да га употреби и да се њиме потпомогне у покорности Узвишеном Богу.

Каже Узвишени:

"Трудите се и будите захвални, о синови Давидови!" (Кур'ан, поглавље Себе, одломак 13.)

Тј. радите дело којим ћете да се захвалите. Такође, требао би да се на робу испољи траг благодати, јер показивање благодати и причање о њој један је од видова захвале на тој благодати.

Каже Узвишени:

"И о благодати Господара свога казуј!" (Кур'ан, поглавље Јутро, одломак 11.)

Када роба снађе оно што му је Узвишени Бог одредио, а он то презире, обавеза му је неколико ствари:

1. Стрпиће се на ономе што му је одређено и неће да се жалости и очајава, јер зна да га оно што га је задесило није могло да га мимоиђе, а оно што га је мимоишло није могло да га задеси.

Ебу Давуд преноси да је Веровесник, нека је над њим Божији спас и мир, рекао: **"Ти нећеш да окусиш сласт правога веровања, све док не будеш знао да оно што те задесило није могло да те мимоиђе, а оно што те мимоишло није те могло да те задеси."**

2. Биће задовољан и предаће се одређењу, јер је то део потпуности веровања у то да је само Бог Господар свега и да

је свако Његово дело и одредба, доброта, правда и мудрост. Када муслиман то потврди, осетиће душевни смирај и спокој за оно што му се дешава од Божијег одређења. Он неће да се брине за оно што му је промакло, а драго му је, или због онога што ће да постигне, а што презире. Он ће да се захваљује Узвишеном Богу на сваком стању, јер он зна да се све дешава по одређењу Узвишеног Бога Који је Владар небеса и Земље и зна да ће то засигурно да се догоди.

У том контексту каже Узвишени:

"Нема невоље која задеси Земљу и вас, а која није, пре него што је дамо, записана у Књизи, то је Богу, уистину, лако — да не бисте туговали за оним што вам је промакло, а и да се не бисте превише радовали ономе што вам Он дадне. Бог не воли никакве разметљивце, хвалисавце." (Кур'ан, поглавље Гвожђе, одломци 22-23.)

Муслим бележи хадис да је Веровесник, нека је над њим Божији спас и мир, рекао: **"Чудан ли је случај са верником? Све што му се деси за њега је добро. А тако није никоме осим вернику. Ако га задеси срећа, захвали се па добије награду за то, а ако га задеси несрећа, стрпи се па поново добије награду и за то."**

3. Предузеће све узроке који ће да му помогну да отклони оно што му није драго од одређења, јер Узвишени Бог учинио је за одређења узроке којима могу да се отклоне као што су молба, милостиња, лекови и др. Узимање узрока за постизање добра и отклањање зла не негира веровање у Божије одређење нити поуздање и ослањање на Бога, већ то чини потпуним поуздање у Узвишеног Бога.

Муслим бележи хадис у коме Веровесник, нека је над њим Божији спас и мир, указује на наведено: **"Жуди за оним што ће да ти користи, тражи помоћ од Бога и немој да**

клонеш! Ако те нешто задеси, не реци: 'Да сам урадио то и то, било би то и то', него реци: 'То је, Божија одредба и Он ради шта хоће, јер речи 'да сам' отварају простор за ђаволско деловање.'

ВЕЛИКИ ГРЕСИ НА КОЈЕ ЈЕ УПОЗОРИО ИСЛАМ

Сихр (враџбина)

Дефиниција сихра: Сихр је чвор у који се плуцка (дува) и одучавају речи враџбине којима се приписује Богу неко раван, па изговарају неразумне речи или их сихирбаз запише или пак уради нешто што ће да утиче на тело, памет или на срце опсихрене особе, а да га и не додирне директно. Сихром се назива и мађионичарска вештина или трик, а то је уствари окретност и брзина руке тако да онога ко гледа у то доводи у сумњу да је то стварност, а заправо није тако.

Врсте сихра

Сихр се дели на две врсте:

1. Варка, мађионичарски трик и обмана, а то су заправо ствари које нису стварне или пак некад и буду стварне али човек не може да их схвати изузев да разоткрије околности у вези са њима.
2. Стварни сихр који постоји и који има утицаја на тела тако да изазове и још придода болест и штету код опсирене особе.

Став Ислама по питању сихра и његовог учења

Враџбина је чин којег је забранио Ислам, али и сви небески верозакони. Он изводи из Ислама и има статус

великог греха. Кур'ан, суннет и консензус исламских учењака стриктно га забрањују.

Каже Узвишени:

"Оно што су они направили само је варка чаробњака, а чаробњак неће, ма где дошао, успети." (Кур'ан, поглавље Та-Ха, одломак 69.)

И каже Узвишени:

"Неверници су ђаволи који људе уче враџбини." (Кур'ан, поглавље Ел-Бекаре, одломак 102.)

Бухарија и Муслим бележе хадис да је Веровесник, нека је над њим Божији спас и мир, рекао: **"Клоните се седам ствари које воде у пропаст!"** Присутни упиташе: **"О Божији Посланиче, којих је то седам ствари!?"** Посланик им одговори: **"Приписивање Богу некога равним, сихр,..."**

Веровесник, нека је над њим Божији спас и мир, је појаснио да је сихр велики грех и да је обавеза да га се клонимо, а забрањено је да га практикујемо. Аналогно наведеном ми знамо да је учење враџбине забрањено и да је то једна од капија које воде у неверство и сматрању некога равним Богу, јер врач не би био то што јесте да није урадио ствари којима је починио неверство, као што је приближавање џиннима и ђаволима и тражење помоћи од њих. Врач или сихирбаз углавном употребљава своју враџбину да би некима нанео штету или да би их пак узнемиравао. На то упозорава Узвишени Бог када каже:

"И људи су од њих двојице учили како ће мужа од жене да раставе, али они нису могли никоме без Божије воље да науде. Учили су оно што ће да им науди и од чега користи неће да има." (Кур'ан, поглавље Ел-Бекаре, одломак 102.)

Варка и мађионичарски трикови такође имају статус забрањеног јер су врста чаролије. Божији Веровесник, Мојсије, нека је над њим Божији спас и мир, прекорио је Фараонове чаробњаке и описао их као покварењаке.

Каже Узвишени:

"И кад они бацише, Мојсије узвикну: 'Оно што сте приредили, чаролија је! Бог ће је уништити, јер Бог не допушта да дело покварењака успе.'" (Кур'ан, поглавље Јона, одломак 81.)

Узвишени Бог назива их покварењацима, иако је оно што су они приредили опсесија и обмана.

Каже Узвишени:

"И одједном му се причини да се конопци њихови и штапови њихови, због враџбине њихове, крећу." (Кур'ан, поглавље Та-Ха, одломак 66.)

Оно што су они приредили, иако то није била у стварности, личило је на враџбину, тако да су та празноверја и обмане остављале утицаја на срца и памет оних који се за њима поводе.

Исламски став по питању одласка врачарима

Човек одлази врачарима из два разлога:

1. Да тражи од врача лека за болесног.
2. Да оде код врача са намером прављења враџбине којим би нанео штету другоме, или да би приближио вољеног или да би пронашао изгубљено. Без обзира на разлог, Божија вера забрањује одлазак њима.

Ебу Ја'ла преноси од Абдуллаха б. Месуда, Бог био задовољан њиме, да је рекао: **"Ко оде гатару, мађионичару или врачару и поверује му у оно што каже, негирао је оно што је објављено Мухаммеду, нека је над њим Божији спас и мир. Није од нас онај ко прориче (судбину) или онај коме се прориче (судбина), нити онај који прориче или наслућује другом несрећу или се пак њему прориче или наслућује несрећа",** па додаје да мисли да је рекао још и: **"Ко чини враџбину и онај за кога се чини враџбина."**

Ахмед и Ебу Давуд бележе хадис од Џабира, Бог био задовољан њиме, да је рекао: **"Упитан је Веровесник, нека је над њим Божији спас и мир, о отклањању враџбине враџбином (сихром), па је одговорио: "То је ђаволски посао."**

Рекао је Хасан ел-Басри: "Отклањање враџбине враџбином је враџбина." Поред тога што је одлазак врачару, због споменутих разлога и намера очигледно забрањен, такође је то и везивање за неког другог мимо Узвишеног Бога у чијој руци је и корист и штета. Одлазак врачару је оправдање онога што он ради и прави а и то је чин неверства, а подржати такво нешто је строго забрањено муслиману који верује у Узвишеног Бога.

Прорицање и гатање

Дефиниција прорицања и гатања:

Прорицање је извештавање о скривеним стварима и питањима из прошлости или будућности посредством обраћања цину. Онај који то ради назива се врач.

Гатање је тврдња познавања скривеног знања посредством повлачења црте на земљи или читањем са длана, итд. Особа која то ради назива се гатар.

Прорицање путем звезда је у ствари тврдња могућности читања покрета звезда и њиховог утицаја на нижи свет. Астролог је онај који гледа у звезде и планете и тврди да оне утичу на космичка дешавања као што су киша и ветар, врућина и хладноћа, добро и зло, срећа и несрећа.

Исламски став по питању прорицања и гатања

Прорицање и гатање забрањено је у Божијој вери и има статус великог греха. То су једна од врата неверовања у Узвишеног Бога. Због тога муслиману није дозвољено да учи прорицање и гатање нити да их практикује или да одлази врачару или гатару. Веровесник, нека је над њим Божији спас и мир, појаснио је опасности таквих недела у односу на веровање човека и на његова добра дела.

Преноси се од Ебу Хурејре, Бог био задовољан њиме, да је Божији Посланик, нека је над њим Божији спас и мир, рекао: **"Ко оде врачару или гатару и поверује му оно што каже, занекао је оно што је објављено Мухаммеду, нека је над њим Божији спас и мир."**²⁷

Муслим бележи од Сафијје, а она од неких Посланикових, нека је над њим Божији спас и мир, супруга, да је он рекао: **"Ко оде гатару па га упита о нечему, молитва неће да му буде примљена четрдесет ноћи."**

Божији Посланик, нека је над њим Божији спас и мир, је рекао: **"Ко научи знање о звездама, он је научио један део**

²⁷ Хадис бележе Ахмед, Хакиим и Бејхеки.

враџбине и она се повећава колико се повећава његово знање о звездама."

Обећање жестоке казне за оне који буду намеравали да оду гатару и врачару, јасно указује на величину овог греха.

Обећање жестоке казне је због неколико разлога:

1. Врачање, гатање и прорицање помоћу звезда једна је од врста враџбине.

2. Врачање, гатање и прорицање помоћу звезда је тврдња познавања скривеног знања које не познаје нико осим Узвишеног Бога.

3. Врачањем, гатањем и прорицањем отварају се врата празноверју и обмани па се везујемо за неког другог мимо Узвишеног Бога.

Дела која потпадају под врачање и гатање и њихови облици

У гатање и врачање потпадају многе ствари. Неке од њих су:

1. Призивање духова, тј. тврдња да могу да се призивају душе умрлих, да може са њима тајно да се разговара и да се питају за решење одређених проблема, да може од њих да се тражи помоћ за оздрављење болесника, да могу да разоткрију питања из скривеног света и да могу да предсказују будућност.

2. Читање из длана, шољице и карата, тј. тврдња да о особинама и будућности особе може да се сазна нешто гледањем у црте дланова, телву у шољици или карте.

3. Бацање шкољки, тј. насумично померање шкољки да би се на основу њиховог распореда предвидела и сазнала будућност.

4. Повлачење црта на песку, тј. тврдња да читањем онога што астролог нацрта помоћу црта на песку може да се сазна будућности неке особе.

5. Читање знакова зодијака,²⁸ тј. тврдња да особине особе и њена будућност могу да се сазнају на основу зодијаквих знакова којима поједине особе теже.

Нема нимало сумње да се сва ова недела и облици убрајају у врацбину, гатање и прорицање помоћу звезда и тиме се тврди да се поседује знање о скривеном свету (гајбу) којег једино познаје Узвишени Бог. Ко буде практиковао било коју од ових врста, спада међу оне за које су и верозакон и Веровесник упозорили и указали на то да их очекује казна на Оном свету. Према томе, није дозвољено да се подучава оваквим стварима, да се одлази онима који се тиме баве, да се поверује у оно што извештавају, све ако би и било подударности између онога што су они рекли и онога што се догодило, јер се све дешава по одређењу Узвишеног Бога.

Веровесник, нека је над њим Божији спас и мир, нас обавештава да они износе вести након што њима њихове слуге од цина донесу вести, а цинске лажи превазилазе стотину лажи. Незналица помисли да ће заиста да се деси оно о чему су их они известили, и не обраћа пажњу на лаж у ономе што они износе.

Бухарија бележи од Ебу Хурејре, Бог био задовољан њиме, да је Веровесник, нека је над њим Божији спас и мир, рекао: **"Када Бог нешто одлучи на небу, анђели ударе**

²⁸ У ово се убраја и хороскоп. (Оп.прев.)

својим крилима из покорности Његовим речима, као да су она метални ланац којим се удара по камену,

(Аллах је казао:) "а кад из њихових срца нестане страха, они упитају: 'Шта је то рекао Господар ваш?' 'Истину', одговориће ономе који пита, а Он је узвишен и велик!'" (Кур'ан, поглавље Себа, одломак 23.)

Тај говор чује онај који тајно прислушкује — а они су овако постављени један изнад другог' (Суфјан је то описао тако што је шаку преврнуо и раздвојио прсте) — 'па чује реч и пренесе је ономе који је испод њега, а он је проследи ономе испод њега, све док не дође на језик сихирбаза или врачара. Постоји могућност да га погоди светлица пре него што је проследи, а постоји и могућност да он на њу дода стотину лажи пре него ли га она стигне, па се каже: 'Није ли нам већ рекао тога и тога, и тога и тога дана?!' Тако се поверује због те речи која се чула са неба.'"

Записи и талисмани

Записи и талисмани су ствари на које је Ислам упозорио и забранио их својим следбеницима са обзиром на њихову опасност за њихово веровање и потврђивање Божије једноће. Та опасност огледа се у њиховом везивању за хамајлије, врачање и записе и поуздавању у њих да ће да одагнају оно чега се боје да ће да им наштети или да ће пак да им прибави оно што ће да им користи.

Дефиниција записа:

Запис је све оно што се окачи на човека, стоку или јахалицу (ауто), направљено од каменчића, платна, косе, конца

или шкољке или од нечег другог да би се отклонио урок, зло или да би се постигла добробит и корист.

Исламски став о ношењу записа

Ношење записа спада у недела која је забранио Ислам. То су недела предисламских идолопоклоника. Веровесник, нека је над њим Божији спас и мир, нарочито је упозорио на вешање записа и појаснио да је то једно од средстава западања у многобоштво.

Ибн Месуд, Бог био задовољан њиме, преноси да је чуо Божијег Посланика, нека је над њим Божији спас и мир, да је рекао: **"Неке учења, записи и љубавне бајалице (враџбине) су многобоштво."**²⁹

Пренесено је од 'Укбеа ибн Амира, Бог био задовољан њиме, да је Посланику, нека је над њим Божији спас и мир, дошла једна група људи да му обећају покорност. Он је обећање прихватио од деветорице, а од десетог није. Упитали су га: **"Божији Посланиче, прихватио си обећање од деветорице, а ниси од овог?"** Посланик, нека је над њим Божији спас и мир, је рекао: **"Он носи запис!"** Дотични је извадио запис и поцепао га је својом руком, а након тога је Посланик, нека је над њим Божији спас и мир, прихватио обећање и од њега и рекао је: **"Ко обеси (носи) запис, учинио је неког другог Богу равним (многобоштво)."**³⁰

Ако човек верује да записи, независно од Узвишеног Бога могу да му донесу корист или штету, то је велики ширк (многобоштво) који изводи починитеља из вере. Међутим, ако човек верује да је Бог записе учинио заштитом од зла, урока и

²⁹ Хадис бележе Ахмед, Ебу Давуд и Ибн Маџе.

³⁰ Хадис бележе Ахмед, Ебу Ја'ла и Ибн Маџе.

цина, онда је то мали ширк, јер их Бог није учинио никаквом заштитом.

Врсте забрањених записа

Забрањених записа има много врста и облика. Неки од њих су наслеђени од давнина, а неки су иновирани у овом времену. Намера и једних и других је иста, а то је отклањање несрећа и прибављање неке користи. Све ове врсте имају статус забрањеног и не постоји међу њима разлика у том погледу.

Облици и врсте записа

Ет-Тивеле је запис који прави жена мужу тврдећи да ће то да учини да једно друго више воле. У њих спадају и следећи: делови коњске коже, мала обућа, плави каменчићи, слика са оком, слика са дланом, вешање конца или комада платна на руку или око врата, вешање неке одређене врсте шкољки и карата са неким знаковима и талисманима.

Злослутња и песимизам

То су ствари на које је Ислам упозорио и од којих је наредио удаљавање са обзиром на њихов утицај на чистоћу веровања у Божију једноћу.

Дефиниција злослутње

Злослутња је када човек наслућује зло које презире због тога што је нешто видео или чуо, као што је наслућивање зла када се чује глас врране или када се види сова.

Облици злослутње и песимизма:

Међу народом су се намножили бројни облици злослутње. Неки од њих су:

- наслућивање зла када се види гавран, врана, сова, црна мачка и несрећа;
- наслућивање зла од одређеног месеца или од одређеног дана;
- наслућивање зла од одређеног броја и
- наслућивање зла када игра око.

Исламски став по питању злослутње

Злослутњу Ислам је забранио, јер она има утицај на слабљење уверења и доводи до неповерења у Божију одредбу и одређење.

Веровесник, нека је над њим Божији спас и мир, сматра га једном врстом многобоштва.

Ибн Месуд, Бог био задовољан њиме, преноси да је Веровесник, нека је над њим Божији спас и мир, рекао: **"Злослутња (тијере) је ширк,³¹ злослутња је ширк, злослутња је ширк."**³²

Абдуллах ибн Амр, Бог био задовољан њиме, преноси да је Божији Посланик, нека је над њим Божији спас и мир, рекао: **"Онај кога злослутња (тијере) одврати од његове потребе, починио је ширк."**³³

³¹ Сматрање неког Богу равним. (Оп. Прев.)

³² Хадис бележи Ебу Давуд и Ет-Тирмизи.

³³ Хадис бележи Ахмед.

Злослутња се сматра ширком, јер они који од неких ствари наслућују зло, верују да те ствари доносе корист и отклањају штету. Тако су они приписали Богу судруга у томе, а то противречи ономе што је обавеза муслиману да верује, тј. да је једино у Божијој руци и добро и зло.

Каже Узвишени:

"Ако ти Бог да какву невољу, нико је осим њега не може отклонити, а ако ти зажели добро, па — нико не може благодат Његову спречити." (Кур'ан, поглавље Јона, одломак 107.)

Злослутња, поред тога што противречи обожавању Бога посредством поуздања и ослањања на Њега, Слављен и Узвишен нека је Он, отвара човеку врата страха и везује га за неког другог мимо Бога.

Лечење злослутње и песимизма

Злослутња се понекад појави у људском срцу, па га спопадне брига и узнемиреност због изношења злослутњи других пред њим. Та узнемиреност продре у срце због ђаволских дошаптавања и то ослаби поуздање у Бога. У следећем хадису видећемо како је Веровесник, нека је над њим Божији спас и мир, лечио овај проблем.

Абдуллах ибн Амр, Бог био задовољан њиме, преноси да је Божији Посланик, нека је над њим Божији спас и мир, рекао: **"Онај кога злослутња одврати од његове потребе, починио је ширк."** Присутни су упитали: **"Божији Посланиче, а шта је искуп за то?"** Божији Посланик, нека је над њим Божији спас и мир, им је одговорио: "Да кажеш:

'Боже, свако добро је од Тебе, све птице су Твоје, и нема бога осим Тебе.'³⁴

Тешко да постоји и једно срце без бригае настале због злослутње. Међутим, могуће је да отклонимо ту бригу поуздањем у Бога.

Ибн Месуд, Бог био задовољан њиме, је рекао: **"Нема никог од нас а да није"**³⁵ ... (да му злослутња некада не дође) **Међутим, Бог то отклања поуздањем у Њега.**³⁶

Упућивање молбе неком другом поред Бога

Молба је богослужење које заузима узвишени степен у Божијој вери, јер је она веза између роба и његовог Господара.

Каже Узвишени:

"А када те робови Моји за мене упитају, Ја сам, сигурно близу: Одазивам се молби молитеља када Ме замоли. Зато, нека се и они на Мој позив одазову, нека верују у Мене, како би били на Правом путу." (Кур'ан, поглавље Ел-Бекара, одломак 186.)

Са обзиром на овај Узвишени степен, Веровесник, нека је над њим Божији спас и мир, учинио је молбу једним од најважнијих врста богослужења. Веровесник, нека је над њим Божији спас и мир, је рекао: **"Молба је (срж) богослужења."**³⁷

Молба је адреса за потврду Божије једноће

³⁴ Хадис бележи Ахмед.

³⁵ Хаттаб је рекао: «Нема никог од нас, а да није», значи «Нема никог од нас, а да му злослутња некада не дође.» (Оп. прев.)

³⁶ Хадис бележе Ахмед, Ебу Давуд, Ет-Тирмизи и Ибн Маџе.

³⁷ Хадис бележе Ебу Давуд, Ет-Тирмизи и Ибн Маџе.

Ко размисли о молби као богослужењу, схватиће да она обухвата три врсте тевхида. Роб молбом потврђује веровање да је само Бог Господар и Творац свега, јер он молбу упућује једино Богу да би му Он решио ту његову потребу и отклонио од њега невољу, па тиме потврђује да је Он Свемоћан да све учини и да је у Његовим рукама управа над свим стварима. Роб молбом потврђује и веровање да је Бог једини достојан да буде обожаван, јер када искрено упућује молбу Богу, он изјављује своју потребу и немоћ пред својим Господаром и изјављује да само код Њега тражи уточиште и да се само у Њега узда, да се враћа Њему због страха од Њега и из жеље за њим, односно због страха од Његове казне и из жеље за Његовом наградом. Такође, роб молбом потврђује веровање да само Узвишеном Богу припадају својства савршенства и најлепша имена. Када роб упути Богу молбу, он представи своје питање пред Богом, величајући Бога, Његовим именима и својствима која приличе Његовој Узвишености. Његова имена сва су света и благословљена.

Упућивање молбе неком другом поред Бога

Узвишени Бог наредио је свим Својим робовима да буду искрени у њиховим молбама и да Му као судруга не приписују у молбама никога од створења, чак када би онај коме је упућена молба био један од блиских анђела, један од веровесника који је био посланик или пак неко од добрих робова.

Каже Узвишени:

"Исповедајте Му искрено веру." (Кур'ан, поглавље Верник, одломак 65.)

Узвишени Бог је појаснио да је у велику заблуду запао онај ко упуту молбу некоме другоме поред Бога и да он по своме поступку личи на предисламске идолопоклонике.

Каже Узвишени:

"Ко је у већој заблуди од оних који, уместо Бога, моле оне који им се до Судњег дана неће одазвати и који су према њиховим молбама равнодушни." (Кур'ан, поглавље Ел-Ахкаф, одломак 5.)

И каже Узвишени:

"А онај који се, поред Бога, моли другом богу, без икаквог доказа о њему, пред Господаром својим ће рачун полагаати, и неверници се неће спасити." (Кур'ан, поглавље Верник, одломак 117.)

Бухарија бележи хадис од Ибн Месуда, Бог био задовољан њиме, да је Божији Посланик, нека је над њим Божији спас и мир, рекао:

"Ко умре, а буде мимо Бога упућивао молбу Његовом судругу - ући ће у Пакао."

Из овог сазнајемо да упућивање молбе и тражење помоћи од створења у погледу онога за што нико није у могућности да испуни осим Узвишеног Бога, уваљује његовог починитеља у велики ширк који изводи из вере Ислама, поништава сва његова дела и он ће вечно да остане у Ватри пакленој. Ако, пак, буде тражио од створења што су они у могућности да му испуне и буде особа од које тражи жива и присутна, није спорно у том случају да тражи од њих помоћ.

Уколико један од ових услова изостане, роб је своје богослужење усмерио неком другом поред Бога. Размисли, о брате муслиману, како је Узвишени Бог поништио молбу упућену створењима и тражење помоћи од њих са објашњењем да су они слабашни и немоћни да одговоре онима који њима упућују молбу.

И каже Узвишени:

"Реци: 'Молите се онима, које поред Њега, сматрате боговима, па, они вас неће моћи невоље ослободити нити је преусмерити.'" (Кур'ан, поглавље Ноћно путовање, одломак 56.)

Каже Узвишени:

"Реци: 'Шта мислите о онима које мимо Бога молите? Покажите ми који део су земље створили, и да ли имају икаква удела у небесима? Донесите ми Књигу објављену пре ове или само какав остатак знања, ако истину говорите. Ко је у већој заблуди од оних који, уместо Бога, моле оне који им се до Судњег дана неће одазвати и који су према њиховим молбама равнодушни. Када људи буду сабрани, они ће им бити непријатељи и порећи ће да су их обожавали.'" (Кур'ан, поглавље Ел-Ахкаф, одломци 4-6.)

Ово је јасно и коначно објашњење да муслиману није дозвољено да упућује молбу неком од створења поред Узвишеног Бога, јер су створења немоћна да допринесу неку корист, као и да нанесу какву штету некоме. Они нису ни супарници Узвишеном Богу у Његовом стварању, а камоли да су створили нешто самостално. На основу којег разлога или са којим правом да човек упућује њима молбу?!

Тражење благостања посредством заоставштина (ет-теберрук)

Дефиниција ет-теберрука:

Термин ет-теберрук изведен је из речи ел-береке (благостање) која означава обиље нечега у чему има добра, трајност тог добра и његова постојаност. Ет-теберрук значи и тражење добра и обиља, као и тражење његове постојаности и трајности.

Врсте ет-теберрука:

Добро и благостање су две ствари које су у руци Узвишеног Бога. Узвишени Бог одликовао је неке ствари добром и благостањем и учинио је у њима доброту и благостање. Овакве ствари подељене су на многе врсте.

Неке од њих су:

1. Тражење благостања посредством речи

Пример тога је тражење благостања посредством племенитог Кур'ана, или посредством Божијих имена и Његових својстава или посредством молби и зикрова (спомињања Бога) пренесених од Веровесника, нека је над њим Божији спас и мир. Тражити благостање посредством њих не значи да се тражи украшавање куће, зидова и прочеља седишта, него да будемо устрајани у спомињању и слављењу Бога и у доношењу хвале на Бога посредством Његових имена и својстава, као и да жудимо за учењем Кур'ана онако како то њему доликује, па да радимо по његовим прописима са тежњом да се задобије благостање награде и добрих дела за

то, да се срце смири, да се опросте греси и да се постигне Веровесниково заговорништво на Судњем дану.

2. Тражење благостања посредством места

Пример тога је тражење благостања посредством Мекке и њеног светог храма, посредством Медине и Посланикове џамије, посредством џамије у Јерусалему (Месциду-л-Акса), посредством Куба џамије и осталих Божијих кућа, јер је Узвишени Бог ова места одликовао повећаним добром и великом наградом.

3. Тражење благостања посредством времена

Пример за то је тражење благостања посредством месеца Рамазана, ноћи Кадра, првих десет дана Зул-хиџета, дана петка и посредством задње трећине ноћи. Зато роб настоји да чини богослужења и што више покорности у благословљеним и одабраним временима и местима, како би постигао у њима велику награду, многе награде, удвостручена добра дела и високе степене који су резултат ових покорности.

4. Тражење благостања посредством ствари:

То је, на пример, тражење благостања посредством земзем воде и маслиновог дрвета са обзиром на лековитост која им је дата те посредством кише јер је Бог учинио да се њоме постиже оно што је добро и корисно, ницање усева и оживљавање умртвљене земље.

5. Тражење благостања посредством дела:

Пример тога је тражење благостања посредством добрих дела.

6. Тражење благостања посредством појединаца:

Пример за то је тражење благостања посредством веровесника, нека је над њима Божији спас и мир, и њихових предаја, посредством Божијих добрих робова и њихових живота, слеђењем њихове упуте, угледањем на њих и окоришћавањем њиховим молбама и знањем. Тако муслиман постигне и овоземаљску и оноземаљску добит.

Став ислама према забрањеном тражењу благостања посредством нечега

Када муслиман пожели да затражи благостање посредством нечега, обавезан је да доказ за то потражи у Кур'ану и суннету. Муслиману није дозвољено да придодаје неке новине при тражењу благостања без веродостојног доказа на који се позива јер, у супротном, такво тражење благостања постаје забрањено.

Забрањено тражење благостања једна је од најопаснијих ствари по веровање — иман и једно од највећих штетних средстава по веровање у Божију једноћу, јер ко поверује да благостање поседују одређене врсте дрвећа, камења, неки гробови, неки предели, неке врсте земље, неке планине, неке пећине и шпиле без аргумента из Кур'ана или суннета и дозволи потирање по свему томе, или ако пак шта и узме од тога, он је запао у огромну забрањену ствар и тиме прекршио чисту изворну веру.

Од Ебу Вакида ел-Лејссија, Бог био задовољан њиме, преноси се да је рекао: **"Кренули смо на поход са Послаником, нека је над њим Божији спас и мир, а тек онедавно смо напустили неверовање (прешли су на Ислам након освајања Мекке). Наишли смо поред једног дрвета на које су идолопоклоници вешали своје оружје и код којег су скрушено клечали, као што су то чинили**

ранији народи. Дрво се звало Затуенват, па смо упитали: 'Јеси ли и ти нама одредио Затуенват?' Веровесник, нека је над њим Божији спас и мир, нам је одговорио овако: 'Бог је највећи, рекли сте исто оно што су Израелићани рекли Мојсију:

"Одреди и ти нама бога, као што и они имају богове!" (Кур'ан, поглавље Бедеми, одломак 137.)

Потом је рекао: 'Ви ћете уистину да следите примере оних који су били пре вас.'"³⁸

Веровесник, нека је над њим Божији спас и мир, упоредио је њихов захтев да им се одреди неко дрво посредством којег би тражили благостање и на које би вешали оружје са тражењем Израелићана да им се одреди неко божанство поред Бога, иако га они нису обожавали и њему упућивали молбу.

Од Нафиа', Бог био задовољан њиме, се преноси да је рекао: **"До Омера, Бог био задовољан њиме, дошла је вест да неки народ посећује дрво звано Рудван и клањају код њега, па им је запретио и наредио да се дрво посече па је и посечено."**³⁹

Од Ел-Ма'рура ибн Сувејда, Бог био задовољан њиме, се преноси да је рекао: **"Изашли смо са Омером у време ходочашћа, а он је те године ходочашће обављао. На јутарњој молитви нас је предводио и учио је поглавље: „Зар ниси чуо шта је са власницима слона Господар твој урадио“ и поглавље: „Због навике Курејшија.“** Када је обавио ходочашће и вратио се, видео је народ како некуда жури, па је упитао: **'Шта је ово?'** Одговорили су му: **'То је**

³⁸ Хадис бележе Ахмед, Ет-Тирмизи и Ет-Таберани.

³⁹ Хадис бележе Ибн Еби Шејбе и Ибн Са'д у Ет-Табекату.

цамија у којем је клањао Божији Посланик, нека је над њим Божији спас и мир.' Потом је рекао: 'Овако су уништени следбеници Књиге, јер су они на заоставштинама својих веровесника направили храмове. Ко се задеси на том месту за време молитве, нека га клања, а ко се не задеси на том месту у време молитве, нека не клања.'⁴⁰

Ко поверује да те ствари саме по себи користе и штете или да оне могу да подаре или забране благостање и добро, а што је пак искључиво карактеристика Узвишеног Господара, па то је велики ширк који изводи из вере. Што се тиче онога ко тражи посредством споменутих ствари благостање (обиље) од Бога, тај је унео новину у Божију веру за коју није добио дозволу нити је то вером прописано.

РЕИНКАРНАЦИЈА ДУШЕ

Значење реинкарнације душе:

То је уверење да душе прелазе из тела после смрти у друга тела да би се у њима настанила. Ако човек буде лош, његова душа прелази у тело неке животиње и то је казна за њега, а ако је био добар, његова душа прелази у другог човека

⁴⁰ Хадис бележи Ибн Еби Шејбе.

и тако ове душе настављају да прелазе из једних тела у друга до бесконачности.

Став ислама по питању реинкарнације душа

Онај ко размотри веровање у реинкарнацију душа, схватиће да је у контрадикцији са верозаконима небеских религија. То може да се закључи кроз неколико становишта:

1. Душа је из домена скривеног света и тајна од тајни Узвишеног Бога о чему је знање Узвишени Бог оставио за Себе и једино Он зна истину о њој.

Каже Узвишени:

"Питају те о души. Реци: 'Душа је нешто што - само Господар мој зна, а вама је дато само мало знања.'" (Кур'ан, поглавље Ноћно путовање, одломак 85.)

2. Питања скривеног света, као и душе једино је могуће да знамо путем Божанске објаве коју је Бог спуштао Својим посланицима и веровесницима, а где је веродостојан доказ за ово измишљено празноверје?

3. Стварни овосветски живот и знанствена начела потврђују ништавност овог празноверја, јер савремена наука није разоткрила било какву појаву која доказује реинкарнацију душа и њиховог настањивања у створења, а тајне смрти, загробни свет и питање гроба нико није у могућности да разоткрије или проникне у њих. Све наведено потврђује да је душа питање скривеног света и да човек није у могућности, ни путем експеримента нити посматрањем, да спозна тајне и чињенице о њој.

Страх од цина и ђавола

Страх људи дели се на три врсте:

Први је природни страх, као што је страх од непријатеља или звери итд. Ова врста страха није покуђена. Ова врста страха присутна је код свих људи, па чак и код веровесника, нека је над њима Божији спас и мир.

Каже Узвишени о Мојсију, нека је над њим Божији спас и мир:

"И Мојсије изиђе из града устрашен." (Кур'ан, поглавље Казивање, одломак 21.)

Други је страх од створења који доведе до тога да човек остави неку од наредби или пак почини неку од забрана, као да човек лажно сведочи из страха од владара и утицајних људи. О овоме нас је обавестио Веровесник, нека је над њим Божији спас и мир, када је рекао: **" Нека ниједног од вас бојазан од људи не спречи да каже истину ако се посведочио у њу или ако има знање о томе."**⁴¹

Ова врста страха је забрањена, јер је она везана за права богослужења и њихових допуна.

Трећи је страх од тајновитог и скривеног, а то је уствари страх од неког другог мимо Бога за оно што није нико други у могућности осим Узвишени Бог, као што је страх од цина и ђавола, сихирбаза или врачара са уверењем да они лично имају моћ да нанесу човеку штету и зло.

Ова врста страха је једна врста срчаног богослужења који човек не би требао да посвећује ником осим Узвишеном Богу. У људском срцу не би требао да буде страх ни од кога до

⁴¹ Хадис бележе Ахмед и Ибн Хиббан.

Узвишеног Бога, јер је једино Он Онај Који даје корист и наноси штету. Добро и зло Његова су створења. Он одређује све ове ствари створењима. Он их је учинио делотворним узроцима. Џини и ђаволи су створења која је Узвишени Бог учинио само узроцима за реализацију космичких одредби које је Он одредио. Муслиман се не боји лично њих као што је Узвишени Бог рекао:

"Па их се не бојте, него се Мене бојте." (Кур'ан, Имранова породица, одломак 175.)

Ко усмери ову врсту срчаног богослужења и посвети је неком другом поред Бога, тај је запао у велики ширк. Џини и ђаволи су без имало сумње слабији од човека верника чије је срце испуњено вером и изграђено у покорности Милостивом. У том контексту каже Узвишени:

"Ђаволово лукавство је заиста слабо!" (Кур'ан, поглавље Ен-Ниса, одломак 76.)

Узвишени Бог није учинио да они имају власт и управу над његовим робовима верницима.

Каже Узвишени:

"Али, ти, заиста, нећеш да имаш никакве власти над робовима Мојим! А Господар твој је довољан као заштитник!" (Кур'ан, поглавље Ноћно путовање, одломак 65.)

Веровесник, нека је над њим Божији спас и мир, нас је обавестио да се ђаволи боје верника, када се обратио Омеру, Бог био задовољан њиме: **"Заиста се ђаволи боје тебе, о Омере."**⁴²

⁴² Хадис бележи Ет-Тирмизи.

Ово се не односи само на Омера, Бог био задовољан њиме, него то може да постигне свако ко је јаког веровања и чије је срце везано само за Једног Јединог Бога.

Ахмед бележи од Ебу Хурејреа, Бог био задовољан њиме, да је Божији Посланик, нека је над њим Божији спас и мир, рекао: **"Заиста верник премори своје ђаволе као што неко од вас премори своју камилу на путовању."**

Такође, оно што потврђује слабост цина и ђавола пред човеком јесте њихова немоћ да слушају спомињање Бога, учење езана и изговарање текбира. Они заправо беже из места где се спомиње Божије име и не могу да отворе врата нити посуде при чијем је затварању споменуто Божије име.

Како настаје страх код људи од цина и ђавола?

Одговор на ово питање је у речима Узвишеног Бога:

"Његова власт је једино над онима који њега за заштитника узимају и који друге Богу равним сматрају." (Кур'ан, поглавље Пчеле, одломак 100.)

Ко се понизи покуравајући се циннима и ђаволима, спопадну га немоћ, малаксалост и страх, као што то каже Узвишени:

"И било је људи који су заштиту од цина тражили, па су им тако обест повећали." (Кур'ан, Ел-Цинн, одломак 6.)

Такође каже Узвишени:

"Зар не видиш да Ми ђаволе на невернике шаљемо да их што више на зло навраћају?" (Кур'ан, поглавље Марија, одломак 83.)

То јест, они их подстичу и побуђују, па чије срце остане без веровања и престане Бога да спомиње и од Њега уточиште да тражи, па престане да се штити спомињањем и величањем Бога, ђаволи њиме овладају и узнемиравају га тако да се његово срце испуни страхом од њих, а све због његовог непоуздања у Узвишеног Бога и у Његову помоћ и чување. Њему онда не преостане штит несавладив нити заклон који би га чувао од њих. Ако код човека страх од цина досегне до степена да верује да они имају моћ и да могу да му науде без икаквог повода, па то је страх од скривеног, а то је велики ширк. Од Бога тражим заштиту од тога.

Ако страх буде резултат људске слабости, па се уплаши њихових узнемиравања и непријатељства због неког разлога као на пример уласка у напуштена и мрачна места, ово спада у природни страх, јер је у природи цина и ђавола да узнемиравају синове Адамове. Овај страх не спада у забрањени страх а ни у страх који води у ширк.

Прослављање немуслиманских празника и учествовање у њима

Празници заједница, народа и религија сматрају се симболом и обележјем њихових верских уверења. Нема народа нити заједнице а да немају празника који прослављају и при томе практикују одређене обреде сходно томе како су забележени у њиховим веровањима. На то је указао и сам Веровесник, нека је над њим Божији спас и мир, када је рекао:

"Сваки народ има свој празник, а ово је наш празник."⁴³

44

Учествовање муслимана у прослави немуслиманских празника

Са обзиром на то да празник представља веровање онога ко прославља тај празник и његово обележје којим се поноси, Ислам је тежио да се одликује празницима који ће да указују на његово постојано и вечно веровање. Зато је забрањено да прослављамо празник који Узвишени Бог није прописао у Својој вери.

Од Енеса б. Малика, Бог био задовољан њиме, преноси се да је рекао: **"Када је Посланик, нека је над њим Божији спас и мир, дошао у Медину, становници Медине имали су два дана у којима су се забављали. Посланик, нека је над њим Божији спас и мир, их је упитао: 'Која су ова два дана?' Одговорили су: 'Још у паганско доба забављали смо се у та два дана.' Посланик, нека је над њим Божији спас и мир, им је на то рекао: "Бог вам је те дане заменио бољим од њих: Рамазанским и Курбанским бајрамом!?"**⁴⁵

Веровесник, нека је над њим Божији спас и мир, није одобрио својим друговима да се забављају приликом паганских празника као што је то до тада била традиција. Он им је објаснио да им је Бог те дане заменио бољим од њих тако да није исправно да се споји оно што је замењено и оно чиме је замењено. Овакво значење се усталило код добрих претходника Посланикових, нека је над њим Божији спас и мир, другова и генерације после њих (таби'ина), па су се

⁴³ Тј. мисли се на два Бајрама. (Оп. прев.)

⁴⁴ Хадис бележе Бухарија и Муслим.

⁴⁵ Хадис бележе Ахмед и Ебу Давуд.

чували прослава немуслиманских празника. Од Омера, Бог био задовољан њиме, преноси се да је рекао: **"Клоните се Божијих непријатеља док прослављају своје празнике."**⁴⁶

Од Абдуллаха б. Амра б. Ел-'Аса, Бог био задовољан њиме, преноси се да је рекао: **"Ко се насели у неарапском граду и буде прослављао са њима нејруз⁴⁷ и њихове прославе и буде их опонашао све до своје смрти, биће проживљен са њима на Судњем дану."**⁴⁸

Ибн Аббас, Бог био задовољан њиме, је у вези са речима Узвишеног Бога:

"И они који не присуствују лажи и неваљалштини." (Кур'ан, поглавље Ел-Фуркан, одломак 72.) Рекао да се то односи на идолопоклоничке празнике.⁴⁹

Од Ибн Сирина се преноси да је рекао да речи Узвишеног Бога: **"И они који не присуствују лажи и неваљалштини"**, подразумевају хришћански празник. Од Ер-Ребиа' б. Енеса преноси се да је рекао да наведени одломак подразумева идолопоклоничке празнике.

Муслиману је наређено да се разликује од немуслимана у веровању, обичајима и изгледу, јер сличност по вањштини резултира сличношћу у унутрашњости. На то је упозорио Веровесник, нека је над њим Божији спас и мир: **"Ко опонаша неки народ, он му и припада."**⁵⁰

Честитање немуслиманима њихове празнике

⁴⁶ Хадис бележи Бухарија у Ет-Тариху ел-Кебиру

⁴⁷ Тј. нова година у Персији. (Оп. прев.)

⁴⁸ Хадис бележи Бејхеки.

⁴⁹ Ово предање бележи Ел-Хатиб у Тариху Багдади.

⁵⁰ Хадис бележе Ахмед и Ебу Давуд.

Честитање значи благослов после радости за обнову благодати или због отклоњања nevoље. Честитање бива између људи сходно степену љубави међу њима, а превасходно због познанства и суживота. Исламски учењаци појаснили су да су честитање немуслиманима обележја њихове вере и честитање празника стриктно везаних за њих питања по којима имају јединствен став о њиховој забрани. На њиховим прославама не треба да им се благосиљају и не треба да им се честитају њихови празници све ако би немуслиман честитао муслиману његов празник, јер муслиман верује да је његова вера истина и да је све оно са чиме је дошао Ислам, истина, а да је оно што је мимо Ислама, што су га његови следбеници искривили или су сами од себе у то много шта унели, неистина. Са обзиром на то да су празници неодвојив део веровања, онда су и празници немуслимана неистина коју муслиману није дозвољено да потврђује. Муслиман неће да им честита тај празник, јер је честитање празника, заправо, његова потврда и потврда онога што је у њему неистинито.

На крају можемо да констатујемо да су ова питања, од којих смо само један сегмент изложили, веома важна и опасна. Зато би муслиман требао да се занима за прописе везане за ова питања како би сачувао своју веру и веровање и да не би са њима помешао оно што би га помутило или разорило, а све са циљем да би сусрео Узвишеног Бога задовољан, а и да је Бог задовољан њиме па са добрим делима и и обилном наградом.

ПРОПИСИ О ЧИСТОЋИ

Чистоћа је половина веровања, кључ молитве, један од најнеопходнијих њених услова и прва ствар за онога ко жели да обави молитву, јер услов има приоритет над оним што је условљено. Чистоћа је богослужење којим се клањач приближава Узвишеном Богу. Због тога је Узвишени Бог похвалио становнике места Куба'.

Каже Узвишени:

"У њој су људи који воле да се често перу, а Бог воли оне који се много чисте." (Кур'ан, поглавље Покајање, одломак 108.)

Муслим бележи хадис да је Веровесник, нека је над њим Божији спас и мир, рекао: **"Чистоћа је половина веровања."**

У овом поглављу обрадићемо следеће тематске целине: Филолошка и термилошка дефиниција чистоће, врсте воде којом се чисти, прописи о посућу у које се сипа вода, култура понашања приликом вршења физиолошке потребе и чишћења које обично бива пред абдест, прописи абдеста, прописи потирања месха по мествама, прописи гусула (купања), прописи тејеммуа услед недостатка воде или услед немоћи њеног коришћења.

Дефиниција чистоће

Филолошки појам ет-тахаре подразумева чистоћу од физичке нечистоће, као што су урин и измет, и апстрактне нечистоће, као што су многобоштво и греси.

Каже Узвишени:

Аллах жели да од вас, Породицо Посланикова, грехе одстрани, и да вас потпуно очисти. (Кур'ан, поглавље Ел-Ахзаб, одломак 33.).

- Велики хадес (нечистоћа), који обавезује гусул (купање), као што је излазак сперме са пожудом. Онај ко буде у стању хадеса (у нечистом стању) зове се мухдес (нечист). Под појмом престанка прљавштине подразумева се нестанак нечистоћа са тела, одеће и места.

Врсте воде

Вода се дели на три врсте:

1. Чиста вода

Ово је вода која је остала у својим основним карактеристикама у којима је и створена, била то вода која извире из земље или вода која се спушта са неба, као што су извори, мора, реке, бунареви и кишнице.

Статус овакве воде је да је она сама по себи чиста и њоме може да се чисти (чистећа). Том водом се отклања мала нечистоћа тако што се њоме абдестимо, а њом отклањамо и велику нечистоћу, тако што се окупамо после полоног односа. Она отклања нечистоћу сходно речима Узвишеног:

"И са неба вам кишу спустио да би вас њоме очистио." (Кур'ан, поглавље Ел-Енфал, одломак11.)

Веровесник, нека је над њим Божији спас и мир, рекао је о води из мора: **"Морска вода је чиста, а оно што угине у мору⁵¹ дозвољено је да се једе."**⁵²

Ако се са чистом водом помеша нешто што је исто тако чисто, као листови дрвећа или лотоса или нечег другог, што не надвлада основна својства воде, та вода је чиста и дозвољено је њоме да се чисти.

2. Чиста нечистећа вода

То је вода која је скоро у потпуности променила своју боју, укус и мирис помоћу нечег чистог што промени њено име тако да, на пример, постане сирће, па тако воду лиши квалификације чистеће. Статус овакве воде је да је дозвољено њено употребљавање, али не за узимање абдеста и гусула.

3. Нечиста вода

⁵¹ Тј. оно што искључиво живи у мору. (Оп. прев.)

⁵² Хадис бележе Ебу Давуд, Ет-Тирмизи, Ен-Несаи и Ибн Маџе

Нечиста вода је она вода у коју је упала нечистоћа и променило се једно од три њена својства: њен укус, боју или мирис.

Нечистоћом се сматрају све прљавштине које је муслиман обавезан да одстрани, очисти и опере, као што су људски урин, измет и крв која се излива (тече). Ако муслиман посумња је ли вода чиста или нечиста, суд ће да донесе према правилу све ствари су у основи чисте.⁵³ Ако би вода којом је дозвољено чишћење личила на ону којом није дозвољено чишћење, неће да употреби ниједну, већ ће да узме тејеммум (формално чишћење потирањем чистом земљом или прахом).

Прописи о посуђу

Дефиниција посуђа:

То је посуда у којој се чува вода или пак нешто друго. Посуђе је у основи дозвољено на основу речи Узвишеног Бога:

"Он је за вас све на Земљи створио." (Кур'ан, поглавље Ел-Бекаре, одломак 29.)

Услови за посуђе:

Три су услова за дозвољену употребу посуђа:

1. **Да буде чисто:** није дозвољено да се употребљава посуђе произведено од псеће коже или од свиње, јер њих двоје не могу да се очисте ни клањем, а ни штављењем. Штављење је прерађивање коже сољу или нечим сличним да би се одстранило оно што је струхло и покварено па исушило влагу.

⁵³ Тј. ако је неко сигуран за неку воду да је у основи чиста, али није сигуран у њену нечистоћу, код њега ће да превлада став да је она чиста. (Оп. прев.)

Такође није дозвољено да се употребљава посуђе произведено од стрвине, изузев ако је стрвина од животиње чије је месо дозвољено да се једе и ако се њена кожа штави.

У том контексту Муслим бележи хадис да је Посланик, нека је над њим Божији спас и мир, рекао: **"Ако се уштави кожа, она постаје чиста."**

2. Да буде у поседу онога ко га употребљава или има дозволу да га употреби, јер није дозвољено да се чисти из украденог посуђа, а нити из онога за које нисмо добили дозволу од његовог власника.

3. Да не буде забрањено да се употребљава. Није дозвољена употреба златног и сребреног посуђа нити посипање воде из њих за чишћење, сходно речима Веровесника, нека је над њим Божији спас и мир: **"Не пијте из златних нити сребрених посуда и не једите из њих, јер су оне за њих (невернике) на овом свету, а за нас на Будућем."**⁵⁴

Забрана се једнако односи и на људе и на жене. Употреба златног и сребреног посуђа за чишћење је као и употреба за храну и пиће. Ако би се пак неко чистио из златног и сребреног или из украденог посуђа, он је починио грех што га је употребио, али чишћење му је исправно. Дозвољена је употреба посуђа закрпљеног малом количином сребра у случају потребе.

Бухари бележи хадис од Енеса б. Малика, Бог био задовољан њиме, да је рекао: **"Разбио се врч Веровесника, нека је над њим Божији спас и мир, па је он на место пукотине ставио сребрени ланац."**

⁵⁴ Хадис бележе Бухарија и Муслим.

Пропис употребе немуслиманског посуђа и одеће

1. Посуђе немуслимана у основи је чисто, јер је Веровесник, нека је над њим Божији спас и мир, насуо воде из мешине једне идолопоклоничке жене, па је напојио и дао човеку који је био џунуб (нечист након полног односа) да се окупа.⁵⁵

2. Ако сазнамо од немуслимана да су посуђе користили за нечистоће, обавеза је да га опере пре употребе.

Бухарија и Муслим бележе хадис од Ебу Са'леба ел-Хушенија, Бог био задовољан њиме, да је рекао: **"Божији Посланиче, ми живимо у земљи где има китабија (прирадници књиге - јевреји и хришћани), једемо из њихових посуда. Рекао је Посланик: 'Ако нађете друге мимо њихових посуда, немојте јести из њих, а ако не нађете, оперите их и једите из њих.'"**

3. Одећа коју исткају или произведу је чиста. Дозвољено је да се облачи одећа коју су они облачили, међутим, ако је то одећа која је дотицала њихов стидни део тела, обавезно је да се опере пре употребе због њихове непажње и нечувања од нечистоћа.

4. Нечистоћа се не заснива на сумњи у нечистоћу без сигурног знања, јер су све ствари у основи чисте.

Правила пристојности при чишћењу након обављене физиолошке потребе (ел-истинца)

⁵⁵ Хадис бележи Бухарија.

Под горњим појмом подразумева се одстрањивање трагова онога што изађе након обављања велике и мале потребе водом.

Под појмом ел-истицмар подразумева се одстрањивање трагова онога што изађе након обављања велике и мале нужде каменом или листом и слично.

Чишћење водом боље је од чишћења камењем, јер је чишћење ефикасније и потпуније, а ако се пак обоје примени у чишћењу, то је најпотпуније.

Статус чишћења после обављене потребе

Обавезно је чишћење од свега онога што изађе путем велике и мале потребе.

Ебу Давуд, Бог био задовољан њиме, бележи да је Веровесник, нека је над њим Божији спас и мир, рекао: **"Ако неко од вас оде да обави велику потребу, нека понесе са собом три камена да се њима очисти, то ће да му буде довољно да отклони нечистоћу."**

За мезиј⁵⁶ је Веровесник, нека је над њим Божији спас и мир, рекао: **"Опраће свој полни орган, потом ће узети абдест."**⁵⁷ Ако пак из споменуто два излаза изађе нешто што је чисто, као што је ветар, тада није обавезно чишћење.

О правилима пристојности при обављању потребе

1. Не чистимо се десном руком, ни са мање од три камена, ни костима, ни балегом, нити храном.

⁵⁶Ретка слузава течност која излази приликом надражаја пре семена. (Оп. прев.)

⁵⁷ Хадис бележе Бухарија и Муслим.

2. Не okreћемо се ни предњом ни задњом страном према Кибли при обављању потребе.

3. Удаљава се од народа тако да смо скривени од њих, а нарочито при обављању велике потребе.

4. Даје се предност левој ноzi при уласку у тоалет и проучи се молба: **" У име Бога! Боже, тражим код Тебе заштиту од свих нечистоћа и злих цина"** При изласку из тоалета дајемо предност десној ноzi и проучимо молбу : **"Тражим опрост од Тебе."**

5. Вршимо малу потребу на месту где урин неће да се одбија, фрца и враћа, како се не би онечистило. Најбоље је да човек врши малу потребу чучећи, а није покућено да обавља и стојећи, ако је сигуран да неће да се упрља.

6. Са собом при обављању потребе не носи се ништа на чему је написано Божије име, изузев у случају потребе.

7. Без нужде не разговара се са другим, као на пример усмеравање слепца, из бојазни да не би пао.

8. Не обавља се мала или велика потреба по путевима којима пролазе људи, у хладовима, у води и испод воћки које раћају и на другим местима која људи користе.

9. Очисти се водом одећа која се запрља нечистоћом, а ако је запрљани део одеће непознат, онда се опере цела одећа.

Прописи абдеста

Дефиниција абдеста:

Терминолошки, то је прање чистом водом четири дела тела: лица, руку, главе и ногу, на специфичан начин како је вером одређено, тако што ће да се обавља по редоследу како следе фарди (обавезе), један после другог.

Статус абдеста

Абдест је обавеза свакој особи која нема абдеста, а жели да клања или обави неки други обред, као што је ходочашћење Ка'бе и дотицање Кур'ана.

Каже Узвишени:

"О верници, кад хоћете да молитву обавите, лица своја и руке своје до иза лаката оперите — а део глава својих потарите — и ноге своје до иза чланака ..." (Кур'ан, поглавље Трпеза, одломак, б.)

Молитва се не прима без абдеста, према речима Веровесника, нека је над њим Божији спас и мир: **"Не прима се молитва онога ко је абдест изгубио, док га поново не узме."**⁵⁸

Вредност абдеста

Забележени су бројни Веровесникови, нека је над њим Божији спас и мир, хадиси (изреке), који указују на вредност абдеста. У том контексту Муслим бележи хадис да је Посланик, нека је над њим Божији спас и мир, рекао: **"Када човек муслиман, или је рекао, му'мин, узима абдест па опере лице, са његовог лица са водом или са последњом капи воде силазе сви греси које је стекао гледајући очима."**

⁵⁸ Хадис бележе Бухарија и Муслим.

Када опере руке, са њих спадају заједно са водом или са последњом капи воде сви греси које су починиле његове руке. Када опере ноге, спадају заједно са водом или са последњом капи воде сви греси које је ходањем стекао, све док не буде потпуно чист од греха."

Обавезе (фарзови) приликом абдеста

Шест је обавеза абдеста:⁵⁹

1. Прање лица, а под тиме се подразумева испирање уста и носа.
2. Прање руку са лактовима.
3. Потирање целе главе и ушију.
4. Прање ногу са чланцима.
5. Придржавање редоследа радњи између делова тела, тј. прво прање лица, затим руку, затим потирање главе и онда прање ногу.
6. Временски континуитет између делова тела при узимању абдеста, тј. да се не праве дуге паузе између прања једнога дела тела и онога што је опрано пре тога.

Суннети (пракса Посланика, нека је над њим Божији спас и мир) код абдеста

1. Користи се мисвак (средство за чишћење зуба).

⁵⁹ У Ханефијској правној школи четири су обавезе абдеста: прање лица једанпут, прање руку са лактовима једанпут, прање најмање четвртине главе једанпут и прање ногу са чланцима једанпут. (Оп. прев.)

2. Проучи се Бисмилла (У име Бога!) на почетку узимања абдеста.

3. Оперу се руке до зглобова три пута. Након буђења из сна, пре захваћања воде рукама из посуде, обавезно је да се оперу руке три пута.

4. Исперу се уста и нос пре прања лица тако што их истим прегрштом воде оперемо. Ако не постимо, онда их мало више испирамо и перемо.

5. Провуку се прсти кроз густу браду па између прстију при прању руку и ногу.

6. Приликом прања руку и ногу, прво се опере десна па онда лева.

7. Истрљају се делови тела водом или након што поспемо воду.

8. Оперу се делови тела други и трећи пут.

9. Приликом прања, оперу се и мало више него што је прописима обавезно.

10. После узетог абдеста проучи се зикр (спомињање Бога) и молба.

11. Клања се два реката (добровољне молитве) после абдеста.

Начин узимања абдеста

Начин потпуног узимања абдеста који обухвата фарзове и суннете:

1. Срцем донети одлуку за абдест, без гласног изговарања посебних речи.

2. Затим рећи: У име Бога, Милостивог, Самилосног!

3. Опрати руке до зглобова три пута. Потребно је да се отклони ако се нешто залепило за руке, на пример фарба или нешто слично што спречава да вода доспе до коже пре прања руку.

4. Испрати уста и нос десном руком помоћу једне шаке воде, а нос исекнути при прању левом руком. Све то поновити три пута и мало снажније, осим ако постимо.

5. Лице опрати три пута, од уха до уха по ширини, а по дужини од врха чела, одакле је никла коса, па до доњег дела браде, односно вилице. Кроз браду провући прсте.

6. Опрати три пута десну руку од врхова прстију до лактова, истрљати подлактице, опрати лактове и провући прсте између прстију (истрљати их), затим исто тако опрати леву руку.

7. Потрати главу једанпут квасећи руке водом и прелазећи њима спреда главе па до потиљка, а онда их вратити одакле се и почело, затим ставити кажипрсте у уши и њима потрати унутарњи део ушију, а палчевима потрати вањски део ушију.

8. Опрати десну ногу три пута почевши од врхова прстију ногу па до чланака, опрати чланке и истрљати између прстију, затим исто тако опрати леву ногу.

9. После узетог абдеста проучити: "Сведочим да нема бога осим Једног и Јединог Бога Који нема никаквог судруга и сведочим да је Мухаммед Његов роб и Његов посланик. Боже,

учини ме од оних који се кају и учини ме од оних који се чисте."

Оно што квари абдест

Абдест квари следећих пет ствари:

1. Све што изађе на два природна отвора, на отвор урина и на отвор измета.
2. Излазак нечистоћа из преосталих делова тела.
3. Губљење свести, без обзира да ли се радило о лудилу, пијанству, падању у несвест или сну.
4. Додиривање полног органа са страшћу.
5. Отпадништво од Ислама.

Прописи о месху по мествама

Дефиниција месха по мествама у току узимања абдеста

Мества је оно што се обује на ногу од коже или нечег другог сличног кожи. Статус местви имају и чарапе па све друго што се обује на ноге исплетено од вуне и сличног.

Месх по мествама подразумева повлачење мокрим рукама по мествама са намером чишћења тако да са њега спада обавеза прања ногу.

Статус потирања месха по мествама

Месх по мествама је олакшица од Узвишеног Бога са намером да олакша људима и отклони од њих потешкоћу. Ако је човек обуо местве, боље је да учини месх по њима него да их скине и опере ноге, јер се Веровесник, нека је над њим Божији спас и мир, није оптерећавао другачије када је био у истој ситуацији. Заправо, он је узимао месх по мествама када је имао местве на ногама, а када их није имао, прао је ноге.

Трајање месха

Особа која је код куће дозвољено је да чини месх по мествама један дан и ноћ, а путнику три дана и три ноћи. Трајање месха се рачуна од тренутка првог губљења абдеста по обувању местви, а престаје, за особу која је код куће, после једног дана и ноћи (односно после двадесет и четири сата), а путнику престаје после три дана и три ноћи (односно после седамдесет и два сата).

Услови за потирање месха по мествама

1. Да се местве обују за време потпуне чистоће (која је постигнута узимањем потпуног абдеста).
2. Да местве буду дозвољене, тј. да нису отете, украдене или од свиле код мушкараца.
3. Да буду местве чисте и да нису направљене од свињске и псеће коже или коже стрвине.
4. Да покривају целу површину ноге коју је обавеза да оперемо приликом абдеста.
5. Да буду довољно дебеле (густо ткане) тако да се кроз њих не види кожа.

6. Да месх траје тачно онолико колико је шеријатом прописано.

Опис узимања месха по мествама

Прописани део потирања месха по мествама је вањски (горњи) део местви без потирања по доњем делу и по пети. Месх по обући узима се тако да се мокре руке ставе на предњи део местви, од ножних прстију, затим се повуку до потколјеница тако што се десном руком потаре десна нога, а левом руком лева нога једанпут, без понављања.

Разлози који кваре месх по мествама

Три ствари кваре месх по мествама:

1. Ако се појави нешто што нас обавезује да се окупамо, као на пример ејакулација на сну.
2. Престанак времена трајања месха.
3. Скидање местви са ногу.

Дозвољено је да се чини месх по чарапама са тим треба да се води рачуна о претходно споменутим условима везаним за потирање месха по мествама. Нећемо да потиремо месх по чарапама ако буду танке, поцепане или пак не покривају површину ногу коју је обавеза да оперемо при абдесту.

Месх по повезу за имобилизацију (гипс)

Дозвољено је да се чини месх по завоју. Под повезом или завојем подразумева се штап (дрво, шипка...) и оно што се

замотава на сломљени део (тела) у току узимања абдеста. Дозвољено је да се чини месх по повезу који је на рани и по фластеру који је залепљен на чиревима.

За све наведено дозвољено је да се узима месх при узимању абдеста после мале и велике нечистоће под условом да је лом рана и слично томе на степену потребе да се месх чини по њој. Месх ће да се потире по целом повезу или завоју. За овакво потирање месха није одређено тачно временско ограничење, тј. месх може да се потире све док се не скине повез или док се не залечи прелом. Није услов да човек буде под абдестом пре замотавања и везивања повеза, завоја и фластера.

Прописи купања

Дефиниција купања:

Под купањем се подразумева употреба чисте воде за прање целог тела на посебан начин, што ће бити појашњено у тексту који следи.

Статус купања

Човеку је обавеза да се окупа код појаве и присуства онога што чини човека обавезним да се окупа. У том контексту каже Узвишени Бог:

"О верници, не присуствајте молитви пијани, док не budete знали шта говорите, нити када сте цунуби, осим ако прелазите пут, све док се не окупате." (Кур'ан, поглавље Ен-Ниса, одломак 43.)

Муслим бележи хадис да је Веровесник, нека је над њим Божији спас и мир, рекао: **"Када се нађе међу њена**

четири уда и додирну се полни органи, купање је обавезно."

Ситуације у којима је купање обавеза

Купање је обавезно у шест случајева:

1. Након изласка семена у млазу са страшћу код мушкарца или жене. Онај коме на сну изаде семе, окупаће се и ако само види семе, без обзира на то сећа ли се полуције.
2. Самим уласком врха полног органа мушкарца у женски полни орган.
3. Након смрти, осим борца који погине на бојном пољу. Он се не купа.
4. Након престанка хајза. Хајз (менструација) је крв која излази из материце жене након што постане пунолетна.
5. Након престанка нифаса. Нифас је крв која излази из стиднице жене након порођаја.

Прилике у којима је мустехаб⁶⁰ (лепо) да се окупа

Неколико је прилика када муслиман није обавезан да се окупа, али је лепо и препоручено да одржава и чува навику купања у тим приликама. Те прилике су:

1. Купање за петак молитву.
2. Купање за бајрам молитве.

⁶⁰ У ханефијској правној школи суннет је да се окупа у овим приликама. (Оп. прев.)

3. Купање због ихрама⁶¹ за ходочашће.
4. Купање при уласка у Мекку.
5. Купање због стајања на Арефату⁶².
6. Купање после купања мртваца.
7. Купање након западања у несвест.
8. Купање због примања Ислама.

Обавезе (фарзови)⁶³ приликом купања

Обавезе приликом купања су:

1. Нијјет (намера): Под нијјетом се подразумева да се намерава обавити обавезно купање, након изласка семена, престанка менструације или постпорођајног крварења, или пак мустехаб (препоручено) купање.

2. Да се купањем обухвати цело тело, а то подразумева да вода доспе на целокупну вањску површину тела па и део унутрашњости, као што су уста, нос, пупак, доњи део браде - вилице, пазух, простор између листова задњице, испод колена итд.

3. Провлачење прстију кроз косу да би вода допрла до корена.

4. Жена ће да расплете косу при купању након менструације и нифаса, а након интимног односа или изласка семена не мора.

⁶¹ Ихрами су два бела прекриваца која облаче ходочасници са намером да ходочасте Кабу.

⁶² Стајање на Арефату је саставни део обреда ходочашћа. То је брдо на којем су се први пут нашли Адам, нека је над њим Божији спас и мир, и Ева након изласка из Раја.

⁶³ У ханефијској правној школи два су фарза купања: 1. Прање и испирање уста и носа и 2. Прање целог тела да нигде не остане суво.

Суннети приликом купања

Суннети приликом купања су:

1. Почети са Бисмиллом.⁶⁴
2. Прање руку до зглобова три пута.
3. Почети прво са уклањањем нечистоће, затим руку истрљати и опрати.
4. Узимање абдеста пре купања.
5. Затим се три пута полити водом по глави.
6. Прање прво десног дела главе, а тако и преосталих делова тела.
7. Трљање повлачењем руку цело тело.
8. Понављање прање ногу на другом месту.
9. Штедети воду и не расипати је.
10. Проучити зикр и молбу после купања као и после абдеста.

Начин купања

Два су начина купања:

Потпуно и минимално дозвољено купање.

Први начин: потпуно купање

⁶⁴ Ако је купатило заједно са нужником, онда ће се Бисмилла проучити у мислима.
(Оп. прев.)

Овај начин купања обухвата све фарзове и суннете купања:

1. Срцем донети одлуку да ће да се окупа.
2. Учење Бисмилле и прање руку три пута.
3. Затим прање полног органа левом руком водом и сапуном да би се са њега отклонила нечистоћа.
4. Узети потпун абдест са прањем ногу, а понекад одгађати прање ногу до краја купања.
5. Посипање по глави руком три посуде воде почевши с десном половином главе, затим леву и онда по средини главе. Прсте провући кроз косу да би допрла вода до корена косе.
6. Прањем се обухвати цело тело једанпут. Препоручено је да се прво перу десни делови тела па да се цело тело истрља како би вода у потпуности допрла до њега.
7. Затим се проуче зикрови који су забележени да се уче при узимању абдеста.

Други начин: опис минимално дозвољеног купања

Овај начин обухвата: доношење одлуке, сапирање водом целога тела, испирање уста и носа.

Шта је забрањено ономе ко је под великом нечистоћом?

Ономе ко је под великом нечистоћом забрањено је следеће:

1. Молитва
2. Кружење (таваф) око Ка'бе.
3. Боравак у џамији (месциду).
4. Дотицање Мусхафа (Кур'ана).
5. Учење Кур'ана.

Прописи тејеммума

Дефиниција тејеммума:

Тејеммум означава потирање лица и руку чистом земљаном прашином на посебан начин.

Статус тејеммума:

Тејеммум је прописан ономе ко се одлучи да узме абдест за молитву или неко друго богослужење, а не нађе воде.

Тејеммум је олакшица од Узвишеног Бога Његовим робовима при несташици воде или када је човек у немогућности да је употреби.

Каже Узвишени:

"О верници, када хоћете молитву обавити, лица своја и руке своје до иза лактова оперите - а главе своје потарите - и ноге своје до иза чланака. А ако сте цунуби, онда се окупајте; а ако сте болесни или на путу или ако сте извршили природну потребу или ако сте се састајали са женама, а не нађете воде, онда рукама својим чисту земљу дотакните и њима преко лица својих и руку својих

пређите. Бог вам не жели причинити потешкоће, већ вас жели учинити чистим и благодат Своју вам употпунити, да бисте били захвални." (Кур'ан, поглавље Трпеза, одломак 6.)

Веровесник, нека је над њим Божији спас и мир, је рекао: **"Чиста земља је муслиману средство за чишћење, макар десет година не нашао воде. Онда када нађе воду, нека њоме покваси своју кожу, јер то је боље."**

Тејеммум, узет земљом, отклања малу и велику нечистоћу као и вода све до престанка узрока због којег смо узели тејеммум или до појаве и доласка воде. Када престане узрок или дође вода, тејеммум је покварен.

Коме је прописан тејеммум?

1. Ономе ко нема воде, због несташице или зато што је толико удаљена да не може да дође до ње.
2. Ономе ко се плаши да употреби воду због болести тела или због жестоке хладноће.
3. Ономе ко има воду, али му је потребна за пиће, или је потребна за пиће неком другом, или се пак плаши жеђи.

У случају да се не пронађе довољно воде за абдест или купање, абдести се оном количином воде колико се има или се пак окупа у случају полног односа, а затим се узме тејеммум за преостале делове тела докле није допрла вода.

Обавезе (фарзови) приликом тејеммума:

1. Намера да се тејеммумом отклони забрана за богослужење.

2. Потирање лица.
3. Потирање руку до иза лактова.
4. Временски континуитет у потирању лица и руку.

Суннети приликом тејеммума:

1. Проучити Бисмиллу.
2. Редослед радњи при потирању лица и руку.
3. Раширити прсте при дотицању места са којег се узима тејеммум.
4. Дунути у руке или их отрести ако се за њих налепи земље или прашине.

Начин узимања тејеммума

Прво се одлучи да ће да се узме тејеммум (намера), потом се проучи Бисмилла, а онда се длановима једанпут дотакне чиста земља па се потаре по лицу. Потом се једном руком потаре друга рука и супротно од врхова прстију до иза лактова.

Шта квари тејеммум?

Тејеммум квари једна од две ствари:

1. Долазак воде или престанак постојања узрока због којег је прописан тејеммум.
2. Постојање неког од узрока који квари абдест или неког од узрока који квари тејеммум, јер је тејеммум замена за

абдест и купање. Општепознато је правило да све што квари основу, квари и замену основе.

Ако би муслиману нестало воде или ако не би могао да је употреби, па ако је узео тејеммум и клањао, а затим је дошла вода и он је био у могућности да је употреби након што је обавио молитву, неће да понавља молитву све ако је и преостало времена од те молитве. Ако би пак дошла вода или се створила могућност да је употреби, а он се нашао у сред молитве, молитва би му била покварена и био би обавезан да се очисти водом.

Статус онога ко нема ни воде ни чисте земље

Ако муслиман не би имао ни воде ни чисте земље нити могућности да доспе до њих, или пак ако би нашао воду и чисту земљу, али не би могао да је употреби, он би клањао сходно стању у ком се налази, као онај ко је свезан и није у могућности да узме ни абдест ни тејеммум.

ПРОПИСИ МОЛИТВЕ (НАМАЗА)

Дефиниција молитве

Молитва је богослужење сачињено од посебних речи и дела. Почиње текбиром (величањем Бога - Бог је највећи!), а завршава селамом (поздравом). О томе следи детаљно појашњење, ако Бог да.

Статус молитве

Молитва је најузвишенији стуб Ислама после два шехадета (сведочења), најочитије његово обележје и његов стуб, као што је обавестио Божији Посланик, нека је над њим Божији спас и мир. Узвишени Бог прописао ју је као строгу обавезу Своме веровеснику Мухаммеду, нека је над њим Божији спас и мир, у ноћи ми'раца (уздицања на небо) изнад седам небеса. Ово указује на узвишеност њеног степена код Узвишеног Бога као и на њену важност у животу муслимана. Због тога је наређено да се молитва редовно обавља.

У том контексту каже Узвишени Бог:

"Редовно молитву обављајте, нарочито ону крајем дана, и пред Богом понизно стојте." (Кур'ан, поглавље Ел-Бекаре, одломак 238.)

Вредност молитве

Веровесник, нека је над њим Божији спас и мир, појаснио је вредности молитве и величину награде за њу у бројним хадисима.

Муслим бележи хадис да је Посланик, нека је над њим Божији спас и мир, рекао: **"Пет дневних молитви и петак молитва до петак молитве, откуп су за грехе почињене између њих, ако се не ураде велики греси. Рамазан до рамазана је откуп за грехе почињене између њих, ако се клони великих греха."**

Бухарија и Муслим бележе хадис да је Посланик, нека је над њим Божији спас и мир, рекао: **"Шта мислите, ако би поред нечијих врата текла вода, у којој би се он купао пет пута дневно, да ли би на његовом телу остало имало прљавштине?"** Рекоше присутни: **'Не, не би!'** **'Такве су и молитве, њима Бог брише грехе!'**

Број прописаних молитви и њихова времена

Молитве којима нас је Узвишени Бог задужио има пет у току дана и ноћи, а они су: јутарња молитва (сабах) и она има два реката, подневка молитва (подне) и она има четири реката, послеподневска молитва (икиндија) и она има четири реката, предвечерња молитва (акшам) и она има три реката, и вечерња молитва (јација) која има четири реката. Свака од ових молитви има тачно одређено време у коме се обавља.

Каже Узвишени Бог:

"Верницима је прописано да у одређено време молитву обављају." (Кур'ан, поглавље Ен-Ниса, одломак 103.)

То јест, фарзове у тачно одређено време.

Времена молитве

1. Време подневске молитве отпочиње од тренутка када сунце прође зенит и крене ка западу и траје док сенка неког предмета не буде величине колике је и он сам. Затим ту престаје.

2. Време послеподневске молитве отпочиње по завршетку подне молитве, тј. док сенка неког предмета не буде величине колики је и он сам, све док сунце не зађе.

3. Време предвечерње молитве отпочиње од заласка сунца и траје док не нестане вечерњег руменила.

4. Време вечерње молитве отпочиње када нестане вечерњег црвенила и траје све до пола ноћи.

5. Време јутарње молитве отпочиње од појаве праве зоре и траје до изласка сунца.

Ово је пет времена молитве које је Узвишени Бог прописао за молитве. Муслиман је обавезан да се веже за њих. Обавезан је да не обавља молитве пре њихових времена нити их одгађа после њихових времена. Узвишени Бог запретио је онима који молитве одгађају после њихових времена.

У том контексту каже Узвишени:

"Па тешко клањачима, који су немарни према својој молитви." (Кур'ан, поглавље Ел-Маун, одломци 4-5.)

То јест, онима који своје молитве одгађају после њихових времена. Ко заборави молитву или је преспава, обавезан је да настоји да је одмах клања, сходно Веровесниковим, нека је над њим Божији спас и мир, речима: **"Ко преспава или заборави молитву, откуп за то је да га клања када се сети."**⁶⁵

Муслиман треба да зна да је код Бога најдраже и најбоље дело клањање молитве у њиховим временима.

Бухарија и Муслим бележе хадис у коме је Веровесник, нека је над њим Божији спас и мир, упитан: **"Које је дело најдраже код Бога?" Рекао је: 'Клањање молитве у њеном времену. "**

Ко је обавезан да обавља молитву?

Молитву је обавезан да обавља сваки пунолетни и паметни муслиман. Такође, молитву је обавезна да клања свака пунолетна и паметна жена која није у стању месечног и постпорођајног периода. Молитву није обавезан да клања неверник, мало дете, луда особа и жена у стању месечног и постпорођајног периода, сходно речима Веровесника, нека је над њим Божији спас и мир: **"Одговорност је скинута са три особе: са онога ко спава док се не пробуди, са детета док не постане пунолетно и са луде особе док не дође памети."**⁶⁶

Муслим бележи хадис од Муазе ел-'Адевије да је рекла: **"Питала сам Аишу, Бог био задовољан њоме: 'Зашто жена**

⁶⁵ Хадис бележи Муслим.

⁶⁶ Хадис бележи Ебу Давуд.

напошћује пост пропуштен због менструације, а не наклањава молитве?' Рекла је: 'То би нам се догађало, па би нам било наређено да напостимо пост, а није нам наређивано да наклањамо намазе.'"

Када деца напуне седам година, наредиваће им се да клањају да би се навикли на молитву, а кад напуне десет година и изоставе молитву, истући ће се. У том контексту Веровесник, нека је над њим Божији спас и мир, је рекао: **"Наређујте својој деци да клањају када напуне седам година, а од десет година их на молитву - ако је потребно - натерајте и батинама, и раздвојите их у постељи."** ⁶⁷

Услови за исправност молитве

Да би молитва неке била исправна, неопходно је да испуњава неколико услова:

1. Да је муслиман. Према томе, молитва није исправна од немуслимана.

2. Да је паметан, јер лудој и пијаној особи није исправана молитва.

3. Да је чист од мале и велике нечистоће, јер није исправана молитва од нечисте особе сходно речима Веровесника, нека је над њим Божији спас и мир: **"Бог неће да прими молитву обављену без прописане чистоће."** ⁶⁸

У малу нечистоћу спада вршење мале и велике нужде и за то је обавеза узимање абдеста. Великом нечистоћом сматра се излазак семена и за то је обавеза да се окупа.

⁶⁷ Хадис бележи Ебу Давуд.

⁶⁸ Хадис бележи Муслим.

4. Да је наступило време молитве, сходно речима Узвишеног Бога:

"Верницима је прописано да у одређено време молитву обављају." (Кур'ан, поглавље Ен-Ниса, одломак 103.)

Према томе, молитва која се обави пре свог времена је неисправна.

5. Да покрије стидне делове тела колико је могуће да се не осликава кожа. У том контексту каже Узвишени Бог:

"О синови Адамови, лепо се обуците када хоћете да молитву обавите." (Кур'ан, поглавље Бедми, одломак 31.)

Тј. при свакој молитви. Стидни део тела код мушкарца подразумева све од пупка па до колена, а код жене цело тело осим лица и шака.

6. Да се удаљи од нечистоће колико год је могуће. Према томе, онај ко клања удаљиће се од нечистоће и одстраниће је у потпуности са свога тела, одеће и места где клања.

7. Да се окрене према кибли — часној Каби, колико је могуће сходно речима Узвишеног:

"Окрени зато лице своје према Часном храму!" (Кур'ан, поглавље Ел-Бекара, одломак 144.)

8. Да донесе одлуку (намера), тј. да срцем одлучи да ће да клања на пример подневску или слепоподневску или предвечерњу молитву.

Бухарија и Муслим бележе хадис да је Веровесник, нека је над њим Божији спас и мир, рекао: **"Заиста се дела вреднују према намерама."** Изговарање намере речима

вером није прописано, јер Веровесник, нека је над њим Божији спас и мир, није га изговарао речима.

9. Да је, ако је у питању дете, способно да разликује, тј. молитва детета пре пунолетности исправан је ако је у могућности да разликује између обичаја и богослужења.

Начела молитве⁶⁹

Под начелима молитве се подразумевају речи и радње од којих је сачињена молитва. Начела је четрнаест, које смо обавезни да извршавамо, јер у супротном молитва није исправна, било то из заборавља или незнања.

1. Онај ко је у стању да клања стојећи, клањаће стојећи обавезне молитве, док није обавезан да клања стојећи добровољне молитве.

2. Почетни текбир, тј. изговориће на почетку молитве речи — Аллаху екбер — Бог је највећи.

3. Проучиће поглавље Приступ.

4. Учиниће руку' (прегибање).

5. Усправиће се након обављеног прегибања, тако да се потпуно умири.

6. Учиниће сеџду (падање ничице). Сеџда се обавља са седам делова тела: челом и носом заједно, двома рукама, коленима и стопалима.

7. Вратиће се са сеџде.

8. Седење између две сеџде.

⁶⁹ У ханефијској правној школи ово су углавном обавезе током молитве. (Оп. прев.)

9. Смириће се при обављању наведених стубова.

10. и 11. Задње седење и учење тешеххуда на њему, тј. да проучи на крају молитве, а пре селама (поздрава): Еттехијату лиллахи vessалевату веттајјибату. Ес-селаму 'алејке ејјухен-небијју ве рахметуллахи ве берекатуху, ес-селаму 'алејна ве 'ала 'ибадиллахис- салихин. Есхеду ен ла илахе иллаллах ве есхеду енне Мухаммеден 'абдуху ве ресулуху. - Најлепши поздраву Богу, благослови и добродати; поздрав теби, Веровесниче, и Божија милост и Његова благодат; мир нама и добрим Божијим робовима. Сведочим да нема бога осим Бога Јединога и сведочим да је Мухаммед Његов роб и Његов Посланик.

12. Доношење салавата (благослова) на Веровесника, нека је над њим Божији спс и мир: Аллахумме салли 'ала Мухамме- дин ве 'ала али Мухаммедин, кема саллејте 'ала Ибрахиме ве 'аиа аии Ибрахиме иннеке хамидун мецид. Аллахумме барик 'ала Мухаммедин ве 'ала али Мухаммедин кема баректе 'аиа Ибрахиме ве 'аиа аии Ибрахиме иннеке хамидун мецид.- Боже мој, смилуј се Мухаммеду, нека је над њим Божији спас и мир, и његовом потомству, као што си се смиловао Авраму, нека је над њим Божији спас и мир, и његовом потомству. Заиста си Ти Хваљени и Вечни. Боже мој, благослови Мухаммеда, нека је над њим Божији спас и мир, и његово потомство, као што си благословио Аврама, нека је над њим Божији спас и мир, и његово потомство. Заиста си Ти Хваљен и Вечан.

13. Предати селам, тј. да након што се проучи еттехијату до шехадета и салават на Веровесника, нека је над њим Божији спас и мир, каже два пута: Есселаму 'алејкум ве рахметуллахи.- Нека је са вама Божији мир и милост.

14. Придржаваће се редоследа у извршавању наведених стубова како су наведени. О овоме ће да дође детаљно појашњење, ако Бог да, у поглављу о начину на који се обавља молитва.

Суннети током молитве

То је скупина речи и дела које је похвално и лепо извршити у својој молитви. Ако их обавимо, за њих следи награда, а ако не, за то неће бити санкција и молитва је исправна.

Две су врсте суннета: суннети који се манифестују делима и суннети који се манифестују речима.

Суннети који се манифестују делима:

1. Дизање руку до рамена или до ушију, код почетног текбира, када идемо и враћамо се са прегипања и када устајемо на трећи рекат.⁷⁰

2. Стављање десне руке на леву руку на прса.⁷¹ Стављање (везивање) десне руке на леву руку на прса при сваком усправљању на стајање у току молитве.⁷²

3. Гледање у место сецде.

4. Стављање руку на колена код прегипања.

⁷⁰ У ханефијској правној школи (мезхебу) дижу се руке само код почетног текбира. (Оп. прев.)

⁷¹ У ханефијској правној школи руке се стављају (вежу) испод пупка.

⁷² У ханефијској правној школи ово се не чини. (Оп. прев.)

5. Поравнање леђа на прегипању и задржавање толико да се смири. Поравнаће главу према леђима тако да неће да буде ни спуштена, а ни подигнута у односу на леђа.
6. Дотицање земље деловима тела који чине сецду.
7. Растављање на сецди надлактица од бокова, стомака од стегана и стегана од потколеница.
8. Седење на испруженом стопалу леве ноге на (кратком) седењу између две сецде, па и на првом седењу (тешехху). При томе ће стопало десне ноге да се држи усправним и руке ће да се ставе на стегна.
9. На последњем седењу, седеће тако што ће леву ногу да подбаци под стегна и потколенице, док ће десну ногу да држи усправном.

Суннети који се манифестују речима:

1. Почетна молба, тј. проучи се у себи после почетног текбира, а пре учења поглавља Приступ једну од молби које је учио Веровесник, нека је над њим Божији спас и мир. Једна од тих молби је: Субханеке Аллахумме ве бихамдике ве тебарекесмуке ве те'ала џеддуке ве ла илахегажруке! - Теби слава припада, Боже мој, и увек си хваљен. Благословљено је Твоје име, узвишена је Твоја величина и нема бога осим Тебе.
2. Проучи се: Е'узу биллахиминеш-шејтанир-рацим - Тражим заштиту код Бога од проклетог ђавола, пре учења поглавља Приступ.

3. Прочуи се Бисмилла – У име Бога, Милостивог, Самилосног, после проучене Еузубилле, а пре учења поглавља Приступ.

4. После проученог поглавља Приступ изговори се : Амин!

5. На јутарњој молитви учи се на првом и другом рекату и на осталих пет молитви после поглавља Приступ једно поглавље или оно што се зна из Кур'ана.

6. Учи се наглас прва два реката јутрање молитве, предвечерње и вечерње, а на преосталим рекатима и молитвама учи се у себи (тихо).

7. Изговара се текбир (Бог је највећи) при преласку са једног положаја током молитве на други. Тако изговориће текбир при одласку на прегибање, при одласку на сецду, затим при повратку са сецде и при устајању на рекат који следи после њега. Што се тиче првог текбира на почетку молитве, он је од стубова као што је објашњено.

8. Изговори се Субхане раббије-л-'азим – Нек си слављен, Господару мој Велики, три или више пута на прегибању.

9. Изговори се Семи'аллаху лимен хамидех – Чуо Бог оног ко Га хвали, по повратку са прегибања без обзира да ли то био сам имам или појединац.

10. Изговоре се речи Раббена ве лекел хамд - Господару наш Теби хвала, након што изговори Семи'аллаху лимен хамидех, без обзира да ли то био имам (предводник молитве) или онај ко клања за имамом или пак сам појединац. Лепо је да се поред овога још прочуи и следеће: Миле'с-семавати ве-л-ерди ве миле'ма бејнехума ве миле'ма шите мин шејин б'ад - Господару, Теби хвала која испуњава небеса и

Земљу и што Ти хоћеш осим њих , или пак нешто друго што је забележено од Веровесника, нека је над њим Божији спас и мир.

11. Изговори се Субхане раббије-и-'аиа – Нек Си слављен мој највиши Госпадару, три или више пута не сеџди.

12. Изговори се Раббигфирли, раббигфирли,- Госпадару мој, опрости ми, Госпадару мој, опрости ми, између две сеџде.

13. Проучи се молба после последњег тешеххуда, а пре селама и тражи се Богу заштита од паклене патње, од патње у гробу, од смутње живота и смрти и смутње и искушења Антихриста.

Начин обављања молитве

Након што смо појаснили стубове молитве, суннете засноване на речима и делима, прикладно је да споменемо начин клањања молитве у потпуности са свим рукновима и суннетима сходно текстовима који су забележени о начину како је Веровесник, нека је над њим Божији спас и мир, клањао молитву, да би за муслимана то био узор у његовој молитви и дело, у складу са речима Веровесника, нека је над њим Божији спас и мир: **"Клањајте како видите мене да ја клањам."**⁷³

Божији Посланик, нека је над њим Божији спас и мир, када би устао да клања, окренуо би се према Кибли, подигао би руке према раменима или ушима, тако што би унутрашња страна прстију била окренута према Кибли, потом би изговорио: Бог је највећи!

⁷³ Хадис бележе Бухарија и Муслим.

Ставио би шаку десне руке на шаку леве руке и ставио би их на прса.

Учио би почетну молбу о којој смо говорили при говору о суннетима сазданим на речима. После тога би проучио: Тражим заштиту код Бога од проклетог ђавола, а затим би проучио поглавље Приступ и на крају би рекао Амин.

Када би завршио поглавље Приступ, проучио би неко друго поглавље. Некада би учио дуже, некада краће, а некада средње дужине, како је забележено у суннету (пракси). На јутарњој молитви би учио дуже него на осталим молитвама. Наглас би учио на првом и другом рекату јутарње, предвечерње и вечерње молитве, а у себи (тихо) би учио на преосталим рекатима и молитвама. На сваком првом рекату учио би дуже него на другом рекату.

Подигао би руке као што их је дигао код почетног текбира када би ишао на прегибање. Руке би ставио на колена тако што би прсте раширио. Леђа би држао поравнатим на прегибању. Поравнао би главу са леђима тако што не би главу спуштао нити подизао. На прегибању би рекао: Нек си слављен, Господару мој Велики, једанпут или више пута. Подигао би главу, исправио се са прегибања и рекао: Чуо Бог оног ко Га хвали. Потом би подигао руке према раменима или ушима, као што их је подигао када је ишао на прегибање.

Када би се усправио са прегибања рекао би: Господару наш Теби хвала. Господару, Теби хвала која испуњава небеса и Земљу и шта Ти хоћеш осим њих На овом стајању задржао би се дуже. Потом би изговорио текбир (Бог је највећи), тако што не би дизао руке и спустио би се на сеџду (падање ничице). Сеџду би учинио челом, носом, двома рукама, коленима и врховима стопала. И ручне и ножне прсте усмерио

би у правцу Кибле. На сеџди би се задржао, тако да би се умирио. Челом и носом би дотицао земљу, тако што би се ослањао на руке, а своје би лактове подигао од земље, подлактице би размакао од бокова, стомак би подигао од стегана и стегна би подигао од потколеница па би рекао: Нек Си слављен мој највиши Госпадару, једанпут или више пута.

Затим би подигао главу и рекао: Бог је највећи, па би сео на испруженом левом стопалу, при чему би стопало десне ноге држао усправно. Руке би ставио на стегна и рекао би: Госпадару мој, опрости ми, Госпадару мој, опрости ми, или би рекао Аллахуммагфирли верхамни, вецбурни, вехдини ве 'афини верзукни – Боже мој, опрости ми и смилуј се, упути ме и учини задовољаним (богатим), сачувај ме и опскрби ме, уздигни ме!

Потом би изговорио текбир и учинио сеџду. На другој сеџди би учинио исто као и на првој сеџди.

После учињене сеџде подигао би главу изговарајући текбир, сео би на леву ногу и умирио се, тако да би му се све кости умириле на своме месту, па би устао на други рекат ослањајући се на руке.

Када би се усправио, почео би да учи и клањао би други рекат као што је клањао први рекат.

Потом би сео на прво седење, тако што би сео као што би седео на седењу између две сеџде и ставио би своју десну руку на десно, а леву руку на лево стегно. Палац своје десне руке ставио би на свој средњи прст, тако да је био попут круга, па би кажипрст померао као да показује њиме па би гледао у њега и учио Еттехијату лиллахи, вес-салавату, вет-тајјибату, па до краја Ет-тешеххуда.

Потом би устао изговарајући текбир и клањао би трећи и четврти рекат мало краће него први и други па на тим рекатима проучио би поглавље Приступ.

После завршеног трећег и четвртог реката, сео би на последње седење, тако што би леву ногу подбацио испод стегна и потколенице, а десну држао усправном. На последњем седењу проучио би Еттехијату до Шехадета као на првом седењу, а затим: Аллахумме салли 'ала Мухаммедин ве 'ала али Мухаммедин, кема саллејте 'ала Ибрахиме ве 'ала али Ибрахиме иннеке хамидун мецид. Аллахумме ба-рик 'ала Мухаммедин ве 'ала али Мухаммедин, кема баректе 'ала Ибрахиме ве 'ала али Ибрахиме иннеке хамидун мецид. - Боже мој, смилуј се Мухаммеду, нека је над њим Божији спас и мир, и његовом потомству, као што си се смиловао Авраму, нека је над њим Божији спас и мир, и његовом потомству. Заиста си Ти Хваљени и Вечни. Боже мој, благослови Мухаммеда, нека је над њим Божији спас и мир, и његово потомство, као што си благословио Аврама, нека је над њим Божији спас и мир, и његово потомство. Заиста си Ти Хваљен и Вечан.

Потом би проучио: Аллахумме инни еузубике мин 'азаби џехеннеми ве мин 'азаби-л-кабри ве мин фитнети-л-мехја ве-л-ме'мати ве мин фитнети-л-месихид-Деџалл. – Боже, призивам Те да ме сачуваш од загробне казне и од казне Пакла, од овосветских и оносветских искушења и од искушења Антихриста, па би упућивао молбу за оно што жели од овосветског и оносветског добра.

На крају би предао селам (поздрав) на десну страну и рекао би: Есселаму 'алејкум ве рахметуллахи, па би и на леву страну исто тако учинио.

Када би предао селам рекао би Естагфируллах - Бога за опрост молим - три пута, а затим би проучио: Аллахумме

ентес-салам ве минкес-салам тебаректе ја зел-целали вел икрам – Боже, Ти си Мир и Ти га дајеш, благодаран си Ти, Поседоваоче величине и племенитости. После тога би учио: Ла илахе иллаллаху вахдеху ла шерике лех, леху-л-мулку ве леху-л-хамду ве хуве 'ала кулли шејин кадир, ла илахе иллаллаху ве ла на 'буду илла ијах, лехунни 'амех ве леху-л-фадл, ве лехус-сенау-л-хасен, ла илахе иллаллах мухллсине лехуддин ве лев керихе-и-кафирун. – Нема бога осим Бога Једнога, Који судруга нема. Њему припада сва власт и сва захвалност. Он над свачим има моћ. Нема помоћи нити моћи над Божијом помоћи и моћи. Нема бога осим Бога и никога мимо Њега не обожавамо. Њему припада благодат, поштовање и сећање. Нема бога осим Бога. Њему искрено веру исповедамо, макар се безбожницима и не допадало.

Потом би славио Бога изговарајући тридесет три пута Субханаллах – Сва слава Богу, захваљуивао би Му изговарајући тридесет три пута Елхамдуллилахи - Сва захвала Богу- и величао би Га изговарајући тридесет три пута Аллаху екбер – Бог је највећи. Ово деведесет девет пута што би изговорио, до стотине би употпунио рекавши: Ла илахе иллаллах вахдеху ла шерике леху, леху-л-мулку ве леху-л-хамду ве хуве 'ала кулли шејин кадир. – Нема бога осим Бога Јединога, Који друга нема. Њему припада власт и хвала. Он над свим моћ има.

Радње које кваре молитву

Молитву квари и обавеза је клањачу да је понови ако би учинио један од следећих поступака:

1. Изостављање једног од претходно споменутих услова за молитву без оправданог разлога.
2. Изостављање једног од стубова молитве без обзира да ли га изоставио намерно или из заборавља, о чему следи појашњење у поглављу о сехви-сецди.
3. Ако се нешто поједе или попије намерно.
4. Ако намерно проговоримо.
5. Смех.
6. Честе радње и покрети који нису везани за молитву.
7. Намерно додавање стубова у молитви као на пример додавање молитви додатног прегибања и сецде.

Сехви-сецда⁷⁴

Онај ко клања молитву требао би да буде испуњен скрушеношћу и покорношћу, требао би да настоји да се приближава Узвишеном Богу и да размишља о ономе што учи из Кур'ана у својој молитви. Скрушеност је душа молитве и његова сласт. Молитва без скрушености је као тело без душе. Узвишени Бог похвалио је оне који су скрушени у својим молитвама.

Каже Узвишени:

"Успели су верници, они који су у својим молитвама скрушени." (Кур'ан, поглавље Ел-Му'минун, 1-2.)

⁷⁴ Сецда коју клањач чини пре или после молитве како би надокнадио пропуст (грешку) који му се догодио у молитви.

И поред тога човек је у својој молитви изложен одсутности (непажњи), забраву и сметености, а нарочито ђаволовом настојању да помета човека у његовој молитви тако што ће да му дошаптава и напомиње га о овоземаљским стварима и заокупља га њима. Понекад то узрокује да човек у молитви нешто дода или скрати или га пак доведе у сумњу да је додао или скратио нешто од молитве. Због тога је Узвишени Бог прописао ономе ко клања па му се деси нешто од тога у молитви, да учини на крају молитве две сецде попут сецди у молитви, како би понизио ђавола, поправио заборава и Милостивог учинио задовољним. Ову сецду учењаци називају сехви-сецда. У даљем излагању следи појашњење њених прописа.

Сехви-сецда се чини у три ситуације:

Када се нешто дода или скрати у молитви или ако клањач посумња да је додао или скратио нешто од молитве.

Ако би онај ко клања додао у молитви неку од радњи у молитви, као на пример да дода прегибање, сецду, стајање (кијам) и седење (тешеххуд), обавезан је да за то учини сехви-сецду. Ако се усред молитве досети да је то што тренутно обавља у молитви придодао, то ће одмах да прекине и употпуни молитву сходно редоследу његових радњи, а затим учиниће сехви-сецду.

Ако би скратио неку од радњи у молитви из заборава, тако да је оно што је изоставио од молитве један од стубова молитве, па тај стуб буде почетни текбир, његова молитва не би била валидана и не би то могао да надокнади сехви-сецдом. У том случају донеће текбир и обавиће молитву изнова. Ако би пак изостављени стуб био неки други мимо почетног текбира, као на пример да то буде прегибање или сецда, па се

онај ко клања сети да га је изоставио пре него почне да учи на другом рекату, обавезан је да се врати до оног што је изоставио па после употпуни преостали део молитве и учини сехви-сецду. Ако би се сетио онога што је изоставио након што би почео да учи на другом рекату, први рекат на којем је то изоставио био би му покварен, па би други рекат учинио на место првог реката и тако употпунио молитву, а затим би учинио сехви-сецду. Када се не би досетио за изостављени стуб све до после предаје селама, то би рачунао као да је цели рекат изоставио. Ако би се тога сетио одмах после молитве или пак након краћег времена, а под абдестом је, клањао би цели рекат и учинио сехви-сецду, а затим предао селама. Ако би се пак сетио након дужег периода или након што би изгубио абдест, поново би клањао ту молитву.

Сехви-сецду би учинио ако би оно што је изоставио било прво седење — тешеххуд. У овој ситуацији, ако би се сетио да је заборавио прво седење пре него се усправи на трећем рекату, обавезан је да се врати и употпуни то седење — тешеххуд, а ако би се у потпуности усправио, покуђено (мекрух) је да се враћа, али ако би се вратио, молитва му не би била покварена. Ако би отпочео учење на трећем рекату, забрањено му је да се враћа на тешеххуд. Ако би клањач у молитви сумњао да ли је клањао два или три реката, или да ли је клањао три или четири реката, па не би могао да се определи за једну од две могућности, узео би у обзир мањи број и употпунио молитву сходно одлуци коју је донео, а затим учинио сехви-сецду. Ако би пак код клањача преовладало мишљење и могао да се определи за једну од две могућности, поступио би по тој одлуци и употпунио молитву узимајући је у обзир, а затим учинио сехви-сецду.

Напомена: Сехви-сецда је исправно да се учини пре или после селама.

ПРОПИСИ ПОГРЕБНЕ МОЛИТВЕ

Узвишени Бог Својом мудрошћу је хтео да човечији живот на овом свету престане и оконча, без обзира колико он на њему живео и колико његов живот дуго трајао. Бог ће да му узме душу, земља ће да му разједе тело, тако да би себе видео

на дану чији рок не зна нико осим Узвишеног Бога, како стоји испред Господара свих светова за обрачун, а не налази пред собом ништа осим онога што је казао или урадио. Заиста човек, када чује о смрти, срце му се затресе и кожа му се најези из страха да му не дође изненада, а он се за њу још није ни припремио, нити је уопште на њу мислио. Највећа је несрећа да човек заборави да се сети смрти и да се од сећања на смрт заокупи забавом и трчкарањем за овоземаљским ужицима и прохтевима. Једног дана дошао је анђеоло Гаврило код Посланика, нека је над њим Божији спас и мир, и рекао: **"О Мухаммеде! Живи како хоћеш, али ћеш на крају да умреш. Заволи кога хоћеш, али ћеш на крају да га оставиш. Ради шта хоћеш, заиста ћеш за то бити награђен (кажњен)."**⁷⁵

Присети се, брате муслиману, овога великог часа и да ће сваком човеку засигурно доћи његов час.

Каже Узвишени:

"Свака душа смрт ће окусити." (Кур'ан, поглавље Импанова породица, одломак 185.)

Шта си припремио за сусрет са својим Господаром када те упита у чему си провео свој живот? Шта ћеш да одговориш када те упита где си своју младост потрошио? Шта ћеш да одговориш када те упита шта си урадио са својим знањем? Шта ћеш да одговориш када те упита за имовину, како си је зарадио и у шта си је потрошио? Јеси ли припремио одговор за дан сличан овом? Немој да мислиш да ће та твоја имовина да те спаси или да ће твој углед и власт да те заштити од смрти. У том моменту једнаки су и онај ко остави иза себе богатство и углед и онај ко не остави иза себе ниједног сребрењака а ни златника. У том часу једнаки су и онај ко умре, а буде сам, као

⁷⁵ Хадис бележе Таберани у Ел-Евсату и Хаким.

и онај ко умре, а око њега су доктори, породица и пријатељи. Муслиман би требао да је увек спреман за овај велики час, што значи да треба да чини што више добрих дела, да се клони забрањених дела па да учини овај свет станицом на прелазу до Вечности, тј. да се на овом свету опскрби ониме што ће да га одведе до Божијег задовољства, милости, опроста и Његовог Раја.

Стање муслимана у болести и на самрти

1. Када се човек разболи, то је Божије одређење које му је Бог записао да би га тиме искушао. Муслиман треба да буде задовољан Божијом одредбом и да се стрпи у ономе што му је одређено па да задржи лепо мишљење о своме Господару, сходно речима Веровесника, нека је над њим Божији спас и мир: **"Чудан ли је случај са верником? Све што му се деси, за њега је добро. А тако није никоме осим вернику. Ако га задеси срећа, захвали се па добије награду за то, а ако га задеси несрећа, стрпи се па поново добије награду и за то."**⁷⁶

Муслим бележи хадис да је Веровесник, нека је над њим Божији спас и мир, рекао: **"Нека нико од вас не умре пре него што буде имао лепо мишљење о Богу."**

2. Није дозвољено муслиману, када га спопадне тешка болест или када га погоди невоља, да прижељкује смрт, сходно речима Веровесника, нека је над њим Божији спас и мир: **"Нека нико од вас не тражи смрт због неке тегобе која га задеси. Па ако буде присиљен да је пожели, нека каже:**

⁷⁶ Хадис бележи Муслим.

'Боже, поживи ме све док је живот добар за мене, а усмрти ме када смрт буде боља за мене.'" ⁷⁷

3. Ко осети близину смртног часа и жели нешто да опоручи или је неке нешто дужан, обавезан је да напише тестамент сходно речима Веровесника, нека је над њим Божији спас и мир: **"Дужност је сваког муслимана који има нешто за опоручу, да не преноћи ни две ноћи, а да његова опоруча не буде код њега написана."** ⁷⁸

4. Када се смрт приближи болеснику и наступи смртни час, на присутнима је од чланова породице да га подсећају да изговара речи Келиме-и-шехадета (Сведочење) и да га наводе да изговори са њима речи: Ла илахе иллаллах - Нема другог бога осим Бога Јединога, како би то биле његове последње речи на овом свету ако би га напустио сходно речима Веровесника, нека је над њим Божији спас и мир: **"Подстичите оне од вас који су на самрти да изговоре: „Нема другог бога осим Бога Јединога,“ јер онај чије последње речи пред смрт буду: „Нема другог бога осим Бога Јединога,“ ући ће у Рај једног дана све ако би га и снашло пре тога оно што га је некад сналазило."** ⁷⁹

5. Када душа напусти тело и породица буде уверена да је умро, затвориће му очи, јер када је Веровесник, нека је над њим Божији спас и мир, ушао код Ебу Селеме, након што му се укочио вид, затворио му је очи, а затим је рекао: **"Када душа напусти тело, поглед се управи за њом."** ⁸⁰

⁷⁷ Хадис бележе Бухарија и Муслим.

⁷⁸ Хадис бележе Бухарија и Муслим.

⁷⁹ Хадис бележи Ибн Хиббан.

⁸⁰ Хадис бележи Муслим.

6. Ко се задеси код умрлог након што му изађе душа, упутиће молбу за њега сходно речима Веровесника, нека је над њим Божији спас и мир: **"Молите за себе само што је добро. Анђели, уистину, аминују на оно што говорите."** Затим је рекао: **"Боже, опрости Ебу Селеми. Подигни његове степене међу оним који су упућени. Надокнади његовим наследницима добрим иза њега. Опрости нама и њему, Господару светова. Прошири му гроб и осветли му га."**⁸¹

7. Породица ће умрлом да затвори уста и прекрије тело да не би било изложено гледању присутних. Ако би умрли био под ихрамом за ходочашће, неће му се покривати глава и лице, сходно речима Веровесника, нека је над њим Божији спас и мир, за човека који је био у ихраима и његова камила га усмртила ногом: **"Окупајте га водом са сидром и замотајте га у два хаљинчета (два комада платна), а немојте да га намирисавате нити да му главу покривате, јер ће Бог на Судњем дану да га проживи, а он ће да изговара телбијју"**⁸².⁸³

8. Породица умрлог настојаће да што пре врати дуг умрлог из имовине коју је иза себе оставио, а пре поделе заоставштине. Ако пак не би имао имовине, дозвољено је да се неко добровољно јави да дуг измири за њега.

Купање умрлог

Купање умрлог је фарз кифаје, тј. ако то неко обави, са других спада та обавеза. Обавеза је породици умрлог да

⁸¹ Хадис бележи Муслим

⁸² Леббејке Аллахумме леббејк... – Одазивам Ти се, Боже мој, одазивам! Одазивам ти се, Ти немаш судруга, одазивам ти се..."

⁸³ Хадис бележе Бухарија и Муслим.

пожуре са купањем умрлог, његовим замотавањем у кефине и припремањем за погребну молитву.

Прописи о којима треба да се води пажња приликом купања умрлог:

1. Да умрлог купа човек муслиман који познаје прописе купања и да је поуздан и поверљив како би сакрио неугодности које види на телу умрлог, као што је модрица, црnilо на лицу или неки недостаци на његовом телу и слично томе.

Веровесник, нека је над њим Божији спас и мир, је рекао: **"Ко буде купао (гасулио умрлог) муслимана, па сакрије оно што види на њему, Бог ће да му опрости четрдесет пута."**⁸⁴

Најпрече је да умрлог окупа онај кога је он опоручио да га окупа, затим отац умрлог, потом његов син па све тако ко му је ближи од родбине.

Ако би умрли био женско, најпрече је да је окупа она коју је опоручила да је окупа, затим њена мајка, потом њена кћерка па све тако ко јој је ближи од женске родбине. Дозвољено је супружницима да окупају једно друго сходно речима Веровесника, нека је над њим Божији спас и мир, Аиши, Бог био задовољан њоме: **"Када би умрла, ја бих те окупао."**⁸⁵

Есма кћерка Умејса окупала је свога мужа Ебу Бекра.⁸⁶

Дозвољено је и жени и човеку да окупају умрло и мушко и женско које има мање од седам година. Ако би се

⁸⁴ Хадис бележи Таберани у Ел-Кебиру, Хаким и Бејхеки.

⁸⁵ Хадис бележе Ахмед, Ибн Хиббан, Ибн Маџе и Несائي у Ел-Кубра.

⁸⁶ Хадис бележи Малик.

нашао умрли између жена које му нису махрем (блиски род), или умрла жена између људи који јој нису махрем, и нема никог ко би их окупао од њиховог пола или њима блиских (махрема), узеће се умрлом тејеммум, тако што ће онај ко за њега узима тејеммум дотаћи својим рукама земљу, затим потрти њима његово лице и руке.

2. Отклониће од умрлог његову одећу при његовом купању, затим ће да га прекрију нечим што ће да прекрије његов стидни део тела и то ће да учини на месту скривеном од очију народа.

3. Лепо је да особа која купа умрле исправи делове тела који се пресавијају ако је то лако да му уради, а ако се боји да ће да му поломи делове тела, неће то да чини.

4. Подигнуће главу умрлог онај који га купа скоро до положаја седења и нежно ће да га притисне по стомаку како би из њега нешто евентуално сувишно изашло.

5. Потом ће умрлом онај ко га купа, да опере стидни део тела, тако што ће око своје руке да замота комад крпе или ће да обуче рукавицу да може добро да очисти стидни део тела. Стидни део тела неће директно да додирује нити ће да гледа у њега.

6. После прања стидног дела тела онај ко купа умрлог проучиће Бисмиллу и узеће му абдест као за молитву, сходно речима Веровесника, нека је над њим Божији спас и мир, који је казао онима који су купали његову кћерку Зејнебу, Бог био задовољан њоме: **"Почните са њеном десном страном и местима која се перу приликом узимања абдеста."**⁸⁷

⁸⁷ Хадис бележе Бухарија и Муслим.

Неће умрлом да се испирају водом уста и нос, већ ће само замотаном мокром крпом око прста да се очисте његови зуби и ноздрве (нос).

7. Онај ко купа умрлог, ставиће у воду сидр (лишће лотосовог дрвета) или нешто друго од хигијенских средстава када га буде купао. Купање ће да отпочне са прањем главе и браде три пута.

8. Окупаће умрлог почевши са десном страном, тако што ће умрлог да постави да лежи на левој страни и опраће његову десну страну спреда и отпозади. Потом ће умрлог да постави да лежи на десну страну и опраће његову леву страну спреда и отпозади.

9. Лепо је да се прање тела умрлог понови три пута, а ако постоји потреба, може и више од три пута, па све до седам пута и више од тога.

Бухарија и Муслим бележе хадис да је Веровесник, нека је над њим Божији спас и мир, рекао онима који су купали његову кћерку Зејнеб, Бог био задовољан њоме: **"Окупајте је, перући је три, пет, седам или више пута, ако видите да је то потребно."**

10. Ако би после купања из мртвог изашло нешто од нечистоће, очистиће се место одакле је изашла нечистоћа.

11. Суннет је да се при задњем купању стави кафура (камфорово дрво) или неки други мирис у воду, сходно речима Веровесника, нека је над њим Божији спас и мир, који је рекао онима који су купали његову кћерку, Бог био задовољан њоме: **"Приликом задњег прања ставите и кафура или бар мало кафура."**⁸⁸

⁸⁸ Хадис бележе Бухарија и Муслим.

Ако је пак умрли под ихрамом⁸⁹, неће да се мирише ни његово тело, а ни кефини.

12. Ако умрли буде мушкарац, није лепо (похвално) да му се расплиће коса, режу нокти, брију длаке по стомаку изнад полног уда или да се чупају испод пазуха. Што се тиче жене, њена ће се коса после купања исплести у три плетенице које ће да се положи испод њених леђа.

13. Ако после купања из умрлог изађе каква нечистоћа, та ће места одакле се појавила нечист да се напуне ватом, а затим ће умрлом да се узме абдест као за молитву. Ако би пак шта изашло након што се умота у кефине, неће поново да се купа.

14. Побачено дете (недоношче), односно заметак који се из мајчиног стомака откине и изађе пре времена, уколико није напунио четири месеца и ако на њему не могу да се распознају телесни органи (конституција), неће да се купа нити ће да му се клања погребна молитва. Оно ће само да се замота у комад платна и закопа. Ако пак напуни четири месеца или више од тога, окупаће се и клањаће му се погребна молитва, сходно речима Веровесника, нека је над њим Божији спас и мир: **"Недоношчету се клања погребна молитва и упућује се молба за његове родитеље да им Бог опрости и да им се смилује."**⁹⁰

15. Мустехаб (лепо и похвално) је да се окупа онај ко купа умрлог, али му није обавеза, сходно речима Веровесника, нека је над њим Божији спас и мир: **"Ко окупа умрлог, нека се окупа."**⁹¹

⁸⁹ Тј. ако је човек умро на ходочашћу док је још у обредима ходочашћа. (Оп. прев.)

⁹⁰ Хадис бележе Ахмед и Ебу Давуд.

⁹¹ Хадис бележе Тирмизи и Ибн Маџе.

У том контексту Дарекутни бележи предање да је Омер, Бог био задовољан њиме, рекао: "Када бисмо купали умрле, неко би се од нас окупао, а неко не би."

Умотавање умрлог у кефине

Када се умрли окупа и његово тело осуши, обавеза је да се умота у кефине, тако што ће да се прекрије цело његово тело. Умотавање умрлог у кефине обавља се на следећи начин.

1. Мушкарац се умота у три бела намирисана платна која се умотавају једно преко другог па се између сваког платна ставља мирис специфичан за умрле, који се зове ханут. Када је реч о жени, она се умотава у пет комада платна: изар је платно којим се умотава доњи део тела, химар је платно којим се умотава глава, камис — кошуља⁹² и две лифафе⁹³ којима се прекрива цело тело.

2. Умрли се постави на три лифафе у лежећем положају на леђима.

3. Умрлом се између листова стражњице стави намирисана вата да не би из њега изашао неугодан мирис па се намирише цело тело и делови тела којима се сеџда обавља.

4. Први крај лифафе стави се преко десне стране умрлог, а другим крајем лифафе се покрива лева страна. Потом се повуче крпа која је прекривала стидни део тела. После се са другом лифафом поступи исто као и са првом, а затим и са трећом. Код жене се прво облачи изар (доњи огртач), затим преко њега камис. Потом се глава и рамена

⁹² Камис је кошуља која прекрива од врата до стопала без рукава. (Оп. прев.)

⁹³ Лифафа је платно које прелази преко главе и стопала, којим се замота мртвац и свеже и горњи и доњи крај. (Оп. прев.)

прекрију химаром, а после тога се умота у две лифафе као што се умотава мушкарац.

5. Крајеви лифафа се свежу изнад главе и испод стопала да се не би размотали. И преостали део кефина којима је покривено цело тело умрлог добро се свеже тракама од платна.

Клањање погребне молитве умрлом

Када се умрли спреми у кефине, обавеза је присутнима да му клањају погребну молитву.

Опис погребне молитве:

1. Умрли се постави на земљу у правцу Кибле.
2. Пракса је да имам стане поред главе умрлог ако је умрли мушкарац, а на средину умрлог ако је умрли жена. Умрли ће да буде постављен тако да ће његова глава да буде са десне стране имама.
3. Клањачи се поредају у редове иза имама. Дозвољено је да стану са десне и леве стране имама у случају да место буде тесно. Мустехаб (лепо) је да клањачи буду поредани у три реда иза имама.
4. Имам стојећи изговара четири текбира и код сваког текбира подиже руке⁹⁴, а и они који иза њега клањају изговарају текбире. После првог текбира имам и они који клањају за њим проуче: Тражим заштиту код Бога од проклетог ђавола и У име Бога, Милостивог, Самилосног, затим поглавље Приступ. После другог текбира проучи се салават на Веровесника, нека је над њим Божији спас и мир:

⁹⁴ У ханефијској правној школи руке се подижу само код првог текбира. (Оп. прев.)

Аллахумме салли 'ала Мухаммедин ве 'ала али Мухаммедину кема саллејте 'ала Ибрахиме ве 'ала али Ибрахиме иннеке хамидун мецид. Аллахумме барик 'ала Мухаммедин ве 'ала али Мухаммедин, кема баректе 'ала Ибрахиме ве 'ала али Ибрахиме иннеке хамидун мецид. — "Боже, спаси Мухаммеда и његову породицу, као што си спасио Аврама и његову породицу. Ти си, уистину, хвале достојан и племенит. И благослови Мухаммеда и његову породицу, као што си благословио Аврама и његову породицу. Ти си, уистину, хвале достојан и племенит." После трећег текбира проучи се молба за умрлог: Аллахуммагфир ли хајјина ве мејјитина, ве шахидина ве гаибина. Аллахумме мен ахјејтеху минна фе ахјихи 'алел-ислами, ве мен тефевфејтеху минна фетевевфеху 'алел-ислами. Аллахумме ла тахримна ецреху ве ла тудилиена ба'деху.⁹⁵ — "Наш Господару, опрости нашим живима и мртвима, присутнима и одсутнима. Наш Господару, коме од нас даш живот, учини га муслиманом, а кога од нас усмртиш, усмрти га као верника. Наш Господару, немој нас оставити без награде његове и немој нам дозволити да после њега залутамо!"

Аллахуммагфир леху верхамху, ве афихи, ва'фу 'анху, ве екрим нузулеху, ве весси' мудхалеху, вагсилху би-л-маи вес-селци ве-л-беред. Ве неккихи мине-л-хатаја кема некајтес-севбе-л-ебједа минед-денеси, ве ебдилху дарен хајрен мин дарихи ве ехлен хајрен мин ехлихи ве зевџех хајрен мин зевџихи ве едхилху-л-џеннете ве е'изху мин 'азабил-кабри ве мин 'азабин-нари.⁹⁶ — "Мој Господару, опрости и смилуј му се, пређи преко његових лоших дела и почести га у гробу, учини му га пространим и сапери га водом, снегом и кишицом. Очисти га од греха као што се бела одећа чисти од

⁹⁵ Хадис бележи Ебу Давуд.

⁹⁶ Хадис бележи Муслим.

прљавштине. Замени му кућу бољом кућом, родбину бољом родбином и брачног друга бољим брачним другом. Уведи га у Рај и сачувај га за гробне патње, или патње у ватри."

Потом се изговори четврти текбир и после њега се не уче молбе, него се преда селам прво на десну, а онда на леву страну. Дозвољено је да се селам преда само на једну страну. Они који буду клањали за имамом, исто ће и они да предају селам.

5. Онај ко закасни на погребну молитву и пропусти да клања са имамом неколико текбира погребне молитве, следиће имама у ономе што му је преостало од текбира погребне молитве. После четвртог текбира употпуниће оно што му је прошло и надокнадиће све оно што је изоставио од зикра (молби), затим ће да преда селам ако то све буде у могућности пре неголи се умрли понесе испред клањача према гробу. Ако није у могућности, онда ће само да изговори текбир за текбиром узастопно без зикра (молбе) између њих и предаће селам са имамом. Он нема никакве друге обавезе осим тога.

6. Ономе ко пропусти да клања погребну молитву са имамом дозвољено је да клања умрлом на гробу, тако што ће да стане да клања, а гроб ће да буде између њега и Кибле. Погребну молитву ће да клања на начин како је претходно споменуто.

Ношење умрлог (испраћај) и његово закопавање

Фарз кифаје је ношење (испраћај) умрлог и његово закопавање, па ако то обави једна скупина, с осталих спада грех. Укопавање умрлог је према њему частан чин како не би био изложен зверима и птицама. У том делу је и почаст за

живе, јер се не излажу неугодама трулог тела и неугодном мирису умрлог након што се буде распадало и трулило.

Муслиман при ношењу (испраћају) погребна треба да води бригу о следећем:

1. Умрли ће се после купања и спремања у кефине да се постави на табут или на носила да би било лакше да се носи. Табут се носи са четири стране на раменима. Дозвољено је умрлог пренети и у ауто ако је гробље удаљено или је кишно време или је пак неки други узрок који отежава ношење умрлог на раменима.

2. Суннет је да се пожури при ношењу умрлог на погребну молитву сходно речима Веровесника, нека је над њим Божији спас и мир: **"Пожурите да погребну молитву обавите што пре. Ако је умрли (умрла) био добар, пожурујете му оно што му је боље, а ако је другачије, пре ћете да се ослободите зла са ваших вратова."**⁹⁷

3. Није прописано вером да се у току погребне молитве гласно чини зикр и учи Кур'ан. Није дозвољено да погреб следи неку од радњи које су у супротности са вером као што је гласан плач при испраћају молитве или слеђење погребна димом и ватром, јер је Веровесник, нека је над њим Божији спас и мир, забранио да се погреб следи (испраћа) повишним гласом⁹⁸.

Ебу Муса ел-Еш'ари, Бог био задовољан њиме, на самрти је опоручио: **„Немојте мој погреб да следите кадионицом.’ Присутни га упиташе: 'Јеси ли шта чуо о**

⁹⁷ Хадис бележи Бухарија.

⁹⁸ Хадис бележи Ибн Маџе.

томе?' 'Јесам, од Божијег Посланика, нека је над њим Божији спас и мир,' одговорио је он."⁹⁹

Ако би се умрли упоковао ноћу, дозвољено је да се понесе нешто што ће да осветли пут у току ношења умрлог и његовог укопа.

4. Покуђено је да жене следе и испраћају погреб, јер се од Умми Атијје, Бог био задовољан њиме, преноси да је рекла: **"Забрањено нам је, али не строго и искључиво, да испраћамо (следимо) погреб."**¹⁰⁰

При укопу умрлог треба да се води бригу о следећем:

1. Умрли неће да се упогава у три забрањена времена осим у нужди, јер се наводи од Веровесника, нека је над њим Божији спас и мир, да је то забранио.

Забрањена времена су:

- од када сунце изађе па све док се не уздигне мало, односно петнаест минута после изласка сунца,

- када сунце буде на средини неба па све док се не помери ка западу, односно десет минута пре подневског езана (позив на молитву).

- када сунце пође да залази па све док не зађе. У том контексту Муслим бележи хадис од 'Укбе б. Амира, Бог

⁹⁹ Хадис бележи Ибн Маце.

¹⁰⁰ Хадис бележе Бухарија и Муслим.

био задовољан њиме, да је рекао: **"У три времена нам је Божији Посланик, нека је над њим Божији спас и мир, забранио да клањамо или да у њима укопавамо своје умрле. То су: када Сунце излази па све док се не уздигне, када је Сунце на средини неба па све док се мало не помакне и када почне да залазипа све док не зађе."**

2. Муслиман ће да се укопа у муслиманско гробље и није дозвољено да се укопава у немуслиманско гробље.

3. Гроб ће да се ископа да буде дубок и простран како би били сигурни да до умрлог неће моћи да доспе дивљач или како пак не би изашао од њега неугодан мирис. Веровесник, нека је над њим Божији спас и мир, је наредио да се при копању гроба обрати пажња на следеће: **"Копајте гробове тако да буду пространи и дубоки."**¹⁰¹

4. Направи се лахд у гробу у који ће да се стави умрли. Лахд је бољи од шекка ако је земља у гробу чврста и не осипа се. А ако се пак осипа, шекк је бољи. Лахд је једно удубљење при дну зида гроба у правцу Кибле, довољно дугачко и широко да у њега може да стахе тело умрлог. Шекк је једно удубљење у средини гроба по његовој дужини попут корита. Његове се стране изидају ћерпичем и у њега се положи умрли. Наткрива се камењем, тако да не дотиче тело умрлог.

5. Најпречи од људи да умрлог спушта у гроб је онај кога је умрли опоручио, затим они који су најближи од родбине, па онда они ближи.

6. Суннет је да се умрли наднесе и спусти у гроб са дела гроба где се налазе ноге умрлог у гробу. Ако је то неизводиво, онда ће умрли да се спусти у гроб од стране Кибле.

¹⁰¹ Хадис бележе Ебу Давуд, Тирмизи, Несаи и Ибн Маџе.

7. Онај који спушта умрлог у гроб рећи ће: Бисмиллахи ва 'ала миллети ресулилиахи — У име Бога и као припадник уммета (народа) Мухаммеда, нека је над њим Божији спас и мир.

8. Умрли ће у гробу да се положи на десну страну усмерен лицем у правцу Кибле, тако што ће глава да му буде на десној страни од Кибле, а ноге на левој страни. Подупреће се са леђа комадом земље да се не би преврнуо на леђа. Испод главе неће ништа да му се ставља.

9. Када се умрли спусти у гроб, развезаће се повез кефина код његове главе и ногу и неће да му се открива лице осим ако је умро у периоду док је обављао обреде ходочашћа и био у ихрамима, о чему је већ објашњено.

10. Када се спусти умрли у лахд, отвор лахда ће да се збије и чврсто зазидати ћерпичем. Рупице и отвори између ћерпича попуниће се глином да не би до умрлог доспела прашина или земља.

11. Потом ће гроб да се затрпа земљом. Суннет је да се уздигне земља изнад гроба колико један педаљ да би се знало да је ту гроб како би се чувао и пазио па да се не би занемарио и ниподаштавао. Дакле, биће узвишен попут камиље грбе, затим ће на њега да се поставе ситни каменчићи који ће да се поспу водом.

12. На гробу, изнад главе умрлог, поставиће се камен, да би се знало где је тај умрли и да би се разликовао од других гобова.

13. Забрањено је гроб да се обрађује гипсом, гради и зида на њему, седи и гази по њему, јер је Веровесник, нека је

над њим Божији спас и мир, забранио да се гроб обрађује гипсом, да се на њему седи и да се на њему било шта гради.¹⁰²

14. Лепо је (мустехаб) да онај ко присуствује укопу умрлог остане после укопа код гроба и моли за умрлог опрост и да му да чврстину и постојаност приликом испитивања у гробу, јер је Веровесник, нека је над њим Божији спас и мир, имао обичај после укопа умрлог да се заустави код гроба и каже: **"Молите Бога да вашем брату опрости и да му да чврстину и постојаност, јер се он управо сада испитује."**¹⁰³

Изражавање саучешћа

Смисао саучешћа је у томе да се породици умрлог обрати речима утехе и стрпљења, како би им се умањио бол због онога што их је задесило од несреће, жалости и туге при њиховом губитку умрле особе.

При изражавању саучешћа требало би да пажњу обратимо на следеће:

1. При изражавању саучешћа користиће се речи које уливају стрпљење и утеху унесрећеном и подстиче да буде задовољан и веран Узвишеном Богу. Тако на пример рећи ће ожалости: Е'азамеллаху ецреке ве ахсене 'азаеке, ве гафере ли мејјитике! — "Бог те обилато наградио, улио ти стрпљење и опростио твом умрлом!"

Бухарија и Муслим бележе хадис у којем је Веровесник, нека је над њим Божији спас и мир, упутио саучешће својој кћерки рекавши: **Инне лиллахи ма ехазе ве лиллахи мае'ата ве куллу шеј'ин 'индеху ила ецелин**

¹⁰² Хадис бележи Муслим.

¹⁰³ Хадис бележе Ебу Давуд, Хаким и Бејхеки.

мусемма, фелтасбир ве-л-тахтесиб. - "Богу припада и оно што узима и оно што даје. Све има свој одређени рок код Њега, па нека се она стрпи и нека се нада награди од Бога!"

2. Изражавање саучешћа није ограничено одређеним бројем дана. Дозвољено је муслиману да изрази саучешће своме брату муслиману и након три дана, јер је намера изражавања саучешћа ублажавање несреће и утеха за унесрећеног да би код њега престала туга и жалост. Веровесник, нека је над њим Божији спас и мир, изразио је саучешће породици Цаферовој након три дана од пресељења њиховог умрлог.

3. Суннет је да ближња родбина умрлог или пак његове комшије направе храну за породицу (укућане) умрлог, јер је невоља која је их задесила закупила од тога. У том контексту преноси се да је Веровесник, нека је над њим Божији спас и мир, рекао: **"Спремите храну Цаферовој породици; њима је дошло оно што их је закупило."**¹⁰⁴

¹⁰⁴ Хадис бележе Ебу Давуд, Тирмизи и Ибн Маџе.

ПРОПИСИ ЗЕКАТА

Дефиниција зеката

Зекат је обавезно издвајање одређеног дела имовине, која досеже нисаб према посебним условима, онима који имају право на њега.

Прописаност (статус) зеката

Зекат је један од исламских строгих обавеза (фарзова) и један од пет стубова Ислама. Зекат је најузвишенији стуб после молитве.

Каже Узвишени:

"И молитву обављајте и зекат делите." (Кур'ан, поглавље Ел-Бекаре, одломак 43.)

И каже Узвишени:

"Узми од добара њихових зекат, да их њиме очистиш и благословљеним их учиниш." (Кур'ан, поглавље Покајање, одломак 103.)

Бухарија и Муслим бележе хадис од Ибн Омера, Бог био задовољан њиме, да је Божији Посланик, нека је над њим

Божији спас и мир, рекао: **"Ислам је саграђен од пет ствари: Сведочења да нема бога осим Бога Јединога и да је Мухаммед Божији посланик, обављања молитве, давања зеката, обављања ходочашћа и поста месеца рамазана."**

Зекат је обавеза сваком муслиману, и мушкарцу и жени, и маломе и великом, под тачно одређеним условима. Неисправно је веровање онога ко пориче његову обавезност.

Мудрост прописивања зеката

Узвишени Бог прописао је и учинио обавезним зекат због великих мудрости. Те мудрости су:

1. Зекат чисти људске душе од особина као што су шкртост и похлепа и њено навикавање на трошење и издвајање имовине на Божијем путу.
2. Зекат повећава имовину и чисти па је он благостање (увећање) за њега.
3. Зекат је вид саосећања са сиромашнима и испуњење потреба бедника и сиромашних.
4. Зекат успоставља опште добро и благостање, о чему зависи живот и срећа целог народа.
5. Зекат спречава нагомилавање имовине искључиво у рукама богаташа и трговаца да се не би ограничило да имовина буде само у рукама једне одређене скупине људи у заједници.

Услови обавезности издвајања зеката

Зекат је обавезан ако се испуне следећи услови:

1. Ислам, тј. зекат није обавезан немуслиманима, јер је зекат богослужење помоћу којег се муслиман приближава Узвишеном Богу.

Каже Узвишени:

"А прилози њихови неће бити примљени зато што у Бога и Његовог Посланика не верују, што лењо молитву обављају и што само преко воље удељују." (Кур'ан, поглавље Покајање, одломак 54.)

2. Слобода, тј. зекат није обавезан за роба, јер оно што он поседује је имовина његовог власника.

3. Истинско власништво над имовином која се поседује у мери изнад нужне потребе, а који је пак нужно потребан човеку, као што је храна, одећа и пребивалиште.

4. Да прође година дана откако је имовина на коју се даје зекат достигла висину нисаба, сходно речима Веровесника, нека је над њим Божији спас и мир: **"Нема зеката на ону имовину која није била у поседу целу једну годину."**¹⁰⁵

Овај услов се односи на стоку, злато, сребро, новац и вредносне папире, или на трговачку робу. Што се тиче усева, плодова, руда и пронађеног закопаног блага, није услов да прође година, већ је обавеза да се на то зекат даје на дан жетве и бербе или вађења (проналаска), према речима Узвишеног Бога: **"И дајте на дан жетве и бербе."** (Кур'ан, поглавље Ел-Ен'ам, одломак 141.)

¹⁰⁵ Хадис бележи Ибн Маџе.

5. Да имовина достигне висину нисаба, тј. да имовина достигне тачно одређену меру, тако да, ако би се умањила имовина од те мере, не би била обавеза да се издваја зекат на њега. О овоме ће после бити објашњење.

Четири су врсте имовине на коју је обавеза да се даје зекат:

1. Злато, сребро и вредносни папири;
2. Стока;
3. Оно што расте из земље;
4. Трговачка роба.

Имовина на коју је обавеза да се даје зекат и износи нисаба те имовине

1. Вредност (новац), тј. злато, сребро, вредносни папири (новац): На наведене врсте вредности обавеза да се је даје зекат када достигне нисаб, према следећима износима и мерама:

- Нисаб злата пропорционалан је вредности 85 грама чистог злата (24 карата). Ако достигне ову количину или више од тога, даје се зекат у висини од 2,5%.

- Нисаб сребра пропорционалан је вредности 595 грама сребра. Ако достигне ову количину или више од тога, даје се зекат у висини од 2,5%.

- Вредносни папири (новац) процењују се на основу вредности злата и сребра и на њих се даје зекат у висини од 2,5%.

Зекат на накит који служи за украшавање

То је злато или сребро које човек употреби у сврху дозвољеног украшавања. Пример дозвољене употребе накита за украшавање јесте женска употреба злата. Зекат није обавезан на накит којим се украшава ако је у умереним границама. Ако пређе границе умерености и достигне то прекорачење висину нисаба изнад основне потребе, обавеза је на то зекат да се издвоји. Зекат на накит је такође обавеза ако власник намерава да га чува (складишти) и да на њему заради.

2. Стока: У стоку спадају камиле, краве и овце. На њих није обавеза да се даје зекат, осим ако се испуне следећи услови:

а) Ако се држи и узгаја због млека и приплода и не користи се за обрађивање земље, ношење намирница или за преношење терета.

б) Да се целу годину или више од године стока чува на испашу коју је Узвишени Бог учинио за испашу и није производ ничији други.

в) Да достигне нисаб. Висина нисаба за камиле је пет камила, за краве тридесет крава, а за овце четрдесет оваца. Није обавеза зекат да се даје за мању количину од ове када је у питању стока.

г) Да се нисаб поседује пуну годину дана.

Количина која је обавезна да би се зекат издвојио на камиле:

Зекат на камиле није обавезан све док њихов број не достигне до броја пет. Када број камила достигне пет или више од тога, зекат ће да се издваја на следећи начин:

Број	Обавезна количина	
од	до	
5	9	Овца од једне године или коза од две године
10	14	Две овце
15	19	Три овце
20	24	Четири овце
25	35	Једна једногодишња камила (којој је настала друга година живота)
36	45	Једна двогодишња камила (којој је настала трећа година живота)
46	60	Једна трогодишња камила (којој је настала четврта година живота)
61	75	Једна четворогодишња камила (којој је настала пета година живота)
76	90	Две двогодишња камиле
91	120	Две трогодишње камиле
121	129	Три двогодишње камиле

130	139	Једна трогодишња и две двогодишње камиле
140	149	Две трогодишње и једна двогодишња камила
150	159	Три трогодишње камиле
160	169	Четири двогодишње камиле.

Када се број камила повећа изнад стотину и двадесет (120), на сваких четрдесет камила даће се још по једна двогодишња камила, а на сваких педесет даће се још по једна трогодишња камила.

Количина која је обавезна да би се зекат издвојио на краве

Зекат на краве није обавезан све док њихов број не достигне до броја тридесет. Када број крава досегне тридесет и више од тога, зекат ће да се издваја на следећи начин:

Број	Обавезна количина	
од	до	
30	39	Једногодишње јуне или јуница (којем је настала друга година живота)
40	59	Двогодишње јуне или јуница (којем је настала трећа година живота)
60	69	Два једногодишња јунца (јунице)
70	79	Један једногодишњи и један двогодишњи јунац (јуница)

80	89	Два двогодишња јунца (јунице)
90	99	Три једногодишња јунца (јунице)
100	109	Два једногодишња и један двогодишњи јунац (јуница)
110	119	Један једногодишњи и два двогодишња јунца (јунице)
120	129	Четири једногодишња јунца или три двогодишња јунца (јунице).

Када се број крава повећа изнад седамдесет девет (79), на сваких тридесет крава даће се још по једно једногодишње јуне (јуница), а на сваких четрдесет крава даће се још по једно двогодишње јуне (јуница).

Количина која је обавезна да би се зекат издвојио на овце

Зекат на овце није обавезан све док њихов број не достигне до броја четрдесет. Када број оваца достигне четрдесет или више од тога, зекат ће да се издвоји на следећи начин:

Број	Обавезна количина
од	до
40	120 Једногодишња коза или овца која је напунила шест месеци ¹⁰⁶
121	200 Две овце

¹⁰⁶ Мисли се на овцу која је по своме изгледу и дебљини попут овце од године дана. (Оп. прев.)

201	399	Три овце
400	499	Четири овце
500	599	Пет оваца
600	699	Шест оваца
700	799	Седам оваца

Када се број оваца повећа изнад две стотине (200), на сваких стотину оваца даће се још по једна овца. Ако се стока буде узгајала због трговине, зекат ће на њу да се издваја као на трговачку робу у износу од 2,5%.

3. Зекат на пољопривредне производе и на оно што се ископава из земље:

Зекат је обавезан на све плодове и семенке које могу да се мере (вагају) и складиште, као што су урме и грожђице. Зекат није обавезан на плодове и семенке све док њихова количина не достигне нисаб. Нисаб на плодове и семенке (житарице) је три стотине Веровесникових, нека је над њим Божији спас и мир, прегршта, а што пак одговара приближној количини од 624 килограма. Када количина плодова и семенки (житарица) достигне нисаб или више од тога, зекат ће да се издваја на следећи начин:

1. Уколико се усеви и плодови заливају кишом и не улаже се труд и имовина за њихова заливања, висина зеката на њих је једна десетина, тј. 10%.
2. Уколико се при заливању усева и плодова улаже труд и додатни трошкови, као што је црпљење (испумпавање) воде из бунара, висина зеката ће да буде пола десетине, тј. 5%.

3. Уколико се усеви и плодови буду заливали једанпут уз додатно улагање труда и трошкова, а једанпут без додатног улагања труда и трошкова, висина зеката ће да буде 7,5%.

Није обавеза да се даје зекат на усеве и плодове уколико нису отврднели и сазрели.

Зекат није обавезан да се даје на поврће и воће, осим ако се не сије и узгаја због трговине. Ако се сије и узгаја због трговине, висина износа зеката биће 2,5%.

Обавеза је да се даје зекат на пронађено закопано благо непознатог власника (ер- риказ)

Ер-риказ је благо које се пронађе у земљи, било злато или сребро или пак нека друга врста блага са неверничким обележјима. Висина зеката биће 5%, без обзира колика то количина била, сходно речима Веровесника, нека је над њим Божији спас и мир: **"Зекат на пронађено закопано благо је петина."**¹⁰⁷ Све остало од пронађеног закопаног блага, тј. четири петине, биће власништво онога ко га пронађе.

4. Трговачка роба:

Трговачком робом се сматра све оно што се припрема и приређује за продају и куповину са намером зараде, биле то некретнине, стока, храна, алати, деонице, вредносни папири и слично томе. Обавеза је да се зекат издвоји на трговачку робу када њихова вредност достигне нисаб након што се измире дугови и трошкови па буде у поседству власника пуну годину

¹⁰⁷ Хадис бележе Бухарија и Муслим.

дана. Процена зеката према сребру или злату вршиће се по томе шта је боље за сиромаше, па ће да се издвоји зекат у висини од 2,5%. Зекат је обавезан на трговачку робу, имали зараде на њој или пак били на губитку, све док преостали део достиже висину нисаба. Вредност трговачке робе узима се у обзир према њеној вредности на тржишту након што буде у поседству власника пуну годину дана. Не узима се у обзир вредност и цена за коју је купљена та роба. Дозвољено је да се издвоји зекат у трговачким артиклима које се налазе код дотичног трговца ако су сиромашноме неопходне.

Издавања зеката

Ако се употпуне сви претходно споменути услови, обавеза је муслиману да издвоји зекат и да га удели онима који на њега имају право сходно следећим прописима:

1. Време издавања зеката

Обавеза је да се зекат издвоји одмах по употпуњењу његовог времена, тј. након што буде у поседству власника пуну годину. Није дозвољено одгађање издавања зеката осим због потребе.

Дозвољено је да се унапред издвоји зекат ако је имовина власника који издава зекат достигао висину нисаба за период од две године. Од Алије, Бог био задовољан њиме, преноси се да је Веровесник, нека је над њим Божији спас и мир, узео од Ел-Аббаса зекат унапред за две године.

2. Категорије корисника зеката

Осам је категорија људи којима је дозвољено да се даје зекат. Узвишени Бог их је тачно одредио у часноме Кур'ану:

"Зекат припада само сиромасима и невољницима и онима који га сакупљају, и онима чија срца треба придобити, и за откуп из ропства и презадуженима и у сврхе на Божијем путу, и путнику-намернику. Бог је одредио тако! — А Бог све зна и Мудар је." (Кур'ан, поглавље Покајање, одломак 60.)

а) Сиромаси: сиромасима се сматрају они који не поседују имовину којом би задовољили своје потребе или потребе своје породице. Дакле, ако они нису нашли ништа за себе или су пак нашли пола од онога што им је потребно, даће им се од зеката колико може да им буде довољно за једну целу годину.

б) Невољници: невољницима се сматрају они који су нашли за себе пола потребне количине хране или су пак нашли нешто више од пола, као да неко има са собом једну стотину (новаца), а потребне су му две стотине, па ће да му се да од зеката колико може да му буде довољно за једну целу годину.

в) Они који сакупљају зекат: то су они које је одговорна особа одредила да сакупљају зекат, да га чувају и да га деле онима који на њега имају право. Даће им се од зеката колико им је потребно за период њиховог доласка и повратка све ако би били и богати.

г) Они чија срца треба придобити: то су они које желимо приволити да пређу на Ислам или да престану са чињењем зла или пак да их учинимо постојаним и чврстим у веровању.

д) За откуп из ропства: то су робови који се откупе из ропства имовином од зеката и онда постану слободни или се пак договоре са својим власницима да ће да

им дају новац за свој откуп, па ће да им се да од зеката како би сами себе откупили од својих власника.

ђ) Презадужени: то су они који су презадужени и који су се оптеретили дуговима, али не у непокорности узвишеном Богу, и немају имовину којом би измирили те дугове без обзира јесу ли задужени за себе или за неког другог, као на пример да би помирили завађене.

ж) У сврхе на Божијем путу: то јест борцима који се добровољно боре на Божијем путу и који позивају у веру Узвишеног Богу.

з) Путнику-намернику: то је сваки путник који је одвојен од свога града (земље) и нема новца са собом помоћу којег би се вратио у свој град, а не може да нађе никога да би му позајмио.

Није услов да онај ко издваја зекат обухвати свих осам категорија при подели зеката. Са њега спада одговорност и обавеза ако да зекат било којој од ових осам категорија.

3. Кома није дозвољено да се даје зекат

Није дозвољено да се даје зекат једној од следећих категорија људи:

1. Богаташима и онима који су у снази да могу да стичу имовину. Веровесник, нека је над њим Божији спас и мир, је рекао: **"У зекату нема удела за богаташа и особу која је у снази и може да стиче имовину."**¹⁰⁸

Из ове групе издвајају се они који раде на скупљању зеката, богати дужници, онај који је у могућности да стиче

¹⁰⁸ Хадис бележе Ахмед, Ебу Давуд и Несائي.

имовину, али се посветио изучавању (студију) исламских наука и нема имовине за опскрбе.

2. Зекат није дозвољено да се даје особама које смо обавезни да издржавамо као што су: очеви, мајке, деде, нане, деца, унучад. Наведенима се не даје зекат, јер је обавеза онога ко издваја зекат да издржава и да се брине о њима.

3. Неверницима које не желимо да приволимо за Ислам. Њима није дозвољено давање зеката сходно речима Веровесника, нека је над њим Божији спас и мир: **"Узима се од њихових богатих и враћа се њиховим сиромашним."**¹⁰⁹

Тј. богаташи муслимани и њихови сиромаси, а не сиромаси од немуслимана.

4. Породици Веровесниковој, нека је над њим Божији спас и мир, није дозвољен зекат, сходно речима Веровесника, нека је над њим Божији спас и мир: **"Милостиња (зекат) није дозвољена породици Мухаммедовој, нека је над њим Божији спас и мир. То је људска прљавштина."**¹¹⁰

У породицу Веровесникову, нека је над њим Божији спас и мир, се убраја свако ко је из лозе Бену Хашима и Абдулмутталиба.

4. Преношење зеката из једног града у други

Дозвољено је преношење зеката из града где је обавеза да се издвоји зекат у други град, без обзира је ли он близу или далеко, ако је то потребно. Пример томе је да у неком далеком граду буде тешко сиромаштво или пак да буде родбина онога ко издваја зекат у далеком граду.

¹⁰⁹ Хадис бележе Бухарија и Муслим.

¹¹⁰ Хадис бележи Муслим.

Зекат на дуг

Ако би муслиман позајмио некеме дуг, и ако би тај дуг досегао висину нисаба, и ако би прошла цела једна година и ако би његова имовина остала под дугом, његово стање може да подразумева једну од следеће две ситуације:

1. Да се нада да ће да му се дуг исплати, а његов је дужник богаташ који признаје тај дуг. У овом случају зекат је обавезан да да на тај дуг зајмодавац, али тек онда када добије у руке тај дуг. Када преузме дуг од дужника, даће зекат за све протекле године за које није издвајао зекат на ту имовину.

2. Да нема наде да ће да му се дуг исплати, јер је његов дужник онај који одуговлачи дуг, сиромах или пак неко ко је у тешкој ситуацији. У овој ситуацији зајмодавац није обавезан да даје зекат на име дуга све док га не преузме. Када дуг преузме, сјединиће га са преосталом својом имовином и издвојиће зекат по истеку године након што је преузео дуг. Ако не буде имао друге имовине осим тог дуга, узеће у обзир нову годину за обрачунавање и издвајање зеката након што га преузме.

ПРОПИСИ ПОСТА

Дефиниција поста

Пост је суздржавање од јела, пића и полног односа од зоре до заласка сунца са намером приближавања Узвишеном Богу.

Вредност поста

Вредности поста су узвишене и његове су користи величанствене. Муслиману доносе добро и на овом свету и на Будућем.

Те вредности су:

1. Пост је за постача штит од греха и ватре.

Бухарија бележи хадис од Ебу Хурејреа, Бог био задовољан њиме, да је Божији Посланик, нека је над њим Божији спас и мир, рекао: **"Пост је штит, па нека постач не чини срамотна и ружна дела, а ако га неко нападне или почне да га грди, нека му два пута каже: 'Ја постим!'"**

Преноси се од Џабира, Бог био задовољан њиме, да је Веровесник, нека је над њим Божији спас и мир, рекао: **"Пост је штит којим ће роб да се заштити од ватре."¹¹¹**

2. У Рају имају врата која се зову Рејјан и на њих ће да уђу само постачи:

Бухарија и Муслим бележе хадис од Сехла, Бог био задовољан њиме, да је Веровесник, нека је над њим Божији спас и мир, рекао: **"У Рају имају једна врата која се зову Рејјан. На Судњем дану кроз њих ће да улазе само постачи и нико више. Када се повиче: 'Где су постачи?' — Постачи ће да устану и само они ће на њих да уђу. Када они на њих уђу, врата ће да се затворе и више нико на њих неће (моћи) да уђе."**

3. Постач ће да има радост када сретне свога Господара:

¹¹¹ Хадис бележи Ахмед.

Бухарија и Муслим бележе хадис од Ебу Хурејреа, Бог био задовољан њиме, да је Божији Посланик, нека је над њим Божији спас и мир, рекао: **"Постач има две радости којима се радује: када се омрси, радује се мршењу и када сретне свог Господара, радоваће се због свога поста."**

4. Пост је богослужење за који ће муслиман да буде награђен непроцењивом наградом:

Муслим бележи хадис од Ебу Хурејреа, Бог био задовољан њиме, да је Божији Посланик, нека је над њим Божији спас и мир, рекао: **"За свако дело човек ће да буде многоструко награђен. За једно добро дело биће награђен и до десет пута, па и до седам стотина пута! Каже Узвишени Бог: 'Осим за пост, он припада Мени и Ја ћу за њега посебно да наградим.'"**

5. Пост ће да избрише грехе:

Муслим бележи хадис од Ебу Хурејреа, Бог био задовољан њиме, да је Божији Посланик, нека је над њим Божији спас и мир, рекао: **"Пет дневних молитви и петак молитва до петка молитве су откуп за грехе почињене између њих, ако се не ураде велики греси. Рамазан до рамазана је откуп за грехе почињене између њих, ако се клони великих греха."**

6. Пост ће да буде заговорник постачу на Судњем дану:

Ахмед бележи хадис од Ибн Омера, Бог био задовољан њиме, да је Веровесник, нека је над њим Божији спас и мир, рекао: **"Пост и Кур'ан биће заговорници (шефације) за роба на Судњем дану. Рећи ће пост: 'Господару, ја сам му забранио храну и прохтеве дању, па учини ме његовим заговорником.' Рећи ће Кур'ан: 'Ја сам му забранио**

спавање ноћу, па учини ме његовим заговорником.' Рећи ће им Узвишени: 'Па, биће им дозвољено да буду његови заговорници.'"

Пропис поста месеца рамазана

Узвишени Бог ставио је у обавезу пост месеца рамазана. Учинио је пост месеца рамазана једним од стубова Ислама без којег вера Ислам неће да буде примљена.

Каже Узвишени Бог:

"О верници! Прописује вам се пост, као што је прописан онима пре вас, да бисте били богобојазни." (Кур'ан, поглавље Ел-Бекаре, одломак 183.)

Бухарија и Муслим бележе хадис од Ибн Омера, Бог био задовољан њиме, да је Божији Посланик, нека је над њим Божији спас и мир, рекао: **"Ислам је изграђен на пет ствари: Сведочењу да нема другог бога осим Бога Јединога и да је Мухаммед Божији посланик, клањању прописаних молитви, давању зеката, посту месеца рамазана и ходочашћу."**

Утврђивање почетка месеца рамазана

Почетак рамазана се утврђује на основу једне од следеће две ствари:

1. Виђењем млађака месеца рамазана:

То јест да се види млађак месеца рамазана уочи тридесетог дана месеца ша'бана. Ако се види млађак, наступио је месец рамазан и обавезан је пост месеца рамазана.

Каже Узвишени:

"Ко од вас у том месецу буде код куће, нека га у посту проведе!" (Кур'ан, поглавље Ел-Бекаре, одломак 185.)

2. Навршавање тридесет дана месеца ша'бана

Овако ће да се поступи уколико буде отежано виђење млађака месеца рамазана.

Бухарија и Муслим бележе хадис од Ебу Хурејреа, Бог био задовољан њиме, да је Божији Посланик, нека је над њим Божији спас и мир, рекао: **"Када видите млађак — запостите, а када га поново видите - омрсите се! Ако небо буде облачно, онда намирите тридесет дана ша'бана."**

Да би се утврдило виђење младака месеца рамазана, довољно је да једна поуздана особа посведочи да га је видела.

Коме је обавеза да пости месец рамазан

Обавеза поста пада на муслимана, пунолетног, паметног, који се налази код куће, који је у могућности и нема неку шеријатску (верозаконску) препреку.

Према томе, нису обавезни да посте: немуслиман, дете које још не може да разликује богослужење и обичај, луда (ненормална) особа, жена у стању менструалног и постпорођајног периода.

Наведене особе ако би и постиле, њихов пост не би био исправан и неће да буде примљен. Пост није обавезан детету које не може да уочи разлику између богослужења и обичаја, тј. детету које је напунило седам година, путнику, болеснику којем пост представља оптерећење или може да му наштети.

Ипак, ако би постили, пост би им био исправан и обавеза би спала с њих.

Стубови поста

Пост има два стуба:

1. Намера, тј. да постач намерава својим постом да чини богослужење Узвишеном Богу, јер је Веровесник, нека је над њим Божији спас и мир, рекао: **"Дела се вреднују према намери."**¹¹² Намера за пост месеца рамазана бива на два начина:

а) Општа намера, тј. да постач одлучи да ће да испости цели рамазан када се утврди његов почетак са намером да се покори и приближи Узвишеном Богу.

б) Посебна намера тј. да постач одлучи сваке ноћи за пост следећег дана, сходно речима Веровесника, нека је над њим Божији спас и мир: **"Онај ко не донесе одлуку да пости ноћу пре зоре, тај и нема поста."**¹¹³

2. Сустезање од јела, пића, полног односа и свега другог што квари пост од појаве зоре па до заласка сунца.

Каже Узвишени:

"Једите и пијте све док будете могли да разликујете белу нит од црне нити зоре, а потом употпуните пост до ноћи." (Кур'ан, поглавље Ел-Бекаре, одломак 187.)

¹¹² Хадис бележе Бухарија и Муслим.

¹¹³ Хадис бележе Тирмизи, Несаи и Ибн Маџе.

Време сустезања отпочиње од појаве праве (истинске) зоре која бива са оглашавањем мујезина (онај који позива на молитву) за јутарњу молитву,¹¹⁴ а завршава заласком сунца.

Оправдања која дозвољавају мршење у месецу рамазану

Дозвољено је да се мрси у месецу рамазану због следећих оправданих разлога:

1. Болест и старост:

Дозвољено је да мрси месец рамазан болеснику који се нада оздрављењу. Када оздрави, обавезан је да напусти све дане које је пропустио (мрсио).

Каже Узвишени:

"А онеме од вас који је болестан или на путу буде, исти број других дана. Онима који га тешко подносе, откуп је да сиромаша нахране." (Кур'ан, поглавље Ел-Бекаре, одломак 184.)

Ибн Аббас, Бог био задовољан њиме, је рекао: **"То су оронули старац и старица који нису у стању да посте, па ће да нахране за сваки дан по једног сиромаша."**¹¹⁵

Болест која оправдава мршење је она врста болести која представља потешкоћу болеснику у току поста или може да му нанесе штету или чак може да му одложи оздрављење. Болесник који се не нада оздрављењу или онај који је трајно немоћан да пости, као што је старац, неће да пости и нахраниће за сваки дан који не пости по једног сиромаша.

¹¹⁴ Тј. у првом времену.

¹¹⁵ Хадис бележи Бухарија.

Нису обавезни да напаштају дане које су мрсили. Мера да се нахрани сиромаш је колико пола са'а пшенице, урми, риже или слично томе од намирница тог града. Мера једног са'а је четири пуна средња прегршта, што одговара количини од 2,5 килограма риже. Дакле, сваки дан ће да се храни сиромаш са 1,250 килограма риже.¹¹⁶

2. Путовање:

Путнику који путује на раздаљину у којој је дозвољено да скрати намаз дозвољено је и да мрси месец рамазан, али је обавезан да то напусти.

Каже Узвишени:

"А онеме од вас који је болестан или на путу буде, исти број других дана." (Кур'ан, поглавље Ел- Бекаре, одломак 184.)

Раздаљина због које је дозвољено да се користи олакшица краћења молитви и мршење месеца рамазана је 80 километара. Није дозвољено да се не пости ако је разлог путовања непокорност Узвишеном Богу или тим путовањем жели само да се избегне пост.

Путнику је најбоље да у току дана месеца рамазана учини онако како је њему најлакше. Ако му буде лакше да пости, он ће да пости, а ако му буде лакше да мрси, мрсиће, па ће после да напусти. Ако буде постио, пост му је исправан и са њега спада обавеза поста па није обавезан да напашта.

Бухарија и Муслим бележе хадис од Енеса, Бог био задовољан њиме, да је рекао: **"Путовали смо са Веровесником, нека је над њима Божији спас и мир, (уз рамазан) и онај ко је постио није оном ко није постио то**

¹¹⁶ Тј. са нечим сличним ризи од намирница тог града. (Оп. прев.)

сматрао маном, а и онај ко није постио није замерао оном ко је постио."

Ако би му пост наносио потешкоћу или ако би му наштетито, мршење је за њега боље.

Бухарија и Муслим бележе хадис од Џабира, Бог био задовољан њиме, да је Божији Посланик, нека је над њим Божији спас и мир, рекао: **"Пост на путовању не представља (праву) побожност."**

3. Менструални и постпорођајни период:

Обавеза је жени коју задеси менструални или постпорођајни период да мрси и њој је забрањено да пости, према хадису који преноси Ебу Сеид ел-Худриј, Бог био задовољан њиме, да је Веровесник, нека је над њим Божији спас и мир, рекао: **"Зар не, када је са хајзом (менструација), она не клања и не пости."**¹¹⁷

Обавезна је да те дане напости, према предаји која се преноси од Аише, Бог био задовољан њоме, да је рекла: **"Дешавало нам се то (то јест хајз), па нам је наређено да надокнадимо пост, а није нам наређено да надокнадимо молитву."**¹¹⁸

4. Трудноћа и дојење:

Дозвољено је жени да мрси уколико буде трудна или дојиља и боји се за своје здравље или за здравље свога детета да ће да му постом науди, према хадису којег преноси Енес, Бог био задовољан њиме, да је Божији Посланик, нека је над њим Божији спас и мир, рекао: **"Узвишени Бог је путника**

¹¹⁷ Хадис бележи Бухарија

¹¹⁸ Хадис бележи Муслим.

ослободио пола молитве, а путника, трудницу и дојиљу поста." ¹¹⁹

Напостиће трудница или дојиља сваки дан који је мрсила ако њено мршење буде због бојазни за њено здравље. Ако се трудница или дојиља буде бојала за здравље свога детета, она ће поред напаштања да нахрани и сиромаша, према речима Ибн Аббаса, Бог био задовољан њиме: **"Трудница и дојиља, ако се буду бојале за здравље свога детета, мрсиће и нахраниће (сиромаша)."** ¹²⁰

Дозвољено је да мрсе радницима занатлијама и онима чији су послови тешки чак и ако би започели пост, али им он представљао потешкоћу, а ако би им било неопходно да наставе са својим занатом и пословима у току дана.

Суннети и култура понашања приликом поста

Лепо је постачу:

1. Сехур, тј. ручак у време сехура у задњем делу ноћи са намером поста. Сехур је исправан и са пуно и са мало хране, па чак и када би то био гутљај воде, сходно речима Веровесника, нека је над њим Божији спас и мир: **"Заиста је у сехуру благостање и никако га не изостављајте, па макар неко од вас попио само гутљај воде, јер заиста Узвишени Бог и анђели доносе благослове на оне који устају на сехур."** ¹²¹

Лепо је да се одгађа сехур до пред саму зору, сходно хадису који се преноси од Зејда б. Сабита, Бог био задовољан њиме, да је Божији Посланик, нека је над њим Божији спас и мир, рекао: **"Јели смо за сехур заједно са Божијим**

¹¹⁹ Хадис бележе Ебу Давуд, Тирмизи, Несаи и Ибн Маџе.

¹²⁰ Хадис бележи Ебу Давуд.

¹²¹ Хадис бележи Ахмед.

Послаником, нека је над њим Божији спас и мир, па смо убрзо потом устали да клањамо па сам упитао: 'Колико је било прошло између езана и секура', на шта ми је одговорено: 'Онолико, колико је потребно да се проучи педесет кур'анских одломака.'" ¹²²

2. **Пожуривање ифтара**, тј. да доручак буде одмах по заласку сунца, због речи Веровесника, нека је над њим Божији спас и мир: "Људи ће да буду у добру све док буду журили са ифтаром."¹²³

3. Ифтарење свежим урмама, а ако се не могу наћи свеже, може и сувим. Ифтар би требао да се састоји од непарног броја урми: три, пет или седам урми. Ако постач не би имао урми, ифтарио би се водом, јер се преноси од Енеса, Бог био задовољан њиме, да је **Божији Посланик, нека је над њим Божији спас и мир, ифтарио тако што би појео неколико свежих урми пре клањања предвечерње молитве, а ако не би било свежих, онда би појео неколико сувих, а ако пак не би било ни сувих, онда би се ифтарио са неколико гутљаја воде.** ¹²⁴

4. Упућивање молбе за време ифтара и у току поста, јер је Веровесник, нека је над њим Божији спас и мир, рекао: "**Тројици молба неће да буде одбијена: постачу приликом ифтара, праведном вођи и ономе коме је неправда учињена.**"¹²⁵

Божији Посланик, нека је над њим Божији спас и мир, када би се ифтарио, учио би следећу молбу: *Зехебез-земе' вебтеллетил-'урук ве себете-л-ецру инса'аллах.* - "Жеђ је

¹²² Хадис бележе Бухарија и Муслим.

¹²³ Хадис бележе Бухарија и Муслим.

¹²⁴ Хадис бележе Ебу Давуд и Тирмизи.

¹²⁵ Хадис бележи Тирмизи.

угашена, крвне жиле су освежене и награда је уписана, ако Бог да." ¹²⁶

5. Повећање броја покорности и богослужења, као што је дељење милостиње, учење Кур'ана и припремање ифтара за постача.

Бухарија и Муслим бележе од Ибн Аббаса, Бог био задовољан њиме, да је рекао: **"Божији Посланик, нека је над њим Божији спас и мир, био је најдарежљивији човек, а најдарежљивији је био у месецу рамазану када му је долазио анђео Гаврило. Долазио му је сваке рамазанске ноћи да би га подучавао Кур'ану, тако да је Посланик, нека је над њим Божији спас и мир, постајао дарежљивији од благог поветарца у чињењу добра."**

6. Улагање додатног напора за клањање ноћне молитве (нафиле- добровољне молитве) и теравих молитве (молитва која се клања током месеца рамазана), јер је Веровесник, нека је над њим Божији спас и мир, рекао: **"Ко у рамазану клања ноћну молитву, верујући у Бога и очекујући Његову награду, биће му опроштени ранији греси."** ¹²⁷

7. Обављање умре (посета Ка'бе), јер је Веровесник, нека је над њим Божији спас и мир, рекао: **"За умру учињену у рамазану награда је као ходочашће."** ¹²⁸

8. Лепа нарав и стрпљење при узнемиравању, јер је Веровесник, нека је над њим Божији спас и мир, рекао: **"Када неко од вас буде постио, нека не говори непристојно и нека**

¹²⁶ Хадис бележе Ебу Давуд и Несائي у Ел-Кубра.

¹²⁷ Хадис бележе Бухарија и Муслим.

¹²⁸ Хадис бележе Бухарија и Муслим.

не диже глас. Ако га неко псује или нападне, нека каже: 'Ја сам постач'."¹²⁹

Шта је све постачу дозвољено?

Постачу је дозвољено у току дана у месецу рамазану да учини неку од следећих ствари:

1. Купање по дану у месецу рамазану, јер је Веровесник, нека је над њим Божији спас и мир, посипао воду по глави или због жеђи или врућине, а био је постач.¹³⁰

2. Пробати храну у случају потребе, али под условом да не доспе до грла.

3. Дотерати и намирисати се, али под условом да не доспију делови тих мирисних супстанци у грло, као на пример дим од запаљивих мириса.

4. Клистир инекција и оне које се дају у вене.

5. Подвлачење сурме (врста шминке) и стављање капи у очи.

6. Употребљавање мисвака (средства за чишћење зуба).

7. Устајање ујутру нечист од полног односа, јер је Веровесник, нека је над њим Божији спас и мир, устао ујутру цунуп (нечист) од полног односа, затим се окупао и постио (тај дан).¹³¹

¹²⁹ Хадис бележе Бухарија и Муслим.

¹³⁰ Хадис бележе Ахмед и Ебу Давуд.

¹³¹ Хадис бележе Бухарија и Муслим.

Исто је и са женом која постане чиста од менструације и постпорођајног периода пре зоре, њен пост је исправан, па макар се и не окупала пре почетка поста.

8. Љубљење, али само за оне који могу да се суздрже и неће то да им побуди страсти, јер се Омер, Бог био задовољан њиме, бојао за свој пост када је пољубио своју жену, а био је постач. Посланик га је тада упитао: **"Шта мислиш шта би било ако би испрао уста водом док постиш?"** А он је одговорио: **"То не штети посту."** Па му је Посланик онда рекао: **"Па у чему је проблем?"**¹³²

9. Испирање уста и носа без претеривања.

Шта квари пост?

Пост квари једна од следећих ствари:

1. Одметање од вере Ислама, јер није исправно богослужење уз неверовање. Оно уништава дела, као што то каже Узвишени:

"Ако будеш друге Богу равним сматрао, твоја ће дела сигурно пропасти." (Кур'ан, поглавље Скупови, одломак 65.)

2. Ако се нешто поједе или попије намерно, а ако се нешто поједе или попије у забораву, пост је исправан, али треба да се престане чим се сети.

¹³² Хадис бележе Ахмед и Ебу Давуд.

Бухарија и Муслим бележе хадис да је Веровесник, нека је над њим Божији спас и мир, рекао: **"Када неко од вас заборави па једе или се напије, нека доврши свој пост, јер га је то, заиста, Бог нахранио и напојио."**

3. Намерно уношење нечега у грло, као дим од мириса и дим дувана и лек који се узима кроз нос, без обзира да ли је ушао на уста или нос. Употреба пумпице и чашке цвета коју употребљавају оболели од астме сматраће се мршењем ако их оболели употреби у току дана месеца рамазана. Ако га буде употребљавао повремено, обавезан је да напости дане у којима је то употребљавао. Ако то буде константно користио и не може без тога, обавеза му је само да плати откуп за то.

4. Кварење намере поста одлуком да ће да се омрси, тј. да постач донесе одлуку да ће да се омрси пре времена ифтара. Његов пост је покварен све ако и не би појео ништа од хране, јер је покварио један од стубова поста.

5. Двоумљење у доношењу одлуке за мршење, јер двоумљење поништава одлуку у доношењу за пост.

6. Намерно изазвано повраћање, тј. избацивање хране и пића из желуца кроз уста на било који начин и било којим средством без обзира да ли повратио много или мало. Ако би га пак повраћање надвладало и изашло нешто без његовог хтења, његов пост би био исправан, јер је Веровесник, нека је над њим Божији спас и мир, рекао: **"Ко ненамерно поврати, пост неће да му буде покварен, а ко намерно изазове повраћање, тај дан ће да напости."**¹³³

7. Излазак крви од менструалног или постпорођајног периода. Ако жена види крв хајза или нифаса, престаће са

¹³³ Хадис бележе Ебу Давуд, Тирмизи и Ибн Маце.

постом, све ако би се крв појавила на моменат пре заласка сунца.

8. Излазак сперме услед загледања, самонадражавања или онанисања, јер се тако догодило задовољство и ужитак, па је попримило значење полног односа. Ако семе изађе без страсти, као због болести, хладноће или на сну, неће да буде покварен пост према консензусу свих учењака.

9. Полни однос. Ако би постач намерно и свесно имао полни однос у току дана у месецу рамазану, његов пост је покварен без обзира је ли дошло до изласка семена или не. Он је обавезан да напости и откуп учини (кеффарет). Кеффарет је откуп роба из ропства, а ако не нађе роба, постиће два месеца узастопно. Ако је немоћан да пости два месеца, нахраниће шездесет сиромеха.

Шта је покуђено (мекрух) за време поста?

Постачу је покуђено да се упушта у ствари које би могле да му покваре пост. То су:

1. Претеривање у испирању уста и носа. Ово је покуђено из страха да не би допрла вода у унутрашњост човека, јер је Божији Посланик, нека је над њим Божији спас и мир, рекао: **"И добро испери водом нос и уста, осим ако постиш."**¹³⁴

2. Љубљење или додиривање жене по целом телу изузев полног органа. Ако то побуди страсти, онда може да проузрокује да се поквари пост.

¹³⁴ Хадис бележе Тирмизи, Несائي и Ибн Маџе.

3. Константно загледање и страствено посматрање своје супруге. То је наслађивање које у већини случајева изазове излазак семена.

4. Беспотребно испробавање хране. На тај начин излаже свој пост ризику, јер ако би шта доспело у грло, то може да га поквари.

5. Беспотребно одлагање ифтара после заласка сунца, а то је пак поистовећивање са јеврејима.

6. Изостављање сехурског ручка, а што пак може да проузрокује слабост у току дана и тако да доведе до мршења.

7. Непрестан пост, тј. да пости два или више дана и да ништа не једе и не пије између тих дана. Ово ће сигурно да проузрокује слабост и немоћ.

8. Сакупљање пљувачке и њено гутање, као и гутање слина.

9. Хицама — пуштање крви, тј. расечање коже и навлачење крви помоћу купце. Хицама је покуђена ономе ко ће да ослаби због ње, а постај је.

Садекату-л-фитр (милостиња)

Узвишени Бог прописао је да се садекату-л-фитр даје у последњем делу месеца рамазана да би људи очистили свој пост од онога што га је окружило од непромишљеног и бестидног говора. У исто време Бог га је учинио и као испомоћ за сиромашне и потребне.

У том смислу се од Ибн Аббаса, бог био задовољан њиме, преноси да је рекао: **"Божији Посланик, нека је над**

њим Божији спас и мир, је милостињу прописао ради чишћења постача од непромишљених и бестидних речи и ради нахрањивања сиромашних."

Брате муслиману, пред тобом следи објашњење прописа садекату-л-фитра.

Пропис (статус) милостиње

Милостиња је обавеза сваком муслиману, био он мушкарац или жена, дете или одрасли, слободан или роб.

Бухарија и Муслим бележе хадис од Ибн Омера, Бог био задовољан њиме, да је рекао: **"Божији Посланик, нека је над њим Божији спас и мир, је рамазаном прописао људима милостињу у износу једног са'а хурми или јечма на сваког муслимана, био он слободан или роб, мушко или женско, дете или одрастао."**¹³⁵

Обавеза је муслиману да подели милостињу сам за себе и за оне за чију је опскрбу задужен, као што је супруга или родбина. Лепо је да се да милостиња на плод у утроби мајке, ако му је удахнута душа.

Услови обавезности милостиње

Милостиња није обавезна осим под следећа два услова:

1. Да је муслиман, јер неверник није обавезан да даје милостињу.

¹³⁵ Хадис бележе Ебу Давуд и Ибн Маџе.

2. Да има код себе хране тек нешто мало више од онога колико му је потребно за његову породицу и основне његове потребе на дан Бајрама и ноћи уочи Бајрама.

У чему се даје милостиња и колика је њена висина?

Обавеза је сваком муслиману да издвоји на име милостиње по један са'а веровеснички од намирница које превладавају у исхрани у том граду, као што су пшеница, јечам, урме, суве грождице, млеко у праху, рижа, кукуруз и томе слично. Мера једног са'а је четири мудда, а један мудд одговара једном просечном напуњеном прегршту. То би у данашње време одговарало мери од 2,5 килограма риже. Битно је да се води рачуна о разлици онога што се премерава прегрштима, је ли лакше или теже од риже.

Када се даје милостиња

Милостиња је обавеза сваком муслиману који је жив дочекао залазак сунца последњи дан рамазана. Најбоље време за издвајање милостиње је од појаве зоре на дан Бајрама, па до пред клањање Бајрам молитве. Дозвољено је да се да милостиња пре на један или два дана. Ко одложи давање милостиње после клањања Бајрам молитве издвојиће га одмах пре заласка сунца на дан Бајрама.

У том контексту Веровесник, нека је над њим Божији спас и мир, је рекао: **"Ко да милостињу пре Бајрам молитве, биће му примљена као садекату-л-фитр, а ко је да после**

Бајрам молитве, па то је онда као свака друга милостиња."¹³⁶

Ко намерно одложи издвајање милостиње, грешан је због његовог одлагања и то ће да му се сматра дугом који је обавезан накнадно да издвоји.

Коме се даје милостиња

Милостиња се даје свим оним категоријама људи којима се даје и зекат. Међутим, најприоритетније би било да се да сиромашнима и невољницима.

У том контексту преноси се од Ибн Аббаса, Бог био задовољан њиме, да је рекао: **"Божији Посланик, нека је над њим Божији спас и мир, је милостињу прописао ради чишћења постача од непромишљених и бестидних речи и ради нахрањивања невољника."**¹³⁷

Посланик је овим хадисом појаснио да милостиња може да се да невољницима, али је приоритетније да се даје сиромашнима.

Добровољни пост

Ислам је прописао добровољни пост. Добровољни пост има статус похвалног (мустехаб) и не спада у обавезне богослужења. Посланик, нека је над њим Божији спас и мир, је подстицао свој уммет на практиковање добровољног поста са обзиром на увећање награде и огромно добро које је у њему. Дани на које Ислам подстиче да се посте су:

¹³⁶ Хадис бележе Ебу Давуд и Ибн Маџе.

¹³⁷ Хадис бележе Ебу Давуд и Ибн Маџе.

1. Пост сваког понедељка и четвртка, јер се преноси од Ебу Хурејреа, Бог био задовољан њиме, да је Божији Посланик, нека је над њим Божији спас и мир, рекао: **"Дела се сваког понедељка и четвртка представљају. Ја волим да кад се моја дела представе будем постаћ."**¹³⁸

2. Пост три дана у сваком месецу, односно бели дани који су на средини хиџретског месеца. То су тринаести, четрнаести и петнаести дан у месецу.

Бухарија и Муслим бележе хадис од Ебу Хурејреа, Бог био задовољан њиме, да је рекао: **"Опоручио ми је мој Пријатељ, нека је над њим Божији спас и мир, да од сваког месеца постим по три дана."**

3. Пост на Дан Ашуре, а то је десети дан месеца мухаррема. Муслим бележи од Ебу Катаде, Бог био задовољан њиме, да је Веровесник, нека је над њим Божији спас и мир, рекао: **"А пост на Дан Ашуре искупљује грехе за прошлу годину."** Суннет је да муслиман споји и пости девети и десети дан мухаррема, јер је Веровесник, нека је над њим Божији спас и мир, рекао: **"Ако поживим до следеће године, постићу и девети дан (мухаррема)."**¹³⁹

4. Пост на дан Арефата, а то је девети дан зул-хиџета. Муслим бележи хадис од Ебу Катаде, Бог био задовољан њиме, да је Веровесник, нека је над њим Божији спас и мир, рекао: **"Пост на дан Арефата искупљује грехе за две године, прошлу и наредну."**

5. Пост девет дана зул-хиџета, тј. првих девет дана зул-хиџета. Преноси се од Веровесникове, нека је над њим Божији спас и мир, супруге, Бог био задовољан њоме, да

¹³⁸ Хадис бележе Ебу Давуд, Тирмизи, Несаи и Ибн Маџе.

¹³⁹ Хадис бележи Муслим.

је казала: **"Божији Посланик, нека је над њим Божији спас и мир, постио је девет дана месеца зул-хиџета."**¹⁴⁰

6. Пост шест дана у месецу шеввалу, јер се преноси од Ебу Ејјуба ел-Енсарија, Бог био задовољан њиме, да је Божији Посланик, нека је над њим Божији спас и мир, рекао: **"Онај ко испости рамазан, а затим пости још шест дана у шеввалу, као да је постио целу годину."**¹⁴¹

7. Дан да се пости, а дан мрси, јер се преноси од Абдуллаха бин Амра бин 'Аса, Бог био задовољан њиме, да му је Божији Посланик, нека је над њим Божији спас и мир, рекао: **"Богу најдражи пост је Давидов пост. Он би један дан мрсио, а други постио."**¹⁴²

8. Пост великог броја дана месеца ша'бана, јер се преноси од Аише, Бог био задовољан њиме, да је рекла: **"Божији Посланик, нека је над њим Божији спас и мир, није ниједног месеца постио више дана од ша'бана. Скоро цели ша'бан је постио и говорио: 'Чините од доброг посла колико можете да поднесете, јер Богу, уистину, неће да досади (да награђује) док вама не досади (да чините добра дела).'**"¹⁴³

У другој предаји бележи се да је Божији Посланик, нека је над њим Божији спас и мир, рекао: **"Постео би га (ша'бан) скоро целог."**¹⁴⁴

9. Пост месеца мухаррема, јер се преноси од Ебу Хурејреа, Бог био задовољан њиме, да је Божији Посланик,

¹⁴⁰ Хадис бележе Ахмед, Ебу Давуд и Несائي.

¹⁴¹ Хадис бележи Муслим.

¹⁴² Хадис бележе Бухарија и Муслим.

¹⁴³ Хадис бележе Бухарија и Муслим.

¹⁴⁴ Хадис бележи Муслим.

нека је над њим Божији спас и мир, рекао: **"Најбољи пост после рамазана је пост у Божијем месецу мухаррему."**¹⁴⁵

Дани у којима је покуђено да се пости

1. Да се пости само петком, јер се преноси од Ебу Хурејреа, Бог био задовољан њиме, да је Божији Посланик, нека је над њим Божији спас и мир, рекао: **"Нека нико од вас не пости само петак ако неће да пости дан пре њега или дан после њега."**¹⁴⁶

2. Да се пости само суботом, јер се преноси од Језида бин ес-Саммае, Бог био задовољан њиме, да је Веровесник, нека је над њим Божији спас и мир, рекао: **"Немојте да постите суботу, осим када вам је то обавезно! Уколико неко од вас не буде имао ништа чиме ће да се омрси, осим коре од лозе или младица дрвета, нека их добро сажваће (и њима се омрси)."**¹⁴⁷

3. Да се пости на дан шекка,¹⁴⁸ тј. дан који долази после двадесет деветог ша'бана, када се још није видео млађак као знак почетка месеца рамазана. Неће да се сматра покуђеним пост у овом дану ако се тај дан подудари са даном који муслиман уобичајено пости као добровољни пост.

Бухарија и Муслим бележе хадис од Ебу Хурејреа, Бог био задовољан њиме, да је Божији Посланик, нека је над њим Божији спас и мир, рекао: **"Немојте да постите дан или два дана пре почетка рамазана, осим ако то није пост који неко уобичајено пости, па нека пости и тај дан."**

¹⁴⁵ Хадис бележи Муслим.

¹⁴⁶ Хадис бележе Бухарија и Муслим.

¹⁴⁷ Хадис бележе Ахмед, Ебу Давуд, Тирмизи, Несаи и Ибн Маџе.

¹⁴⁸ Шекк је сумњиви дан, тј. пост тридесетог дана месеца шабана када се сумња да би то могао да буде први дан рамазана. (Оп. прев.)

4. Да пости целу годину, тј. да се пости сваки дан без мршења и једног дана.

Бухарија и Муслим бележе хадис од Абдуллаха ибн Омера, Бог био задовољан њиме, да је Веровесник, нека је над њим Божији спас и мир, рекао: **"Нема поста онај ко пости целу годину."**

5. Даноноћно постетење, тј. да постач споји и пости више дана без прекида за ифтар. Једино што је дозвољено јесте да се пост продужи до времена сехура.

Бухарија бележи хадис од Ебу Сеида ел-Худрија, Бог био задовољан њиме, да је чуо Божијег Посланика, нека је над њим Божији спас и мир, да је рекао: **"Не спајајте пост! Када неко од вас хоће да споји пост дана и ноћи, нека га споји до сехура! - 'Па ти, Божији Посланиче, спајаш пост' — рекли су другови. 'Ја нисам вашег кова (стања). Ја обноћим имајући Хранитеља, Који ме храни и Напојитеља Који ме напаја.'"**

Дани у којима је забрањено да се пости

Забрањено је да се пости у следећим данима:

1. Први дан Рамазанског и Курбанског бајрама, јер се преноси од Омера, Бог био задовољан њиме, да је рекао: **"У ова два дана Божији Посланик, нека је над њим Божији спас и мир, је забранио пост. То је дан када прекидате ваш пост и дан у ком једете месо својих курбана."**¹⁴⁹

¹⁴⁹ Хадис бележе Бухарија и Муслим.

2. Три дана тешрика, а то су једанаести, дванаести и тринаести дан месеца зул-хиџета, који долазе после Курбан-бајрама.

Муслим бележи хадис од Нубејше ел-Хузелија, Бог био задовољан њиме, да је Божији Посланик, нека је над њим Божији спас и мир, рекао: **"Дани тешрика су дани јела и пића."**

ПРОПИСИ ХОДОЧАШЋА И УМРЕ

Ходочашће је један од пет стубова Ислама и једна од узвишених строгих обавеза. Није муслиман онај ко негира обавезност ходочашћа.

Муслим бележи хадис од Ебу Хурејреа, Бог био задовољан њиме, да је рекао: "Божији Посланик, нека је над њим Божији спас и мир, нам је држао говор и рекао: **"О људи, Бог вам је прописао ходочашће, па га обављајте."** Узвишени Бог повезао је ходочашће са умром и наредио је њихово обављање.

У том контексту каже Узвишени:

"Умру и ходочашће ради Бога извршавајте."
(Кур'ан, поглавље Ел-Бекара, одломак 196.)

Веровесник, нека је над њим Божији спас и мир, такође је подстицао да што више уз ходочашће обављамо и умру, рекавши: **"Обављајте ходочашће и умру, једно за другим,**

јер они одстрањују сиромаштво и грехе као што ковачки мех одстрањује прљавштину са гвозђа, злата и сребра."¹⁵⁰

Бухарија и Муслим бележе хадис од Ебу Хурејреа, Бог био задовољн њиме, да је Божији Посланик, нека је над њим Божији спас и мир, рекао: **"Умра до умре је откуп за грехе који буду учињени између њих. А за примљено ходочашће нема друге награде до Рај."**

Дефиниција ходочашћа и умре

Ходочашће значи имати за циљ посету Ка'бе у одређеним месецима ради обављања тавафа,¹⁵¹ с'аја¹⁵² и боравак на Арефату.

Умра значи имати за циљ посету Ка'бе, обављање тавафа и с'аја.

Услови обавезности обављања ходочашће и умре

1. Да је муслиман, јер да обави ходочашће није обавезан идолопоклоник, неверник и отпадник од Ислама.

Каже Узвишени:

¹⁵⁰ Хадис бележе Ахмед, Тирмизи и Несائي.

¹⁵¹ Таваф је кружно обилажење око Ка'бе седам пута. Почиње од црног камена (Хаџеру-лесведа), па се код њега и завршава. (Оп. прев.)

¹⁵² С'ај је журно ходање, између Сафе и Мерве. Обавља се седам пута, са тим да се одлазак са Сафе на Мерву броји као једно обилажење, а повратак са Мерве на Сафу као друго итд. (Оп. прев.)

"Многобошци су сама поган и нека више не долазе на ходочашће Месциди-л-Хараму после овогодишњег ходочашћа." (Кур'ан, поглавље Покајање, одломак 28.)

2. Да је паметан, јер ходочашће није обавезна да обави луда особа. У том контексту Веровесник, нека је над њим Божији спас и мир, је рекао: **"Перо је подигнуто са тројице (тј. одговорност): лудака док не дође памети, онога ко спава док се не пробуди и детета док не постане пунодобно."**¹⁵³

3. Да је пунолетан, јер ходочашће није обавезно да обави дете које није пунолетно. Ако би пак обављао ходочашће, његов хаџ је исправан, а за њега ће да донесе одлуку његов старатељ.

Муслим бележи од Ибн Аббаса, нека је над њим Божији спас и мир, да је Посланик, нека је над њим Божији спас и мир, срео неке путнике код Ревхе¹⁵⁴ и упитао је: **"Ко су путници?"** Па су му одговорили: **"Муслимани."** А они су упитали: **"А ко си ти?"** Када је он одговорио: **"Божији Посланик,"** нека је жена подигла своје дете и упитала: **"Броји ли се за њега ходочашће?"** Посланик јој је одговорио: **"Броји, а теби припада награда."**

Важно је да се напомене да са детета које је пре пунолетства обавило ходочашће не спада одговорност обављања обавезног ходочашћа.

Од Ибн Аббаса, Бог био задовољан њиме, се преноси да је Божији Посланик, нека је над њим Божији спас и мир, рекао: **"Које год дете обави ходочашће, па затим постане**

¹⁵³ Хадис бележе Ахмед, Ебу Давуд, Тирмизи, Несаи и Ибн Маџе.

¹⁵⁴ Место удаљено од Медине тридесет шест миља (Оп. прев.)

пунолетно, обавезно је наново да обави ходочашће (обавезно ходочашће)."¹⁵⁵

4. Да је у могућности, сходно речима Узвишеног:

"Ради Бога, дужан је свако ко буде у могућности до ње доћи." (Кур'ан, поглавље Имранова породица, одломак 97.)

Када је реч у могућности, под тиме се подразумева могућност обезбеђења потрепштина за пут, превозног средства и новац потребан за период одласка и повратка са ходочашћа. Поред имовине која је потребна за одлазак и повратак, треба да се поседује и имовина за издржавање породице и свих оних чије је издржавање обавезно у периоду одласка и повратка са ходочашћа. Код одређивања појма могућности за обављање ходочашћа, узимају се у обзир и телесне способности особе која жели да обави ходочашће. Та особа треба телесно да буде здрава и да не буде неспособна толико да јој то отежава обављање ходочашћа, као на пример да то буде оронули старац или онај ко је унесрећен сакаћењем и не може да се одржи на коњу, а може да поднесе потешкоће путовања. Под могућношћу се подразумева и сигурност пута, тј. да се буде сигуран за себе и своју имовину.

5. Присутност махрема. Овај је услов искључиво везан за жене. Ако жена жели да путује на ходочашће или умру, услов јој је да са њом путује њен муж или неко од њених махрема. Махрем је сваки поуздани, пунолетни и паметни мушкарац којем је заувек забрањено да ожени ту жену.

Бухарија и Муслим бележе хадис од Ибн Омера, Бог био задовољан њиме, да је Божији Посланик, нека је над њим

¹⁵⁵ Хадис бележе Таберани, Ибн Хузејме, Хаким и Бејхеки.

Божији спас и мир, рекао: **"Није дозвољено жени да иде на путовање које траје три дана без махрема."**

Једна скупина учењака сматра да је дозвољено жени која не нађе махрема да оде на ходочашће, али под условом да је у друштву поверљивих жена и добрих људи. Ово се искључиво односи на обавезно ходочашће, а не на добровољно.

6. Да жена не буде у стању иддета (причека) после развода или смрти мужа у време кретања ходочасника на ходочашће, сходно речима Узвишеног:

"Не изгоните их из кућа њихових, а ни оне нека не излазе, осим ако очито срамно дело учине." (Кур'ан, поглавље Развод брака, одломак1.)

Опис обављања умре

Ако муслиман жели да обави умру треба да обави следеће поступке:

1. Одлазак до једне од просторних граница (миката)¹⁵⁶ које је Веровесник, нека је над њим Божији спас и мир, одредио и учинио — за сваку страну или правац посебну просторну границу (микат).

Просторних граница (миката) је пет:

¹⁵⁶ Просторне границе (микати) су места која окружују Мекку, а одредио их је Веровесник, нека је над њим Божији спас и мир. Није дозвољено ономе ко жели да путује на ходочашће или умру да их прође, а да није обукао ихраме на тим просторним границама.

а) **Зул-хулејфа** је просторна граница становника Медине и оних који долазе из тог правца. Данас се то место зове Абар-Алиј.

б) **Џухфе** је просторна граница становника Шама (Сирије) и оних који долазе из Египта и Марока. Данас хаџије облаче ихраме у Рабигу, месту пре Џухфе у правцу мора.

в) **Карну-л-меназил** је просторна граница становника Неџда и оних који долазе из тог правца. Данас се то место назива Ес-Сејлу-л-Кебир.

д) **Јелемлем** је просторна граница становника Јемена и Индије. Налази се на југу Мекке. Данас се зове Ес-Са'адијех.

е) **Зату'ирк** је пространа граница становника Ирака и осталих становника истока. Данас се назива Ед-Дарибех.

Свако ко жели да путује у Мекку да би обавио ходочашће или умру, не сме да прође ове просторне границе, а да на њима не обуче ихраме, без обзира на то јесу ли они који долазе из тог правца становници места те просторне границе или не. Становници Мекке и они који станују унутар ових просторних граница, као што су становници Кадида, Усфана, Мерри ез-Захрана или Џидде, за просторну границу имају место свог становања.

Бухарија и Муслим бележе хадис да је Божији Посланик, нека је над њим Божији спас и мир, рекао: "**А онај ко је унутар тих места (миката), он ступа у ихрам од свога дома. Тако становници Мекке ступају у ихрам из саме Мекке.**"

2. Када особа која жели да обави умру стигне до просторних граница (миката), скинуће са себе шивену одећу,

одстраниће длаке са стидних места и испод пазуха, окупаће се, намирисаће своју главу, браду и тело. Неће да му науди (штети) ако остане траг мириса на телу после облачења ихрама, али неће да мирише своју одећу (ихрам). Што се тиче жене, окупаће се и она све кад би била у стању менструалног и постпорошајног периода, али неће да се мирише.

3. После купања и мирисања, обући ће одећу ихрама. Одећа ихрама за мушкарце састоји се од изара¹⁵⁷ којим се покрива доњи део тела и ридаа' којим се покрива горња половина тела. Услов је да не буду шивени. Што се тиче жене, она ће да обуче шта жели од одеће, али само да не буде украшено. Неће да покрива своје лице и шаке осим ако се боји да ће да изазове искушење. Тада јој је дозвољено да покрије своје лице, али не никабом (велом).

4. Када обуче одећу ихраме, клањаће код миката обавезну молитву ако буде наступило време молитве, а ако не буде наступило време молитве, клањаће два реката добровољне молитве, па ће затим да донесе одлуку за обављање умре.

5. После молитве ући ће у превозно средство и донеће одлуку за умру речима: Лебејке 'умрете - "Одазивам Ти се умром", затим изговараће телбију речима: Лебејкеллахумме лебејке, лебејке ла шерике леке лебејке, иннел-хамде венни'амете леке ве-л-мулку ла шерике леке. — "Одазивам Ти се, мој Господару, одазивам! Одазивам Ти се! Ти немаш судруга, одазивам Ти се! Само се Теби за- хваљујем и само Ти дајеш благодати и имаш власт. Ти немаш судруга".

¹⁵⁷ Покривач којим се покрива доњи део тела од струка па до испод колена. (Оп. прев.)

Мушкарац ће телбију гласно да понавља, док ће жена да изговара толико гласно колико може сама себе да чује. Облачењем ихрама муслиман је испунио први стуб умре.

6. Ономе ко је одлучио да обави умру и обукао ихраме, ако се боји да ће нешто да га спречи или пак неће да му дозволи да употпуни своју умру и обреде, дозвољено је да после одлуке и телбије за умру спомене услове на следећи начин: "Ако ме спречи нешто, ослобођен сам обреда умре у моменту када будем спречен" па му је тако, ако би му се испречила нека препрека или нека забрана да не може да употпуни своје обреде, дозвољено да се ослободи обавеза умре и да скине ихрам и обуче одећу. Под овим условом он се не обавезује никаквим надокнадама. Онај ко је донео одлуку за умру и обукао ихраме, треба што више да изговара телбију у току путовања до Мекке, а прекида са њеним изговарањем када отпочне таваф.

7. Када онај ко је одлучио да обави умру стигне до Мекке, суннет му је да се окупа пре уласка у њу. Абдест ће да узме ради обављања тавафа. Када буде улазио у харем Кабе, ући ће десном ногом и проучиће: Бисмиллахи вес-салату вес-села- му 'ала ресулиллахи, Аллахуммагфирли зенби вефтах ли еббабе рахметик, Еузубиллахи- л-'азим ве бивецхихи-л-керим ве би султанихи-л-кадим минеш-шејтанир-рацим. - „У име Бога, благослов и спас и мир Његовом Посланику. Боже мој, опрости ми и отвори ми врата милости Своје. Склањам се у окриље Великог Бога, пред Његово лице Часно, Његову власт Праисконску, од проклетог ђавола."

8. После тога ће да се усмери према Хаџеру-л-есведу,¹⁵⁸ дотаћи ће га десном руком и пољубиће га, а ако не

¹⁵⁸ Хаџерул есвед је камен из Раја уграђен у један од углова, ћошкава Кабе који је са спољашње стране обложен сребреним омотачем. Тај угао Кабе је уједно и место почетка тавафа и уздигнут је метар и по од земље.

би био у могућности да га пољуби, дотаћи ће га и пољубиће своју десну руку. А ако не би био у могућности ни дотаћи га, окренуће се према Хаџеру-л-есведу, испружиће своју руку према њему и рећи ће: Бисмиллахи, валлаху екбер! – У име Бога, Бог је навећи! После тога стаће тако да му Хаџеру-л-есвед и Каба буду са леве стране, а затим ће да почне са обављањем седам кругова тавафа око Кабе тако што ће да отпочне од Хаџеру-л-есведа. Овај таваф је други стуб умре. Таваф отпочиње од Хаџеру-л-есведа и завршава код Хаџеру-л-есведа. То ће да понови седам пута.

9. Суннет је да мушкарац при обављању тавафа држи откривену десну надлактицу и раме и стави горњи прекривач испод пазуха, а крајеве прекривача да пребаци на лево раме. Када заврши седам кругова тавафа, вратиће горњи прекривач како га је држао пре тавафа.

10. Суннет је да при обављању тавафа обави прва три круга журно уситњеним корацима, док ће преостала четири круга ићи уобичајеним ходом.

11. При обављању тавафа неће да пролази кроз хиџр. Хиџр је полукружни зид испред Кабе од стране Ел-Мизаба, јер је то саставни део Кабе. Онај ко при обављању тавафа прође кроз хиџр, он није учинио таваф око Кабе.

12. Када дође до Јеменског угла, а он се налази пре Хаџеру-л-есведа, суннет је да га додирне десном руком, али неће да га љуби. Ако не буде у могућности због гужве да додирне Јеменски угао, наставиће са тавафом, а неће да диже руку у његовом правцу нити да доноси текбир.

13. Када буде између Јеменског угла и Хаџеру-л-есведа, проућиће:

"Господару нас, подај нам добро и на овом и на оном свету и сачувај нас патње у Огњу." (Кур'ан, поглавље Ел-Бекаре, одломак 201.)

14. Када дође до Хаџеру-л-есведа, додирнуће га, пољубиће га и рећи ће: Бисмиллахи, Аллаху екбер! – У име Бога, Бог је највећи! А затим ће да почне са обављањем другог тавафа на којем ће да учини исто што је учинио и на првом и све тако док не заврши седам кругова тавафа.

15. У току тавафа чиниће што више зикра и упућиваће дове које жели. Може да учи и Кур'ан. Клониће се беспотребног говора и говора о овосветским стварима.

16. Обавеза је да се кругови тавафа обављају у континуитету и да се не праве паузе између њих. Ако би направио паузу између кругова тавафа због нечега и ако та пауза буде дуга, а није због молитве, обавеза је да се понови таваф изнова.

Обавеза је да се таваф обавља под абдестом, а ако би изгубио абдест у току тавафа, обавезан је да се поново абдести. Ако му за абдест буде требао кратки временски период, онда ће само да употпуни таваф од места где се зауставио.

17. Жена у стању менструалног и постпорођајног периода неће да обавља таваф око Кабе, према речима Веровесника, нека је над њим Божији спас и мир, које је упутио Аиши, Бог био задовољан њиме, када је добила менструацију: **"Ради све што ради и (обични) ходочасник, само немој да чиниш таваф око Кабе док се не окупаш."**¹⁵⁹

¹⁵⁹ Хадис бележе Бухарија и Муслим.

Одложиће обављање тавафа док се не очисти и окупа од менструације.

18. Када заврши седам кругова тавафа око Кабе, запутиће се према Меками-Ибрахиму (место где су утиснуте стопе Аврама, нека је над њим Божији спас и мир) и проучиће речи Узвишеног:

"Нека вам место на којем је Аврам стајао буде простор где ћете молитву обављати!" (Кур'ан, поглавље Ел-Бекаре, одломак 125.)

Затим ће да клања два реката иза Меками-Ибрахима ако је у могућности, у противном ће да их обави на било којем месту у харему (храму).

На првом рекату после проученог поглавља Приступ проучиће цело поглавље Неверници, а на другом рекату после проученог поглавља Приступ проучиће цело поглавље Искреност.

19. Када заврши молитву, вратиће се Хаџеру-л-есведу и ако је у могућности, дотаћи ће га.

20. После тога отићи ће да обави са'ј, тј. седам пута ће журно да хода између Сафе и Мерве. Са'ј је трећи стуб умре. Са'ј ће да отпочне са Сафе и када се приближи Сафи, проучиће:

"Сафа и Мерва су Божија часна места, зато онај који Кабу ходочасти или умру обави не чини никакав преступ ако крене око њих. А онај који драге воље учини какво добро дело - па, Бог је заиста благодаран и све зна." (Кур'ан, поглавље Ел-Бекаре, одломак 158.)

Када се успе на Сафу, окренуће се према Каби, подићи ће руке, изговориће Бог је највећи и проучиће молбу: Ла илахе

иллаллаху вахдеху ла шерике леху, леху-л-муи- ку, ве иеху-и-хамду ве хуве 'аиа кулии шеј 'ин кадир, ла ииахе иииаиааху вахдеху енџез в'адеху ве несаре 'абдеху, ве хеземе-л-ахзабе вахдеху. - "Нема истинског бога осим Бога Јединога, Који Себи равнога нема. Њему припада сва власт и захвалност и Он је изнад свега. Нема бога осим Бога, Јединога, Који испуњава Своје обећање и помаже Своме робу и све противнике Сам порази." Ову молбу поновиће три пута и упућиваће друге молбе које жели.

21. После учења молбе, спустиће се према Сафи пешице. Када дође до зеленог светлосног знака, уколико је у могућности, великом брзином ће да потрчи. Што се тиче жена, оне неће да трче. А када дође до следећег зеленог светлосног знака, од њега ће да настави нормално да хода све док не стигне на Мерву. У току обављања са'ја упућиваће молбу, чиниће зикр и учиће Кур'ан.

22. Када се особа која обавља умру успе на Мерву, окренуће се према Ка'би, донеће текбир, подигнуће руке и проучиће молбу па ће рећи све што је рекла на Сафи, чиме је употпунила један круг.

23. После успињања на Мерву, запутиће се према Сафи тако да ће ићи уобичајено на пределу пута (између Сафе и Мерве) где треба да иде, док ће између два зелена светлосна знака да трчи, па ће поново да настави да хода док не стигне на Сафу. Ово би се сматрало другим употпуњеним кругом. Особа која обавља умру на њему ће чинити исто све што је чинила и на првом кругу. Овако ће да настави све док не употпуни седам кругова. Отпочеће са Сафе, а завршиће последњи круг на Мерви. Одлазак са Сафе на Мерву бројаће се једним кругом, а повратак са Мерве на Сафу бројаће се другим кругом.

24. Након завршетка седам кругова са'ја између Сафе и Мерве, мушкарац ће да обрије главу или ће пак само да скрати косу тако што ће при шишању да подреже косу са целе главе. Што се тиче жене, она ће сама да скрати косу тако што ће да исплете две плетенице и одрезаће од сваке плетенице око два центиметра. За људе је боље да обрију главу, јер је Веровесник, нека је над њим Божији спас и мир, учио три молбе за оне који обрију главу, док је учио само једну молбу за оне који скрате косу. Ако би пак ходочашће било убрзо па му је ова умра била уз ходочашће, у том случају је лепо да само скрати косу како би могао да обрије главу када буде обављао ходочашће.

25. После бријања главе или скраћивања косе, особа која обавља умру употпунила је тако обреде умре и њене радње. Тада ће да се ослободи ихрама и обуче шивену одећу. Намирисаће се и радиће све што јој је било забрањено у периоду док је била у ихраму, као што је коришћење мириса, полни однос са женом, отклањање длочица са стидних делова тела и испод пазуха и одсецање ноката.

Опис обављања ходочашћа

Врсте обављања ходочашћа

Три су начина обављања ходочашћа. Сваки начин назива се нусуком,¹⁶⁰ а они су:

Ел-Ифрад, тј. да ходочасник донесе одлуку само ходочашће када буде облачио ихрам на микату. Када буде доносио одлуку за ходочашће, рећи ће: Лебејке хаџен — "Одазивам Ти се ходочашћем."

¹⁶⁰ Нусук је начин на који хаџија обавља радње хаџа.

Овој врсти ходочашћа не претходи обављање умре, а није обавезно ни клање Курбана на крају ходочашћа ономе ко се одлучи за ову врсту ходочашћа.

Ел-Киран, тј. да када буде облачио ихрам на микату, ходочасник одједном одлучи да ће да обави ходочашће и умру. У том случају, када буде доносио одлуку, рећи ће: Леббејке хаџен ве умретен. — "Одазивам Ти се ходочашћем и умром."

Ходочасник ће да обави обреде умре као што је већ објашњено, али неће да скраћује косу нити ће да се ослобађа ихрама све док не заврши обреде ходочашћа у потпуности. На крају свога ходочашћа обавезан је да закоље курбан (хедј).

Ет-Теметту'у, тј. да ходочасник одлучи обављање умре у месецима ходочашћа, након чега ће да се ослободи обреда умре у потпуности. За ходочашће ће поново да донесе одлуку осмог дана зул-хиџета. Овако ће да поступи под условом да не изађе из Мекке и да се не врати у свој град. Ако то уради, нарушиће тиме ваљаност ет-теметту'у ходочашћа и обавезан је да обави другу умру. Најбоља врста ходочашћа је ет-теметту'у, јер је Веровесник, нека је над њим Божији спас и мир, рекао: **"Када бих ово поново радио, не бих потерао курбане са собом, па бих скинуо ихраме заједно са осталим људима."**¹⁶¹

Обреди ходочашћа у осмом дану зул-хиџета (јевму-теврије):

1. Ходочасник који је обавио умру, а обавља ет-теметту'у врсту ходочашћа, када наступи осми дан зул-хиџета,

¹⁶¹ Хадис бележе Бухарија и Муслим.

донеће одлуку у месту где се налази након што се окупа, отклони длаке са стидног дела тела и испод пазуха, намирише се и обуче ихраме. Ако буде обављао киран ходочашће, он ће да остане у ихраму после обављања умре и неће ни да се ослобађа ихрама. Затим ће ходочасник који обавља ет-теметту'у ходочашће, да донесе одлуку речима: Лебејке хаџен. — "Одазивам Ти се ходочашћем." Ако се буде бојао неке препреке која може да га спречи да употпуни своје ходочашће он ће одлуком условити: "Ако ме спречи нека препрека, ослобођен сам ихрама онде где будем спречен." Што се тиче онога који обавља ел-ифрад хаџ, он ће да одлучи за ходочашће код миката, јер њега не обавезује да обави умру.

2. Тог јутра ће ходочасник после облачења ихрама да изађе на Мину¹⁶² и тамо клања поднеску, послеподневску, предвечерњу и вечерњу молитву у њиховом времену. Четворократне молитве клањаће по два реката.

3. Ноћ ће да проведе на Мини до јутра дана Арефата. Ходочаснику је довољно да проведе већи део ноћи на Мини.

Обреди ходочашћа који се обављају у деветом дану зул-хицета (јевми арефе)¹⁶³

1. Деветог дана када сунце изађе, а то је дан Арефата, ходочасници одлазе са Мине на Арефат. Ходочасник ће да оде до Немире (место уз Арефат) и провешће на Немири време до пре подне, ако је у могућности. Боравак на Арефату је други од стубова ходочашћа после ихрама. Арефат је

¹⁶² Мина је место источно од Мекке удаљено седам километара. Налази се на путу између Мекке и Арефата.

¹⁶³ Арефат је место које је удаљено 25 километара југоисточно од Мекке.

узвишени стуб, јер је Веровесник, нека је над њим Божији спас и мир, рекао: **"Ходочашће је Арефат. Ко стигне (отићи на Арефат) у ноћи музделифе пре зоре, тај је стигао да обави ходочашће."**¹⁶⁴

Ко пропусти овај стуб, он је и ходочашће пропустио.

2. Када наступи подневска молитва, ходочасник ће да клања подневску молитву и икиндију, спојено и скраћено у првом времену подневске молитве, са једним езаном и два икамета (најава почетка молитве).

3. После клањања подневске и послеподневске молитве заједно, ходочасник ће да изађе на Арефат и остаће на њему све до заласка сунца. Клањаће на Арефату, учиће зикр окренут према Кибли, скрушено ће да упућује молбу са подигнутим рукама. Учестало ће да понавља следећу молбу: Ла илахе иллаллаху вахдеху ла шерике леху, леху-л-мулку ве леху-л'хамду ве хуве ала кулли шејин кадир. - "Нема бога осим Бога, Јединог Који нема судруга. Њему припада власт и захвала. Његова је моћ над свиме."

Дозвољено је ходочаснику да се одмори тако што ће да одспава. Дозвољено му је да разговара са пријатељима о ономе што је корисно или да чита корисне књиге.

4. Када деветог дана сунце зађе, ходочасник ће да крене према Музделифи.¹⁶⁵ Када стигне на Музделифу, клањаће предвечерњу и вечерњу молитву, спојено и скраћено, са једним езаном и два икамета. Неће да клања предвечерњу и вечерњу молитву док не стигне на Музделифу, осим ако се боји да ће због гужве проћи време вечерње молитве пре него што стигне на Музделифу. Ходочасник не би требао да почне

¹⁶⁴ Хадис бележе Ахмед, Тирмизи, Несائي и Ибн Маџе.

¹⁶⁵ Музделифа је место на путу између Арефата и Мине на источној страни од Мине. Назива се и Ел-Мешару-л-харам.

да сакупља каменчиће за џемрета¹⁶⁶ чим стигне на Музделифу, него би требао прво да обави молитву. Каменчиће може да сакупи са било којег места.

5. Ходочасник ће да проведе ноћ на Музделифи и остаће на њој до зоре. Није обавезан да преспава на Музделифи. Ноћни боравак на Музделифи биће реализован и ако само без спавања проборава на њој. Дозвољено је онима који имају нека оправдања да напусте Музделифу после поноћи, као што су старци, изнемогли и болесни који се боје да ће гужва да им изазове потешкоће. Дозвољено је да са њима напусте Музделифу и они који су у њиховој пратњи. Они који немају оправдања, остаће до зоре.

Обреди ходочашћа десетог дана зул-хицета (дан приношења курбана)

1. Када ходочасник клања јутарњу молитву десетог дана зул-хицета, упутиће се према Ел-Меш'ари-л-хараму¹⁶⁷ и ту ће да упућује Богу молбу и да доноси текбире све док се не раздани, а пре изласка сунца. Ако није у могућности да се спусти до Ел-Меш'ари-л-хараму, учиће зикр и молбу на месту боравка.

2. Када се добро раздани, ходочасник ће да пође према Мини пре изласка сунца. Ако буде пролазио кроз Вади Мухассир на путу између Музделифе и Мине, пожуриће, јер је ово долина у којој је Бог уништио абесинца Ебреху и његову војску када су желели да сруше Кабу. Ходочасник може да сакупи каменчиће за џемрета са било којег места.

¹⁶⁶ Џемрета на Мини - Символично бацање каменчица, које тера проклетог ђавола.

¹⁶⁷ Подножје брда Кузех на Музделифи. (Оп. прев.)

3. Након што ходочасник стигне на Мину, запутиће се према Великом џемрету, а то је последње и најближе џемре до Мекке. На њега ће да баци узастопно, један за другим, седам каменчића величине грашка. За сваки каменчић донеће по један текбир.

4. После бацања каменчића на Велико џемре, заклаће курбан хедј¹⁶⁸ ако буде обављао ет-теметту'у или ел-киран ходочашће, а ако буде обављао ел-ифрад ходочашће, није обавезан да коље курбан. Највредније је да сам закоље свој курбан, а ако није у могућности, дозвољено му је да некога опуномоћи да закоље за њега.

5. После клања курбана ходочасник ће, ако је мушкарац, да обрије главу или ће пак да скрати косу, али је боље да обрије. Што се тиче жене, она ће да скрати косу два центиметра, што је појашњено у поглављу о умри.

6. Дозвољено је ходочаснику да неке обреде десетог дана зул-хицета уради пре њиховог времена, а да неке пак одложи и за то нема никаквих последица. Тако му је на пример дозвољено да помери клање курбана пре бацања каменчића, или бријање главе пре клања курбана итд.

7. Када ходочасник обави обреде десетог дана зул-хицета, имаће статус малог ослобађања.¹⁶⁹ Њему је тада све дозвољено што му је било забрањено у ихраму, осим полног односа са женом.

8. После обављених обреда ходочашћа на Мини, запутиће се према Мекки да би обавио тавафу-л-ифада, а то је

¹⁶⁸ Хедј је курбан којег ходочасник закоље на Мини или у Мекки. Као хедј може да се принесе камила, крава или овца.

¹⁶⁹ Мало ослобађање подразумева да је ходочаснику дозвољено све оно што му је било забрањено у ихраму, као што је облачење шивене одеће, резање ноктију, скраћивање косе, мирисање, изузев полног односа са женом.

трећи стуб ходочашћа. Обавиће седам кругова, затим ће да обави са'ј између Сафе и Мерве седам кругова, ако буде обављао ет-теметту'у ходочашће. Са'ј ће да обави и онај ко га није обавио при обављању тавафу-л-кудума. По завршетку тавафа и са'ја ходочасник има статус великог ослобађања¹⁷⁰ па њему бива дозвољено све што му је било забрањено, па чак и полни однос са женом.

Обреди ходочашћа у данима тешрика

Дани тешрика су три дана после дана клања курбана. То су једанаести, дванаести и тринаести дан зул-хиџета. То су дани када се једе и пије и у којима није дозвољен пост, осим ходочаснику који није пронашао курбан, а обавезан је да га закоље.

Обреди у овим данима своде се на следеће:

1. Након што ходочасник проведе ноћ једанаестог дана на Мини, остаће све до подневске молитве. Затим ће после подневске молитве ићи да баца каменчиће на сва три џемрета. Прво ће да баца каменчиће један за другим на Мало џемре тако што ће да доноси текбире при бацању сваког каменчића. Мало џемре је најближе џамији Ел-Хајф. После тога ће мало да се окрене на десну страну и проучиће подужу молбу ако буде у могућности.

2. Након тога одмах ће да се запути ка Средњем џемрету и на њему ће узастопно да баца седам каменчића тако да ће при бацању сваког каменчића да доноси текбир. Затим ће мало да се окрене на леву страну и усмери према Кибли па ће да проучи подужу молбу ако буде у могућности.

¹⁷⁰ Велико ослобађање подразумева да је ходочаснику дозвољено све оно што му је било забрањено док је био у ихраму, па чак и полни однос са женом.

3. Када заврши са бацањем каменчића на Средњем џемрету, запутиће се одмах према Великом џемрету на које ће узастопно да баци седам каменчића и доносиће текбире при бацању сваког, затим ће да напусти џемрета и неће да упућује молбе после бацања каменчића на Великом џемрету.

4. Ходочасник ће на Мини да проведе ноћ дванаестог дана зул-хиџета. Када наступи подне дванаестог дана зул-хиџета, ходочасник ће да учини исто што је чинио једанаестог дана зул-хиџета, а затим бациће и каменчиће. Ако ходочасник буде журио, напустиће Мину пре заласка сунца и запутиће се према Мекки да би обавио опроштајни таваф. Ако га пак сустигне залазак сунца на Мини без оправдања, обавезан је да остане на Мини до тринаестог дана, а то је последњи дан тешрика. Када наступи подне, бациће каменчиће на џемрета као у претходна два дана.

5. Када ходочасник заврши бацање каменчића на џемретима у данима тешрика и пожели да напусти Мекку, он има обавезу да оде у Мекку и обави седам кругова опроштајног тавафа. После тавафа клањаће два реката и онда је обавезан да напустити Мекку. Неће да одгађа напуштање Мекке због трговине или посета, а ако то уради, обавезан је наново да обави опроштајни таваф, сходно речима Веровесника, нека је над њим Божији спас и мир: **"Нека нико не иде док му последњи обред не буде таваф око Кабе."**¹⁷¹

Ако би ходочасник каснио због гужве или због чекања пријатеља са којим путује или чак због обезбеђивања потрештина за путовање, није погрешно и није обавезан поново да обавља опроштајни таваф. Ако би жену задесио менструални период пре опроштајног тавафа и није у могућности да одложи путовање због својих пријатеља и

¹⁷¹ Хадис бележи Муслим.

друштва на путовању, дозвољено јој је да отпутује без опроштајног тавафа. Са овим обредом ходочасник је завршио обреде хаџа.

Шта је забрањено у ихраима?

То су радње које нису дозвољене да их чини ни онај ко обавља ходочашће нити онај ко обавља умру док су у ихраима. Онај ко их почини, обавезан је платити фидју.¹⁷²

Неки од престапа кваре ходочашће, а они су:

1. Отклањање длака: Отклањање длака са целог тела било којим средством или на било који начин, као нпр. бријање или чупање, без обзира на то отклањају ли сами себи длаке или пак то неко други ради. Такође није битно ради ли се о мало или више длака, због речи Узвишеног:

"А главе своје, док курбани не стигну до места свога, не бријте!" (Кур'ан, поглавље Ел-Бекаре, одломак 196.)

Онај ко обрије главу без оправдања, он је грешан и обавезан је да да фидју. Што се тиче онога ко обрије главу из оправдања као што је болест или оштећење, он није грешан, али је обавезан то да надокнади фидјом, тј. постеће три дана или нахраниће шест сиромаша или пак заклаће курбан.

Он има право да одабере једно од ово троје. Дозвољено је особи у ихраму да се чеше по коси, да пере косу и да је чешља, све кад би то проузроковало и да опадне неколико длака. Он би требао то да ради нежно.

¹⁷² Фидја је оно што ходочасник даје на име престапа ходочашћа којег је починио. То може да буде имовина, храна или курбан. Фидја зависи од врсти престапа.

2. Резање ноктију: Није дозвољено ходочаснику који је одлучио ходочашће или умру а који је обукао ихраме да реже нокте. Лепо је да то уради пре доношења одлуке и облачења ихрама, док је резање ноктију после доношења одлуке и облачења ихрама према консензусу учењака забрањено, јер то спада у свакодневна дотеривања и комодитет, што у ствари поништава намену ихрама.

Каже Узвишени:

"Затим, нека са себе прљавштине уклоне!" (Кур'ан, поглавље Ходочашће, одломак 29.)

А каже Ибн Аббас, Бог био задовољан њиме: "Реч ет-тефес значи скидање ихрама, бријање главе и облачење одела и краћење (ноктију)."

3. Покривање главе оним што се прилепи (приљуби) уз главу: Није дозвољено особи која је у ихраму, ни мушкарцу, а ни жени, да покривају главу нечим што се прилепи (приљуби) уз главу, био то било какав прекривач, марама, турбан или пак горњи прекривач (ридаа') и слично томе што се убраја у покриваче за главу. Ако би пак ставио нешто на главу, али не намерава тиме да покрије главу, као што је ношење пртљага и торби на глави, то не смета. Дозвољено је ходочаснику да се склони у хлад под кров аута или под шатор. Ово се не сматра преступима ихрама.

Жени није дозвољено да покрива лице осим ако се боји да ће да изазове пожуду, у том ће случају да покрије лице, али не никабом¹⁷³.

4. Облачење шивене одеће: Особа која је у ихраму за ходочашће или умру као основну одећу облачи

¹⁷³ Никаб је вео који покрива лице.

доњи покривач (изар) и горњи покривач (ридаа'). Неће да облачи шивену одећу која је наменски шивена да би се покрили делови тела као што су кошуља, панталоне, одећа, чарапе, местве, рукавице и слично. Што се тиче папуча, све када би на њима и било прошивених конаца, оне се не сматрају шивеном одећом коју је забрањено облачити, заправо у исламском верозакону наводе се докази који их дозвољавају. Жени је дозвољено да обуче шта жели осим рукавица, никаба и украсне одеће.

5. Мирисање: Није дозвољено особи у ихраму да намирише своје тело или ихрам. Што се тиче мириса којим намирише своје тело пре облачења ихрама и који остави трага на телу, у томе нема греха. А ако би остао траг на ихраму, обавезан је да га очисти и сапере.

6. Лов: Није дозвољено особи у ихраму да улови неку од дивљих животиња чије је месо дозвољено за јело, као што су газела, зец и птице. Њему није дозвољено ни да помаже при њиховом ловљењу чак ни ако би се радило о томе да им само да неки знак или да чак покаже где су. Ако би их уловио или ако би чак за њега биле уловљене, није му дозвољено да их једе, јер имају статус стрвине. Када би улов уловила особа која није у ихраму и није намеравала тај улов (плен) за особу која је у ихраму, особи у ихраму је дозвољено да то једе. Особи у ихраму је дозвољено да неограничено лови улов из мора и да га једе.

7. Склапање брачног уговора: Особи која је у ихраму није дозвољено да склапа брачни уговор, а ни да за њега неко склапа брачни уговор, све ако и особа која ће за њега да склопи брачни уговор не би била у ихраму. Ако би пак склопио брачни уговор или га неко други склопио за њега, тај уговор не би био важећи и сматрао би се неисправним.

8. Полни однос са женом: Ово је најтежи преступ, јер ако би особа која је у ихраму имала полни однос са својом женом пре првог ослобађања (малог ослобађања), његово ходочашће би било покварено.

И ходочашће жене, уколико би била у ихраму, односно имала статус ходочасника, било би покварено. Они су онда обавезни да употпуне своје ходочашће и да плате фидју - да закољу обоје по једну камилу и поделе месо сиромасима Харема. Такође, обавезни су да поново обаве ходочашће наредне године (када поново буду у прилици). Ако би пак полни однос уследио после малог ослобађања, а пре великог ослобађања, њихово ходочашће не би било покварено, али би остали обавезни на име фидје да закољу овцу и поделе је сиромасима Харема.

9. Страствено уживање са супругом попраћено љубљењем, додиривањем или приљубљивањем једно уз друго: Ово је такође забрањено јер су то све претходнице полног односа. То се све сматра полним односом који је забрањен особи у ихраму.

Каже Узвишени:

"Не може имати полни однос, ружно чинити, нити улазити у препреке у току ходочашћа." (Кур'ан, поглавље Ел-Бекаре, одломак 197.)

ПРОПИСИ КОЈИ СУ ИСКЉУЧИВО ВЕЗАНИ ЗА ЖЕНУ МУСЛИМАНКУ

Прописи хајза, истихазе и нифаса

1. Прописи хајза

а) Дефиниција хајза

Хајз је крв која излази из роднице када жена постане пунолетна, а касније се редовно појављује у одређеним месечним циклусима.

б) Време појаве хајза

Хајз почиње када жена напуни девет хиџретских¹⁷⁴ година, сходно речима Аише, Бог био задовољан њоме: **"Када девојка напуни девет година, уважава се као пунолетна жена."**¹⁷⁵

Хајз код жена престаје када напуне педесет година, сходно речима Аише, Бог био задовољан њоме: **"Када жена напуни педесет година, она је прешла границу периода хајза."**¹⁷⁶

Понекад се деси да жене наставе да добијају хајз и после педесете године. Дакле, ако би жена видела после педесете године живота крв истог изгледа као и пре, то је крв од хајза.

в) Време трајања хајза

Најкраће трајање хајза је један дан и ноћ, а најдуже петнаест дана. Рекао је 'Атаа': **"Видео сам жене код којих менструација траје један дан, а видео сам и оне код којих менструација траје петнаест дана."** Сходно ономе што је Веровесник, нека је над њим Божији спас и мир, рекао Хамни, кћерки Цахша, Бог био задовољан њоме: **"Рачунај то у хајз шест или седам дана, а затим се окупај."**¹⁷⁷

г) Шта је забрањено жени са хајзом

Жени са хајзом забрањено је неколико ствари:

¹⁷⁴ Ово је доња граница за појаву хајза код жене. (Оп. прев.)

¹⁷⁵ Овде треба напоменути да се ово односи на крајеве у којима су велике врућине, где девојке брже сазревају него у хладним крајевима као што су наши. (Оп. прев.) Хадис бележе Тирмизи и Бејхеки као муаллак предају.

¹⁷⁶ Ову предају наводи Ахмед.

¹⁷⁷ Хадис бележе Ахмед, Ебу Давуд и Тирмизи.

- **Вршити полни однос са мужем, према речима Узвишеног:**

"Зато немојте да имате полни однос са женама за време месечног прања, и не прилазите им док се не окупају!" (Кур'ан, поглавље Ел-Бекаре, одломак 222.)

- **Развод брака, према речима Узвишеног:**

"Ви их у време кад су чисте пустите." (Кур'ан, поглавље Развод брака, одломак 1.)

- **Клањати молитву, према речима Веровесника, нека је над њим Божији спас и мир: "Када ти се појави менструација, изостављај молитву."**¹⁷⁸

- **Постити, према речима Веровесника, нека је над њим Божији спас и мир: "А није ли она (жена) са менструацијом, та која не клања и не пости? — Рече он. — Да — потврдише."**¹⁷⁹

- **Таваф обављати, према речима које је Веровесник, нека је над њим Божији спас и мир, упутио Аиши, Бог био задовољан њоме, када је добила хајз: "Ради све што ради (обични) ходочасник, само немој да обављаш таваф око Кабе док се не окупаш."**¹⁸⁰

- **Дотицати Кур'ан, према речима Узвишеног:**

"Додирнути га смију само они који су чисти." (Кур'ан, поглавље Догађај, одломак 79.)

- **Боравити у џамији или месциду, према речима Веровесника, нека је над њим Божији спас и мир: "Ја не**

¹⁷⁸ Хадис бележе Бухарија и Муслим.

¹⁷⁹ Хадис бележе Бухарија и Муслим.

¹⁸⁰ Хадис бележе Бухарија и Муслим.

дозвољавам цунуб особи и жени са хајзом боравак у цамији (месциду)."¹⁸¹

д) Шта је жени са хајзом обавеза?

Када жена добије хајз, то је знак њеног пунолетства. Жена са хајзом обавезна је да се окупа када јој престане крв, према речима Веровесника, нека је над њим Божији спас и мир: **"Изостављај молитву онолико дана (у месецу) колико ти је обично трајала менструација, а онда се окупај и клањај."**¹⁸²

Знаци престанка хајза и нифаса

- Када престане крв да цури од жене која је у стању хајза. Дакле, ако би ставила уложак у периоду док је под хајзом, па на њему не би дошло до промене (од трагова крви), њен хајз је престао и она је чиста.

- Ако примети какву жућкасту или мутну (попут сукрвице) излучевину у периоду хајза, то је хајз. У том контексту преноси 'Алкаме, Бог био задовољан њиме, од своје мајке да су жене слале у посуди памучне улошке са жућкастом излучевином до Аише, Бог био задовољан њоме, па им је говорила: **"Не пожурујте (с чишћењем) све док не видите бели исцедак."**¹⁸³

- Жућкаста или мутна (попут сукрвице) излучевина ако се примети у периоду док је жена чиста, она је чиста. Неће те излучевине убрајати ни у шта, према речима Умму Атијје, Бог

¹⁸¹ Хадис бележи Ебу Давуд. Ибн Хузејме оценио га је веродостојним, док га је скупина

учењака оценила слабим.

¹⁸² Хадис бележе Бухарија и Муслим.

¹⁸³ Хадис бележи Малик, а Бухарија га бележи као муаллак предају.

био задовољан њоме: **"После купања (од хајза) жућкасту и мутну (попут сукрвице) течност нисмо убрајале ни у шта."**
184

Шта је жена са хајзом обавезна да надокнади после чишћења?

Жена са хајзом после чишћења надокнадиће пост, а неће да надокнађује молитву. У том контексту хадис бележе Бухарија и Муслим да је Муаза питала Аишу, Бог био задовољан њоме: **"Зашто жена напошћује пост пропуштен због менструације, а не наклањава молитве?"** А она је одговорила: **"То би нам се догађало (тј. менструација), па би нам било наређено да напостимо пост, а не би нам било наређивано да наклањавамо молитве."**

Ако би се жена са хајзом очистила (окупала) пре заласка сунца, обавезна је да клања подневску и послеподневску молитву тог дана, а ако би се пак очистила пре зоре, обавезна је да клања предвечерњу и вечерњу молитву те ноћи.

2. Прописи истихазе

а) Дефиниција истихазе

Истихаза је стање кад код жене због болести цури крв мимо редовних месечних циклуса из издвојене вене. Ако код жене настави крв да цури преко петнаест дана, то ће код ње да се третира као истихаза и није исправно то да сматра крвљу од хајза.

¹⁸⁴ Хадис бележи Ебу Давуд. Бухарија бележи слично предање без речи купање-чишћење.

б) Стања истихазе

Стања истихазе су:

Прво стање је да је код жене пре истихазе хајз био редован и знала је тачно број дана свога хајза и његово време у месецу. Она поступа по томе. Дакле, она изоставља молитву и пост у тим данима (хајза), без обзира на то може ли да распозна је ли то крв хајза или није. Све што прекорачи преко тог уобичајеног времена (уобичајеног времена хајза), то ће да третира као истихазу, сходно уопштеном Веровесниковом обраћању Умму Хабиби: **"Сачекај период колико ти траје хајз, затим се окупај и клањај."**¹⁸⁵

Друго стање је да жена нема редован период хајза, или га је имала, али је заборавила. Ако би крв њеног хајза могла да се разликује тако да је део крви црн, густ и неугодног мириса, а други део редак и црвен, па период цурења црне крви не прелази више од најдужег периода хајза, а нити се скратио од најмањег периода хајза, па је њен период хајза могуће да разликује од истихазе. Она ће да изоставља молитву у периоду црне крви за време хајза, затим ће по престанку црне крви да се окупа и клања.

Бухарија и Муслим бележе хадис да је Фатима бинт Хубејш упитала Веровесника, нека је над њим Божији спас и мир: **"Божији Посланиче, ја сам жена код које крв стално излази и не престаје (у стању истихазе), па хоћу ли да изостављам молитве?"** Он јој је одговорио: **"Не, нећеш, а то је (крв) из вене и није хајз. Када наступи хајз, изостављај молитве, а када престане, сапери са себе крв и клањај."**

¹⁸⁵ Хадис бележи Муслим.

Несаи бележи хадис да је Веровесник, нека је над њим Божији спас и мир, рекао: **"Ако се ради о крви од хајза, онда је препознатљива по црној боји. Уколико приметиш да је таква, престани да клањаш, а ако приметиш да је другачија, онда се само абдести, јер је то крв од капилара."**

Треће стање је да жена нема редовног периода хајза, а не може ни да распозна (између крви хајза и истихазе). Дакле, она је у збуњујућем стању (ел-мутехајјире). Она ће у сваком месецу да мирује (чека) шест или седам дана за које је у недоумици (је ли то период њеног хајза), затим ће да се очисти па да пости и клања након што очисти место одакле излази крв тако што ће на то место да стави нешто што ће да спречити излазак крви. У том смислу наводи се хадис у коме је Веровесник, нека је над њим Божији спас и мир, рекао Хамни бинт Цахша, када јој је крв од хајза отицала у великим количинама: **"То је, заиста, напад од цина. Рачунај хајз шест или седам дана, затим се окупај."**¹⁸⁶

Статус жене у стању истихазе

На жену у стању истихазе односе се посебни прописи, а најважнији је да је она обавезна за сваку молитву обнови абдест, према хадису у којем је Фатими бинт Ебу Хубејша Веровесник, нека је над њим Божији спас и мир, рекао: **"Узимај абдест за сваку молитву."**¹⁸⁷

3. Прописи нифаса (жење у постпорођајном периоду)

¹⁸⁶ Хадис бележе Ахмед, Ебу Давуд и Тирмизи.

¹⁸⁷ Хадис бележи Бухари.

а) Дефиниција нифаса

То је крв која излази из материце због порођаја.

б) Период трајања нифаса

Нема доње границе за најкраћи период трајања нифаса. Најдужи период нифаса је четрдесет дана, а све што пређе изнад тога, то је стање истихазе, сходно хадису који се преноси од Умму Селеме, Бог био задовољан њоме, да је рекла: **"У време Божијег Посланика, нека је над њим Божији спас и мир, породиле би, након порођаја чекале четрдесет дана."**¹⁸⁸

в) Шта је забрањено породилји (у нифасу)?

Породилји је због изласка крви из материце (нифас) забрањено све што је забрањено жени због хајза. Статус жене (породилје) са нифасом је као статус жене са хајзом у погледу надокнадивања пропуштених обавезних ибадета.

Женин хиџаб и њена одећа

Заиста је хиџаб један од најузвишенијих прописа којег је Узвишени Бог наредио жени. Хиџаб је Узвишени Бог учинио обележјем женине части, знаком њене чедности и показатељем њене крепости и честитости. Због свега наведеног веома је важно да жене сазнају све о ономе што је од прописа и лепог везано за хиџаб.

1. Дефиниција хиџаба

¹⁸⁸ Хадис бележе Ахмед, Ебу Давуд и Тирмизи.

Терминолошка дефиниција хиџаба: Хиџаб је пространа и широка одећа којом се покрива цело тело жене тако да се њено тело не осликава, не обележавају се његове дражи, нити шта од њеног тела остаје видљиво.

Жена покривена хиџабом је она жена која покрије цело своје тело и његове дражи осим онога што је исламски верозакон дозволио да учини видљивим, као што су лице и шаке, ако се не боји да ће тиме да изазове смутњу. Консензус учењака исламског права заступа такав став.

Каже Узвишени:

"И нека не показују украсе своје осим онога што је ионако спољашње." (Кур'ан, поглавље Светлост, одломак 31.)

Преноси се од Абдуллаха б. Омера, Бог био задовољан њиме, да је рекао: **"Спољашњи украси су лице и шаке."** ¹⁸⁹

Преноси се од Аише, Бог био задовољан њоме, да је рекла: **"Од онога што је ионако спољашње су лице и руке."** ¹⁹⁰

За жену је боље да прекрије своје лице, према речима Веровесника, нека је над њим Божији спас и мир: **"Жена која је у ихраму (за ходочашће или умру) неће да облачи никаб нити ће да носи рукавице."** ¹⁹¹

Према исламском верозакону жена ће да покрије своје лице никабом када није у ихраму.

¹⁸⁹ Хадис бележи Бејхеки.

¹⁹⁰ Хадис бележи Бејхеки.

¹⁹¹ Хадис бележи Бухари.

2. Статус хиџаба

Хиџаб је обавезан свакој пунолетној муслиманки, према речима Узвишеног Бога:

"О Веровесниче, реци женама својим, и кћерима својим и женама верника нека спусте хаљине своје низа се. Тако ће се најлакше препознати па неће узнемираване бити. А Бог прашта и Милостив је." (Кур'ан, поглавље Савезници, одломак 59.)

Ебу Давуд и Ибн Еби Хатим преносе да је Умми Селеме рекла, након што је објављен одломак: **"... нека спусте хаљине своје низа се,"** да су енсаријке изашле као да су им на главама гавранови, а на себи су имале црне прекриваче."

3. Важност хиџаба и његове вредности

Женино преузимање обавезе ношење хиџаба је богослужење којим се приближава своме Господару.

Каже Узвишени:

"Ни верник ни верница немају избора да, када Бог и Посланик Његов нешто одреде, да по своме нахођењу поступи." (Кур'ан, поглавље Савезници, одломак 36.)

Хиџаб није друштвени обичај којег је заједница наследила, већ је богослужење и Божија наредба којој смо обавезни да се повинујемо.

4. Услови хиџаба

Исламски учењаци навели су услове за хиџаб да би био у складу са исламским верозаконем, а за жену која тако поступи сматра се да је имплементисала Божију наредбу.

Услови хиџаба су:

Први услов је да прекрива цело тело тако да се не види ниједан његов део, према речима Узвишеног:

"Веровесниче, реци женама својим и кћерима својим, и женама верника нека спусте хаљине своје низа се. Тако ће се најлакше препознати па неће узнемираване бити. А Бог прашта и Милостив је." (Кур'ан, поглавље Савезници, одломак 59.)

У том смислу преноси се да је Веровесник, нека је над њим Божији спас и мир, рекао: **"Ко из охолости спусти одећу да му се вуче (по земљи), Бог на Судњем дану неће да га погледа."** На то је Умму Селема упитала: **"Шта да раде жене са доњим рубовима своје (одеће)?"** А он јој је одговорио: **"Препустиће их (од пола потколеница) за један педаљ."** **"У том случају ће да открије стопала?"** — Упитала је. Он је одговорио: **"Нека их онда спусте за једну подлактицу, али не више од тога."**

Хиџаб каквог налаже исламски верозакон је онај који покрива цело тело. Не сматра се хиџабом оно што покрива само главу и тако чини одвојеним понаособ доњи део тела.

Други услов је да хиџаб буде од дебеле и густо исткане тканине, а не танак, да се кроз њега не указује тело, јер је циљ ношења хиџаба прекривање тела. Уколико не прекрива тело, не назива се хиџабом.

Муслим бележи хадис да је Веровесник, нека је над њим Божији спас и мир, рекао: **"Две врсте становника**

Пакла још нисам видео: људе ¹⁹² који ће уза се да имају бичеве као кравље репове, којим ће да ударају људе, и жене које ће да буду обучене, а биће у ствари голе, кокетне и ходаће заводљиво. Њихове главе ће да буду као камиље грбе. Оне неће да уђу у Рај нити ће да осете његов мирис, иако ће његов мирис да се осети на толико и толико."

Жене које су обучене, а уствари су голе, јесу оне које облаче провидну одећу испод које се види кожа, или облаче кратку одећу која открије пола тела, или пак облаче тесну одећу која истиче тело као да је голо или попут голог. Дакле, она је обучена, јер се тако каже, док је у стварности гола. Кокетне се односи на оне које кокетирају са другима и подучавају их како да се наките и дотерају различитим средствима. Оне у срцима људи изазивају наклоност и симпатију. Оне које ходају заводљиво су оне које одвраћају од покорности Узвишеном Богу и од онога што су обавезне, као што је стид и покривање. Оне су такође и у своме ходу заводљиве. Њихове главе су као камиље грбе подразумева да оне повезивањем и умотавањем своју косу направе да личи на камиљу грбу.

Малик преноси у Муветти да је Хафса бин Абдуррахман ушла код Аише, Бог био задовољан њоме, а на њеној глави је био танки покривач (химар), па јој га је Аиша поцепала и покрила је густим покривачем (по глави).

Трећи услов је да сам по себи хиџаб не буде украсан, да не буде накинђурен, извезен и украшен бојама које скрећу пажњу и поглед.

У том контексту каже Узвишени:

¹⁹² Односи се на полицију. (Оп. прев.)

"И нека не показују украсе своје осим онога што је ионако спољашње." (Кур'ан, поглавље Светлост, одломак 31.)

Ако буде сам по себи украс, није дозвољено да га користи за покривање главе и не назива се хиџабом, јер је хиџаб оно што прекрива и спречава откривање украса за странце. Божији Посланик, нека је над њим Божији спас и мир, је рекао: **"Немојте да спречавате Божије робиње да одлазе у Божије куће, али нека не излазе украшене и намирисане."**¹⁹³

Ако је овако указано њима које су излазиле у џамију (месцид) ради богослужења, па онда је прече када се излази на друга места. Жени која носи хиџаб обавеза је да се клони шминке и пудера за улепшавање када жели да изађе из куће, јер тиме истиче украсе које јој је Узвишени забранио да разоткрива пред онима који јој нису махреми. Та врста дотеривања скреће пажњу и погледе људи и нема у томе разлике између слабијег и јачег дотеривања.

Четврти услов је да хиџаб буде простран и широк, а не узак, како не би осликавао стидни део тела, нити разоткривао делове тела који изазивају страсти.

Пети услов је да одећа не буде намирисана због тога што то узбуђује мушкарце. У том смислу преноси се да је Веровесник, нека је над њим Божији спас и мир, рекао: **"Кад нека од вас оде у џамију, нека не употребљава мирис."**¹⁹⁴

Овако је Посланик, нека је над њим Божији спас и мир, указао женама какве да буду при изласку у месцид (џамију),

¹⁹³ Хадис бележе Ахмед и Ибн Хиббан.

¹⁹⁴ Хадис бележи Муслим.

па шта је са оним женама које изађу намирисане на друга места.

Шести услов је да њихова одећа не сличи одећи мушкарца, јер се преноси од Ебу Хурејреа, Бог био задовољан њиме, да је рекао: **"Божији Посланик, нека је над њим Божији спас и мир, је проклео мушкарца који облачи женску одећу и жену која облачи мушку одећу."**¹⁹⁵

Проклињање подразумева протеривање из окриља Божије милости.

Седми услов је да то не буде одећа поноса и репутације. Са том одећом се подразумева хвалисање пред људима или привлачење погледа на себе због њене раскошности и репутантности или због њеног разликовања од уобичајене познате одеће становника тога града. У том смислу Веровесник, нека је над њим Божији спас и мир, је рекао: **"Ко обуче на овосветску одећу поноса, Бог ће да га обуче одећом понижења на судњем дану."**¹⁹⁶

Одећа жене током молитве

Обавеза је жени да током молитве покрије цело тело осим лица и шака, према речима Веровесника, нека је над њим Божији спас и мир: **"Пунолетној женској особи молитва неће да буде примљена уколико клања без мараме."**¹⁹⁷

Пунолетна жена је она која је достигла године у којима се добија менструација. Под химаром (марамом) се подразумева оно чиме се покрива глава и врат.

¹⁹⁵ Хадис бележе Ахмед и Ебу Давуд.

¹⁹⁶ Хадис бележе Ахмед и Ибн Маџе.

¹⁹⁷ Хадис бележе Ебу Давуд, Тирмизи и Ибн Маџе.

Ебу Давуд преноси да је Умму Селема, Бог био задовољан њоме, једном приликом рекла жени која је клањала покривена марамом и у кошуљи без огртача да може да клања тако уколико јој је кошуља дугачка толико да јој покрива вањски део стопала." На прегипању и сеџди скупиће своје тело и неће да одмиче надлактице од тела. Ноге ће да спусти положене са стране тако да неће да седи на испруженом стопалу леве ноге, а неће ни да подбацује стопало леве ноге испод стегна десне ноге, јер ће тако боље да се прекрије.

Прописаност (статус) украшавања жене

1. Урођене особине

Лепо је да жена пази на оно што се посебно ње тиче од урођених особина о којима је Веровесник, нека је над њим Божији спас и мир, подстицао да се бринемо.

Бухарија и Муслим бележе да је Божији Посланик, нека је над њим Божији спас и мир, рекао: **"Људска природа је петоро, или петоро је од људске природе: обрезивање, бријање стидних места, резање ноктију, бријање испод пазуха и скраћивање бркова."**

Жена треба да води бригу о одстрањивању длака са стидних места и испод пазуха и да скраћује нокте када год порасту. Са обзиром да је то одраз чистоће и лепоте, не треба да оставља да то расте дуже од четрдесет дана а да се не одстрани. Преноси се од Енеса, Бог био задовољан њиме, да је рекао: **"Одређено нам је скраћивање бркова, резање**

ноктију, бријање пазуха и стидних места, да не прелазимо четрдесет ноћи."¹⁹⁸

2. Книјење руку и ногу, подвлачење сурме и бојење косе

Похвално је жени, а нарочито удатој, да кније руке и ноге кном и да подвлачи сурму и слично томе у својој кући, а не при изласку из куће. Од Аише, Бог био задовољан њоме, преноси се да је рекла: "Нека жена је пружила Божијем Посланику, нека је над њим Божији спас и мир, руку кроз застор да би му уручила поруку. Зачуђен, Посланик, нека је над њим Божији спас и мир, је упитао: **'Је ли ово женска или мушка рука?!'** 'Женска рука, Божији Посланиче,' одговорила је. **'Да си права жена, окнила би своје нокте кном.'**"¹⁹⁹

Неће да боји (лакира) нокте оним што ће да се скори на њима и да спречи доспевање воде до њих при чишћењу, као што су лакови. Уколико би их стављала, обавезна је да их одстрани са ноката при обављању чистоће (абдест или купање). Од Ибн Аббаса, Бог био задовољан њиме, преноси се да је рекао: **"Заиста је најбоље да се подвлаче очи исмидом, јер он изоштрава вид и ојачава трепавице."**²⁰⁰

Исмид²⁰¹ је камен црне боје која нагиње црвеној. Употребљава се за наношење шминке. Жени је дозвољено да боји косу кном или нечим другим, а нарочито ако има седих власи. Покуђено је да боји косу црном бојом, јер је Веровесник, нека је над њим Божији спас и мир, забранио

¹⁹⁸ Хадис бележе Ебу Давуд, Тирмизи, Несаи и Ибн Маџе.

¹⁹⁹ Хадис бележе Ебу Давуд и Несаи.

²⁰⁰ Хадис бележе Ебу Давуд, Тирмизи, Несаи и Ибн Маџе.

²⁰¹ Врста камена од ког се прави најбоља врста сурме. Има га у Хиџазу, али је најбољи из Исфакана.(Оп. прев.)

бојење црном бојом. Муслим бележи хадис од Џабира бин Абдуллаха, Бог био задовољан њиме, да је рекао: "Ебу Кухафе је доведен на дан освојења Меке, а глава и брада су му биле потпуно беле, попут сугаме, па је Божији Посланик, нека је над њим Божији спас и мир, рекао: **"Промените га нечим, али се клоните црне боје."**

Сугам је биљка белог цвета и плода са којом се често упоређују они који су оседели.

3. Шишање и бријање косе

Дозвољено је жени да скрати и ошиша косу, јер су то чиниле Веровесникове, нека је над њим Божији спас и мир, супруге, Бог био задовољан њима. Муслим преноси од Ебу Селеме б. Абдуррахмана да је рекао: **"Посланикове, нека је над њим Божији спас и мир, супруге, Бог био задовољан њима, су скраћивале своје косе до ушију."**

Није дозвољено женама да скраћују косу са намером да опонашају невернице или пак да опонашају мушкарце, јер је забележена од Посланика, нека је над њим Божији спас и мир, уопштена забрана опонашања неверника. Што се пак тиче забране да жене опонашају мушкарце, преноси се од Ибн Аббаса, Бог био задовољан њиме, да је рекао: **"Божији Посланик, нека је над њим Божији спас и мир, проклео је људе који опонашају жене и жене које опонашају мушкарце."**²⁰²

²⁰² Хадис бележи Бухарија.

Жени није дозвољено бријање главе осим у нужди.

4. Уплитање косе

Није дозвољено жени да уплиће косу и да је продужује другом косом, била то природна или вештачка коса као што је перика. Ово није дозвољено због тога што је то обмана.

Бухарија и Муслим бележе хадис да је Веровесник, нека је над њим Божији спас и мир, рекао: **"Бог је проклео и ону која уплиће туђу косу и ону која тражи да јој се уплиће коса."**

5. Тетовирање, уклањање длака са лица и прављење размака међу зубима

Жени није дозвољено да се тетовира било где на телу, нити јој је дозвољено да чупа обрве, а ни да прави размак између зуба са жељом да улепша свој изглед. Ова забрана је због мењања изгледа створења Узвишеног Бога. Божији Посланик, нека је над њим Божији спас и мир, проклео је онога ко то чини.

Бухарија и Муслим бележе хадис од Абдуллаха б. Месуда, Бог био задовољан њиме, да је рекао: **"Бог је проклео оне које тетовирају, које траже да се тетовирају, оне које уклањају длаке са лица и оне које праве вештачке размаке међу зубима ради лепшег изгледа, дакле такве (жене) које мењају лик који је Бог створио."**

Није спорно да жена поправи деформисане или покварене зубе ако буде осећала потребу за тим.

Прописи о изласку жене из њене куће и њеном опхођењу са странцима

Када жена изађе из своје куће, обавезна је да води бригу о следећим прописима и правилима:

1. Да буде покривена хиџабом као што смо то већ појаснили. Неће да излази украшена ни накитом нити бојама и сличним, а неће да буде ни намирисана.

Ебу Давуд бележи да је Веровесник, нека је над њим Божији спас и мир, рекао: **"Немојте да спречавате Божије робиње да одлазе у Божије месциде (џамије), али нека не излазе украшене и намирисане."**

2. Да обарају погледе од онога што им није дозвољено да гледају. Узвишени Бог је то наредио и женама и мушкарцима.

Каже Узвишени:

"Реци верницима нека оборе погледе своје и нека чувају стидна места своја, то им је чедније, јер Бог, уистину, зна оно што они раде." "А реци верницама нека оборе погледе своје и нека чувају стидна места своја." (Кур'ан, поглавље Светлост, одломци 30-31.)

И каже Узвишени:

"Немојте усиљено да говорите, па да тада жуди онај у чијем је срцу болест, и да говорите речи поштовања вредне." (Кур'ан, поглавље Савезници, одломак 32.)

3. Да пазе када разговарају са страним људима, да им се не обраћају тепајући им или милозвучним тоном. Такође требају да пазе када иду да не куцкају ногама, јер тиме изазивају смутњу код људи. Узвишени Бог забранио је то женама рекавши:

"И нека не ударају ногама својим да би се чуо звекет накита њиховог који покривају." (Кур'ан, поглавље Светлост, одломак 31.)

4. Да се клоне гужве, а нарочито на пијацама и слично томе па да се пазе осамљивања са људима који им нису махреми.

Ахмед бележи хадис да је Божији Посланик, нека је над њим Божији спас и мир, рекао: **"Ко верује у бога и Будући свет, нека се не осамљује са женом без присуства њеног махрема, јер је са њима двома ђаво."**

Поједине жене и њихови старатељи олако гледају на одређене врсте осамљивања. Пример тога је осамљивање помешано са сумњом, као што је осамљивање са возачем, доктором, слугом па осамљивање и мешање са ближњима без махрема. Ово је заиста највећа опасност између осталих споменутих.

У том смислу Бухарија и Муслим бележе хадис да је Веровесник, нека је над њим Божији спас и мир, рекао: **"Пазите се да не улазите код туђих жена."** Неки енсарија га је упитао: **"Шта мислиш за хамва?"** Одговорио му је: **"Хамв је смрт."**

Ел-хамв је мужев рођак, као што је нпр. мужев брат. А део хадиса "хамв је смрт" подразумева да је бојазан од њега већа него од другог, као што је страх од смрти већи од страха од било чега другог.

5. Да се не рукује са мушкарцима који јој нису махреми, јер то изазива смутњу. Због тога је Веровесник, нека

је над њим Божији спас и мир, рекао: **"Ја се не рукујем са женама."**²⁰³

Рекао је Божији Посланик, нека је над њим Божији спас и мир, својим друговима, Бог био задовољан њиме: **"Боље вам је да вас убуду у главу гвозденом шивећом иглом него да дотакнете жену која вам није дозвољена."**²⁰⁴

Нема разлике између руковања са неким заклоном или без њега, као што су рукавице и њима слично, јер то води смутњи.

ОДНОС ОНОГА КО ЈЕ ПРЕШАО НА ИСЛАМ ПРЕМА ЗАЈЕДНИЦИ

Предговор

Онај ко размисли о текстовима исламског верозакона, схватиће да су мноштво и различитост људских виђења и уверења, космички закон повезан са Божијом вољом и мудрошћу.

Каже Узвишени: **"А да је Господар твој хтео, све би људе следбеницима једне вере учинио. Међутим, они ће се увек у веровању разилазити, осим оних којима се Господар твој смилује. А зато их је створио."** (Кур'ан, поглавље Ебер, одломци 118-119.)

Ислам, као небеска вера и Божански верозакон, признаје ову различитост и односи се према тој чињеници као према нечему стварном, а посебно због тога што је доспевање упуте до свих људи тешка ствар.

²⁰³ Хадис бележе Малик, Несаи и Ибн Маџе.

²⁰⁴ Хадис бележи Таберани.

Каже Узвишени: **"А већина људи, ма колико ти желео, неће бити верници."** (Кур'ан, поглавље Јосип, одломак 103.)

Због наведене чињенице, Узвишени је за следбенике Своје вере поставио начела и правила која уређују односе са следбеницима других уверења и религија. Та начела и правила чувају и мотре на своје следбенике и њихове основе и учења па их штите од неисправности и поремећаја. Узвишени је поставио та начела и правила са обзиром на то да част и слава муслимана заузимају прво место у погледу чувања и заштите. Милост, толеранција, добротинство и праведност према свим створењима је недељива целина система живота заједнице у перцепцији узвишене вере Ислама.

На следећим страницама изложићемо цели низ питања која муслиману појашњавају и одређују начела односа и поступања са немуслиманима из његовог окружења, без обзира на то да ли је у питању неко од његове родбине или није. То ће да буде изложено у склопу три знанствене целине: Породични односи, Имовински односи и Друштвени и хумани односи.

Међусобни односи супружника после њиховог примања Ислама или примања Ислама једнога од њих двоје

Породица се у било којој заједници сматра првим елементом њеног постојања и основним темељем њеног формирања (конституисања). Породица добија на важности јер је она по својој конституцији веома важан друштвени систем и на њу се цела заједница (друштво) ослања при чувању и усмеравању својих појединаца. Тиме се у ствари појединцу у заједници пружају снага, напредак и просперитет. Са обзиром на велики значај и веома важну улогу породичног

живота чија је грађевина међусупружнички однос, ислам се заинтересовао за уређење ових односа до крајњих његових граница.

Ислам је тежио да обезбеди разлоге који ће људе да приволе на континуитет (живљења у породици). Како Ислам позива све људе да уђу у Ислам и да следе његову исправну упуту, он води бригу да можда нема какав јак уговор који породично повезује оне који су у Исламу и оне који нису. Тај уговор није безначајан и није лако да се раскине а ни оконча. Ислам је радио управо на уређењу тога уговора и појашњењу његових граница и последица. Поставља се питање какав је статус брачног уговора двоје супружника немуслимана који су се везали брачним уговором пре њиховог уласка у Ислам, па се десило да обоје у исто време приме Ислам или чак једно прими Ислам пре другог?

Ситуација када су оба супружника заједно примила Ислам

Када супружници приме Ислам заједно, у исто време и на истом месту, став консензуса учењака је да су тиме потврдили и свој брак и уговор који су склопили још пре Ислама уколико не постоји никаква верска (шеријатска) препрека која би забранила наставак овог брака, без обзира на то јесу ли примили Ислам пре или после њиховог првог брачног сусрета. Много је оних који су у периоду Веровесника, нека је над њим Божији спас и мир, примили Ислам, па им је Божији Посланик, нека је над њим Божији спас и мир, после њиховог примања Ислама потврдио брачне уговоре које су склопили пре примања Ислама. Божији Посланик, нека је над њим Божији спас и мир, притом их није

питао о њиховој каквоћи и о томе јесу ли услови њихових уговора реализовани.

Што се тиче брачног уговора који је склопљен пре примања Ислама, а сам по себи није ваљан да се настави због тога што су супружници међусобно повезани по тазбинству или по млеку, такав уговор се поништава када уђу у Ислам, као на пример, ако је човек склопио брачни уговор са неком од жена које су му забрањене, као што су његова мајка, сестра, кћерка или супруга његовог оца, или чак са неком женом са којом је у сродству по млеку, као што су његова мајка и сестра по млеку.

Ко прими Ислам, а има више од четири жене, он ће између њих да изабере четири, а од осталих ће да се растави, јер Ислам не дозвољава да узме под своју заштиту више од четири жене.

Преноси се од Абдуллаха б. Омера, Бог био задовољан њиме, да је рекао: **"Када је Гајлан ес-Секафи примио Ислам, имао је десет жена, па му је Божији Посланик, нека је над њим Божији спас и мир, рекао: 'Задржи четири, а од осталих се растави.'"** У другој предаји стоји да је рекао: **"Одабери четири између њих."**²⁰⁵

Слично томе би се поступило ако би био ожењен двома сестрама — одабрао би једну од њих две, а од друге би се раставио, јер Ислам не дозвољава да буде у браку са две сестре, према речима Узвишеног када објашњава које су жене забрањене мушкарцу

"И да две сестре саставите." (Кур'ан, поглавље Ен-Ниса, одломак 23.)

²⁰⁵ Хадис бележе Ахмед, Тирмизи, Ибн Маџе и Ибн Хиџбан.

Ситуација када је само један супружник примио Ислам

Други пример за супружнике немуслимане јесте да једно прими Ислам пре другог. Из овог примера опет произилази неколико других стања и ситуација.

Прва: Да супруг који је један од следбеника небеских књига прими Ислам после брачног уговора, а пре првог брачног сусрета са брачним другом. Његово примање Ислама потврђује и брачни уговор који је склопио пре примања Ислама, јер је у основи муслиману дозвољено да ожени следбеницу небеских књига и дозвољено је да се овакав брак настави.

Каже Узвишени:

"И честите кћери оних којима је дата Књига пре вас." (Кур'ан, поглавље Трпеза, одломак 5.)

Ако би пак супруга која је следбеница небеских књига примила Ислам пре свога мужа, а после склапања брачног уговора, па пре првог брачног сусрета, у истом моменту њен брак са њим био би поништен. По овом питању нема разлике у томе да ли је супруг следбеник небеских књига или је пак следбеник неких других религија (идеологија) мимо Ислама, јер апсолутно (безусловно) није дозвољено немуслиману да ожени муслиманку. У том контексту каже Узвишени:

"Па ако се уверите да су вернице, онда их не враћајте неверницима; оне њима нису допуштене." (Кур'ан, поглавље Проверена, одломак 10.)

Друга: Да једно од супружника који нису следбеници небеских књига, или је једно следбеник неке небеске књиге, а

друго следбеник неке друге религије (идеологије) мимо небеских књига, прими Ислам после брачног уговора, а пре првог брачног сусрета. Ако Ислам прими супруг, био он следбеник неке небеске књиге или пак неке друге религије мимо следбеника књиге, пре своје супруге која је припадница неке друге религије, мимо религије следбеника небеске књиге, после брачног уговора, а пре првог брачног сусрета са супругом, он је онда обавезан да се растави од ње, јер муслиману у основи није дозвољен брак са припадницом неких других религија мимо припаднице небеских религија.

У том контексту каже Узвишени:

"У браку многобошке не задржавајте!" (Кур'ан, поглавље Проверена, одломак 10.)

Ако би супруг примио Ислам пре првог брачног сусрета, а обавезан му је развод, жени у овој ситуацији припада пола венчаног дара (мехра), јер се развод брака десио због мужа. Ако би чак супруга примила Ислам, она нема право на венчани дар, јер се развод брака десио због ње. Када би један од супружника примио Ислам после првог брачног сусрета, супруг је обавезан супруги да исплати венчани дар у потпуности без обзира на то ко је од њих двоје пре прихватио Ислам.

Трећа: Када једно од два супружника прими Ислам после првог брачног сусрета. Ова ситуација подразумева два стања:

1. Да су и супруг и супруга следбеници небеских књига. Ако супруг прими Ислам пре његове супруге која је следбеница небеских књига, а после првог брачног сусрета, он је потврдио брак примањем Ислама који је склопио пре примања Ислама, јер је у основи муслиману дозвољен брак са следбеницом небеских књига.

Каже Узвишени:

"И честите кћери оних којима је дата књига пре вас." (Кур'ан, поглавље Трпеза, одломак 5.)

Њему је дозвољено да настави овај брак.

2. Да ни супруг ни супруга нису следбеници небеских књига. Ако би супруг примио Ислам пре његове супруге која је следбеница неке друге религије мимо небеских религија, а после првог брачног сусрета са њом, он ће да раскине брак, који ипак остаје важећи све до истека постразводног периода ишчекивања. Уколико супруга прими Ислам пре истека периода постразводног ишчекивања, а постразводно ишчекивање траје колико три циклуса менструације за ону која има менструацију, а три месеца за ону која нема менструацију, или пак порођај за трудницу, њихово примање Ислама потврђује њихов претходни брачни уговор и остају у браку. Ако пак супруга не би примила Ислам, а период постразводног ишчекивања истекне, брак је међу њима раскинут од момента његовог примања Ислама.

Ебу Суфјан б. Харб примио је Ислам пре његове жене Хинд бинт Утбе, па је и она после неколико дана примила Ислам, па им је Веровесник, нека је над њим Божији спас и мир, потврдио њихов први брачни уговор.

3. Да Ислам прими супруга, а супруг је немуслиман, без обзира на то је ли следбеник небеске књиге или пак неке друге религије. Уколико супруга прими Ислам, а њен муж остане немуслиман, било следбеник небеских књига или неке друге религије, а њено примање Ислама је било после првог брачног сусрета, њој је обавеза да се разведе од њега и није јој дозвољено да му омогући да јој се приближава, са тим што је брачни уговор важећи до истека периода постразводног ишчекивања. Ако би супруг примио Ислам пре

истека периода постразводног ишчекивања, њихово примање Ислама потврдило би њихов претходни брачни уговор, а ако не би, дошло би до развода брака међу њима и она би престала да буде његова супруга по истеку периода постразводног ишчекивања.

Преноси се од Давуда б. Кердуса, Бог био задовољан њиме, да је рекао: **"Био је човек од Бену Таглиба који се звао Уббад б. Ен-Ну'ман б. Зур'а и имао је жену из Бену Темима. Он је био хришћанин, а када му је жена примила Ислам, он је одбио да га прими, па их је Омер, Бог био задовољан њиме, развео."**²⁰⁶

Од Ибн Аббаса, Бог био задовољан њиме, се преноси да је рекао: **"Ако хришћанка прими Ислам пре њеног мужа на један сат, постаје му забрањена."**²⁰⁷

Неколико жена Посланикових, нека је над њим Божији спас и мир, другога примило је Ислам пре својих мужева, па су им мужеви примили Ислам после њих у периоду постразводног ишчекивања, па им је Веровесник, нека је над њим Божији спас и мир, потврдио њихове бракове и није им изнова склапао брачне уговоре, као што се десило са Сафваном б. Умејје и са Икримом б. еби Цехлом.

Ако би жена примила Ислам пре свога мужа, она је обавезна да га обавести о томе. Пожељно је да га лепом речју позове у Ислам и да му појасни да је, ако он не прими и пригрли Ислам у периоду постразводног ишчекивања, обавезна да га напусти.

Однос онога ко је примио Ислам према његовој деци

²⁰⁶ Хадис бележи Ибн еби Шејбе.

²⁰⁷ Хадис бележи Бухарија.

Коме припадају (кога следе у вери) деца након што један или оба родитеља приме Ислам?

Дете које је малолетно или лудо, следиће веру својих родитеља коју су они пригрлили — уколико су његови родитељи јевреји, и оно ће да буде јевреј, ако су хришћани, биће и оно хришћанин, а ако су чак муслимани, биће и оно муслиман као и они.

Бухарија и Муслим бележе хадис да је Веровесник, нека је над њим Божији спас и мир, рекао: **"Свако се дете роди у природној вери — Исламу, али га његови родитељи учине јевејем, хришћанином или ватропоклоником."**

Ако оба родитеља или једно од њих двоје прими Ислам, дете које није пунолетно или је лудо постаје муслиманом следећи родитеља који је боље вере, тј. веру онога родитеља који је примио Ислам. Тако на пример, ако би отац био муслиман, његово би га дете следило у његовој вери и постало би муслиман као и он, а ако би пак мајка била муслиманка, дете би њу следило у њеној вери и опет би постало муслиман, јер је Ислам узвишен и нема ништа што би могло да буде узвишеније од њега. Ислам је вера са којом је Узвишени Бог задовољан да буде вера Његових робова.

У случају да оба родитеља приме Ислам после пунолетства детета, или ако се луда пунолетна особа опамети, неће да се доноси став о њему да је муслиман осим ако оно само од себе потврди да ће да пригрли веру Ислам.

Муслим бележи хадис да је Веровесник, нека је над њим Божији спас и мир, рекао: **"Свака особа се роди у правој (урођеној) вери, док се о себи не изјасни својим језиком."**

Ко одгаја децу након што један или оба родитеља приме Ислам?

Када оба родитеља заједно приме Ислам, исламски учењаци заступају јединствен став да обоје одгајају своју децу. Када један родитељ прими Ислам пре другог, као на пример ако мајка (жена) прими Ислам пре оца (супруга), дете ће да одгаја само мајка. Ако би пак отац примио Ислам, а мајка не, дете ће да одгаја само отац. Дете одгаја родитељ који прими Ислам јер је боравак детата са немуслиманом родитељем очигледна штета по дете. Већином на дете остави трага вера његових одгајатеља па га тако, мало по мало, изведе из вере Ислама. Одгајатељство је један вид старатељства над дететом, а констатован став исламског верозакона је да неверник не може да буде старатељ муслиману.

Преноси се да је Рафиа б. Синан примио Ислам, али је његова жена то одбила па је потом отишла до Веровесника, нека је над њим Божији спас и мир, и питала га припада ли њој кћеркица која је тек одбијена од дојења, а дошао је и Рафиа и исто то је упитао Веровесника, нека је над њим Божији спас и мир. Веровесник, нека је над њим Божији спас и мир, им је рекао да седне једно на једну, а друго на другу страну, па је дете посео између њих двоје. Потом им је рекао: **"Позовите га ка себи!"** Дете је кренуло мајци, а Веровесник, нека је над њим Божији спас и мир, је проучио молбу: **"Господару мој, упути је!"** Након чега је дете отишло оцу, па га је овај и узео.²⁰⁸

²⁰⁸ Хадис бележе Ебу Давуд и Ен-Несаи у Ел-Кубра.

Када је дете првобитно кренуло мајци, Веровесник, нека је над њим Божији спас и мир, је упутио молбу Богу да је упути, па је оно отишло оцу. Веровесниково упућивање молбе Богу да упути дете указује на то да је његов боравак и одгајање са неверником у супротности са Божијом упутом. У том контексту забележена су бројна мишљења учењака из генерације таби'ина, Бог био задовољан њима.

Хасан ел-Басри је, у вези са одгојем и старатељством над дететом, рекао: **"Дете ће да борави са родитељем муслиманом."**²⁰⁹

Када је једно од двоје супружника хришћана примило Ислам, а имали су мало дете, Ибрахим ен-Неха'и је рекао: **"Њихова деца биће са родитељем муслиманом."**²¹⁰

Коме припада старатељство при удаји или женидби детета?

Једно од питања констатованих у исламском верозакону јесте и то да жена нема права да заступа саму себе при удаји. Жену заступа њен старатељ, према речима Веровесника, нека је над њим Божији спас и мир: **"Која се год жена уда без старатељеве дозволе, брак јој је ништаван! Брак јој је ништаван! Брак јој је ништаван!"**²¹¹

Уколико се деси да жена прими Ислам, а њен старатељ је немуслиман, он не може више да јој буде старатељ при удаји, јер је исламски верозакон прекинуо старатељство неверника над муслиманима.

²⁰⁹ Бухарија ово предање бележи као муаллак предају. Бејхеки га бележи као предају која сеже до Веровесника, нека је над њим Божији спас и мир.

²¹⁰ Бухарија ово предање бележи као муаллак предају. Абдуррезак га преноси као предају која сеже до Веровесника, нека је над њим Божији спас и мир.

²¹¹ Хадис бележе Ебу Давуд, Тирмизи, Несаи и Ибн Маџе.

Каже Узвишени:

"А Бог неће дати прилику неверницима да униште вернике." (Кур'ан, поглавље Ен-Ниса, одломак 141.)

Веровесник је појаснио да је вера Ислам узвишенија од других рекавши: **"Ислам је вера која надилази (надвисује), а њу ништа не надилази."**²¹²

Жену муслиманку не може заступати при удаји нико осим муслимана.

Каже Узвишени:

"А верници и вернице заступају једни друге." (Кур'ан, поглавље Покајање, одломак 71.)

Немуслимани заступају једни друге, према речима Узвишеног:

"Неверници су једни другима (заступници) заштитници." (Кур'ан, поглавље Ел-Енфал, одломак 73.)

Жену муслиманку заступаће при удаји њен рођак муслиман, а ако не би било муслимана, њен заступник био би владар муслиман или неко од његових представника, као што су судија или одговорни у исламској колонији. Уколико се нико од наведених не би нашао, онда би се опуномоћио добар муслиман који би је заступао при склапању брака. Није исправно да старатељ муслиман заступа своју кћерку немуслиманку при склапању брачног уговора, јер он нема право заступништва над њом. Кур'ански одломак је појаснио да су немуслимани заступници (заштитници) једни другима. Са обзиром на то да се старатељство темељи на односу наслеђивања између очева и синова, исламски верозакон је

²¹² Хадис бележи Дарекутни.

прекинуо тај однос при различитости вере, па је самим тим прекинуто и старатељство.

Старатељство над децом и опоручивање деце некеме

Пропис на који утиче различитост верске припадности између синова и очева јесте питање старатељства оца немуслимана над његовом децом муслиманима. Ако деца добију статус муслимана, а њихов отац је немуслиман, он нема старатељство над њиховом имовином у случају да су они са одређеним недостацима, луди или пак непунлетни. Старатељство се у том случају преноси на ближњег рођака муслимана или на онога кога судија одреди за старатеља над њима, јер нико осим муслимана не може да заступа питање муслимана, под условом да се употпуне и сви преостали услови који се узимају у обзир.

Каже Узвишени:

"А верници и вернице заступају једни друге."
(Кур'ан, поглавље Покајање, одломак 71.)

Што се тиче немуслимана, он нема право заступништва над муслиманом, сходно речима Узвишеног:

"А Бог неће дати прилику неверницима да униште вернике." (Кур'ан, поглавље Ен-Ниса, одломак 141.)

Такође није дозвољено оцу муслиману или немуслиману да опоручује немуслиману да се стара и брине за његову децу муслимане после његове смрти, јер је опорукa један вид старатељства. Исламско законодавство пориче старатељство и управу немуслимана над муслиманом.

Однос онога који је прешао на Ислам према његовим родитељима и родбини

Добročинство и леп однос према родитељима немуслиманима:

Једна од најважнијих ствари којима се одликује наша чиста вера јесте њен позив да се окитимо моралним вредностима и узвишеним вредноћама при сарадњи са свим људима. Муслиман који пригрли веру Ислам требао би да буде међу првима који ће да се повинују овим вредностима и моралу и који ће да следе те вредности и морал у стварном животу.

Каже Узвишени:

"А људима лепе речи говорити." (Кур'ан, поглавље Ел-Бекаре, одломак 83.)

И каже Узвишени:

"И са њима на најлепши начин расправљај!" (Кур'ан, поглавље Пчеле, одломак 125.)

Веровесник, нека је над њим Божији спас и мир, је опоручио својим следбеницима (уммету) да се оките наведеним вредностима рекавши: **"Одржавај везе са оним ко је са тобом раскинуо, подари ономе ко је теби ускратио и опрости ономе ко ти је неправду учинио."**²¹³

Нико нема веће право да му се чини добročинство и да се према њему лепо опходи од родитеља који су после Узвишеног Бога главни узрочници човековог постојања. Због тога је Бог уздигао њихову вредност и степен добročинства и

²¹³ Хадис бележи Ахмед.

лепе опходње према њима одмах после степена веровања у Узвишеног Бога.

У том смислу каже Узвишени:

"И Богу богослужење чините и ништа му не придружујте, а родитељима чините добро." (Кур'ан, поглавље Ен-Ниса, одломак 36.)

И каже Узвишени:

"Господар твој заповеда да само Њему богослужење чините и да родитељима добротворство чините." (Кур'ан, поглавље Ноћно путовање, одломак 23.)

Узвишеност Ислама огледа се у томе да је препоручено лепо опходење према родитељима па макар били и немуслимани.

Каже Узвишени:

"Ми смо наредили човеку да буде послушан родитељима својим. Мајка га носи, из слабости у слабост и доји га у току две године. Буди захвалан Мени и родитељима својим, Мени ће се сви вратити. А ако те буду наговарали да другог Мени равним сматраш, онога о коме ништа не знаш, ти их не слушај и према њима се, на овом свету великодушно понашај." (Кур'ан, поглавље Локман, одломци 14-15.)

И каже Узвишени:

"Ми смо сваког човека задужили да буде добар према родитељима својим. Али, ако те они буду наговарали да Мени некога равним сматраш о коме ти ништа не знаш, онда их не слушај." (Кур'ан, поглавље Паук, одломак 8.)

Бухарија и Муслим бележе да је Есма, кћерка Ебу Бекра, Бог био задовољан њоме, рекла: "Дошла ми је моја мајка, многобошкиња, за време док су Курејшевићи, међу којима и њен отац, потписивали уговор са Веровесником, нека је над њим Божији спас и мир, па сам у вези са тим затражила мишљење Божијег Посланика, нека је над њим Божији спас и мир, упитавши га: **'Дошла ми је мајка желећи (одржавање везе), па хоћу ли да одржавам везу са својом мајком? Одговорио ми је: 'Да, одржавај (родбинску) везу са својом мајком. '**"

Добročинство према родитељима, па макар били и немуслимати, обавеза је деци муслиманима. Дакле, нису спречени да им чине добročинство, да им буду покорни, да се лепо опходе према њима и да се брину о њима. Неће им се супротстављати псовком, ружним говором и узнемиравањем. Није дозвољено да им то чине под изговором да су они немуслимати, јер је забрањеност покуравања родитељима у Исламу повезана са стањем када родитељи наређују деци непокорност Узвишеном Богу, нпр. да од своје деце траже да се одметну од вере Ислама или да изостављају прописане строге дужности и обавезе које им је Ислам наредио или да почине грехове које им је Ислам забранио, као што су алкохол, свињско месо, прељуба или нешто друго.

Опште правило у Божијој вери гласи онако како га је Веровесник, нека је над њим Божији спас и мир, појаснио: **"Нема покорности створењима у непокорности Створитељу."**²¹⁴

Најузвишеније добročинство које деца могу да учине према својим родитељима јест да их на леп начин позову у Ислам. Појасниће им узвишеност вере Ислама лепим и

²¹⁴ Хадис бележе Ахмед и Табарани.

исправним моралом, и практиковањем начела Ислама, његових правила понашања и вредности.

Добročинство и лепо понашање према родбини немуслиманима

Толерантност Ислама показује се и у томе да је муслиманима наређено да одржавају родбинске везе и да се лепо опходе према својој родбини па макар они били и неверници. У том контексту Узвишени се обраћа верницима:

"И Богу богослужење чините, и ништа му не придружујте, а родитељима чините добро и рођацима." (Кур'ан, поглавље Ен-Ниса, одломак 36.)

Узвишени Бог у следећем одломку појашњава Веровесников, нека је над њим Божији спас и мир, морал и пажњу према његовој родбини без обзира на то што су они можда и немуслимане.

Каже Узвишени:

"Не тражим за ово никакву другу награду од вас, осим пажње родбинске." (Кур'ан, поглавље Договарање, одломак 23.)

Бухарија и Муслим бележе хадис да је Божији Посланик, нека је над њим Божији спас и мир, рекао: **"Породица Ебу... (тог и тог) није мој заштитник! Моји су заштитници Бог и честити верници! Медути, они су ми родбина и ја сам према њима пажљив, чиним им добročинство"**, придодао је.

Муслиман је обавезан да се лепо понаша према својој родбини па макар они и не говорили са њим.

Бухарија бележи хадис да је Веровесник, нека је над њим Божији спас и мир, рекао: **"Родбини пажњу не указује онај који на пазњу узвараћа пажњом, него онај који на њу пази и онда кад му је она (пажња) од његове родбине ускраћена."** Муслиман треба својој родбини да указује пажњу на леп начин и да их упућује на добро тако што ће да им умили веру Ислам. Он треба да помаже сиромашну и потребну родбину. Све наведено спада у добротинство, чињење добра и леп однос, а то нам је Узвишени Бог наредио према њима.

Каже Узвишени:

"Бог вам не забрањује да чините добро и да будете праведни према онима који не ратују против вас због вере и који вас из завичаја вашег не изгоне — Бог, заиста воли оне који су правични." (Кур'ан, поглавље Проверена, одломак 8.)

Веровеснику, нека је над њим Божији спас и мир, је била покољена нека одећа, па је нешто од те одеће дао Омеру б. ел-Хаттабу, Бог био задовољан њиме, а Омер је ту одећу поклатио своме брату Мекелији пре него што је овај примио Ислам.

Муслиман треба да зна да је спајање родбинских веза са ближњима и родбином извор добра за њега на овом свету и на Будућем јер је Узвишени Бог учини благоловљеним његов живот и опскрбу и то ће да му буде разлог уласка у Рај.

Бухарија и Муслим бележе хадис од Ебу Ејјуба ел-Енсарија, Бог био задовољан њиме, да је неки човек замолио: "Божији Посланиче, обавести ме о делу које ће да ме уведе у Рај!" Божији Посланик, нека је над њим Божији спас и мир, му је рекао: **"Обожавај само Бога и немој никога (и ништа)**

равним да му сматраш, обављај молитву, даји зекат и одржавај родбинске везе."

Бухарија и Муслим бележе хадис од Енеса, Бог био задовољан њиме, да је Божији Посланик, нека је над њим Божији спас и мир, рекао: **"Ко хоће да му се повећа опскрба и продужи живот, нека одржава родбинске везе."**

Муслиман не би требао да занемари чињеницу да је његов највећи циљ да спаси рођаке и породицу од Божије срџбе и Његове казне. Муслиман ће да настоји да их позива у Ислам када год му се укаже прилика. Узвишени Бог опоручио је Своме Веровеснику, нека је над њим Божији спас и мир, да позива у Ислам своју породицу и рођаке.

Каже Узвишени:

"И опомињи родбину своју најближу." (Кур'ан, поглавље Песници, одломак 214.)

Такође је Узвишени Бог опоручио да се при позивању у Његову веру води пажња да се обраћа на најлепши начин и лепим саветом.

У том смислу каже Узвишени:

"На пут Господара свога мудро и лепим саветом позивај и са њима на најлепши начин расправљај." (Кур'ан, поглавље Пчеле, одломак 125.)

ИМОВИНСКИ ОДНОСИ МУСЛИМАНА СА РОДИТЕЉИМА ИЛИ РОЂАЦИМА НЕМУСЛИМАНИМА

Опскрба:

Опскрба је све оно што појединац пружи од себе да би збринуо своје родитеље, супругу и децу пићем, храном, одећом и станом, али под условом да не претерује. Ова опскрба је обавезна ономе ко се брине о породици разликовао се он у вери од њих или не.

Узвишени Бог о правима родитеља немуслимана каже:

"А ако те буду наговарали да другог Мени равним сматраш, онога о коме ништа не знаш, ти их не слушај и према њима се, на овом свету, великодушно понашај."
(Кур'ан, поглавље Локман, одломак 15.)

Великодушно понашање према родитељима подразумева и њихову опскрбу. Дакле, није добротинство, а нити великодушно понашање да човек живи у благостању, а да његови родитељи буду сиромашни и у стању потребе од других. Деца су обавезна да се брину за опскрбу својих родитеља па макар били и немуслиmani, јер је опскрба одржавање родбинске везе, а то је једно од права родбине. Узвишени Бог учинио је да родбина има своје право и појаснио је да неверовање не докида родбинско право, као што је објашњено у претходном кур'анском одломку.

Обавезност опскрбе родитеља без обзира на њихову верску различитост потврђује хадис Есме, Бог био задовољан њоме, када је тражила дозволу од Веровесника, нека је над њом Божији спас и мир, да одржава родбинску везу са својом мајком (вишебошкињом), па јој је Веровесник одговорио да одржава везу са њом (да буде пажљива према њој).

Имам Хаттаби је рекао: "У овом хадису се појашњава да се родбинска веза са родбином неверницима одржава тако што их имовински опскрбљујемо као што имовински опскрбљујемо и муслиманску родбину."

Из овог хадиса се изводи закључак да је обавеза да опскрбљујемо оца и мајку невернике па чак ако би дете било муслиман.²¹⁵

²¹⁵ Фетху-л-Бари, 5/234.

Мухаммед б. ел-Хасан је рекао: "Обавеза је детету муслиману да опскрбљује своје родитеље хришћане или јевреје, сходно речима Узвишеног:

'И према њима се, на овом свету, великодушно понашај.' (Кур'ан, поглавље Локман, одломак 15.)

Није великодушно понашање да дете ужива у Божијим благодатима, а остави родитеље да умиру од глади. Унучад, дедови и баке са очеве и мајчине стране су на степену родитеља по питању опскрбе. Они полажу право на опскрбу на степену родитеља по рођењу самог детета."²¹⁶

Муслиману је такође обавеза да опскрбљује супругу хришћанку или јеврејку, јер је опскрба један од прописа исправног брачног уговора. Брак са хришћанком или јеврејком Ислам је дозволио и потврдио, па је самим тим и њихова опскрба обавезна. Што се тиче припадница неких других религија и идеологија мимо објављених небеских религија, оне нису следбенице једне од небеских религија па супруг муслиман није обавезан да их опскрбљује. Заправо, муслиману није дозвољено да их уопште задржава код себе, према речима Узвишеног:

"У браку многобошке не задржавајте!" (Кур'ан, поглавље Проверена, одломак 10.)

Уколико дође до поништења брачног уговора, поништавају се и сва повлаштења која су проистекла склапањем брака, а једно од тих повлаштења је и обавезност издржавања.

Венчани дар

²¹⁶ Ел-Мебсут, 4/105.

Ако човек поклони жени венчани дар пре примања Ислама, затим оба супружника приме Ислам, са тим да је супруга већ добила венчани дар пре него је примила Ислам, па су тек онда обоје примили Ислам, неће од супруга да се тражи да даје нови дар после примања Ислама па чак ни ако би венчани дар који је добила било оно што је забрањено назвати венчаном даром, као на пример да то буде свиња или алкохол. Међутим, ако жена не би узела свој венчани дар, супруг је обавезан да да замену за први, забрањени, венчани дар после примања Ислама. Он ће да јој да нови венчани дар који њој приличи, јер Ислам за муслиманку не признаје венчани дар који је забрањен (харам). Ако би чак примила део венчаног дара, а део остао у поседству мужа, она има право на нови венчани дар који јој приличи у износу онога што је преостало.

Наследство

Међуродбинско наслеђивање је један од прописа које је Ислам законодавно уредио и устројио. Узвишени Бог одредио је категорије родбине која има свој удео у имовини умрлог рођака, према тачно одређеним нормама и начелима.

Учењаци су појаснили да је полагање права особе на имовину рођака којег има право да наследи оствариво само ако се испуне услови за то и ако не постоји забрана. Један од најважнијих услова јесте подударност вере између наследника и наслеђеног. Исламски верозакон је потврдио да је верска различитост једна од забрана међуродбинског наслеђивања без обзира на то је Х онај ко наслеђује неверник, а наследник муслиман, или је чак онај ко се наслеђује муслиман, а наследник неверник.

Бухарија и Муслим бележе хадис од Усаме б. Зејда, Бог био задовољан њиме, да је Веровесник, нека је над њим

Божији спас и мир, рекао: **"Муслиман не наслеђује неверника, а ни неверник не наслеђује муслимана."**

Абдуллах б. Амр, Бог био задовољан њиме, преноси да је Божији Посланик, нека је над њим Божији спас и мир, рекао: **"Неће међусобно да се наслеђују следбеници две различите вере."**²¹⁷

Имовина стечена пре примања Ислама

Што се тиче имовине коју немуслиман пре примања Ислама стекне на дозвољен начин путем трговине дозвољеним артиклима или бављењем дозвољеним обртом и занатом или чак на неки други начин који је у основи дозвољен у Исламу, о њему учењаци имају јединствен став да је дозвољен. Уговори које је склопио пре примања Ислама чији рокови нису истекли ни после његовог примања Ислама, ваљани су. Ти уговори одређују да трговац полаже пуно право на вредност робе, а и да је обавезан купцима да испоручи робу.

Уколико би немуслиман стекао имовину на забрањен начин, као нпр. путем лихварства (камате), хазардних игара или пак путем трговања забрањеним стварима, као што су свињетина, алкохол и дрога (опојна средства), ако је такве забрањене трговачке уговоре склопио и преузео добит за њих пре него што је примио Ислам, примањем Ислама све му се опрашта за то па чак и ако би то у основи било и забрањено. Он није обавезан да издваја из своје основног имовине забрањени (харам) иметак, јер се то дешавало док је он још био неверник, а Ислам брише све оно што је било пре.

У том смислу каже Узвишени:

²¹⁷ Хадис бележе Ебу Давуд, Тирмизи и Ибн Маџе.

"Реци онима који не верују: ако се окане, биће им опроштено оно што је пре било." (Кур'ан, поглавље Ел-Енфал, одломак 38.)

Каже Узвишени о онима који су се бавили лихварством:

"Ономе до кога допре поука Господара његова, па се тога окани, припада оно што је пре стекао!" (Кур'ан, поглавље Ел-Бекаре, одломак 275.)

Ако би пак неко склопио забрањен трговачки уговор пре него што је примио Ислам, али још не би преузео добит на основу тог уговора, није му дозвољено да устраје у том уговору и такав уговор сматраће се поништеним. Ако се деси да преузме један део добити од таквог трговачког уговора, па преостане један део добити који није преузео, он ће код себе да задржи оно што је преузео, а уговор ће да поништи и неће да узима преостали део добити.

Каже Узвишени:

"О верници, бојте се Бога и оставите што је преостало од камате." (Кур'ан, поглавље Ел-Бекаре, одломак 278.)

Муслим бележи хадис да је Веровесник, нека је над њим Божији спас и мир, рекао: **"Идолопоклоничка камата је поништена."**

Веровесник, нека је над њим Божији спас и мир, је поништио камату после уласка у Ислам. Неће да се криви особа за оно што је било пре Ислама и неће да јој се наређује да поврати имовину стечену на такав начин. Наведено указује на то да имовина коју је стекао остаје у његовом поседу, као и добит коју је преузео.

Од Ибн Аббаса, Бог био задовољан њоме, се преноси да је Веровесник, нека је над њим Божији спас и мир, рекао: **"Све што је подељено у преисламском (паганском) периоду остаје како је и подељено. Оно што се буде делило у време Ислама, поделиће се у складу са Исламом!"** ²¹⁸

ДРУШТВЕНИ И ХУМАНИ ОДНОСИ

Љубав и помагање (пријатељство и непријатељство)

"Ваши су пријатељи само Бог и посланик Његов и верници." (Кур'ан, поглавље Трпеза, одломак 55.)

Што се тиче других, па они нису наши пријатељи. Каже Узвишени:

Ислам у својој основи подстиче своје следбенике на праведност, правичност и добротинство при односу са свим Божијим створењима, без обзира на њихова усмерења и веру. Ислам је потврдио да тај однос не би требао да одведе муслимана изван граница при дружењу и сарадњи са немуслиманом тако да га то доведе до тог степена да узме немуслимана за пријатеља, да га воли и да од њега помоћ тражи.

²¹⁸ Хадис бележе Ебу Давуд и Ибн Маџе.

За пријатеље не бисмо требали да узимамо никог осим оних на које нам је Узвишени Бог указао:

"Верници за пријатеље не узимају невернике мимо верника." (Кур'ан, поглавље Имранова породица, одломак 28.)

И каже Узвишени, обраћајући се верницима:

"О верници, не узимајте за заштитнике (пријатеље) Јевреје и хришћане! Они су сами себи заштитници! А њихов је и онај међу вама који их за заштитнике прихвати." (Кур'ан, поглавље Трпеза, одломак 51.)

И каже Узвишени:

"О верници! Не узимајте Моје непријатеље и своје непријатеље за пријатеље, љубав им даривајући, а они поричу Истину која вам је дошла." (Кур'ан, поглавље Проверена, одломак 1.)

Пријатељство које је Узвишени Бог забранио муслиманима своди се на две врсте:

Прва врста је пријатељство које води неверству, јер из ове врсте проистиче љубав и наклоност према немуслиманима због њихове вере, као и њихова заштита и помоћ због њихове вере, па макар то било и на рачун Ислама.

Каже Узвишени:

"Нећеш наћи да људи који у Бога и у онај свет верују буду у љубави са онима који се Богу и посланику Његовом супротстављају, макар они били очеви њихови, или синови њихови, или браћа њихова, или рођаци њихови." (Кур'ан, поглавље Расправа, одломак 22.)

Муслиман је обавезан да се удаљи од Божијих непријатеља и непријатеља Његове вере па макар они били и његова родбина. У томе ће да се поводи за Божијим веровесником Аврамом, нека је над њим Божији спас и мир, када је јавно изјавио да он нема ништа са својим сународницима.

Каже Узвишени:

"Био вам је добар узор у Авраму и у онима који су са њим кад су народу своје рекли: 'Ми са вама немамо ништа, а ни са оним што ви, уместо Бога, обожавате, ми се вас одричемо и непријатељство и мржња ће се између нас стално јављати све док не будете у Бога, Њега Јединог, веровали.'" (Кур'ан, поглавље Проверена, одломак 4.)

Друга врста је забрањено пријатељство, тј. да се за пријатеље узимају и воле немуслимане због неке овоземаљске користи. Без обзира на то што муслиман презире њихову веру, а воли муслимане и жели да буду славни и потпомогнути, због заједничке овоземаљске користи у његовој срцу усадиће се љубав према њима. Пример томе су они који им се додворавају и изражавају љубав да би им помогли да постигну одређено запослење.

Исти је статус онога ко уходи и шпијунира у њихову корист због жудње за огромним новцем који плаћају за то. Ова врста пријатељства, иако не изводи починитеља из вере, представља велику непокорност Узвишеном Богу и велики грех.

Ако би муслиман био изложен узнемиравању и присиљавању од немуслимана да се непријатељски односи према муслиману, а боји се за свој живот и да ће да буду доведени у питање његова вера, живот и част, он ће да исказује пријатељство немуслиманима, али ће у свом срцу да

устабили непријатељство према њима. Такав поступак не сматра се грехом, према речима Узвишеног:

"Верници за пријатеље не узимају невернике мимо верника, а ко то чини, са Богом нема ништа! Изузев ако се тиме од њих штите!" (Кур'ан, поглавље Имранова породица, одломак 28.)

То значи да, ако се будете бојали за своје животе, имовину или част, није проблем да их се решите тако што ћете да им покажете на неки начин речи пријатељства, док ће у вашим срцима веровање да буде постојано.

Каже Узвишени:

"Онога који занегира Бога након што је у Њега веровао — осим ако на то буде приморан, а срце му остане чврсто у вери, чека Божија казна. Оне којима се неверство омилило стићи ће срџба Божија и њих чека патња велика." (Кур'ан, поглавље Пчеле, одломак 106.)

Не сматра се забрањеним пријатељством оно које је резултат природне љубави између муслимана и немуслимана због родбинских или тазбинских веза, као што је љубав према родитељима или супрузи, али само да то не доведе до тога да муслиман заволи њихову веру, или пак да им се придружи у неистини, или чак да на њихов позив почини нешто што је забрањено.

Ислам не забрањује трговање са немуслиманима. Не забрањује се такође да се од њих изнајмљује, ни да они од нас изнајмљују, нити да се њима позајмљује а ни да они од нас позајмљују, као ни да се њима продаје или чак да они од нас купују. Све наведено не спада у забрањено пријатељство с њима.

Животопис Веровесника, нека је над њим Божији спас и мир, и његових другова пун је случајева који указују на то да је сарађивао са немуслиманима. Дакле, Веровесник, нека је над њим Божији спас и мир, је продавао немуслиманима и куповао од њих, изнајмљивао је од њих, а и они од њега, позајмљивао је од њих, а и они од њега и са њима је обављао бројне трговачке послове мимо споменутих.

Праведност и правичност

Узвишени Бог је наредио Својим робовима верницима да успостављају правду у свим њиховим животним питањима.

Каже Узвишени:

"О верници, будите увек праведни, сведочите Бога ради, па макар то било против вас самих или родитеља и родбине." (Кур'ан, поглавље Ен-Ниса, одломак 135.)

Узвишени Бог упозорава на то да мржња људи и њихово непријатељство не треба да подстичу муслимана да чини неправду и тиранију, већ да они требају да буду праведни па чак и са непријатељима.

Каже Узвишени:

"О верници, дужности према Богу извршавајте и праведно сведочите! Нека вас мржња коју према неким људима носите никако не наведе да неправедни будете! Праведни будите, то је најближе богобојазности." (Кур'ан, поглавље Трпеза, одломак 8.)

И каже Узвишени:

"Бог вам не забрањује да чините добро и да будете праведни према онима који не ратују против вас због вере и који вас из завичаја вашег изгоне - Бог, заиста, воли оне који су правични." (Кур'ан, поглавље Проверена, одломак 8.)

Обавезно држање до обећања и уговора

Ислам је потврдио да је обавезност држања до обећања и уговора један од најважнијих темеља на којима почива вера Ислам.

Каже Узвишени:

"О верници, испуњавајте обавезе." (Кур'ан, поглавље Трпеза, одломак 1.)

И каже Узвишени:

"И испуњавајте обавезу, јер ће се за обавезу заиста одговарати." (Кур'ан, поглавље Ноћно путовање, одломак 34.)

Узвишени Бог указује на то да смо обавезни да испуњавамо обећања и обавезе и према немуслиманима.

Каже Узвишени:

"Многобошцима са којима имате закључене уговоре које они нису ни у чему повредили, нити су икога против вас помагали, испуните уговоре до уговореног рока; Бог, заиста воли богобојазне." (Кур'ан, поглавље Покајање, одломак 4.)

И каже Узвишени:

"Уговоре могу да имају само они са којима сте их код Месциди-Харама закључили; све док се они буду уговора придржавали, придржавајте се и ви, јер Бог, заиста, воли богобојазне." (Кур'ан, поглавље Покајање, одломак 7.)

Животописи добрих претходника, Бог их обасуо обилном милошћу, испуњени су оним што указује на то да су се обавезно држали уговора и обећања са немуслиманима.

Тако се преноси за Хузејфу б. Јемана и његовог оца да су их идолопоклоници заробили. Када су одлучили да их ослободе и пусте да иду својим путем, поставили су им услов да иду у Медину, али да не иду Мухаммеду, нека је над њим Божији спас и мир, и његовим друговима ка Бедру, па су ови дали обећање да ће да се обавезно придржавају тог услова. Потом су Хузејфе и његов отац дошли код Веровесника, нека је над њим Божији спас и мир, и обавестили су га о томе. Веровесник, нека је над њим Божији спас и мир, им је рекао: **"Идите, испунићемо уговор, а ми ћемо да затражимо помоћ против њих од Бога."**²¹⁹

Размисли о овоме како их је Веровесник, нека је над њим Божији спас и мир, подстицао да се обавезно придржавају обећања и да их испуњавају.

Преноси се од Сафвана б. Амра и Сеида б. Абдулазиза да су се Римљани нагодили са Муавијом, Бог био задовољан њиме, да им позајми нешто новца. Муавија је као залог за то узео неколико његових људи и сместио их у Балбек. Потом су Римљани отпутовали. Муавија и други муслимани одбили су да дозволе убиство оних који су били у њиховим рукама као залог, па су одлучили да их пусте да иду својим путем. Ту су прилику муслимани искористили да им кажу: "Боље је

²¹⁹ Хадис бележи Муслим.

узвратити добрим на превару, него на превару узвратити преваром." ²²⁰

Муслиману је наређено да не крши, да не изневери и да не обмане у своме држању да ће да испуни уговор уколико тај уговор није у супротности са Божијим верозаконом и Његовом вером. Познато је правило у исламском праву да нема покорности створењу у непокорности Створитељу.

Бухарија и Муслим бележе хадис од Аише, Бог био задовољан њоме, да је Божији Посланик, нека је над њим Божији спас и мир, рекао: **"Сваки услов који се не налази у Божијој књизи је ништаван, па чак када би таквих услова било на стотину."**

Ако би уговор којег је склопио човек пре него што је примио Ислам садржавао нешто што је забрањено, као кад би то био лихварски уговор или уговор за куповину алкохола или свињског меса и слично томе, што је Ислам забранио, он би према исламском верозакону био ништаван. Продуживање пуноважности тог уговора није дозвољено осим ако је човек на то присиљен.

Посећивање и даривање поклона

Једна од најважнијих намера посећивања и даривања поклона јесте постизање љубави и зближавање између оних који се посећују и који се међусобно даривају. Са обзиром на то да је љубав и зближавање посебност верника, Узвишени Бог ограничио је посећивање и даривање поклона између муслимана и немуслимана важним правилом, а то је да им намера буде да приволе њихова срца за Ислам и да их

²²⁰ Ел-Емвал од Ебу Убејда, стр. 175.

позивају у Божију веру. Ако би пак то било чисто због дружења, муслиман је обавезан да се клони тога, јер то доводи до неколико штетности. Те штетности су:

1. Страх да муслиман не падне под утицај морала немуслимана и под утицај његових обичаја као што је несудржавање од забрањености и бестидности, па и бојазан да не би утицао на његову веру и морал.

2. Дружење са немуслиманима побуди у срцу једну врсту љубави и симпатије према њиховој вери, па тако код човека слаби одлучност одрицања од неисправне вере.

3. То дружење може да доведе до супротстављања и незадовољства Божијим прописима који се односе на немуслимане, а посебно оног ко упоређује њихов морал и цивилизованост са стањем муслимана у данашњем времену. Са обзиром на ове, као и на многе друге штетности, Веровесник, нека је над њим Божији спас и мир, забранио је дружење са немуслиманима. У том контексту рекао је: **"Не пријатељуј ни са ким осим са верником и нека не једе твоју храну нико осим онога који је богобојазан."** ²²¹

Ово не значи да муслиман у потпуности треба да прекине све везе и односе са немуслиманима. Напротив, нема сметње да се међусобно посећују и дарове поклањају са намером да се оствари нека корист за веру или чак да се задовољи нека овосветска потреба која је у складу са исламским верозаконом. Пример томе је да, рецимо, немуслиман буде гост код муслимана, или да муслиман посети немуслимана да би га позвао у Божију веру и да би га упутио ка истини, или чак да међусобно тргују, а то по природи изискује да посећују један другог и да дарују поклоне један другом.

²²¹ Хадис бележе Ахмед, Ебу Давуд и Тирмизи.

Бухарија и Муслим бележе хадис од Сеида б. ел-Мусејјеба, а он од свога оца да је рекао: "Када је Ебу Талиб био на самрти, ушао је код њега Веровесник, нека је над њим Божији спас и мир, а код њега су били и Ебу Џехл и Абдуллах б. Еби Умејје, па је рекао: **'О стриче, реци: Нема другог бога осим Бога Јединога! — Речи којима ћу да се заузнем за тебе код Узвишеног Бога.'** На то су га Ебу Џехл и Абдуллах б. Еби Умејје упитали: **'О Ебу Талибе, зар хоћеш да напустиш веру Абду-л-Муталиба?'** Па им је одговорио: **'Ја сам у вери Абду-л-Муталиба.'** Затим је Веровесник, нека је над њим Божији спас и мир, рекао: **'Тражићу опроста за тебе, док ми то не буде забрањено,'** па је објављено:

'Веровеснику и верницима није допуштено да моле за опрост за многобошце, макар им били и род најближи, кад им је јасно да ће они становници у Паклу бити.' (Кур'ан, поглавље Покајање, одломак 113.)

Бухарија бележи хадис од Енеса, Бог био задовољан њиме, да је рекао: **"Био је један дечак Јевреј који је послуживао Веровесника, нека је над њим Божији спас и мир, па се разболео. Потом је Веровесник, нека је над њим Божији спас и мир, дошао да га обиђе, сео му је поред главе и рекао: 'Прими Ислам!' Дечак је погледао свога оца, који је био ту и он му је рекао: 'Покори се Ебул-Касиму!' Дечак је примио Ислам и Веровесник је изашао говорећи: 'Хвала Богу Који га је спасио паклене ватре.'"**

Претходно је споменуто да је Веровесник, нека је над њим Божији спас и мир, дозволио Есми, кћерки Ебу Бекровој, Бог био задовољан њоме, да угости своју мајку вишебошкињу, а и Омер, Бог био задовољан њиме, је поклонио своме брату вишебошцу одећу коју му је поклонио Веровесник, нека је над њим Божији спас и мир.

Муслиману је дозвољено да од немуслимана прими поклон ако тај поклон не садржава нешто што је у супротности са исламским верозаконом, као што је крст или бравче које је заклано у нечије друго, а не у име Бога. Веровесник, нека је над њим Божији спас и мир, примио је поклон од египатског краља Мукавкиса који је био коптски хришћанин.

Храна и пиће

Муслиман би при сарадњи са немуслиманима требао да води бригу да их не узме за присне пријатеље са којима ће заједно да једе и пије тако да му то постане нешто уобичајено.

Веровесник, нека је над њим Божији спас и мир, је рекао: **"Не узимај за пријатеља никог осим верника и нека не једе твоју храну нико осим оног ко је богобојазан."**

Ако би немуслиман дошао у госте муслиману или ако би чак муслиман дошао у госте немуслиману, није грех да га почасту храном и пићем или да једе оно чиме је угошћен ако то не садржава нешто што је Ислам забранио.

Веровесник, нека је над њим Божији спас и мир, је рекао: **"Ко верује у Бога и судњи дан нека почасту госта."**²²²

Угостити и почастити госта вером је наређено па макар он био и немуслиман, јер тиме га позивамо у Ислам и усмеравамо га на добро да би спознао лепоте и вредности ове вере и племенита својства. Тако је једна делегација неверника из Секифе посетила Веровесника, нека је над њим Божији спас и мир, у Медини, па их је Веровесник, нека је над њим Божији

²²² Хадис бележе Бухарија и Муслим.

спас и мир, почастио и позвао у Ислам. Такође је Веровесник, нека је над њим Божији спас и мир, био позван на ручак код једне јеврејке, па јој се одазвао и јео је њену храну. Ово је познати догађај о затрованом овчијем месу.

Слично томе је ако би муслиман био позван на свадбу, па ако би се на свадби састао са немуслиманима. Није штетно за њега да једе са њима, јер не намерава да се пријатељи са њима. Дакле, њега је ту са њима окупио ручак, као што га са њима сакупи чаршија и друга јавна места.

Излазак на ручак и пиће са њима забрањен је уколико подразумева константно дружење и пријатељство, а што се тиче случајних ситуација - није грех и није забрањено да се присуствује на тим гозбама. Забрана изласка на ручак и пиће са немуслиманима је због чувања и заштите вере муслимана и да на њега не би утицало дружење са немуслиманима, па да га одушеве њихови обичаји, морал и понашање или пак да буде усхићен њиховом вером.

Поздрављање и називање селама

Дозвољено је муслиману да при сусрету са немуслиманом отпочне неким другим поздравом мимо селама, као на пример да им каже: "Здраво, добро дошли" и слично томе.

Муслим бележи хадис да је Веровесник, нека је над њим Божији спас и мир, рекао: **"Не називајте први Јеврејима и кришћанима салам."**

Веровесник, нека је над њим Божији спас и мир, отпочињао је своје књижице (писма) која је слао владарима и вођама следећим речима: **"Мир и спас нека је на онога ко следи упућу."**

Муслиману је дозвољено да узврати на селам који му назове немуслиман, сходно речима Узвишеног Бога:

"Када поздравом поздрављени будете, лепшим од њега отпоздравите, или поздрав узвратите." (Кур'ан, поглавље Ен-Ниса, одломак 86.)

Преноси се од Османа ен-Нехдија да је рекао: **"Написао је Ебу Муса писмо Дехкану и у том писму га поселамио, па му је речено: 'Зар га селамиш, а он је неверник?' На шта је одговорио: 'Он ми је послао писмо и поселамио ме је па сам му узвратио.'**"²²³

Ако би чак на скупу или састанку били и муслимани и немуслимати, дозвољено је муслиману да отпочне селамом, намеравајући тим селамом да поздрави муслимане.

Бухарија и Муслим бележе хадис од Усаме б. Зејда, Бог био задовољан њиме, да је **Посланик, нека је над њим Божији спас и мир, једном узјахао магарца на којем је било седло, под којим је био покривач од федекијске кадифе, а иза себе је ставио Усаму, кренувши је да обиђе Са'да б. Убаду из племена Бену Харис б. Хазреџ. То је било пре битке на Бедру. Прошавши поред једне групе коју су сачињавали муслимани, идолопоклоници и јевреји, међу којима су били и Абдуллах б. Убејј и Абдуллах б. Ревваха, обавио их је прашином која се дигла од хода животиње. Абдуллах б. Убејј ставио је свој огртач преко носа и рекао: "Немој нам прашити!" А Посланик, нека је над њим Божији спас и мир, им је назвао селам, стао, сишао и позвао их у Ислам, проучивши им нешто из Кур'ана...**

²²³ Хадис бележи Бухарија у Ел-Едебу ел-Мурфреду.

**ВЕРСКЕ ОБАВЕЗЕ КОЈЕ ТРЕБА ДА ИСПОШТУЈЕ
ОНАЈ КО ПРИМИ ИСЛАМ**

**Опраштају му се све обавезе које су прописане и
потврђене у Исламу за период пре његовог уласка у
Ислам**

Према консензусу учењака, када немуслиман прими Ислам, не обавезује се да надокнади оно што је пропустио од обавезних богослужења, било молитва, пост, зекат или ходочашће.

Каже Узвишени:

"Реци онима који не верују: ако се окану, биће им опроштено оно што је пре било." (Кур'ан, поглавље Ел-Енфал, одломак 38.)

Веровесник, нека је над њим Божији спас и мир, није наређивао онима који су примили Ислам да надокнаде пропуштене фарзе (обавезе), јер Ислам брише оно што је било пре.

Када је Амр б. ел- Ас, Бог био задовољан њиме, примио Ислам, дошао је код Посланика, нека је над њим Божији спас и мир, и условљавао је да му се опрости. Посланик, нека је над њим Божији спас и мир, му је одговорио: **"Зар не знаш, Амре, да Ислам брише све оно што је било пре њега?"**²²⁴

Потпуност доброте Узвишеног Бога према Његовим робовима огледа се у томе да ће, ако приме Ислам, ипак да их награди за њихова добра дела која су радили пре Ислама.

Сеид ел-Худри, Бог био задовољан њиме, преноси да је Божији Посланик, нека је над њим Божији спас и мир, рекао: **"Када неко од вас прими Ислам и лепо обавља оно чиме је задужен, уписаће му Бог свако добро дело које је претходно учинио, а избрисаће му свако лоше дело које је претходно учинио..."**²²⁵

²²⁴ Хадис бележи Муслим.

²²⁵ Хадис бележи Несائي.

Бухарија и Муслим бележе хадис од Хакима б. Хизама, Бог био задовољан њиме, да је упитао: **"Божији Посланиче, шта мислиш, за послове које сам учинио из побожности у предисламско доба: дељење имовине, ослобађање робова и обилажење родбине, следи ли ми награда (на Судњем дану)?"** Па му је Посланик, нека је над њим Божији спас и мир, одговорио: **"Примио си Ислам са оним што си од добра урадио."**

Придржавање исламских прописа и поковавање његовим начелима

Обавеза је свакоме ко прими веру Ислам, било мушкарцу или жени, да се придржава исламских прописа и правила понашања. Дакле, обавезан је да извршава фарзове (строге обавезе) које је Узвишени Бог прописао, као што су прописане молитве, пост месеца рамазана, уколико не постоји нека препрека која би га спречила, издвајање зеката уколико поседује имовину у износу нисаба и ако би био у његовом поседству целу годину, ходочашће на Божији свети Храм, уколико је у могућности да оде, обавезност покривања жене хиџабом (марамом), и остале обавезе.

Такође је обавезан да се клони забрањених и лоших дела — неће другима да чини насиље убијајући их, неће да повреди част других чинећи блуд и хомосексуализам, неће да им оскрнави имовину крађом, узимањем мита или каматом, а неће да чини насиље ни над својим разумом конзумирањем алкохола, дрога и других опојних средстава које је исламски верозакон забранио.

Каже Узвишени:

"О Веровесниче, када ти дођу вернице да ти полагају присегу:²²⁶ да неће Богу никога равним сматрати и да неће красти и да неће мужевима туђу децу подметати и да ти неће ни у чему, што је добро, послушност одрицати, ти присегу њихову прихвати и моли Бога да ти опрости; Бог, заиста, много прашта и Он је Милостив." (Кур'ан, поглавље Проверена, одломак 12.)

Онај ко прими Ислам, треба одмах у почетку да води бригу о следећим прописима:

1. Да се окупа, јер је исламским верозаконом купање прописано за онога ко прима Ислам, према хадису који преноси Ебу Хурејре, Бог био задовољан њиме, да је Веровесник, нека је над њим Божији спас и мир, рекао Усали, Бог био задовољан њиме, када је примио Ислам: **"Идите са њим до баште тога и тога и наредите му да се окупа."**²²⁷

Када је Кајса б. Асим прешао на Ислам, Веровесник, нека је над њим Божији спас и мир, му је наредио да се окупа водом помешаном са лотосом (сидром).²²⁸

2. Да изврши обрезивање или сунећење, тј. да одстрани сувишну кожицу изнад главића полног органа мушкарца. Онај ко прими Ислам обавезан је да изврши обрезивање ако то није већ урадио пре примања Ислама, јер је обрезивање симбол Ислама и природна урођеност човека. Обрезивање је први наређивао Аврам, нека је над њим Божији спас и мир.

Бухарија и Муслим бележе хадис да је Божији Посланик, нека је над њим Божији спас и мир, рекао: **"Аврам,**

²²⁶ Присега- обећање на послушност.

²²⁷ Хадис бележи Ахмед.

²²⁸ Хадис бележе Ахмед, Тирмизи и Несائي.

нека је над њим Божији спас и мир, обрзан је када је имао осамдесет година."

Ако није у могућности да обави обрезавање из бојазни да не науди сам себи због велике старости или болести или пак ако му каже поуздан доктор да ће да ослаби због изгубљене крви и да му то може довести живот у питање, није грешан ако не изврши обрезавање.

3. Научиће поглавље Приступ, јер је учење поглавља Приступ један од стубова молитве и молитва није исправна ако се не проучи поглавље Приступ.

Бухарија и Муслим бележе хадис да је Божији Посланик, нека је над њим Божији спас и мир, рекао: **"Нема молитве онај ко не проучи поглавље Приступ из Кур'ана."**

Онај ко прими Ислам обавезан је да што пре научи и поглавље Приступ на арапском језику. Ако чак није у могућности одмах да научи поглавље Приступ, са њега спада одговорност ако буде изговарао: **Субханаллах, елхамдулиллахи, ла хавле ве ла куввете илла биллах** и доносио текбир, тј. изговарао **Бог је највећи**. Наведено ће да понавља и учи док не научи цело поглавље Приступ.

Рифа'а б. Рафи', Бог био задовољан њиме, преноси да му је Божији Посланик, нека је над њим Божији спас и мир, рекао: **"Када хоћеш молитву да клањаш, узми абдест као што ти је Узвишени Бог наредио, потом проучи езан, такође и икамет па ступи у молитву. Уколико знаш нешто из Кур'ана, проучи, а уколико не знаш, ти захваљуј Богу, величај Га и спомињи."** ²²⁹

²²⁹ Хадис бележе Ебу Давуд и Тирмизи.

4. Подучиће се узимању абдеста, јер је абдест услов за исправност молитве.

Каже Узвишени Бог:

"О верници, када хоћете молитву да обавите, лица своја и руке своје до иза лактова оперите - а главе своје потарите — и ноге своје до иза чланака." (Кур'ан, поглавље Трпеза, одломак б.)

Веровесник, нека је над њим Божији спас и мир, је појаснио да се молитва не прима без абдеста.

Ебу Давуд бележи да је Веровесник, нека је над њим Божији спас и мир, рекао: **"Ниједном од вас није потпуна молитва док се не абдести и не употпуни свој абдест."**

5. Обавезност поста месеца рамазана. Уколико човек прими Ислам у току месеца рамазана и прими Ислам после појаве зоре, обавезан је да се преостали део тог дана сустегне од хране, пића и полног односа, па ће да одлучи да пости од сутра преостале дане месеца рамазана. Ако би чак примио Ислам пре појаве зоре, он је обавезан да одлучи да пости тај дан и дане који следе после њега, па све до краја месеца. У оба случаја није обавезан да напашта пропуштене дане пре примања Ислама.

6. Обавезност давања садекату-л-фитра (милостиње). Уколико човек прими Ислам пре заласка сунца последњег дана месеца рамазана, обавезан је да да садекату-л-фитр ако поседује хране код себе у већој мери него што је потребно њему и његовој породици за ноћ уочи Бајрама и на дан самог Бајрама. Ако би чак примио Ислам после заласка сунца последњег дана месеца рамазана, није обавезан да даје садекату-л-фитр.

Садржај

μ	Шта би сваки муслиман требао да зна	Стр.
1	Наши циљеви	2
2	Реч одељења за фетве (правне децизије)	3
3	Предговор	5
4	Једина призната вера код Узвишеног Бога је Ислам	10
5	Везивање срца за узвишеног Бога	29
6	Тевхид (монотеизам) и његове врсте	50
7	Веровање у анђеле	67
8	Веровање у посланике, нека је над њима Божији мир	84
9	Последњи Божији веровесник Мухаммед, нека је над њим Божији спас и мир	110
10	Веровање у Божије књиге	131
11	Веровање у Судњи дан	142
12	Веровање у Божије одређење	162
13	Велики греси на које је упозорио Ислам	166
14	Прописи о чистоћи	196
15	Прописи молитве (намаза)	220
16	Прописи погребне молитве	240
17	Прописи зеката	259
18	Прописи поста	274
19	Прописи ходочашћа и умре	298
20	Прописи који су искључиво везани за муслиманку	323
21	Однос онога ко је прешао на Ислам према заједници	343
22	Однос онога ко је примио Ислам према његовој деци	350
23	Однос према његовим родитељима и родбини	356
24	Имовински односи муслимана са родитељима или рођацима немуслиманима	363
25	Верске обавезе које треба да поштује нови муслиман	383

